

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

**РІЧНИЙ
ЗВІТ**

2021

ЗАТВЕРДЖЕНО
Розпорядженням
Антимонопольного комітету України
від 29.04.2022 № 6- рп

ЗВІТ

**АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ
ЗА 2021 РІК**

Мета:

**забезпечення державного захисту конкуренції
у підприємницькій діяльності та у сфері
державних закупівель**

Які основні завдання Комітету?

- Контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції.
- Контроль за концентраціями, узгодженими діями суб'єктів господарювання.
- Захист конкуренції під час регулювання цін на товари, що виробляють суб'єкти природних монополій.
- Методичне забезпечення застосування законодавства про захист економічної конкуренції.
- Сприяння розвитку добросовісної конкуренції.
- Орган оскарження у сфері публічних закупівель.
- Орган з питань державної допомоги.

Згідно з якими принципами працює Комітет?

Законності, гласності, захисту конкуренції на засадах рівності фізичних та юридичних осіб перед законом та пріоритету прав споживачів.

Що слід розуміти під дефініцією «законодавство» яким керується Комітет у процесі діяльності?

Конституція України

Закони України:

- Про Антимонопольний комітет України;
- Про захист економічної конкуренції;
- Про захист від недобросовісної конкуренції;
- Про публічні закупівлі;
- Про державну допомогу суб'єктам господарювання;

ЗМІСТ

- **ВСТУПНЕ СЛОВО ГОЛОВИ**
- **ОГЛЯД 2021**
- **ПРІОРИТЕТИ 2021**

СТАН КОНКУРЕНЦІЇ В УКРАЇНІ

16 **Сфера енергетики та комунальних послуг**

Ринки електричної енергії
Ринки нафти, нафтопродуктів
Ринки природного газу
Ринки житлово-комунального господарства

40 **Сфера послуг**

Ринки транспорту
Ринки зв'язку та телекомунікацій
Ринки адміністративних та загальних послуг
Ринки фінансових послуг

56 **Сфера товарів**

Ринки агропромислового комплексу
Ринки промисловості

СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНЦІЇ

- 88 Законопроектна та нормотворча робота
- 91 Взаємодія з громадськістю

ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ

- 94 Контроль за концентраціями та узгодженими діями
- 108 Контроль порушень у сфері недобросовісної конкуренції
- 114 Моніторинг і контроль державної допомоги
- 122 Діяльність Комітету як органу оскарження у сфері публічних закупівель
- 129 Антиконтурентні узгоджені дії
- 134 Контроль за виконанням рішень

ПАРТНЕРСТВО ТА КОМАНДА

- 140 Кадровий потенціал
- 144 Територіальні відділення
- 146 Міжнародна діяльність

БЮДЖЕТНА ПРОГРАМА

- 150 Показники 2021
- 155 Фінансове, наукове та технічне забезпечення

- **ПРІОРИТЕТИ АМКУ 2022**

Антимонопольний комітет України

ВСТУПНЕ СЛОВО ГОЛОВИ

“ Конкуренція - це боротьба між економічними суб'єктами за найвигідніші умови виробництва і збуту товарів та послуг. Вона приносить зиск економіці й суспільству тільки коли всі учасники змагань дотримуються ustalених правил. Шляхом адвокації та контролю Антимонопольний комітет України здійснює нагляд за цим процесом.

”

У 2021 році ми працювали відповідно до затверджених пріоритетів та принципів роботи: **ефективність, послідовність, передбачуваність, відкритість, відповідність стандартам ЄС.**

Водночас Комітет коригував свою роботу з врахуванням нових внутрішніх та зовнішніх викликів, з якими стикалися держава та суспільство впродовж минулого року. Підсумки нашої роботи: діяльність Комітету на ринках, опис викликів, пріоритети на 2022 рік -, зібрано в цьому Звіті.

Ефективність. У 2021 році, як і в попередніх роках, підвищувався позитивний економічний вплив діяльності Комітету на суспільний добробут. Позитивний економічний ефект очікується і від дозволених Комітетом узгоджених дій на ринку карткових платіжних систем.

Водночас зростав розмір адміністративних штрафів, накладених Комітетом. Важливо, що сума сплачених порушниками штрафів та пені значно перевищила обсяг державних коштів, виділених на діяльність органів Комітету.

Неупередженість. Антимонопольний комітет послідовно та принципово захищає конкуренцію, незалежно від обставин, термінів та спроб суб'єктів господарювання уникнути відповідальності за свої порушення.

У 2021 році, зокрема, було прийнято низку надзвичайно важливих рішень у таких справах:

- проти ТОВ ВТФ «Авіас», ТОВ «Торговий Дім «Авіас», ТОВ «Пром Гарант Плюс», ТОВ «Альянс Еволюшн», ПАТ «Укртатнафта» та 169 операторів АЗС про антиконкурентні узгоджені дії на ринку роздрібною торгівлі світлими нафтопродуктами;

- проти ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА» щодо вчинення порушення у вигляді виконання рішення Комітету не в повному обсязі;
- проти Групи компаній ТОВ «ІНТЕРСТАРЧ УКРАЇНА», ПрАТ «ДНІПРОВСЬКИЙ КПК», ПрАТ «ІНТЕРКОРН» щодо зловживання монопольним становищем на загальнодержавному ринку первинної реалізації патоки крохмальної кукурудзяної та глюкозних сиропів.
- проти ТОВ «САП УКРАЇНА», ТОВ «БРИГ-РІТЕЙЛ», ТОВ «АГЕЛЕС», ТОВ «БЕНОЙ», ДП «ІТЕЛЛІДЖЕНС» З 100%-Ю ІІТ «ІТЕЛЛІДЖЕНС ІНТЕРНЕШНЛ БіЗНЕС СЕРВІС ХОЛДІНГ ГМБХ (НІМЕЧЧИНА)» ДП «НТТ ДАТА БіЗНЕС СОЛЮШНС», ТОВ «ІНФОПУЛЬС УКРАЇНА», ТОВ «САПРАН УКРАЇНА» щодо антиконкурентних узгоджених дій, що стосуються спотворення результатів торгів.

Відкритість. Протягом 2021 року ми забезпечували відкритість та передбачуваність дій Комітету. Дискутували за круглими столами з бізнес-асоціаціями щодо законодавчих та нормативних ініціатив. Для розуміння проблем ринку та ухвалення найбільш ефективних рішень і підходів - співпрацювали з профільними асоціаціями (наприклад, обговорення щодо порівняльної реклами). Значно зросла відвідуваність офіційного сайту Комітету, підвищилась активність контактів у соціальних мережах.

Розвиток. Незмінною метою Комітету є вдосконалення та еволюція відповідно до нових соціально-економічних викликів. Фінішує реалізація першого етапу конкурентної реформи. Її основоположний законопроект профільний комітет Верховної Ради України рекомендував парламенту прийняти у другому читанні та в цілому. Триває підготовка до другого етапу цієї реформи. Прийнято та створено умови для реалізації реформи органу оскарження Антимонопольного комітету України. А завдяки тісній співпраці з місцевою владою та територіальними відділеннями Комітету, досягнуто значного прогресу у впровадженні принципів оцінки державної допомоги.

| **ОЛЬГА Піщанська**

Антимонопольний комітет України

ДЕРЖАВНІ УПОВНОВАЖЕНІ

**Ольга
МУЗИЧЕНКО**

Перша заступниця Голови
Антимонопольного комітету
України - державна уповноважена

**Анжеліка
КОНОПЛЯНКО**

Заступниця Голови
Антимонопольного комітету
України - державна уповноважена

**Ольга
НЕЧИТАЙЛО**

Державна уповноважена
Антимонопольного комітету
України

**Богдан
ГОРОБЕЦЬ**

Державний уповноважений
Антимонопольного комітету
України

**Сергій
ТИЩИК**

Державний уповноважений
Антимонопольного комітету
України

**Ірина
КОПАЙГОРА**

Державна уповноважена
Антимонопольного комітету
України

2021

Вашій увазі пропонуються основні показники діяльності органів Комітету та короткий опис до них.

ПОКАЗНИКИ

Економічний ефект

5 186

млн грн

▲ 12 % + 2020

Економічний ефект - це вплив у грошовому виразі на суспільний добробут громадян. Якісний показник діяльності.

Накладено штрафів

7 237

млн грн

▲ 342 % + 2020

Сума накладених штрафів - це розмір адміністративних стягнень, накладених органами Комітету на порушників у звітному періоді.

Бюджет органів
Комітету

313

млн грн

▲ 70 % + сплачені штрафи та пеня

Бюджет - це сума коштів, передбачених Законом України «Про Державний бюджет» на утримання органів Комітету.

Сплачено штрафів та
пені

531

млн грн

▼ 81 % + 2020

Сума сплачених штрафів та пені - це розмір адміністративних стягнень, сплачених порушниками у звітному періоді за рішеннями, що прийняті як у звітному так і в попередніх до звітного періодах.

Припинені порушення

1 675 од.

▲ 3 % + 2020

Кількість припинених порушень - це порушення, припинені органами Комітету шляхом прийняття рішення. При цьому такі рішення оскаржуються в судовому порядку.

Повідомлень щодо ДД

359 од.

▼ 12 % + 2020

Кількість повідомлень щодо державної допомоги - це кількість нотифікацій, які надійшли до Комітету як до уповноваженого органу на розгляд. Такі нотифікації можуть стосуватися нової або чинної допомоги, яка потребує оцінки.

Опрацьовано НПА та рішень

1 243 од.

▲ 13 % + 2020

Кількість опрацьованих проектів рішень, законодавчих, та інших нормативних актів, розроблених державними органами та органами місцевого самоврядування.

Отримано скарг щодо закупівель

14 828 од.

▲ 17 % + 2020

Кількість скарг щодо закупівель - це кількість скарг, що надійшла на розгляд Постійно діючої адміністративної колегії Комітету. Тобто в середньому 59,3 скарги на один робочий день Колегії.

ПРІОРИТЕТИ 2021

1 **Визначення критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання**

У рамках пріоритету завершено роботу над трьома критеріями оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання (шляхом прийняття відповідних постанов Уряду):

- 1) [Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання у вугільній галузі – затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 13.01.2021 № 38;](#)
- 2) [Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на подолання наслідків, спричинених коронавірусною хворобою COVID-19, – затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 № 200;](#)
- 3) [Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на охорону навколишнього природного середовища – затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 11.10.2021 № 1060.](#)

Також у Комітеті протягом 2021 року здійснювалася робота над розробленням проектів постанов Кабінету Міністрів України про затвердження:

- 1) Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки культури та збереження культурної спадщини (проект акта схвалено на засіданні Комітету 13.05.2021). На засіданні Урядового комітету з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, міжнародного співробітництва, культури, молоді, спорту та інформаційної політики 02.12.2021 проект постанови схвалено, однак 09.12.2021 цей проект знято з розгляду на засіданні Кабінету Міністрів України. Водночас для забезпечення нормативно-правової бази при здійсненні оцінки допустимості державної допомоги для цілі підтримки культури та збереження культурної спадщини роботу з доопрацювання зазначеного проекту постанови продовжено;
- 2) Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки малого та середнього підприємництва.

Крім цього, Комітетом 29.04.2021 прийнято [розпорядження № 10-рп «Про звільнення від обов'язку повідомлення державної допомоги, що спрямована на подолання наслідків, спричинених коронавірусною хворобою COVID-19»](#), яке зареєстровано в Міністерстві юстиції України 12.05.2021 за № 626/36248.

2 **Виявлення та припинення порушень конкурентного законодавства у сфері посівного матеріалу та засобів захисту рослин**

У межах виконання вказаного пріоритету Комітет проводить дослідження наявності ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції у процедурі сертифікації насіння (зокрема під час визначення його сортових якостей) ДП «Державний центр сертифікації і експертизи сільськогосподарської продукції».

Під час вказаного дослідження Комітетом виявлено відсутність нормативно-правового акта, який би встановлював порядок формування вартості послуг із проведення сертифікації у сфері насінництва та розсадництва, як це передбачено статтею 18 [Закону України «Про насіння та садивний матеріал»](#). У зв'язку із зазначеним, Комітетом проведено робочу зустріч із представниками Мінапк та ДП «Державний центр сертифікації і експертизи сільськогосподарської продукції».

За результатом робочої зустрічі Мінапк розроблено проект постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку формування вартості послуг із проведення сертифікації у сфері насінництва та розсадництва», який знаходиться на стадії погодження. Наразі Комітет за власною ініціативою проводить аналіз положень цього проекту нормативно-правового акта на відповідність вимогам законодавства про захист економічної конкуренції.

Крім цього, Комітет здійснює аналіз цінової поведінки ДП «Державний центр сертифікації і експертизи сільськогосподарської продукції», а також досліджує питання залучення ДП «Державний центр сертифікації і експертизи сільськогосподарської продукції» до проведення польового оцінювання аудиторів із сертифікації (агрономів-інспекторів), які провадять діяльність як незалежні експерти.

3 Виявлення та припинення порушень конкурентного законодавства на ринках банківських послуг

Розглянуто справу про порушення АТ «Ощадбанк» законодавства про захист економічної конкуренції, які полягали в обов'язковому підключенні платної послуги СМС-інформування як умови отримання муніципальної картки «Картка киянина» та під час реєстрації в системі дистанційного банківського обслуговування (Web/Mobile-банкінг (Ощад 24/7)), порушення припинені під час розгляду справи, сукупний розмір штрафу становить 503 552 грн.

Також Комітетом надані [рекомендації](#) Службам автомобільних доріг у 24 областях України щодо недопущення встановлення в тендерній документації на закупівлю товарів/робіт/послуг вимог до забезпечення тендерної пропозиції, яка надається у формі гарантії, що обмежують учасникам процедури закупівлі вибір суб'єкта господарювання, який може надати гарантію. Служби автомобільних доріг повідомили Комітет про врахування ними рекомендації Комітету під час подальшої роботи.

4 Виявлення та припинення порушень конкурентного законодавства на ринках паливно-енергетичного комплексу

Комітетом прийнято [рішення від 29.04.2021 № 235-р](#), яким визнано порушення Міненерговугілля, що полягало у створенні умов учасникам ринку енергетичного вугілля для вчинення антиконкурентних узгоджених дій.

Прийнято [рішення](#) щодо визнання дій учасників ринків енергетичного вугілля: ТОВ «ДТЕК Трейдінг», АТ «ДТЕК Дніпроенерго», АТ «ДТЕК Західенерго», ТОВ «ДТЕК Східенерго», ДП «Держвуглепостач», ПрАТ «Черкаське хімволокно» та ПАТ «ЦЕНТРЕНЕРГО» (споживачів та виробників) у період серпня 2016 – червня 2019 років порушенням у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, а дій Міненерговугілля - порушенням органу влади, що полягало у створенні умов учасникам ринку енергетичного вугілля для вчинення антиконкурентних узгоджених дій. Безпосередньо на суб'єктів господарювання накладено штраф у розмірі 775 483 270 грн.

Для припинення дій, що містили ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень Антимонопольний комітет України надав ТОВ «ГК «Нафтогаз Трейдинг» обов'язкові для розгляду [рекомендації](#) щодо припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, у вигляді встановлення таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку, шляхом приведення умов договорів постачання природного газу з виробниками теплової енергії до умов Правил постачання природного газу.

Прийнято [рішення](#) щодо визнання дій ТОВ ВТФ «Авіас», ТОВ «Торговий Дім «Авіас», ТОВ «Пром Гарант Плюс», ТОВ «Альянс Еволюшн», ПАТ «Укртатнафта» та 169 операторів АЗС порушенням у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються встановлення цін на світлі нафтопродукти. Штраф, накладений у цій справі, становив 4 721 966 966 грн.

5 Виявлення та припинення порушень конкурентного законодавства на ринках продуктів харчування широкого вжитку

Велика кількість публічних закупівель відбувається на ринках харчової продукції, тому Комітет приділяє постійну увагу сфері закупівель шкільного харчування.

Так, у 2021 році Комітет прийняв рішення у двох справах стосовно змов під час участі в публічних закупівлях та покарав порушників на загальну суму майже 200 млн грн. Ці компанії та ФОПи постачали продукти харчування закладам освіти та іншим замовникам у Полтавській, Харківській та Сумській областях.

У першій справі п'ять суб'єктів господарювання: ТОВ «ТК «СВІТ ПРОДУКТІВ», ФОП МАЗАРАТІЙ Н.І., ФОП СЕВАСТЬЯНОВА Є.С., ФОП СЕРГІЄНКО В.І. та ФОП МУРАВЙОВ Д.В. були **визнані** ТАК Комітету причетними до антиконкурентних узгоджених дій під час участі в публічних закупівлях впродовж 2017 - 2019 років. Комітет довів, що вказані суб'єкти господарювання узгодили між собою умови участі в 60 різних тендерах загальною вартістю більше 245 млн грн. Завдяки змові вони усунули між собою конкуренцію, що спотворило результати торгів.

У другій справі ТАК Комітету **визнала** групу із шести суб'єктів господарювання: ФОП МАЗАРАТІЙ Н.І., ФОП СЕРГІЄНКО В.І., ТОВ «МАРІ ФУДС», ФОП АВРАХОВА К.Г., ФОП ЛЯШЕНКО Я.О. та ФОП МУРАВЙОВ Д.В. — винними у змові під час проведення ще 27 публічних закупівель на загальну суму в майже 50 млн грн. Йдеться також про період 2017 - 2019 років.

6 Адвокатування та/або виявлення й припинення порушень конкурентного законодавства у сферах діяльності морських портів та вантажних залізничних перевезень

Розглянуто справу про порушення Мінінфраструктури законодавства про захист економічної конкуренції, яке полягає в неузгодженні власних нормативно-правових актів із вимогами Кодексу торговельного мореплавства України та Закону України «Про морські порти України» в частині дискримінації суб'єктів господарювання за формою власності, передбачене ч. 1 ст. 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», яке призвело до недопущення конкуренції.

Комітет **зобов'язав** Міністерство протягом шести місяців узгодити власні нормативно-правові акти, які стосуються питань надання послуг із лоцманського проведення суден, із вимогами Кодексу торговельного мореплавства України та Закону України «Про морські порти України» в частині недопущення дискримінації суб'єктів господарювання за формою власності на етапах: 1) проведення теоретичного навчання, тренажерної підготовки та практичного стажування кандидатів на посаду морського лоцмана; 2) кваліфікаційного оцінювання кандидатів на посаду морського лоцмана; 3) входу на ринок лоцманських послуг; 4) здійснення діяльності на ринку лоцманських послуг.

Розглянуто справу про порушення Міністерством інфраструктури України та Регіональним відділенням Фонду державного майна України по Одеській та Миколаївській областях законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних дій органу влади, передбачених ст. 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», які полягають у створенні ТОВ «НІКМОРСЕРВІС НІКОЛАЄВ» несприятливих умов діяльності порівняно з конкурентами та в укладенні угод, що призвели до обмеження конкуренції.

Рішенням Комітету антиконкурентні дії Мінінфраструктури та Регіонального відділенням ФДМУ по Одеській та Миколаївській областях визнано порушенням законодавства про захист економічної конкуренції та зобов'язано припинити порушення.

7 Підвищення інституційної спроможності шляхом забезпечення міжнародної співпраці та нормотворчої діяльності

У рамках цього пріоритету опрацьовано та 21.07.2021 з урахуванням зауважень представників ділової спільноти і міжнародних експертів, надано пропозиції суб'єкту права законодавчої ініціативи до законопроекту «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення діяльності Антимонопольного комітету України (реєстраційний № 5431 від 27.04.2021)», прийнятого ВРУ 13.07.2021 за основу з дорученням головному комітету підготувати його до другого читання. Законопроект розроблено з метою імплементації окремих положень Угоди з ЄС, з метою реалізації Листа про наміри Уряду і Національного банку до Міжнародного валютного фонду і Меморандуму про економічну та фінансову політику, та спрямований на посилення повноважень Комітету з метою ефективного розслідування порушень законодавства про захист економічної конкуренції та забезпечення балансу дотримання інтересів суб'єктів господарювання. Враховуючи вимоги § 113 Регламенту Кабінету Міністрів України, Комітет здійснював роботу щодо супроводження зазначеного законопроекту у Верховній Раді України.

Також Комітетом надано пропозиції до законопроектів, які регулюють питання розвитку конкуренції, конкурентної політики та демонополізації економіки, у тому числі вдосконалення законодавства з питань публічних закупівель та державної допомоги, взято участь у відповідних засіданнях Комітетів ВРУ.

Крім того, Комітетом залучено експертів проектів міжнародної технічної допомоги з конкурентних відомств Німеччини, Румунії та Литви для надання пропозицій щодо розробки та узгодження власних нормативно-правових актів з *acquis* ЄС, які потребуватимуть у подальшому узгодження їх із законодавством ЄС, зокрема до регламенту роботи колегіальних органів Комітету, порядків здійснення слухань у справі, звільнення від відповідальності учасників антиконкурентних узгоджених дій.

8 Підвищення інституційної спроможності шляхом розробки стратегії цифрової трансформації

Комітетом розпочато роботу з розробки стратегії цифрової трансформації. Проте зі зростанням кількості кіберпрецедентів та кібератак протягом року, тобто спроб зовнішнього втручання в роботу електронних систем Комітету, керівництвом Комітету визначено ряд невідкладних заходів для підвищення інституційної спроможності у сфері захисту інформації реалізація яких повинна передувати затвердженню стратегічного документа високого рівня.

Разом із тим протягом року реалізовано ряд важливих завдань:

- 1) впроваджено підписання електронних документів шляхом нанесення кваліфікованих електронних підписів та печаток (нанесення штрих- та QR-кодів), що має підвищити захищеність документообігу;
- 2) співробітники Комітету отримали доступи до державних реєстрів, тримачами яких є центральні органи виконавчої влади;
- 3) забезпечено приєднання до Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи;
- 4) забезпечено побудову комплексних систем захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах міжобласних територіальних відділень.

9 Удосконалення функціонування органу оскарження у сфері публічних закупівель

Протягом звітного періоду розпочав роботу проект МТД ЄС «Підтримка реформи публічних закупівель в Україні». У рамках реалізації проекту здійснювалася діяльність із розробки форм (шаблонів) рішень органу оскарження та заяв для скажників на публічні закупівлі.

З метою реалізації положень [Закону України від 05.02.2021 № 1219-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо повноважень Антимонопольного комітету України у сфері публічних закупівель»](#) (далі – Закон № 1219) Комітетом 01.04.2021 прийнято [розпорядження № 9 – рп «Про затвердження Порядку конкурсного відбору та призначення на посади уповноважених з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель»](#), яке 11.05.2021 зареєстровано в Міністерстві юстиції України за № 618/36420.

Для забезпечення прийняття нормативно-правових актів, необхідних для реалізації положень Закону № 1219, Комітетом розроблено та внесено на розгляд Уряду проект постанови «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України», якою пропонувалося змінити граничну чисельність працівників апарату Антимонопольного комітету України; встановити розмір посадового окладу уповноваженим з розгляду скарг у сфері публічних закупівель на рівні посадового окладу, державним уповноваженим Антимонопольного комітету, врегулювати встановлену законодавством потребу у проведенні спеціальної перевірки щодо уповноважених з розгляду скарг у сфері публічних закупівель, які претендуватимуть на зайняття посад та призначатимуться на них. Зазначена [постанова «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України»](#) прийнята Урядом 20.10.2021 за № 1083, а відповідну структуру апарату Комітету, якою передбачалося введення десяти посад уповноважених з розгляду скарг у сфері публічних закупівель, затверджено наказом Голови Комітету від 23.10.2021 № 1090-ВК.

10 Адвокатування конкуренції на ринках лікарських засобів

У рамках цього пріоритету Комітетом надано рекомендації:

- 1) [СУІП у формі ТОВ «Сперко Україна»](#) щодо припинення дій з поширення в рекламі лікарського засобу інформації «КАРДОНАТ» приймай, кажи застуді «Прощавай!», «КАРДОНАТ» – енергія для швидкого одужання», «КАРДОНАТ» – спеціально розроблений комплекс вітамінів для відновлення організму та захисту серця при застуді», «КАРДОНАТ» відновленню допомагає, серце при застуді захищає...»;
- 2) [ТОВ «Аббот Україна»](#) щодо припинення дій з поширення в рекламі виробу медичного призначення «Подвійна дія проти грипу та застуди» та «Щоб швидше одужати»;
- 3) [ТОВ «Універсальне агентство «Про-фарма»](#) щодо припинення дій з поширення в рекламі медичного виробу інформації «Ефективність доведена дослідженням на вірусі H5N1» і «Забезпечує надійний захист від проникнення вірусів та мікроорганізмів з 3-ї хвилини застосування».

Роботу з адвокатування конкуренції на ринках фармацевтики Комітет здійснював із залученням експертів ринку та громадськості. З метою обговорення підходів Комітету при оцінці реклами лікарських засобів на предмет наявності ознак порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції та отримання фахових зауважень та пропозицій від безпосередніх учасників цього ринку, 12 березня 2021 року Комітетом ініційовано і проведено круглий стіл щодо запобігання недобросовісним практикам у рекламі лікарських засобів. За результатами вказаного заходу та з урахуванням позицій всіх зацікавлених сторін, 16.03.2021 Комітетом прийнято [рекомендаційні роз'яснення](#) для суб'єктів господарювання – учасників ринків фармацевтики за № 13-рр.

11

Адвокатування конкуренції та/або виявлення і припинення порушень конкурентного законодавства на ринках зв'язку та телекомунікацій

Рішенням Комітету № 715-р від 23.12.2021 визнано дії ПрАТ «ВФ Україна» з поширення в рекламі власних акцій, зокрема: «Лови гроші в смартфон», «Купуй акційний смартфон та отримай 100 грн на бонусний рахунок» та подібних, інформації, що вводить в оману, шляхом повідомлення невизначеному колу осіб неправдивих відомостей про нарахування абонентам знижки/кешбеку у вигляді грошових коштів та неповної і неточної інформації, внаслідок замовчування окремих фактів, що могло вплинути на наміри цих осіб щодо придбання товарів і послуг приватного акціонерного товариства «ВФ Україна», порушенням конкурентного законодавства. Штраф у цій справі становив 1 760 749 грн.

Комітет прийняв **рішення № 662-р від 15.12.2021**, яким притягнуто до відповідальності ТОВ «лайфселл» за поширення неправдивої та неточної інформації щодо лідерства в наданні певних послуг: «Приєднуйтесь до лідера нового покоління Інтернету! Краще покриття 4,5G», «№ 1 В РОУМІНГУ ДЛЯ ІНТЕРНЕТУ», «# 1 ДЛЯ СМАРТФОНІВ». На основі аналізу зібраних даних Комітет дійшов висновку, що поширення оманливої інформації про «лідерство» в окремих видах послуг без належного обґрунтування та з використанням технічної термінології, могло надати ТОВ «лайфселл» неправомірних переваг та поставити компанію в більш вигідне становище порівняно з конкурентами. Відтак поведінку оператора визнано недобросовісною конкуренцією та накладено штраф у розмірі 10 467 543 грн.

Рішенням № 538-р від 30.09.2021 Комітетом визнано виконання ТОВ «лайфселл» **рекомендацій** Комітету від 18.03.2021 щодо вжиття заходів з усунення наслідків порушення у вигляді замовлення розсилки смс-повідомлень абонентам інших операторів рухомого (мобільного) зв'язку зі змістом: «Користуйтеся номером на Черкащині? Маємо для вас пропозицію! Переносьте свій номер до lifecell та отримайте знижку 50% на тариф! Деталі: <http://myfishka.com/minus-50>», що є спонуканням до невиконання (розірвання) або виконання неналежним чином договірних зобов'язань з операторами рухомого (мобільного) зв'язку, послугами яких вони користуються.

12

Контроль за дотриманням конкурентного законодавства на ринках адміністративних та загальних послуг

ДП «Прозорро.Продажі» є єдиним суб'єктом господарювання, який здійснює тестування електронних майданчиків операторів на відповідність рівням акредитації та подальше їх підключення до електронної торгової системи (ЕТС).

Протягом 2020 року ДП «Прозорро.Продажі» неодноразово підвищувало плату за розвиток ЕТС для операторів електронних майданчиків. А згідно з умовами додаткової угоди до договору використання ЕТС, починаючи з вересня 2020 року, ДП «Прозорро.Продажі» здійснює надання доступу операторам до ЕТС за умови виконання ними додаткових маркетингових зобов'язань, які безпосередньо не стосуються предмета договору та спрямовані на просування ЕТС ДП «Прозорро.Продажі» за кошти операторів. У разі незгоди операторів з умовами, запропонованими ДП «Прозорро.Продажі» у вказаній додатковій угоді, останнє може розірвати цей договір в односторонньому порядку.

Комітетом надано ДП «Прозорро.Продажі» **рекомендації**: 1) забезпечити формування плати на розвиток ЕТС на підставі економічно обґрунтованих розрахунків; 2) при укладенні угод доступу операторів до ЕТС утриматися від додаткових умов, які за своєю природою не стосуються безпосередньо надання ДП «Прозорро.Продажі» доступу операторам до ЕТС. Для виходу на ринок з надання послуг сертифікації транспортних засобів, партій частин та обладнання суб'єктам господарювання необхідно отримати відповідне рішення Мінінфраструктури, однак за результатами дослідження Комітет виявив, що невичерпність підстав відмови в прийнятих Мінінфраструктури рішеннях, а також їх недеталізованість призводять до неправильного тлумачення суб'єктом господарювання цих підстав та створюють ризики для допущення ним повторюваної помилки, яка може стати підставою для відмови в призначенні вдруге з тих самих підстав.

Мінінфраструктури надано **рекомендації** забезпечити чіткий та прозорий механізм порядку призначення та відмови в призначенні органом із сертифікації транспортних засобів, а саме, у частині деталізації вимог до заявника та документів, які він повинен надавати, і встановлення обґрунтованого строку повторного звернення із заявою про призначення.

13 Дослідження стану конкуренції на ринках відходів, участь у створенні нормативно-правової бази

Комітетом надано зауваження до Проекту Закону України «Про управління відходами» який підготовлено до другого читання Комітетом ВРУ з питань екологічної політики та природокористування.

На засіданні Комітету схвалено [пропозиції до КМУ](#), якими запропоновано внести зміни до законодавства у сфері вивезення твердих побутових відходів.

14 Дослідження стану конкуренції на ринках будівельних матеріалів

Протягом 2021 року Комітет проводив дослідження ринку цементу – одного з найпоширеніших будівельних матеріалів, у рамках якого було проаналізовано взаємозамінність різних марок цементу, розраховано обсяг виробництва, експорту та імпорту товару, визначено структуру ринку, перелік основних його учасників тощо. Також встановлено, що доступ імпортерів на ринок ускладнено адміністративними бар'єрами - антидемпінговими заходами на цемент та цементний клінкер. Паралельно з дослідженням Комітету, Мінекономіки проводило антидемпінгове розслідування імпорту в Україну цементу походженням з Турецької Республіки.

Напередодні прийняття Міжвідомчою комісією з міжнародної торгівлі рішення з результатами цього розслідування, Комітет дізнався про наміри виробників цементу збільшити ціни на свій товар. У зв'язку із зазначеним, виробникам цементу надано [рекомендації](#) утриматися від вчинення дій, що можуть призвести до порушення законодавства про захист економічної конкуренції на ринку цементу, зокрема пов'язаних із встановленням таких цін, які не могли б існувати за умов значної конкуренції на ринку.

З метою дослідження цінової поведінки учасників ринку після застосування антидемпінгових мит щодо імпорту турецького цементу, Комітетом прийнято рішення про продовження дослідження у 2022 році.

15 Підвищення ефективності розслідування змов під час публічних закупівель та фокусування на сфері будівництва й інфраструктури

Порівнюючи 2021 рік із 2020 роком варто відзначити кілька кроків, які мали вплив на підвищення ефективності цього типу розслідувань та фокусування на сфері будівництва й інфраструктури:

- зміна структури профільного підрозділу;
- навчання персоналу;
- поліпшення взаємодії з територіальними відділеннями.

Результатом зазначеного є загальне зростання суми накладених штрафів за спотверення результатів торгів з 489,4 млн грн у 2020 році до 811,9 млн у 2021 році, при цьому кількість виявлених порушень такого виду зросла майже на 8%. Ці дані свідчать про зростання якісної складової над кількісною.

Щодо фокусування органами Комітету на закупівлі у сферах будівництва та інфраструктури слід звернути увагу на те, що половина всіх сум штрафів, накладених на порушників, стосувалася саме цієї категорії закупівель.

Зокрема, показовим є винесення Комітетом [рішення](#) у справі стосовно змов ТОВ «ФОРМА» та ТОВ «ЕКО-БУДТРЕЙД» під час участі в публічних закупівлях. Накладений на порушників штраф становив майже 183 млн грн. Йдеться про закупівлі, які стосувалися будівництва Подільського мостового переходу через р. Дніпро у м. Київ, де замовником було КП «Дирекція будівництва шляхово-транспортних споруд м. Києва», загальна сума договору перевищила 6 млрд грн.

A large white outline of the number 1 is positioned in the upper left quadrant of the image. The background is a clear blue sky with a modern glass skyscraper that curves into the frame from the bottom and sides. The building's facade is highly reflective, showing vertical lines and distorted reflections of the sky and surrounding environment. The overall aesthetic is clean, professional, and modern.

1

СТАН КОНКУРЕНЦІЇ В УКРАЇНІ

РИНКИ ЕЛЕКТРИЧНОЇ ЕНЕРГІЇ

Електроенергія є одним зі стратегічних, базових товарів, без належного балансу якого неможлива безперебійна робота інших галузей економіки та звичний для суспільства спосіб життя.

Тому захист та розвиток конкуренції на ринку електричної енергії постійно перебуває у фокусі уваги Комітету.

Правові, економічні та організаційні засади функціонування ринку електричної енергії визначено Законом України «Про ринок електричної енергії», відповідно до якого оптовий ринок електричної енергії складається, зокрема, з ринку двосторонніх договорів, ринку «на добу наперед», внутрішньодобового ринку та балансуючого ринку.

Законодавством також передбачено, що господарська діяльність із виробництва, передачі, розподілу електричної енергії, постачання електричної енергії споживачу, трейдерська діяльність, здійснення функцій оператора ринку та гарантованого покупця провадяться на ринку електричної енергії за умови отримання відповідної ліцензії.

Відповідно до Ліцензійного реєстру Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, опублікованого на офіційному вебсайті НКРЕКП [за посиланням](#), на 31.01.2022 на ринку електричної енергії провадять діяльність **2 159 ліцензіатів**, серед яких:

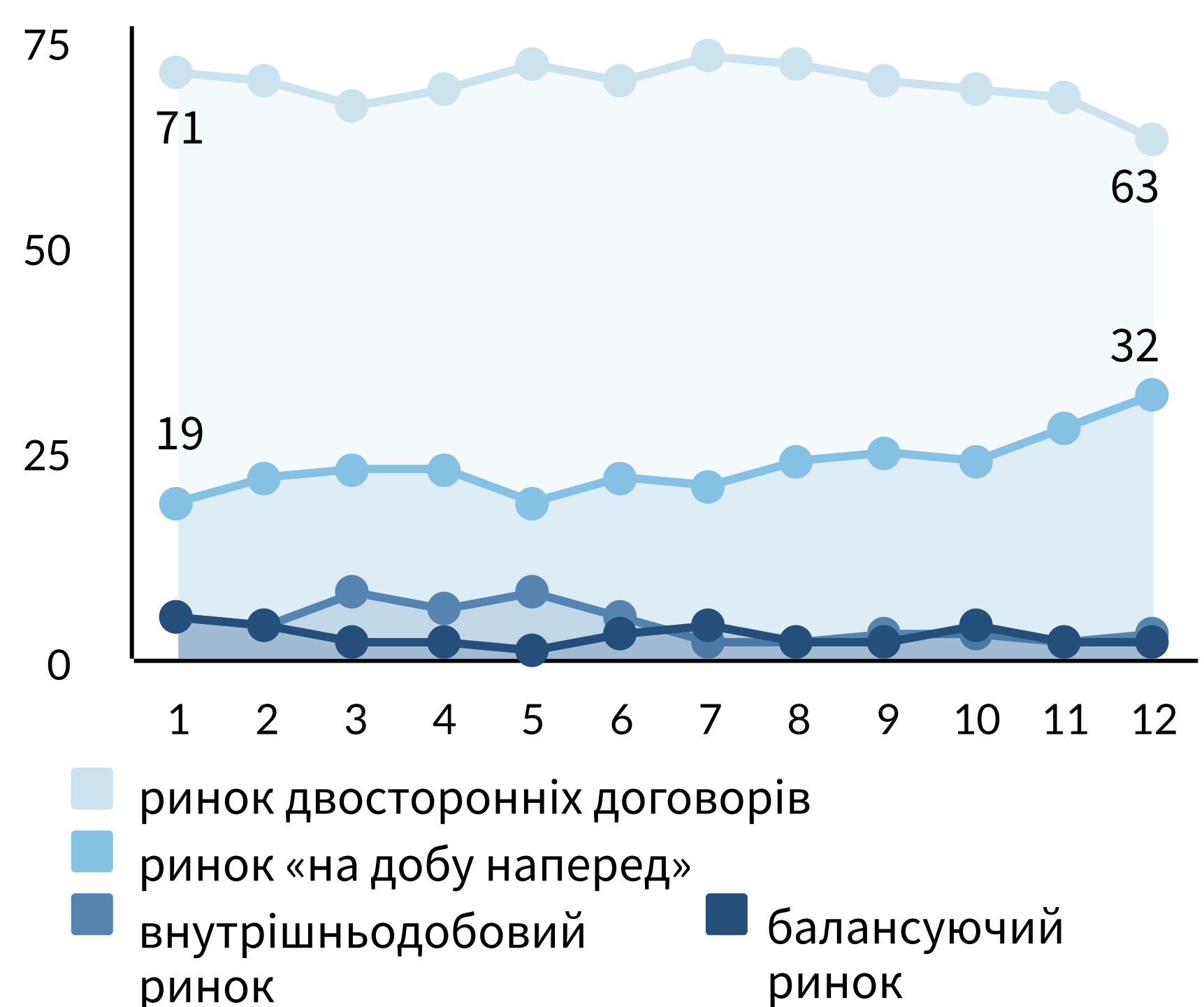
- виробники електричної енергії – 1 088 ліцензіатів (у т. ч., за інформацією ПрАТ «НЕК «Укренерго», 929 виробників, які здійснюють виробництво електричної енергії з використанням відновлювальних джерел енергії);
- гарантований покупець – один ліцензіат;
- оператор ринку – один ліцензіат;
- оператор системи передачі електричної енергії – один ліцензіат;
- перепродаж електричної енергії (трейдерська діяльність) – 60 ліцензіатів;
- постачання електричної енергії споживачу – 976 ліцензіатів;
- розподіл електричної енергії – 32 ліцензіати.

Разом із тим на 31.12.2021 діяли 556 договорів про участь у РДН та ВДР. Серед учасників РДН/ВДР - 36 виробників електричної енергії, 31 оператор системи розподілу, 455 електропостачальників, 27 трейдерів, 5 споживачів, Оператор системи передачі та Гарантований покупець.

Існують дві відокремлені торгові зони на ринку електричної енергії в межах України: торгова зона «Об'єднаної енергетичної системи України» та торгова зона «Острів Бурштинської ТЕС», кожна з яких має свою структуру.

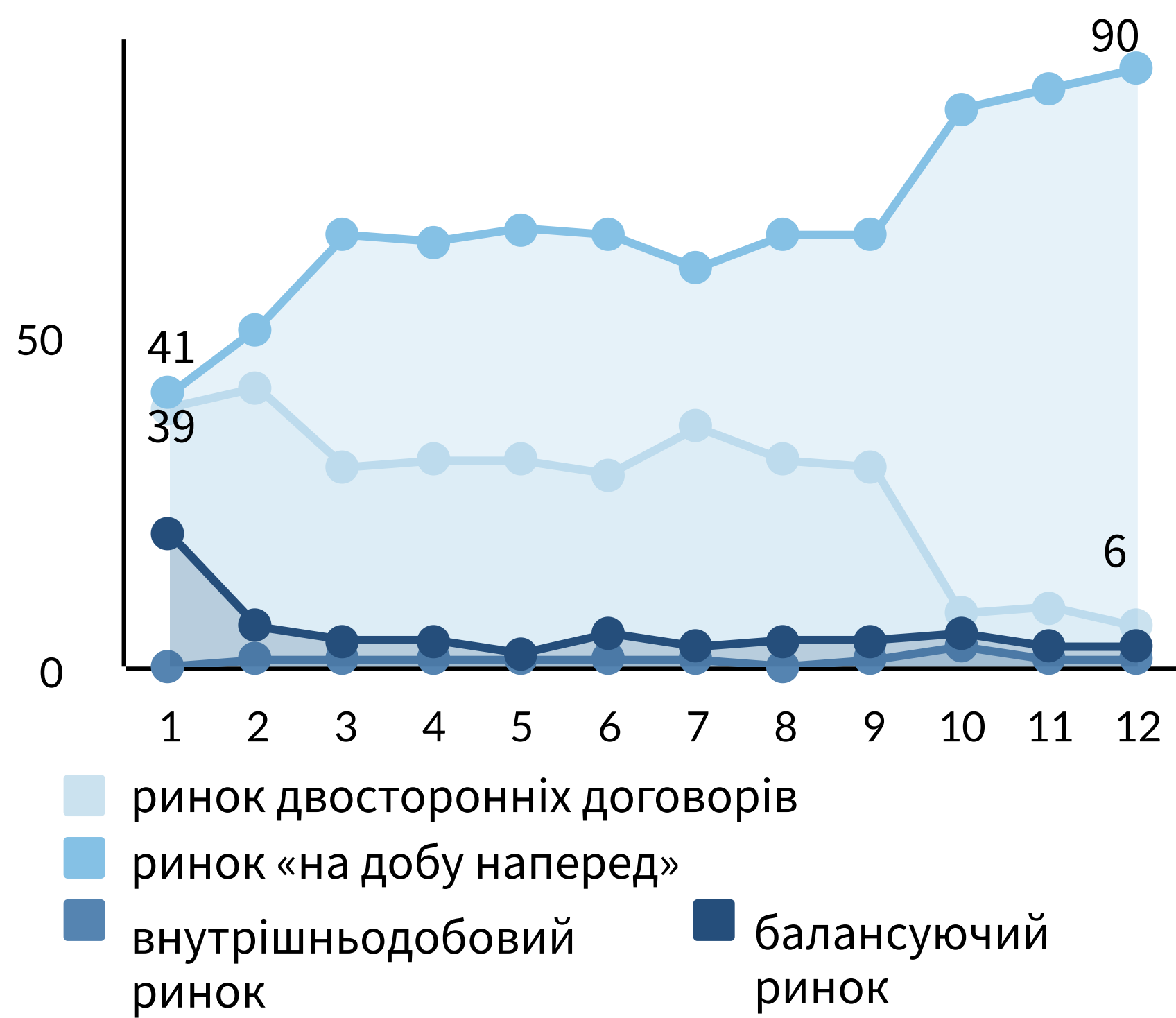

Структура* ринку електричної енергії за окремими його сегментами в торговій зоні **ОЕС України**, % (помісячно за 2021 рік)

Структура* ринку електричної енергії за окремими його сегментами в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», % (помісячно за 2021 рік)

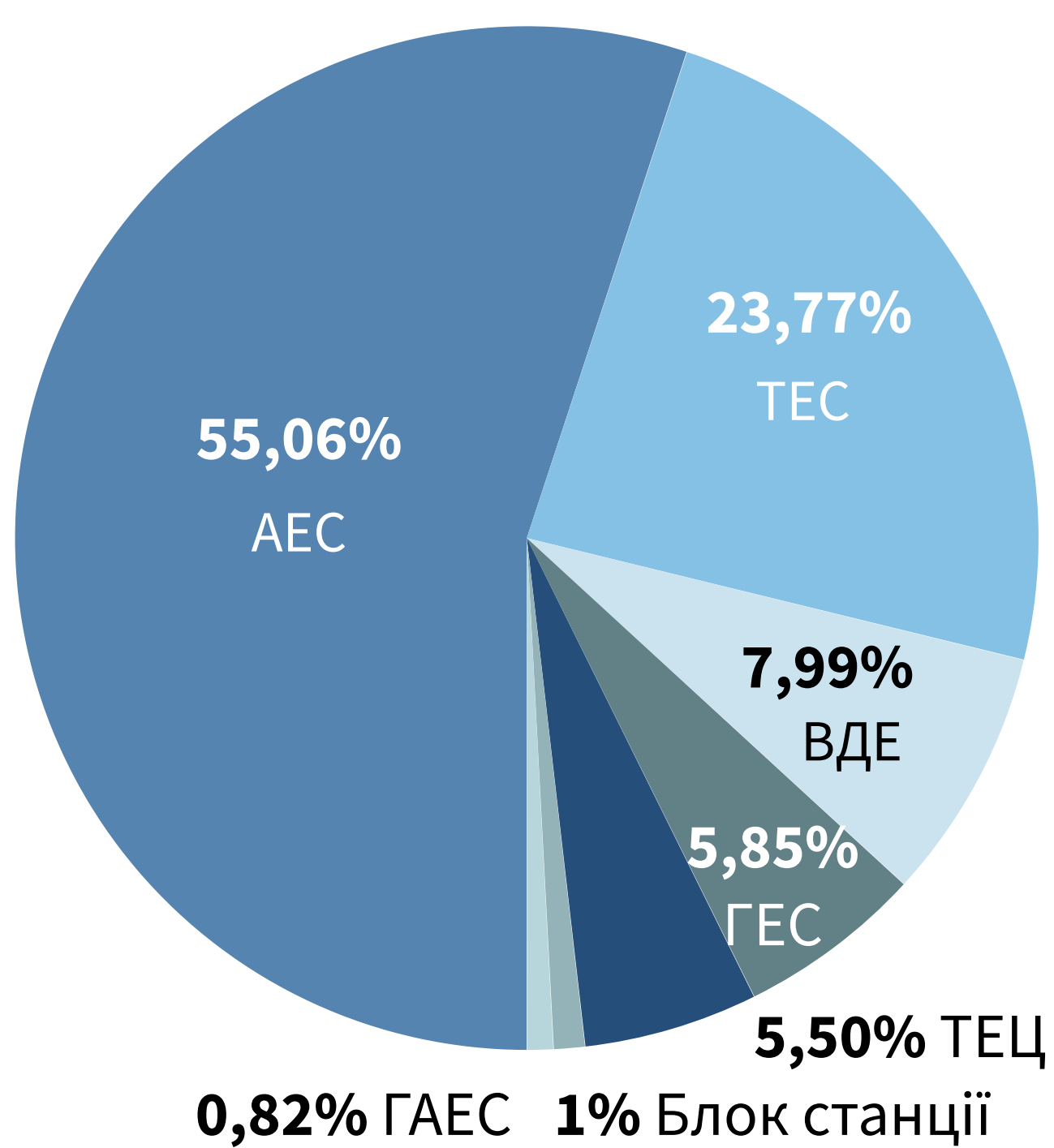

*Частки сегментів ринку в загальному обсязі купівлі-продажу електричної енергії у 2021 році.

Протягом 2021 року виробниками згенеровано електричної енергії:

156 566
млн кВт*год

Структура виробництва електричної енергії у 2021 році за видами генерації:

При цьому, найбільшими виробниками електричної енергії в торговій зоні «ОЕС України» за перші дев'ять місяців 2021 року є:

- ДП НАЕК «Енергоатом» – 58%;
- ПАТ «Укргідроенерго» – 8%;
- ПАТ «Центренерго» – 5%;
- АТ «ДТЕК Дніпроенерго» – 5%;
- ТОВ «ДТЕК Східенерго» – 4%.

Найбільшими виробниками електричної енергії за період січень - вересень 2021 року в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС» є:

- АТ «ДТЕК Західенерго» - 83%;
- ДП «Калуська ТЕЦ-Нова» - 5%.

Крім того, протягом січня - вересня 2021 року до митної території України імпортовано:

998 994

МВт*год що становить менше 1% від загального обсягу споживання.

Основними напрямками імпорту електроенергії були Республіка Білорусь, Словацька Республіка та Російська Федерація.

Експорт електричної енергії протягом січня - вересня 2021 року з митної території України становить 2 780 168 МВт*год, з якого 1 896 880 МВт*год експортовано з території торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» та 883 288 МВт*год – з торгової зони «ОЕС України».

Імпорт електричної енергії з Республіки Білорусь та Російської Федерації здійснювався в торгову зону «ОЕС України», тоді як експорт електричної енергії з торгової зони «ОЕС Україна» здійснювався на територію Польщі та Молдови. Імпорт електричної енергії на території торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС» здебільшого здійснювався зі Словацької Республіки – в торгову зону «Острів Бурштинської ТЕС», основним же напрямком експорту з «Острову Бурштинської ТЕС» була Угорщина.

Враховуючи, що 58% електричної енергії, виробленої на ринку в торговій зоні «ОЕС України», згенерована ДП НАЕК «Енергоатом» та 83% електричної енергії, виробленої на ринку в торговій зоні «Острів Бурштинської ТЕС», згенерована АТ «ДТЕК Західенерго», при цьому частки експорту/імпорту є незначними та не мають суттєвого впливу на структуру ринку, зазначені підприємства містять структурні ознаки монопольного (домінуючого) становища ринку електричної енергії в окремих торгових зонах.

При цьому наявність монопольного становища іноді спонукає суб'єктів господарювання до зловживання ним. Так, зокрема, рішенням Комітету від 15.12.2020 № 780-р визнано, що Група ДТЕК в особі АТ «ДТЕК Західенерго» та ТОВ «Д.Трейдінг» у липні – жовтні 2019 року займала монопольне (домінуюче) становище на регіональному ринку комерційного продажу електричної енергії та балансування в години мінімального та максимального навантаження в межах торгової зони «Острів Бурштинської ТЕС», а їх дії, визначені рішенням, є порушенням законодавства про захист кономічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем.

Незважаючи на те, що рішення Комітету від 15.12.2020 № 780-р відповідачі оскаржують в судовому порядку, є підстави вважати, що воно мало й превентивний ефект - протягом 2021 року заяв про порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним становищем АТ «ДТЕК Західенерго» до Комітету не надходило.

Також вагомим у сфері правозастосування було завершення Комітетом у 2021 році справ за результатом майже дворічного розслідування узгодженої поведінки між постачальниками енергетичного вугілля й виробниками електричної енергії та щодо створення Міненерговугіллям умов учасникам ринку енергетичного вугілля для вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій.

Зокрема, [рішенням Комітету від 29.04.2021 №236-р](#) визнано, що дії ДП «Держвуглепостач», ТОВ «ДТЕК Трейдінг», АТ «ДТЕК Дніпроенерго», АТ «ДТЕК Західенерго», ТОВ «ДТЕК Східенерго», АТ «Центренерго» та ПрАТ «Черкаське хімволокно» є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, у вигляді антиконкурентних узгоджених дій.

За вчинене порушення на зазначених суб'єктах господарювання накладено штрафи, загальна сума яких перевищує 773 млн грн.

Одним із пріоритетних напрямів діяльності Комітету у 2021 році на ринку електроенергії був контроль за дотриманням суб'єктами господарювання на оптових ринках електроенергії законодавства про захист економічної конкуренції.

Протягом 2021 року до Комітету надходили звернення органів влади щодо можливих ознак порушень законодавства про захист економічної конкуренції окремими суб'єктами господарювання (учасниками ринку) під час їх участі в електронних аукціонах із продажу електричної енергії за двосторонніми договорами, на ринку «на добу наперед» (далі – РДН) та внутрішньодобовому ринку (далі – ВДР) у торговій зоні «ОЕС України», які відбувались у грудні 2020 року, травні, липні 2021 року.

Зокрема, йшлося про маніпуляції окремих учасників ринку на ринку двосторонніх договорів, РДН, ВДР, які полягали в реалізації електричної енергії окремими суб'єктами господарювання на електронних аукціонах за ціною, нижчою від середньозважених ринкових цін певним суб'єктам господарювання, і встановлені під час реалізації електричної енергії на електронних аукціонах кількості лотів, до продажу великим обсягом. Таким чином обмежувалося коло потенційних покупців через неможливість внесення ними гарантійного внеску в розмірі 10% від встановленого продавцем обсягу, а також полягали у збільшенні

обсягів у заявках купівлі-продажу електричної енергії на РДН/ВДР та відповідним зменшенням цих обсягів на ВДР/РДН, одночасному поданні заявок, виставленні пропозицій на купівлю-продаж електричної енергії з однаковими обсягами та цінами тощо.

Наразі, з метою з'ясування дійсних обставин, які могли призвести до порушень законодавства про захист економічної конкуренції, Комітет здійснює збір та аналіз доказів, які можуть свідчити про наявність таких порушень.

Не залишилася поза увагою органів Комітету і діяльність суб'єктів господарювання на роздрібному ринку електричної енергії.

Учасниками роздрібною ринку електричної енергії є оператори систем розподілу. Оператор системи розподілу (обленерго) – це учасник роздрібною ринку електричної енергії, стосунків з яким неможливо уникнути.

За даними НКРЕКП, розміщеними на офіційному вебсайті Регулятора, ліцензії на провадження господарської діяльності з розподілу електричної енергії отримали **32 суб'єкти господарювання**.

Відповідно до [Закону України «Про природні монополії»](#) розподіл електричної енергії (передача електричної енергії місцевими (локальними) електромережами), належить до сфери діяльності суб'єктів природних монополій.

За результатом здійснення контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції на роздрібному ринку електричної енергії органами Комітету протягом 2021 року були також встановлені порушення законодавства про захист економічної конкуренції вчинені операторами систем розподілу. Яскравий приклад – справи проти ПрАТ «Рівнеобленерго», які розслідувало Західне міжобласне територіальне відділення, про них детальніше – у прикладах.

Оскільки протягом 2021 року на ринку електричної енергії продовжували відбуватися перехідні процеси, які насамперед полягали у вдосконаленні профільним міністерством та Регулятором нормативно-правових актів, що регулюють діяльність ринку електричної енергії, **Комітетом опрацьовано 63 нормативно-правових акти, з яких 41 погоджено, 19 не погоджено та до 5 запропоновано внести зміни**.

Крім того у Комітеті триває робота над проектами Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України стосовно доброчесності та прозорості оптового енергетичного ринку. Ці законопроекти є важливими для попередження зловживання учасниками на оптовому ринку та встановлення відповідальності для учасників за маніпулювання на енергетичних ринках, а також за торгівлю на основі інсайдерської інформації.

Приклади рішень

ВІДПОВІДАЧ

МІНІСТЕРСТВО ЕНЕРГЕТИКИ ТА ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ

РІШЕННЯ АМКУ

від 29 квітня 2021 р. № 235-р

РИНОК

електричної енергії

ВИД ПОРУШЕННЯ

пункт 7 статті 50 та статті 17 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

Комітетом встановлено, що Міненерговугілля рекомендувало державним підприємствам підвищити граничний рівень ціни однієї вугільної продукції для потреб ТЕС і ТЕЦ до відповідного рівня. Вказане підтверджується протоколами нарад.

Через деякий час відповідачі зазначали в угодах ціни на постачання енергетичного вугілля, схожі з тими, що визначались на нарадах у Міністерстві. Така ситуація тривала майже три роки.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

визнано, що Міністерство енергетики та вугільної промисловості України, правонаступником якого є Міністерство енергетики України, своїми діями, які полягали у визначенні на нарадах з питання визначення граничної ціни на вугільну продукцію, які відбулись 25.07.2016, 27.12.2016, 31.03.2017, 30.08.2017, 26.10.2017, 30.03.2018, 30.11.2018, 23.05.2019, граничної ціни 1 тони вугілля для теплових електростанцій енергогенеруючих компаній та теплових електроцентралей, вчинило порушення, передбачене пунктом 7 статті 50 та статті 17 Закону України «Про захист економічної конкуренції», що полягало у створенні умов суб'єктам господарювання – учасникам ринку енергетичного вугілля для вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій.

ВІДПОВІДАЧ

ДП «Держвуглепостач», ТОВ «ДТЕК Енерго», ТОВ «ДТЕК Трейдінг», АТ «ДТЕК Дніпроенерго», АТ «ДТЕК Західенерго», ТОВ «ДТЕК Східенерго», ДПЗД «Укрінтеренерго», ПрАТ «Черкаське хімволокно», ПАТ «Центренерго»

РІШЕННЯ АМКУ

від 29 квітня 2021 р. № 236-р

РИНОК

електричної енергії

ВИД ПОРУШЕННЯ

частина 3 статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

За результатом розгляду справи Комітетом встановлено, що динаміка зміни ціни у постачальників вугілля - ТОВ «ДТЕК Трейдінг» та ДП «Держвуглепостач» відповідає динаміці зміни граничної ціни. При цьому на ринку енергетичного вугілля були відсутні об'єктивні причини для одночасної та рівномірної зміни його ціни.

Аналіз середньозважених базових цін також свідчить, що у період з серпня 2016-го по червень 2019-го років АТ «ДТЕК Дніпроенерго», АТ «ДТЕК Західенерго», ТОВ «ДТЕК Східенерго», ПрАТ «Черкаське хімволокно» та ПАТ «ЦЕНТРЕНЕРГО» купували енергетичне вугілля за базовими цінами, схожими з граничними цінами, визначеними на нарадах у Міненерговугіллі.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

Визнано наявність порушення законодавства про захист економічної конкуренції, у вигляді антиконкурентних узгоджених дій шляхом вчинення схожих дій, які полягали у встановленні базових цін енергетичного вугілля на рівні, визначеному Міненерговугіллям, які призвели до обмеження конкуренції на ринку генерації електричної енергії, при тому, що аналіз ситуації на ринку енергетичного вугілля спростовує наявність об'єктивних причин для вчинення таких дій.

понад **775**
млн. грн
штраф

Приклади рішень

ВІДПОВІДАЧ

ПрАТ «РІВНЕОБЛЕНЕРГО»

РІШЕННЯ ЗАХІДНОГО МТВ

від 07 жовтня 2021 р. № 63/70-р/к
та від 30 вересня 2021 р. № 63/65-р/к

РИНОК

роздрібний ринок електричної енергії

ВИД ПОРУШЕННЯ

пункт 2 статті 50, пункт 1 частини другої статті 13
Закону України «Про захист економічної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

Рішення від 07.10.2021 № 63/70-р/к,

яким визнано дії ПрАТ «Рівнеобленерго», які полягали у висуванні необґрунтованих вимог споживачам щодо заміни засобів виміральної техніки, а саме, заміні трансформаторів струму класу точності 0,5S на трансформатори струму класу точності 0,2S у разі зниження споживачами обсягів споживання електричної енергії (у тому числі й у разі недовантаження трансформаторів струму), що не передбачено чинним законодавством, та щодо неврахування наданих споживачами даних про обсяги споживання електричної енергії згідно з показами засобів комерційного обліку, а визначення обсягу спожитої електричної енергії на об'єктах споживачів розрахунковим шляхом (виходячи з мінімально допустимого рівня завантаження схеми обліку) та надання цих даних електропостачальникам споживачів для виставлення рахунку за спожиту електричну енергію, що також суперечить чинному законодавству, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг із розподілу електричної енергії.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

За вказані порушення на ПрАТ «Рівнеобленерго» були накладені штрафи в розмірі **62 000 грн та 31 000 грн** відповідно.

Рішення від 30.09.2021 № 63/65-р/к,

яким визнано, що ПрАТ «Рівнеобленерго» при самовільному встановленні та застосуванні до розрахунків за спожиту електричну енергію точок обліку електричної енергії, що не передбачені договором про постачання електричної енергії, вчинило порушення у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку розподілу електричної енергії, шляхом встановлення таких умов реалізації товару, які були б неможливі за умов існування значної конкуренції на ринку.

63 нормативно-правові документи

У 2021 році Комітетом опрацьовано 63 нормативно-правових акти на енергетичних ринках, з яких до 41 погоджено, 19 не погоджено та до 5 запропоновано внести зміни.

У Комітеті тривала робота щодо проектів Закону України про внесення змін до деяких законодавчих актів України про доброчесність та прозорість оптового енергетичного ринку:

- [«Про внесення змін до деяких законів України щодо запобігання зловживанням на оптових енергетичних ринках» від 01.04.2021](#) (далі - законопроект № 5322);
- [«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України з метою імплементації адаптованої версії Регламенту \(ЄС\) № 1227/2011 від 25 жовтня 2011 року щодо доброчесності та прозорості оптового енергетичного ринку» від 19.04.2021](#) (далі - законопроект № 5322-1).

Метою прийняття законопроектів № 5322 та № 5322-1 є імплементація в українське законодавство положень законодавства Європейського Союзу про доброчесність, прозорість та запобігання спотворенню конкуренції на оптових ринках», розроблених на виконання міжнародних зобов'язань України, які взято в рамках Договору про заснування Енергетичного Співтовариства щодо наближення українського законодавства до законодавства ЄС.

Законопроекти спрямовані на попередження зловживань учасниками на оптовому ринку та встановлення відповідальності для учасників за маніпулювання на енергетичних ринках, а також за торгівлю на основі інсайдерської інформації.

ЗАУВАЖЕННЯ КОМІТЕТУ до законопроектів 5322 та 5322-1

- ✓ П. 1 розділу IV та п. 2 Розділу II законопроекту 5322, а саме, залучення Комітету до розслідувань порушень на оптовому енергетичному ринку є таким, що не узгоджується із законодавством про захист економічної конкуренції та не може бути підтриманим Комітетом.
  - ✓ П. 7 розділу II законопроекту № 5322 та підпунктом 6 пункту 3 законопроекту № 5322-1 пропонується доповнити розділ III Закону України «Про НКРЕКП» новою статтею, відповідно до якої Регулятор здійснює моніторинг торговельних операцій з оптовими енергетичними продуктами, з метою виявлення та запобігання зловживанням на оптових енергетичних ринках. При цьому норми обох законопроектів **не містять визначення терміну «зловживання на оптових енергетичних ринках»**. Відсутність вичерпного переліку дій учасників ринку, які визначаються як зловживання на оптових енергетичних ринках, за певних умов може призводити до негативних наслідків для конкуренції на ринку шляхом визначення Регулятором будь-яких окремих та нестандартних дій учасників ринку, як зловживання на оптових енергетичних ринках.
  - ✓ Підпунктом 9 п. 1 законопроекту № 5322-1 зобов'язують Оператора ринку забезпечити наявність механізмів підтримання ліквідності на РДН та ВДР, покладення функцій маркет-мейкера. При цьому норми зазначеного законопроекту не містять **визначення терміна «ліквідність» та «маркет-мейкер»** та вичерпного переліку дій Оператора ринку та/або дій будь-якого іншого з учасників ринку, на меті яких є підтримання ліквідності на ринку. Також нормами законопроекту не визначено предмет, мету та межі діяльності маркет-мейкера.
- Враховуючи викладене, за певних умов реалізація положень законопроекту № 5322-1 може створювати підстави для порушення законодавства про захист економічної конкуренції та мати для неї негативні наслідки.

Угодою про умови майбутнього об'єднання енергосистем України та Молдови з енергосистемою континентальної Європи передбачено проведення системних випробувань блоку регулювання у складі ОЕС України та ЕС Молдови в режимі ізолюваної роботи від енергооб'єднання країн СНД і Балтії та енергосистеми континентальної Європи ENTSO-E.

Ізолюваний режим передбачає відсутність міжсистемних зв'язків, тому регулювання частоти може бути забезпечене лише за рахунок наявних резервів потужності в ОЕС України.

До Комітету на погодження надходили відповідні проекти постанов НКРЕКП стосовно роботи енергетичної системи України під час системних випробувань на їх відповідність законодавству про економічну конкуренцію.

Так Комітетом:

- погоджено без зауважень зміни до Кодексу системи передачі (підтвердження стійкості та надійності роботи блока регулювання в ізолюваному (острівному) режимі, наявності необхідних обсягів РПЧ);
- не погоджено проект постанови НКРЕКП «Про внесення змін до Правил ринку» (щодо проведення аукціонів із закупівлі допоміжних послуг на період ізолюваного режиму). Також зазначеним проектом пропонувалося внести зміни до порядку обчислення плати за невідповідність надання допоміжних послуг із балансування в період ізолюваного режиму. У подальшому проект постанови після опрацювання і внесення змін був погоджений Комітетом.

З метою визначення прозорого, ефективного та зрозумілого механізму фінансування субрахунку UA-1 – шляхом включення цих витрат до тарифу на послуги з диспетчерського (оперативно-технологічного) управління та удосконалення алгоритму обчислення плати за допоміжні послуги, Національною комісією, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, прийнято [постанову від 23.04.2021 № 715](#), якою внесено зміни до Правил ринку, затверджених постановою НКРЕКП від 14.03.2018 № 307.

За результатом опрацювання проекту постанови НКРЕКП «Про затвердження змін до Правил ринку», який надходив до Комітету на погодження, Комітет неодноразово надавав Регулятору **зауваження та пропозиції щодо вдосконалення окремих норм зазначеного нормативно-правового акта**, які, на думку Комітету, могли мати негативний вплив на конкуренцію на ринку електричної енергії. Так, Комітет звертав увагу, що запропоновані зміни щодо врахування плати за небаланс електричної енергії у тарифі оператора системи передачі на послуги з диспетчерського (оперативно-технічного) управління за певних умов можуть призвести до зростання тарифу ОСП, що у свою чергу, може призвести до зростання тарифів Операторів систем розподілу, постачальників універсальних послуг, та відповідно, кінцевих тарифів для споживачів.

Під час доопрацювання Змін до Правил ринку НКРЕКП були враховані зауваження та пропозиції Комітету та учасників ринку, що у підсумку призвело до вдосконалення механізму надання диспетчерських команд на завантаження та розвантаження поза ранжиrom, які надаються ОСП для потреби дотримання меж операційної безпеки і збереження балансу в енергосистемі для врегулювання системних обмежень.

Разом із тим, затвердження змін до Правил ринку призвело до удосконалення механізму фінансування субрахунку UA-1, що дозволило оптимізувати витрати оператора системи передачі, пов'язані із закупівлею допоміжних послуг на ринку електричної енергії, та мінімізувати фінансове навантаження на учасників ринку, зокрема, на електропостачальників та постачальників універсальних послуг.

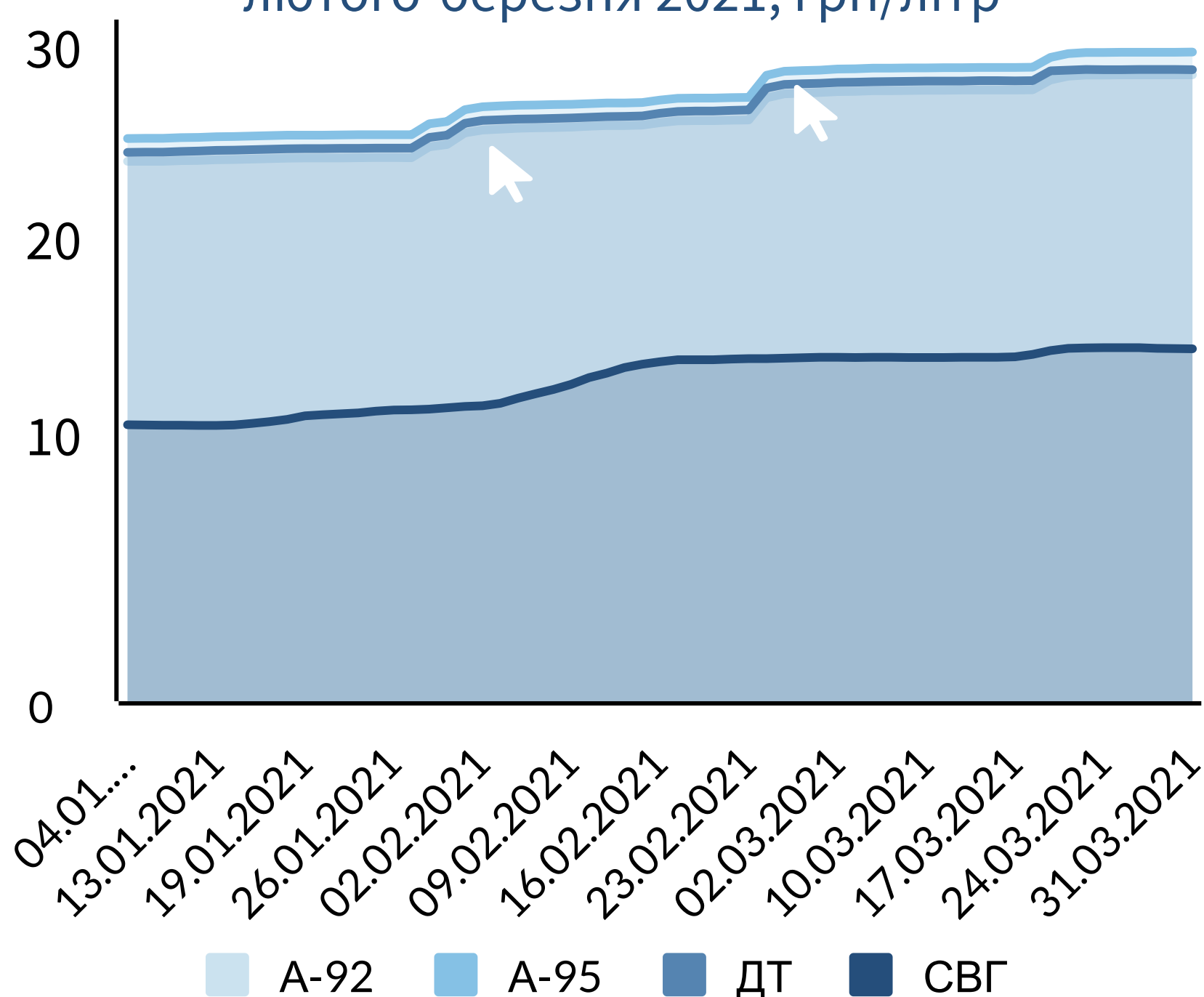
РИНКИ НАФТИ ТА НАФТОПРОДУКТІВ

Органи Комітету не залишають поза увагою ринки пального й постійно стежать за ситуацією на таких ринках.

Комітетом виявлено, що протягом лютого-березня 2021 року почали поступово зростати ціни на бензини моторні.

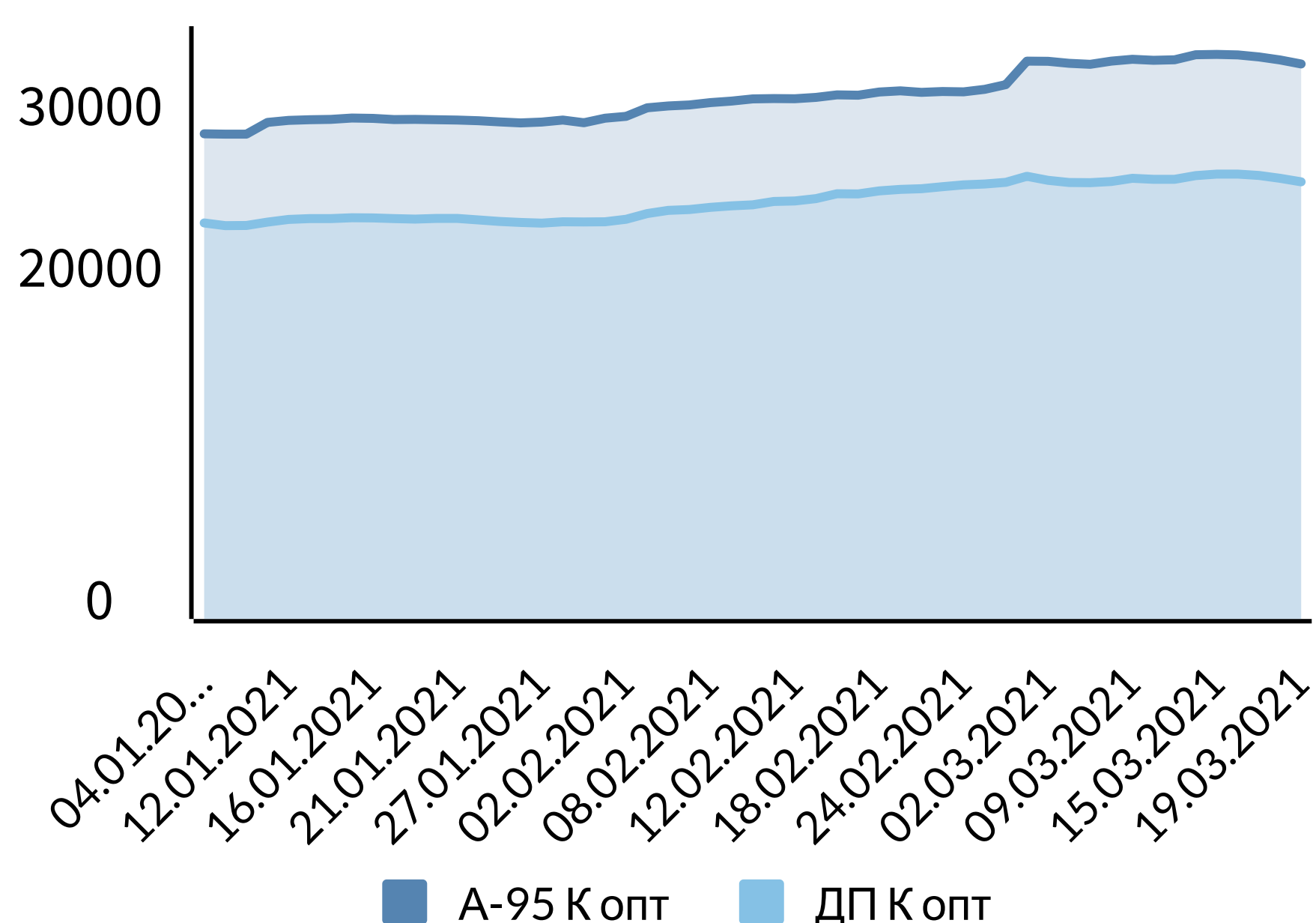
Динаміка роздрібних цін на пальне протягом лютого-березня 2021, грн/літр

У зв'язку із зазначеним, для більш детального аналізу ринку Комітетом проаналізовано:

- динаміку зміни роздрібних цін на СВГ, бензин марки А-95 та дизельне паливо, що встановлювалися на інформаційних табло стаціонарних АЗС;
- динаміку середніх роздрібних цін на СВГ, бензин марки А-95 та дизельне паливо по Україні;
- динаміку середніх цін на вказані види пального великим оптом;
- динаміку зміни котирувань на нафту та нафтопродукти на Європейських біржах;
- динаміку зміни курсу валют.

Динаміки зміни цін у великому опті протягом лютого - березня 2021, грн/т

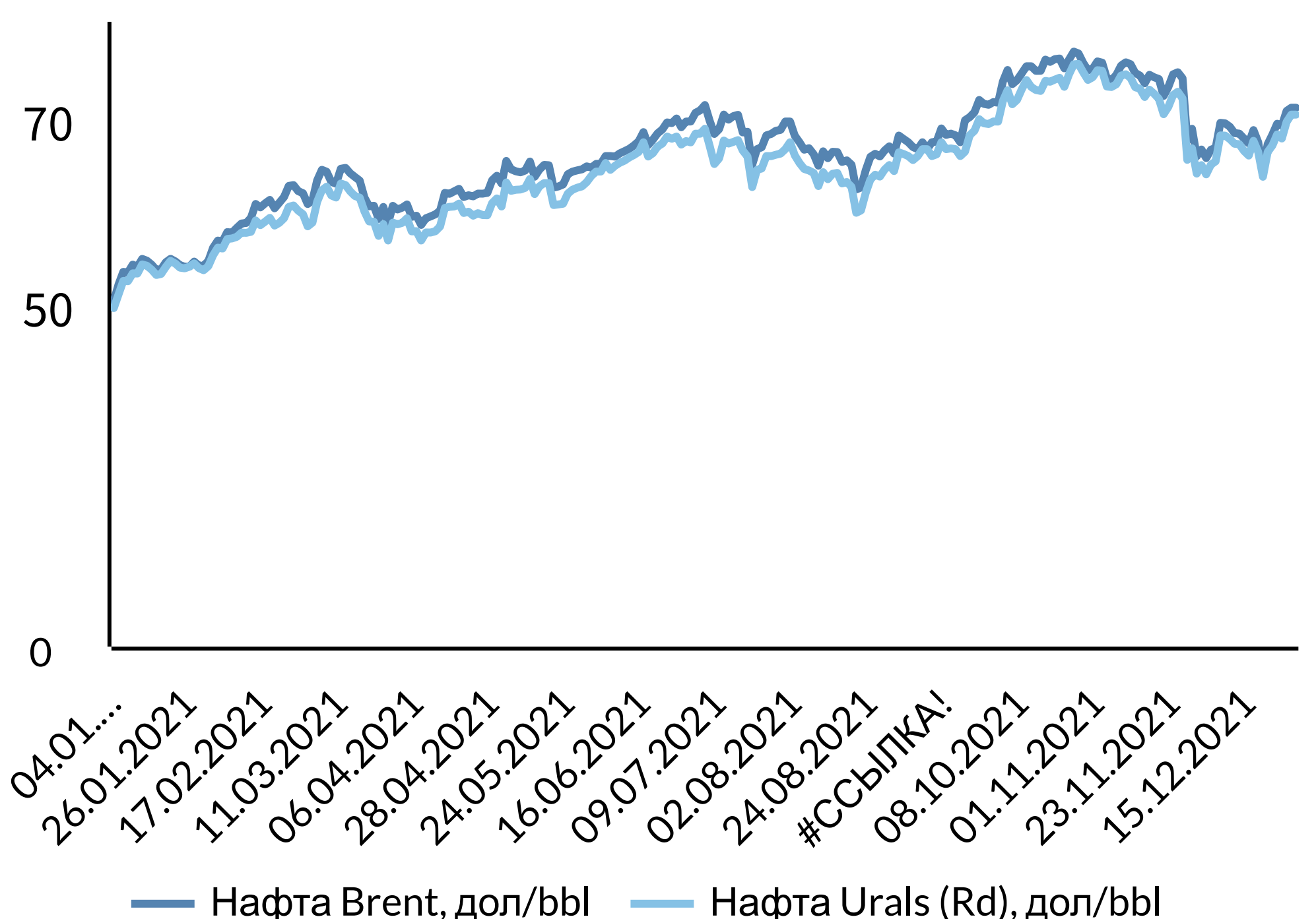
За результатами проведеного аналізу Комітетом встановлено, що рівень роздрібних цін в Україні на високооктанові бензини та дизельне паливо не корелюється зі змінами окремих факторів, що впливають на їх формування. Тобто ціни на пальне в роздріб у відповідному періоді зростали, у той час як курс долара США до гривні дещо знизився, як і котирування на бензини та дизельне паливо на Європейських біржах.

Як свідчить досвід Комітету, вітчизняні оператори роздрібної реалізації пального швидко реагують на збільшення Європейських котирувань на нафтопродукти та відразу відображають таку тенденцію (збільшення) на інформаційних табло АЗС.

Однак при зменшенні Європейських котирувань на нафтопродукти такого швидкого «зворотного» процесу, на жаль, не відбувається.

Оскільки котирування на Європейських біржах і рівень закупівельних цін є одними з факторів, які впливають на формування роздрібних цін на високооктанові бензини, дизельне паливо та СВГ на території України, їх зниження має забезпечити зниження закупівельних цін на нафтопродукти на території України, а отже, є підставою для зміни роздрібних цін.

Динаміка цін на нафту відповідно до Європейських біржових котирувань протягом січня - грудня 2021 року, дол./bbl

Отже, тенденція до підвищення та утримання основними учасниками ринку роздрібних цін на інформаційних табло стаціонарних АЗС, за умови зниження оптової вартості ресурсу та за відсутності об'єктивних на це причин (факторів), може призвести до додаткових фінансових витрат споживачів та такі дії можуть призвести до спотворення конкуренції між учасниками ринку – операторами стаціонарних АЗС. У зв'язку із зазначеним, з метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції 25.03.2021 Комітет надав суб'єктам господарювання, що здійснюють роздрібну реалізацію нафтопродуктів через мережі АЗС, які здійснюють діяльність під брендами WOG, OKKO, UKRNAFTA, AMIC, SHELL, SOCAR, UPG, GLUSCO, БРСМ та AVANTAGE-7 обов'язкові для розгляду [рекомендації 10-рк](#), а саме:

- утриматися від вчинення дій, що можуть призвести до порушення законодавства про захист економічної конкуренції на ринку роздрібною реалізацією високооктанових бензинів, дизельного палива й СВГ, та
- ужити заходів щодо встановлення роздрібних цін на СВГ, високооктанові бензини та дизельне паливо на рівні, який існував би за умов значної конкуренції на ринку та відповідав об'єктивній ситуації на ринку.

З дати надання рекомендацій по 14.04.2021 спостерігалось наступне:

ціни великого опту на високооктанові бензини та на дизельне паливо зросли в середньому на 1,4%, при цьому:

- середні роздрібні ціни на високооктанові бензини знизилися на 1,7%;
- на дизельне паливо знизилися на 0,49%.

Тобто дії Комітету дещо вплинули на поведінку учасників ринків високооктанових бензинів на початку року.

Починаючи з другої половини квітня 2021 року, світові ціни на нафту марки Brent, а також ціни на нафтопродукти, відповідно до Європейських біржових котирувань (Platts) почали демонструвати тенденцію до зростати.

Слід зазначити, що [постановою Кабінету Міністрів України від 14.05.2021 № 474 «Про внесення змін до постанов Кабінету Міністрів України від 22.04.2020 № 341 та від 09.12.2020 № 1236»](#) та [постановою Кабінету Міністрів України від 02.06.2021 № 551 «Про внесення змін до пункту 41-4 постанови Кабінету Міністрів України від 09.12.2020 № 1236»](#) Кабінет Міністрів України встановив на період дії карантину граничні рівні торговельної надбавки до середньої ціни дизельного палива - не вище ніж 7 грн/літр і бензину - не вище ніж 5 грн/літр.

Вищезазначені торговельні надбавки встановлюються до ціни, яку розраховує АТ «НАК «Нафтогаз», як середню вартість дизельного палива/бензину за даними міжнародного інформаційного агентства Platts CIF NWF за попередній календарний місяць/декаду, включаючи митні платежі (акцизний податок та податок на додану вартість).

На думку Комітету, встановлення граничної надбавки може призводити до спотворення конкуренції на ринках роздрібною реалізацією високооктанових бензинів та дизельного палива.

СПРАВА ПАЛИВНОГО ПРОЕКТУ «АВІАС» - ЗАВЕРШЕНА

Необхідно звернути увагу, що в березні 2021 року Комітетом також завершено розгляд справи про порушення суб'єктами господарювання:

ТОВ ВТФ «Авіас», ТОВ «Торговий Дім «Авіас», ТОВ «Пром Гарант Плюс», ТОВ «Альянс Еволюшн» (координатори проекту «АВІАС»), ПАТ «Укртатнафта» (виробник), та 169 операторів АЗС (в т. ч. ПАТ «Укрнафта») у вигляді антиконкурентних узгоджених дій. Під час розгляду справи встановлено таке.

У сфері роздрібною торгівлі світлим нафтопродуктами в Україні діє система безготівкових розрахунків за скретчкартками та паливними картками «Авіас» (далі – проект «АВІАС»).

У паливному проекті «АВІАС» задіяні приблизно **1 625 АЗС** (далі – мережа «АВІАС»), які працюють під різними брендами (УКРНАФТА, АНР, АВІАС плюс, АВІАС, МАВЕКС, ЮКОН, Rubix, ЮКОН Сервіс, Sentosa Oil, ЗНП) у всіх регіонах України, що становить майже **25%** загальної кількості АЗС України.

Незалежно від бренду та регіону роботи операторів АЗС мережі «АВІАС» ціни на світлі нафтопродукти, які відображалися на стелі автозаправних станцій, були однаковими, також простежувалось одночасне зростання цін, їх стрімке зниження та утримання.

На автозаправних станціях мережі «АВІАС» реалізовувались нафтопродукти переважно марки Keropur® ENERGY (ексклюзивна марка ПАТ «Укртатнафта»).

Крім того, між всіма учасниками паливного проекту «АВІАС» укладається значна кількість типових, здебільшого однакових договорів, таких як: договір поставки, купівлі-продажу майна, оренди автозаправної станції, договір про матеріальну допомогу, про відступлення права вимоги та про заміну сторони в зобов'язанні. При цьому всі суб'єкти господарювання зазначають, що не пов'язані відносинами контролю, тобто потенційно є конкурентами один одному.

Завдяки співпраці з правоохоронними органами Комітет отримав докази детального планування та координації з «Центру» (до якого входять декілька суб'єктів господарювання, які знаходяться за однією адресою в м. Дніпрі) цього картелю, зокрема плани розвитку діяльності мережі автозаправних станцій, нафтобаз, створення та ліквідації юридичних осіб на 10 років.

Несамостійність, організованість та керованість діяльності операторів АЗС мережі «АВІАС»: постійні (кожні пів року) зміни юридичних осіб-операторів АЗС мережі «АВІАС» (без змін персонального складу) через одних і тих самих ліквідаторів та за схожих адрес останньої реєстрації (у місті Харкові).

Діяльність проекту «АВІАС» є організованою, координованою та підтримується з метою уніфікації-погодження цінової і торговельної поведінки її учасників, для забезпечення реалізації світлич нафтопродуктів переважно виробництва ПАТ «Укртатнафта» у всіх регіонах України на єдиних умовах.

При цьому ціни придбання світлич нафтопродуктів у ПАТ «Укртатнафта» операторами АЗС, у т.ч. ПАТ «Укрнафта», є значно вищими, ніж ціни імпорту світлич нафтопродуктів в Україні.

Така погоджена поведінка учасників проекту «АВІАС» призводить до усунення конкуренції між операторами АЗС, які є потенційними конкурентами один одному. У **результаті ціни на світлі нафтопродукти в мережі 1 625 автозаправних станцій, що становить майже 25% загальної кількості АЗС України, встановлюються в антиконкурентних умовах.**

Слід звернути увагу, що ще в листопаді 2018 року Комітетом завершено стадію розслідування, а саме, направлено всім відповідачам у справі копію подання з попередніми висновками, ознайомлено з матеріалами справи всіх зацікавлених осіб у справі та винесено питання на розгляд Комітету.

Однак ухвалою Окружного адміністративного суду м. Києва від 08.11.2018 зупинено дію подання Комітету про попередні висновки у справі 143-26.13/153-16 та заборонено Комітету, будь-яким його органам і структурним підрозділам вчиняти дії на підставі подання Комітету про попередні висновки, а саме, заборонено приймати у справі будь-які рішення.

Таке рішення судді стало принципово новим явищем у практиці оскарження документів Комітету. При цьому заборона Комітету приймати рішення у справі взагалі блокує виконання Комітетом повноважень та завдань, покладених на нього чинним законодавством. Комітет оскаржив цю ухвалу.

22.12.2020 Верховним Судом у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду прийнято постанову, якою задоволено касаційну скаргу Комітету – скасовано рішення Окружного адміністративного суду м. Києва щодо задоволення забезпечення позову та заборони вчинення Комітетом будь-яких дій у справі № 143-26.13/153-16, тобто знято заборону щодо прийняття рішення у справі.

Як наслідок, за результатами розслідування 30.03.2021 Комітет прийняв [рішення № 178-р](#), яким визнав дії ТОВ ВТФ «Авіас», ТОВ «Торговий Дім «Авіас», ТОВ «Пром Гарант Плюс», ТОВ «Альянс Еволюшн», ПАТ «Укртатнафта» та 169 операторів АЗС щодо створення та підтримання системи договірних відносин, які забезпечують реалізацію світлич нафтопродуктів, переважно виробництва ПАТ «Укртатнафта», у всіх регіонах України за картковою системою «АВІАС», що призвели до дотримання спільного підходу в ціноутворенні та спільних умов реалізації товару, порушенням, передбаченим п. 1 ч. 2 ст. 6 та п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються встановлення цін на світлі нафтопродукти.

Приклади рішень

ВІДПОВІДАЧ

ТОВ ВТФ «АВІАС», ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ «АВІАС», ТОВ «ПРОМ ГАРАНТ ПЛЮС», ТОВ «АЛЬЯНС ЕВОЛЮШН», ПАТ «УКРТАТНАФТА» та 169 ОПЕРАТОРІВ АЗС (у т. ч. ПАТ «УКРНАФТА»)

РІШЕННЯ АМКУ

[від 30 березня 2021 р. № 178-р](#)

РИНОК

роздрібної торгівлі світлими нафтопродуктами в Україні

ВИД ПОРУШЕННЯ

пункт 1 статті 50 та пункт перший частини другої статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

На ринку роздрібної торгівлі світлими нафтопродуктами в Україні діє система безготівкових розрахунків скретч-картками та паливними картками «АВІАС» (далі – проект «АВІАС»). У цьому проекті беруть участь близько 1 625 автозаправних станцій (далі – мережа «АВІАС»). Ці АЗС працюють під різними брендами у всіх регіонах України. Загалом їх кількість становить майже 25% заправних станцій країни.

Комітет визначив, що проект «АВІАС» є організованим, координованим та функціонує з метою погодження цінової і торговельної поведінки учасників.

Комітет також встановив, що оператори АЗС, у т. ч. ПАТ «Укрнафта», закупували в ПАТ «Укртатнафта» світлі нафтопродукти за цінами вищими, ніж аналогічне імпортне пальне. Така погоджена поведінка учасників проекту «АВІАС» порушує конкуренцію між операторами АЗС на ринку. Відтак ціни на світлі нафтопродукти в мережі «АВІАС» встановлювалися в антиконкурентних умовах.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

понад **4,7**
млрд грн
штраф

Дії Відповідачів щодо створення та підтримання системи договірних відносин, які забезпечують реалізацію світлих нафтопродуктів, переважно виробництва ПАТ «УКРТАТНАФТА», у всіх регіонах України за картковою системою «АВІАС», які призвели до дотримання спільного підходу в ціноутворенні та спільних умов реалізації товару, **визнано** порушенням у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються встановлення цін на світлі нафтопродукти та накладено штраф.

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ

Більше 50 відповідачів у справі оскаржують рішення Комітету в судовому порядку й Комітет докладає усіх зусиль, щоб захистити це рішення в усіх судових інстанціях.

У 2021 надано дозволи на концентрацію на ринках нафтопродуктів, зокрема і АТ «Укртранснафта» (Група «Нафтогаз»).

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:

НАБУВАЧ

АТ «УКРТРАНСНАФТА» (ГРУПА «НАФТОГАЗ»)

НАДАВАЧ ПРАВ УПРАВЛІННЯ

Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів

ОБ'ЄКТ НАБУТТЯ У ВЛАСНІСТЬ

єдиний майновий комплекс, який складається з частини магістрального нафтопродуктопроводу «Самара-Західний напрям», що належить ТОВ «Прикарпатзахідтранс»

РІШЕННЯ АМКУ

[від 11 червня 2021 року № 366-р](#)

РИНОК

ринок послуг з транспортування дизельного палива магістральним трубопроводом «Самара-Західний напрям» в межах території Житомирської, Рівненської, Хмельницької, Тернопільської, Волинської, Львівської та Закарпатської областей

ЗМІСТ ЗАЯВЛЕНОЇ КОНЦЕНТРАЦІЇ

Концентрація полягає в набутті АТ «Укртранснафта» в управління активів у вигляді єдиного майнового комплексу, що належить ТОВ «Прикарпатзахідтранс».

ПІДСТАВИ ДЛЯ ВИСНОВКІВ

В результаті здійснення концентрації змінюється лише суб'єкт господарювання, який управлятиме відповідними активами, що забезпечують діяльність з транспортування дизельного палива магістральним трубопроводом «Самара-Західний напрямок».

Концентрація не призводить до змін у структурі ринку, враховуючи, що як до концентрації, так і після, задіяний ринок знаходиться в стані природної монополії.

Група «Нафтогаз» використовуватиме активи для надання транспортних послуг замовникам, у ролі яких виступатимуть треті особи (постачальники дизельного палива на ринок України). Тобто, клієнтами послуг транспортування виступатимуть власники ресурсу, які будуть самі укладати договори купівлі – продажу дизпалива з українськими споживачами. АТ «Укртранснафта» не зможе впливати на умови та статус виконання даних угод як постачальник послуг транспортування дизельного палива магістральним трубопроводом «Самара – Західний напрямок».

Група «Нафтогаз», з метою оптової реалізації дизельного палива, планує використовувати до 30 відсотків від потенційної потужності магістрального трубопроводу «Самара – Західний напрямок».

Потенційна частка Групи «Нафтогаз» на ринку оптової реалізації дизельного палива не буде перевищувати 12 відсотків від загального обсягу оптової реалізації дизельного палива в Україні.

Таким чином, заявлена концентрація не призводить до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України.

ВИСНОВКИ

Рішенням Комітету від 11.06.2021 № 366-р надано дозвіл акціонерному товариству «Укртранснафта» (м. Київ, ідентифікаційний номер юридичної особи 31570412) на набуття контролю шляхом одержання в управління активів у вигляді єдиного майнового комплексу, який складається з частини магістрального нафтопродуктоводу «Самара-Західний напрямок», що належить товариству з обмеженою відповідальністю «Прикарпатзахідтранс» (м. Рівне, ідентифікаційний номер юридичної особи 13990932).

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

Міністерство енергетики України розробляє проект постанови, метою прийняття якої є створення в Україні цілісної системи моніторингу ринку нафтопродуктів, що спрямована на забезпечення належного рівня їх якості й безпечності, а також механізму прозорого формування ринкових цін на нафтопродукти та скраплений газ як моторне пальне та якою пропонується затвердити такі порядки:

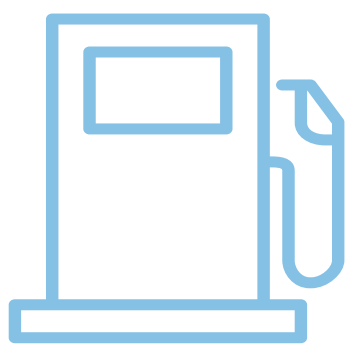
- порядок проведення моніторингу якості й безпечності нафтопродуктів на ринку;
- порядок проведення моніторингу обсягів та цін на ринках нафти, нафтопродуктів та скрапленого газу в Україні;
- порядок відбору суб'єктів господарювання, уповноважених на здійснення моніторингу обсягів та цін на ринках нафти, нафтопродуктів та скрапленого газу в Україні.

Цими проектами порядків пропонується, зокрема, запровадити систему моніторингу якості та безпечності нафтопродуктів, що постачаються в Україну, визначити процедуру проведення цінового моніторингу на оптовому та роздрібному ринках нафтопродуктів та скрапленого газу і встановити критерії відбору суб'єктів господарювання, уповноважених на здійснення цінового моніторингу оптового ринку нафтопродуктів та скрапленого газу.

Система моніторингу ринку нафтопродуктів має на меті, зокрема, забезпечення належного рівня якості й безпечності пального, що реалізується в роздрібних мережах АЗС, та забезпечення прозорого механізму формування ринкових цін на пальне.

З метою запобігання, виявлення та припинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції, Комітет у межах компетенції, приймає участь у розробці положень майбутньої системи моніторингу ринку нафтопродуктів в Україні.

На ринку природного газу у 2021 році Комітет послідовно здійснював заходи з виявлення та припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції та стежив за поведінкою учасників ринку протягом звітного періоду.

Суб'єктами ринку природного газу [Закон України «Про ринок природного газу»](#) визначає оператора газотранспортної системи, операторів газорозподільної системи, оператора газосховища, оператора установки LNG, замовників, оптових продавців, оптових покупців, постачальників, споживачів.

Враховуючи законодавче регулювання та правовідносини учасників ринку, що виникають у процесі купівлі-продажу, постачання природного газу, а також надання послуг із його транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору), послуг установки LNG, ринки природного газу поділяються на конкурентні та такі, що перебувають у стані природної монополії.

Ринок постачання природного газу є потенційно конкурентним.

За даними, оприлюдненими на офіційному вебсайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, станом на 01.01.2021 в Україні зареєстровано близько 800 суб'єктів господарювання, а станом на 31.12.2021 – більше 900 суб'єктів господарювання, що мають чинну ліцензію на постачання природного газу.

Після запровадження 01.08.2020 повномасштабного ринку природного газу у споживачів природного газу виникла можливість обирати між кількома постачальниками, у тому числі за ціновим критерієм, незалежно від їх територіального розміщення, оскільки ліцензійною територією діяльності постачальників природного газу є територія України.

У той же час, за наявною на початок 2021 року в Комітеті інформацією, лише 3% споживачів обрали нового постачальника природного газу, а більшість споживачів природного газу не змінили свого постачальника й залишилися з чинними договорами та, відповідно, цінами на постачання природного газу, які в деяких випадках були найвищими серед інших постачальників.

При цьому в опалювальному сезоні 2020/2021 років відбулося стрімке підвищення ринкових цін, у тому числі, для населення, що могло спричинити вкрай негативні соціальні наслідки, тому держава вживала заходів державного регулювання.

Так, 18 січня 2021 року Кабінет Міністрів України прийняв [постанову № 25](#) «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України», якою, зокрема, природний газ визнано соціально значущим товаром, тимчасово з 1 лютого по 31 березня 2021 року запроваджено граничну ціну на природний газ за договорами поставки між побутовими споживачами й постачальниками, у тому числі постачальником «останньої надії», в 6,99 грн за кубометр, на природний газ за договорами поставки між побутовими споживачами й постачальниками, у тому числі постачальником «останньої надії», зобов'язано постачальника «останньої надії» (ДК «Нафтогаз України») постачати газ за ціною, яка не перевищує граничної ціни.

Початок року також ознаменувався посиленням конкурентної боротьби між учасниками ринку постачання природного газу, а також діями органів влади, які мали ознаки антиконкурентних та могли надавати переваги певним суб'єктам господарювання, що змусило конкурентів звернутися до Комітету.

Зокрема, ТОВ «Чернігівгаз Збут» поскаржилося на порушення законодавства про захист економічної конкуренції з боку Чернігівської обласної державної адміністрації.

У ході розгляду заяви Комітетом встановлено, що в листопаді 2020 року голова обласної адміністрації організувала зустріч із керівництвом ТОВ «ГК «Нафтогаз України», на якій обговорювалася можливість зменшення сум сплати за газ у платіжках для населення та бізнесу, споживачам запропоновано укласти договір із ТОВ «ГК «Нафтогаз» та відмовитися від послуг діючого постачальника природного газу з метою економії до 40%.

Крім цього, між Чернігівською обласною державною адміністрацією та ТОВ «ГК «Нафтогаз України» підписано Меморандум про співробітництво. Внаслідок вчинення вищевказаних дій ТОВ «ГК «Нафтогаз України» порівняно з іншими постачальниками отримало переваги на ринку постачання природного газу в Чернігівській області.

25 лютого 2021 року Комітетом надано Чернігівській обласній державній адміністрації обов'язкові для розгляду рекомендації за № 4-рк, а саме, припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема, узгодити інформацію щодо вибору постачальника природного газу, розміщену Чернігівською обласною державною адміністрацією на онлайн-платформах мережі Інтернет, із вимогами положень Закону України «Про захист економічної конкуренції», шляхом виключення інформації щодо конкурентної переваги ТОВ «ГК «Нафтогаз України» над іншими постачальниками природного газу.

Чернігівська ОДА розглянула рекомендації Комітету та в установленому порядку повідомила Комітет про їх виконання.

Водночас інформація від учасників ринку, звернень громадян та суб'єктів господарювання, а також дані з відкритих джерел свідчили про намагання Групи «Нафтогаз» посилити свої ринкові позиції або скористатися вже наявною ринковою владою.

З 1 травня 2021 року запроваджено дію річних тарифів на газ для населення (побутових споживачів). Передумовою для цього слугувало прийняття НКРЕКП [постанови від 07.04.2021 р. № 572](#), згідно з якою постачальники природного газу зобов'язані затверджувати базові річні пропозиції для населення на період з 01.05.2021 по 30.04.2022.

Наприкінці квітня 2021 року Група «Нафтогаз» на офіційному вебсайті повідомила, що готова надати можливість купувати газ постачальникам, які працюють на роздрібному ринку для населення, аби вони могли створити власний річний тарифний план. Також повідомлялося, що основні положення річного контракту ТОВ «ГК «Нафтогаз Трејдинг» містять єдині стандартні умови для всіх постачальників газу побутовим споживачам із фіксованою річною ціною.

Разом із тим слід зазначити, що частка ТОВ «ГК «Нафтогаз Трејдинг», яке входить до складу Групи «Нафтогаз», на ринку оптової реалізації (постачання) природного газу за підсумками 2020 року та першого півріччя 2021 року становить більше 35%, що свідчить про наявність структурних ознак монопольного (домінуючого) становища ТОВ «ГК «Нафтогаз Трејдинг» на ринку. Крім того, Група «Нафтогаз», до складу якої входить ТОВ «ГК «Нафтогаз Трејдинг», є найбільшим власником ресурсу природного газу, що видобувається на території України.

Враховуючи вертикальну інтеграцію Групи «Нафтогаз», ТОВ «ГК «Нафтогаз Трејдинг» має стабільний доступ до основного ресурсу (сировини), порівняно з обмеженим доступом до видобутку його конкурентів.

Отже, з метою забезпечення природним газом газопостачальні компанії зверталися до ТОВ «ГК «Нафтогаз Трејдинг» щодо укладання договору купівлі-продажу природного газу. Враховуючи, що договори ТОВ «ГК «Нафтогаз Трејдинг» на постачання природного газу, на думку учасників ринку, містять дискримінаційні умови, до Комітету подано заяви про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

За результатами проведеного Комітетом аналізу отриманої під час розгляду заяв інформації виявлено, що дії ТОВ «ГК «Нафтогаз Трејдинг», яке має ознаки монопольного (домінуючого) становища, могли призвести до обмеження конкуренції між суб'єктами господарювання, які здійснювали постачання природного газу, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

У зв'язку з наведеними фактами, на початку 2022 року Комітет розпочав розгляд справи № 128-26.13/4-22 за ознаками вчинення ТОВ «ГК «Нафтогаз Трејдинг» порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Ринкова влада підприємств Групи «Нафтогаз» проявилась і у взаємовідносинах із виробниками теплової енергії.

Так, до 20 травня 2021 року на АТ «НАК «Нафтогаз України» поклалися спеціальні обов'язки щодо постачання природного газу підприємствам, які відпускають теплову енергію на умовах та в порядку, визначених Положенням про ПСО № 867.

Після закінчення дії спеціальних обов'язків АТ «НАК «Нафтогаз Україна», ТОВ «ГК «Нафтогаз Трејдинг» підготувало трирічний договір на постачання газу для виробників теплової енергії та уклало такі договори з відповідними суб'єктами господарювання.

При цьому до Комітету надходили звернення від підприємств комунальної теплоенергетики щодо вимушеного укладання ними договорів на постачання природного газу, що містять дискримінаційні умови.

Здійснивши відповідну перевірку, Комітет виявив, що ТОВ «ГК «Нафтогаз Трејдинг» під час укладання договорів купівлі-продажу природного газу з виробниками теплової енергії, маючи структурні ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку оптової реалізації (постачання) природного газу та користуючись наявною ринковою владою, встановило такі умови реалізації товару, які неможливо було встановити за умов існування значної конкуренції на ринку, зокрема:

- постачання та використання (відбір) природного газу за Договором здійснюється виключно за умови відсутності реєстрації Споживача в реєстрі будь-якого іншого постачальника природного газу;
- Споживач зобов'язаний не допускати використання природного газу за договорами, укладеними з іншими постачальниками, в розрахункових періодах, в яких діє Договір без його розірвання;
- якщо Споживач має намір укласти договір з іншим постачальником, Споживач повинен виконати свої зобов'язання щодо розрахунків за природний газ перед Постачальником, підписати з Постачальником угоду про розірвання цього Договору з першого дня наступного розрахункового періоду;
- Споживач втрачає право по червень 2024 року (включно) отримувати природний газ з ресурсу Постачальника за фіксованою ціною, визначеною Договором.

Такі умови договору містили ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції та можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, враховуючи їх право вільно обирати постачальника природного газу, у тому числі й за ціновим критерієм.

У такому випадку Комітет мав реагувати швидко, адже йшлося про безперервний початок опалювального сезону 2021/2022 років.

Тому у жовтні 2021 року Комітет надав ТОВ «ГК «Нафтогаз Трейдинг» обов'язкові для розгляду [рекомендації за № 22-рк](#) припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді встановлення таких умов реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку, шляхом приведення умов договорів постачання природного газу з виробниками теплової енергії до умов Правил постачання природного газу.

Товариством на виконання рекомендацій розроблено додаткову угоду до договору про постачання природного газу та надіслано всім своїм контрагентам – виробникам теплової енергії. Положеннями додаткових угод виключено умови, які не дозволяли виробникам теплової енергії обирати будь-якого іншого постачальника природного газу та укладати договори з такими постачальниками на придбання природного газу.

Останній приклад ще раз довів ефективність застосування Комітетом такого інструменту, як рекомендації у випадках, коли необхідна зміна поведінки порушника в максимально стислі терміни.

Важливою складовою роботи Комітету є дослідження в межах повноважень з контролю за концентраціями та узгодженими діями суб'єктів господарювання.

Зокрема, Комітетом за власною ініціативою розпочато дослідження з перевірки та контролю з виявлення порушень законодавства про захист економічної конкуренції **в частині контролю за узгодженими діями компаній-учасниць проекту «Північний потік – 2»** – «Uniper Gas Transportation & Finance B.V.», «Engie Energy Management Holding Switzerland AG», «OMV Gas Marketing Trading & Finance B.V.», «Shell Exploration and Production (LXXI) B.V.», «Wintershall Nederland Transport and Trading B.V.» та ПАТ «Газпром» у вигляді укладення угод про фінансування проекту «Північний потік – 2».

Так, Комітету стало відомо, що попри відсутність згоди антимонопольного відомства на створення спільного підприємства шість компаній уклали низку угод про фінансування «Північного потоку-2».

Разом із цим аналіз наявної інформації дав підстави вважати, що дії компаній «Uniper Gas Transportation & Finance B.V.», «Engie Energy Management Holding Switzerland AG», «OMV Gas Marketing Trading & Finance B.V.», «Shell Exploration and Production (LXXI) B.V.», «Wintershall Nederland Transport and Trading B.V.» та ПАТ «Газпром» у вигляді укладення угод про фінансування проекту «Північний потік 2» та розподіл повноважень між його учасниками згідно із статтею 5 Закону України «Про захист економічної конкуренції» підпадають під визначення узгоджених дій.

Попереднє одержання дозволу органів Комітету відповідно до ст. 10 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є обов'язковим на вчинення суб'єктами господарювання узгоджених дій, що призвели чи можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції.

Компанії «Uniper Gas Transportation & Finance B.V.», «Engie Energy Management Holding Switzerland AG», «OMV Gas Marketing Trading & Finance B.V.», «Shell Exploration and Production (LXXI) B.V.», «Wintershall Nederland Transport and Trading B.V.» та ПАТ «Газпром» за відповідним дозволом на узгоджені дії до Комітету не звертались.

Під час проведення дослідження направлено вимоги про надання інформації, однак станом на 31.12.2021 відповідей та інформації на вимоги до Комітету не надійшли, що унеможливило завершення зазначеного дослідження на кінець звітного періоду. За ненадання Комітету суб'єктами господарювання інформації відкрито відповідні справи щодо інформаційних порушень.

| Ірина ОЛІЙНИК

В.о. директора Департаменту досліджень і розслідувань ринків паливно-енергетичного комплексу та житлово-комунального господарства

За наявною в Комітеті інформацією, діяльність **на ринку розподілу природного газу** здійснюють 46 суб'єктів господарювання – операторів системи розподілу в межах території їх діяльності, тобто місць розташування газотранспортної системи, що перебувають у їх власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації.

ВІДПОВІДАЧ

АТ «ЛЬВІВГАЗ»

РІШЕННЯ АМКУ

від 01 квітня 2021 р. № 179-р
до рішення від 24.12.2020 № 810-р

РИНОК

послуг із розподілу природного газу в межах територій, де розташовані газорозподільні системи, що перебувають у їх власності

ВИД ПОРУШЕННЯ

пункт 2 статті 50 та частина перша статті 13
Закону України «Про захист економічної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

За результатами розгляду справи № 128-26.13/104-19 Комітетом 24.12.2020 прийнято рішення № 810-р, відповідно до якого дії групи суб'єктів господарювання в особі 17 облгазів визнано зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуги з розподілу природного газу в межах територій, де розташовані газорозподільні системи, що перебувають у їх власності. На вказаних суб'єктів господарювання накладено відповідні штрафи.

Слід зазначити, що розслідування у вищезазначеній справі стосувалося 18 облгазів, однак Комітет наприкінці 2020 року не зміг прийняти рішення стосовно АТ «Львівгаз», оскільки ухвалою Львівського окружного суду від 23.12.2020 Комітету та будь-яким структурним органам і структурним підрозділам було заборонено вчиняти дії на підставі подання про попередні висновки за результатами розгляду відповідної справи в частині, що стосується АТ «Львівгаз», та заборонено приймати будь-які рішення у справі стосовно товариства.

Коли у лютому 2021 року Восьмим апеляційним адміністративним судом було скасовано відповідну ухвалу Львівського окружного суду від 23.12.2020, Комітетом, з урахуванням всіх процедурних дій, **01.04.2021 прийнято додаткове рішення № 179-р** до рішення Комітету від 24.12.2020 № 810-р, яким визнано, що дії АТ «Львівгаз» в складі групи, до якої, крім нього, входили ще 17 суб'єктів господарювання, що полягали у висуванні в період з 11.11.2016 по 10.07.2018 додаткових необґрунтованих вимог щодо обов'язкової наявності протоколу випробування з позитивними висновками з РМ 081/39.434-2014 для участі в закупівлях побутових лічильників газу з використанням електронної системи ProZorro, що призвели до ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання та були б неможливими за умов існування значної конкуренції, є порушенням, передбаченим п. 2 ст. 50, ч. 1 ст. 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

На АТ «Львівгаз» накладено штраф у розмірі 75 634 176 грн.

РИНКИ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА

Житлово-комунальне господарство є багаторівневою і різноплановою сферою, яка формує значну кількість ринків послуг.

Ринки житлово-комунальних послуг поділяються на:

- ринки, що знаходяться у сфері природних монополій;
- потенційно конкурентні ринки, частина з яких знаходиться в стані монополії;
- конкурентні ринки.

Зазначене зумовлює відмінності у функціонуванні ринків житлово-комунальних послуг, здійсненні контролю та регулюванні діяльності суб'єктів господарювання, які є виробниками та надавачами цих послуг.

Так, до потенційно конкурентних ринків, зокрема, можна віднести ринки: **з управління багатоквартирним будинком.**

Згідно зі ст. 5 [Закону України «Про природні монополії»](#) (далі - Закон) регулюється діяльність суб'єктів природних монополій зокрема, у таких сферах:

- **централізованого водопостачання та водовідведення;**
- **транспортування теплової енергії.**

До суміжних ринків, що регулюються відповідно до ст. 6 цього Закону, належать, зокрема, **виробництво та постачання теплової енергії.**

Протягом 2021 року найбільше скарг до органів Комітету надійшло від споживачів на дії суб'єктів господарювання, які надають послуги з постачання теплової енергії. Підґрунтям зазначених скарг насамперед, є недосконале державне регулювання, постійне зростання цін та тарифів, відсутність належного реагування відповідних органів влади на скарги.

За результатами проведеної роботи у 2021 році органами Комітету на ринках житлово-комунальних послуг виявлено **майже 180** порушень законодавства про захист економічної конкуренції в діях суб'єктів господарювання, зокрема:

- послуг із централізованого водопостачання та водовідведення;
- послуг із централізованого опалення;
- послуг із централізованого постачання гарячої води;
- послуг із вивезення побутових відходів;
- послуг з управління багатоквартирними будинками.

Внаслідок вжиття Комітетом заходів з припинення порушень суб'єктами господарювання у сфері житлово-комунальних послуг законодавства про захист економічної конкуренції були поновлені права та інтереси споживачів відповідних послуг.

За інформацією Міністерства розвитку громад та територій України (далі – Мінрегіон), у сфері поводження з побутовими відходами діє понад 1 200 суб'єктів господарювання.

Функції регуляторів у цій сфері виконують органи місцевого самоврядування, які встановлюють тарифи на відповідні послуги.

Під постійною увагою органів Комітету перебувають ринки послуг із вивезення побутових відходів.

Ці ринки є монополізованими в межах відповідних регіонів (територія області, територія населеного пункту).

На розмір тарифу на послуги з вивезення побутових відходів впливають витрати на оплату праці, витрати на пально-мастильні матеріали, встановлені норми накопичення відходів (окремо встановлює орган місцевого самоврядування), рентабельність.

Багаторічна практика діяльності Комітету на ринках послуг із вивезення побутових відходів свідчить про низьку дисципліну дотримання вимог законодавства про захист економічної конкуренції як органами місцевого самоврядування, так суб'єктами господарювання, які діють на регіональних ринках послуг з вивезення побутових відходів.

Зокрема, за 2021 рік органами Комітету виявлено **понад 85 порушень** законодавства про захист економічної конкуренції на ринках послуг із вивезення побутових відходів. Порушення є системними та полягають, зокрема у непроведенні конкурсу на надання послуг із вивезення побутових відходів.

Приклади рішень

ВІДПОВІДАЧ

ТОВ «АВЕ ІВАНО-ФРАНКІВСЬК» В ОСОБІ ФІЛІЇ «АВЕ КОЛОМІЯ»

РІШЕННЯ ТАК АМКУ

від 19 березня 2021 р. № 23-р/тк

РИНОК

послуг з вивезення твердих побутових відходів в територіальних межах міста Коломия Івано-Франківської області.

ВИД ПОРУШЕННЯ

частина 1 статті 13 та пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

ТОВ «АВЕ Івано-Франківськ» в особі філії «АВЕ Коломия», як переможець проведеного Коломийською міською радою конкурсу, надавало послуги з вивезення твердих побутових відходів на території м. Коломия протягом 5 років.

Конкуренція на ринку з вивезення твердих побутових відходів можлива виключно під час конкурсу, тому після отримання статусу переможця (у період з 30.06.2015 по 31.05.2019) становище ТОВ «АВЕ Івано-Франківськ» в особі філії «АВЕ Коломия» відповідному ринку було монопольним з часткою 100 відсотків.

Займаючи монопольне становище Товариство двічі порушило законодавство про захист економічної конкуренції.

У період з 01.04.2018 по 31.10.2018 Товариство розраховувало та застосовувало тарифи на послуги з вивезення твердих побутових відходів для населення приватного сектору з урахуванням середньостатистичної кількості жителів в одному домогосподарстві - 3,5 особи.

Отже, домогосподарства приватного сектору міста Коломия Івано-Франківської області, де зареєстровано/проживає одна, дві або три особи, сплачували за економічно необґрунтованим тарифом.

У період з 01.11.2018 по 31.05.2019 Товариство розраховувало та застосовувало тарифи на послуги з вивезення твердих побутових відходів для населення приватного сектору з урахуванням завищених у 4,3 рази норм утворення побутових відходів.

Завищення норм утворення побутових відходів призвело до застосування Товариством необґрунтованих тарифів на послуги з вивезення твердих побутових відходів для всіх споживачів приватного сектору м. Коломия.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

понад **533 тис. грн**
штраф

визнано дії Товариства порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, накладено штраф у розмірі 533 652 гривень та зобов'язано припинити наслідки порушення.

ПРОПОЗИЦІЇ КОМІТЕТУ до проекту Закону «Про управління відходами»

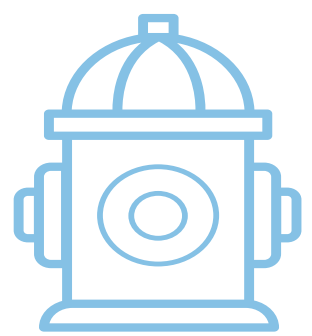
Редакція проекту Закону України «Про управління відходами» при реалізації її норм не створює конкурентні умови для суб'єктів господарювання на ринках у сфері управління відходами.

Натомість визначення адміністратора управління комунальними відходами в межах населеного пункту виключно комунальної форми власності може призвести до усунення з ринку значної частини суб'єктів господарювання. При цьому комунальні підприємства отримають суттєві необґрунтовані переваги порівняно з іншими суб'єктами господарювання.

Також проектом Закону України «Про управління відходами» не передбачено чітких термінів, на які буде визначатися такий адміністратор, що буде поєднувати функції, як органу адміністративно-господарського управління, так і суб'єкта господарювання, який надаватиме послуги. При цьому перелік послуг, які надаватиме адміністратор згідно з проектом Закону України «Про управління відходами», чітко не визначений.

Разом із тим, визначення органом місцевого самоврядування адміністратора управління комунальними відходами не гарантує забезпечення отримання споживачами якісної послуги, проте може стати додатковим фінансовим навантаженням для кінцевого споживача.

Отже, за висновками Комітету, проект Закону України «Про управління відходами» потребує суттєвого доопрацювання.

СФЕРА ЕНЕРГЕТИКИ ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ

ЦЕНТРАЛІЗОВАНЕ ВОДОПОСТАЧАННЯ ТА ВОДОВІДВЕДЕННЯ

Ринки послуг із централізованого водопостачання та централізованого водовідведення є регіональними й перебувають у стані природної монополії.

За даними Мінрегіону, на регіональних ринках послуг із централізованого водопостачання та водовідведення діють понад 2 000 суб'єктів господарювання.

Функції регулятора у цій сфері господарської діяльності виконують Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП) та обласні державні адміністрації, а також органи місцевого самоврядування, які встановлюють тарифи на послуги для суб'єктів господарювання, що є ліцензіатами обласних державних адміністрацій.

Головними статтями у структурі собівартості є витрати на оплату праці (із соціальними виплатами) (понад 40%) та придбання електричної енергії (понад 20%).

Менш вагомими складовими собівартості є амортизація, витрати на ремонти, реагенти та пально-мастильні матеріали, витрати на сплату податків і зборів, зокрема збору за спеціальне використання води (рентна плата), плати за користування надрами для видобування прісних підземних вод.

За 2021 рік на ринках послуг із централізованого водопостачання та водовідведення органами Комітету виявлено **близько 50 порушень** законодавства про захист економічної конкуренції.

Як і в попередні роки найбільш типовими порушеннями в діях виконавців послуг із централізованого водопостачання та водовідведення, зокрема, є: встановлення додаткових вимог юридичним особам при отриманні технічних умов на приєднання до мереж, встановлення додаткових вимог фізичним особам під час встановлення засобів обліку води в квартирі.

ВІДПОВІДАЧ

КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ТЕРНОПІЛЬВОДОКАНАЛ»

РЕКОМЕНДАЦІЇ

АМКУ від 23 грудня 2021 р. № 191-р/тк

РИНОК

послуг з приймання та очищення стічних вод

ВИД ПОРУШЕННЯ

частина перша статті 13 та пункт 2 статті 50
Закону України «Про захист економічної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

КП «Тернопільводоканал» протягом 2019 - 2020 років та 5 місяців 2021 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг із приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, у межах зони охоплення навколо каналізаційних очисних споруд КП «Тернопільводоканал» з радіусом 35 км.

У досліджуваних межах розташовано ще 3 каналізаційні очисні споруди інших суб'єктів господарювання, проте за всіма технічними характеристиками інші суб'єкти господарювання не можуть конкурувати з КП «Тернопільводоканал».

КП «Тернопільводоканал» є розробником Місцевих правил приймання стічних вод до системи централізованого водовідведення м. Тернопіль, які затверджені виконавчим комітетом Тернопільської міської ради.

Керуючись цими правилами КП «Тернопільводоканал» висувало перевізникам безпідставні вимоги щодо надання інформації про якісний склад стічних вод і, як наслідок, за їх невиконання застосовувало і продовжує наразі застосовувати коефіцієнт при розрахунку плати за послуги, що підвищує її розмір **втричі**.

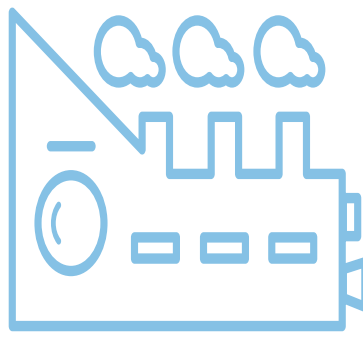
Інші суб'єкти господарювання, які надають аналогічні послуги у визначених територіальних межах ринку, не висувають таких вимог, а відтак їх послуги є дешевшими.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

більше **389** тис.
грн штраф

Комітет визнав, що КП «Тернопільводоканал» порушило законодавство про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку послуг із приймання та очищення стічних вод, що вивозяться спеціалізованим транспортом від споживачів, які не приєднані до системи централізованого водовідведення, що призвело до ущемлення інтересів споживачів.

Ринки у сфері теплопостачання є регіональними та перебувають у стані природної монополії.

За інформацією Мінрегіону, господарську діяльність у сфері теплопостачання здійснюють 1 547 ліцензіатів. Функції регулятора у цій сфері господарської діяльності виконують НКРЕКП, обласні державні адміністрації, а також органи місцевого самоврядування, які встановлюють тарифи на послуги. Слід зазначити, що у звітному періоді відповідно до постанови НКРЕКП «Про затвердження Змін до Ліцензійних умов провадження господарської діяльності» державне регулювання 28 суб'єктів господарювання, що провадять діяльність з виробництва, транспортування та постачання теплової енергії передано до місцевих органів влади.

На розмір тарифу на послуги у сфері теплопостачання впливає вартість умовного палива, яка у складі тарифу яке може становити до 80%.

Перепоною для розвитку конкуренції на ринку теплової енергії та доступу на ринок потенційних конкурентів є монопольне становище наявних підприємств централізованого теплопостачання, які поєднують функції виробництва, транспортування та постачання теплової енергії.

За 2021 рік на ринках у сфері теплопостачання органами Комітету виявлено **близько 25** порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

Серед найбільш типових порушень є:

- включення до договору положень, які не передбачені типовими договорами,
- нарахування за послуги за нормами споживання за наявності приладів обліку,
- недотримання порядку доведення до споживачів інформації про намір здійснити зміну до тарифів на комунальні послуги);
- непроведення перерахунків за неякісно надані послуги.

Також, у 2021 році Комітетом надавалися дозволи на концентрацію у сфері теплопостачання, а саме на ринках послуг транспортування та постачання теплової енергії.

Детальна інформація наведена нижче.

ВІДПОВІДАЧ

КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «БОРОДЯНКТЕПЛОПОСТАЧАННЯ»

РІШЕННЯ

[від 11 лютого 2021 р. № 60/9-р/к](#)

РИНОК

надання послуг з централізованого опалення в межах селища міського типу Бородянка Київської області

ВИД ПОРУШЕННЯ

пункт 7 статті 50 та стаття 17 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

Порушення полягало в застосуванні протягом періоду з 01.01.2019 по 30.09.2020 тарифів на послуги із централізованого опалення в межах смт Бородянка Київської області, що не були затверджені органом, уповноваженим здійснювати встановлення таких тарифів (на момент вчинення порушення вказане Підприємство перебувало у спільній власності територіальних громад Київської області, представництво інтересів яких здійснювала Київська обласна рада).

Під час розгляду справи вказане порушення було припинено (Підприємство перейшло у власність територіальної громади смт Бородянка).

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

68

**тис. грн
штраф**

Дії комунального підприємства Бородянської селищної ради «Бородянктепловодопостачання», визнано порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим ч. 1 ст. 13 та п. 2 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

ВІДПОВІДАЧ

СПІЛЬНЕ ПІДПРИЄСТВО - ТОВ «СВІТЛОВОДСЬКПОБУТ»

РЕКОМЕНДАЦІЇ

від 05 серпня 2021 р. № 54/26-р/к

РИНОК

постачання теплової енергії у межах території міста Світловодськ

ВИД ПОРУШЕННЯ

пункт 2 статті 50, частина перша статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

Комітетом виявлено, що підприємством здійснено перерахування за теплову енергію, послуги з централізованого опалення за опалювальний період 2019/2020рр по категорії споживачів «населення». По інших категоріям споживачів перерахунки не були здійснені.

При цьому ціна природного газу, врахована в тариф, була однаковою для всіх категорій споживачів.

Відділенням встановлено, що ціна придбання газу за період із листопада 2019 року по квітень 2020 року знизилася з 4 899 грн до 2 897 грн.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

Спільне підприємство ТОВ «Світловодськпобут» повинно припинити бездіяльність, яка полягає в нездійсненні перерахунків розміру нарахувань за теплову енергію у період із грудня 2019 року по квітень 2020 року таким категоріям споживачів, як «бюджетні установи», «інші споживачі».

348 100

грн - сума здійсненого перерахунку Підприємством

ВІДПОВІДАЧ

**КОМУНАЛЬНЕ ПІДПРИЄМСТВО «ТЕПЛОЕНЕРГЕТИК»
КРОПИВНИЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

РІШЕННЯ

від 22 червня 2021 р. № 54/24-р/к

РИНОК

надання послуг із централізованого опалення у межах території міста Кропивницький

ВИД ПОРУШЕННЯ

частина перша статті 13, пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

КП «Теплоенергетик» за результатами господарської діяльності у 2017, 2018 та 2019 роках займало монопольне (домінуюче) становище на ринку надання послуг із централізованого опалення в межах території м. Кропивницький, де розташовані теплові мережі, які використовувало КП «Теплоенергетик» для транспортування й постачання теплової енергії, та є суб'єктом природних монополій.

Відділенням встановлено, що КП «Теплоенергетик» нараховувало у 2017 - 2018 роках та січні - березні 2019 року плату за місця загального користування в багатоквартирному будинку, де проживає «змішана» категорія споживачів (із централізованим та індивідуальним (автономним) опаленням) тільки мешканцям квартир, які отримують послуги централізованого опалення, що призвело до ущемлення інтересів споживачів і було неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

Тобто Підприємством створені нерівні умови для мешканців квартир багатоквартирних будинків, що встановили індивідуальні (автономні) системи опалення, порівняно з абонентами багатоквартирних будинків, які отримують послуги централізованого опалення, що призвело до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

68

**тис. грн
штраф**

Визнано дії КП «Теплоенергетик» порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене ч. 1 ст. 13, п. 2 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», на Підприємство накладено штраф та зобов'язано припинити наслідки порушення.

У 2021 надано дозвіл на концентрацію АТ «Дніпровська ТЕЦ» (деталі нижче).

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:

ОРЕНДАР

АТ «ДНІПРОВСЬКА ТЕЦ»

ОРЕНДОДАВЕЦЬ

Кам'янська міська рада

ОБ'ЄКТ ОРЕНДИ

активи у вигляді структурного підрозділу – об'єкта централізованого тепlopостачання, що перебуває на балансі комунального підприємства Кам'янської міської ради «Центральні тепломережі»

РІШЕННЯ АМКУ

від 16 вересня 2021 року № 516-р

РИНОК

послуг транспортування та постачання теплової енергії в територіальних межах міста Кам'янське Дніпропетровської області

**ЗМІСТ ЗАЯВЛЕНОЇ
КОНЦЕНТРАЦІЇ**

Одержання АТ «Дніпровська ТЕЦ» в оренду активів у вигляді структурного підрозділу – об'єкта централізованого тепlopостачання, що перебуває на балансі комунального підприємства Кам'янської міської ради «Центральні тепломережі».

**ПІДСТАВИ ДЛЯ
ВИСНОВКІВ**

КП КМР «Центральні тепломережі» є єдиним надавачем послуг транспортування теплової енергії, виробленої АТ «Дніпровська ТЕЦ», в межах м. Кам'янське Дніпропетровської області.

АТ «Дніпровська ТЕЦ» є єдиним виробником теплової енергії, теплогенеруючі джерела якого приєднані до відповідних теплових мереж, що належать КП КМР «Центральні тепломережі», у межах м. Кам'янське Дніпропетровської області.

Враховуючи, що АТ «Дніпровська ТЕЦ» є єдиним споживачем послуг транспортування теплової енергії, які надає КП КМР «Центральні тепломережі», заявлена концентрація не призводить до структурних змін попиту та/або пропозиції на ринку виробництва, транспортування та постачання теплової енергії в територіальних межах м. Кам'янське Дніпропетровської області та не призводить до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на інших товарних ринках України.

ВИСНОВКИ

Рішенням Комітету від 16.09.2021 № 516-р надано дозвіл акціонерному товариству «Дніпровська теплоелектроцентрально» (м. Кам'янське, Дніпропетровська обл., ідентифікаційний код юридичної особи 00130820) на одержання в оренду активів у вигляді структурного підрозділу – об'єкта централізованого тепlopостачання, що перебуває на балансі комунального підприємства Кам'янської міської ради «Центральні тепломережі» (м. Кам'янське, Дніпропетровська обл., ідентифікаційний код юридичної особи 033422573).

Ринки послуг з управління багатоквартирним будинком є потенційно конкурентними.

Вартість послуг з управління багатоквартирним будинком визначається за домовленістю сторін, крім випадку обрання управителя органом місцевого самоврядування.

Якщо управитель визначений органом місцевого самоврядування на конкурсних засадах, ціна послуги з управління багатоквартирним будинком визначається на рівні ціни, запропонованої в конкурсній пропозиції переможцем конкурсу.

Така ціна протягом строку дії договору управління може змінюватися виключно за погодженням сторін на підставах та в порядку, визначених таким договором.

На розмір тарифу впливають такі показники, зокрема:

- розмір прибудинкової території;
- стан конструкцій;
- кількість поверхів;
- наявність ліфтів.

За 2021 рік на ринках послуг з управління багатоквартирним будинком органами Комітету виявлено **близько 15 порушень** законодавства про захист економічної конкуренції. Типовими порушеннями є укладення договорів, положення яких ущемлюють інтереси співвласників багатоквартирних будинків.

ВІДПОВІДАЧ

ТОВ «УПРАВЛЯЮЧА КОМПАНІЯ «ДІМ»

РЕКОМЕНДАЦІЇ

від 11 березня 2021 р. № 63/14-рк/к

РИНОК

надання послуг з управління багатоквартирним будинком у часовому проміжку із червня 2019 по лютий 2021 року

ВИД ПОРУШЕННЯ

пункт 1 частини другої статті 13 та пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

Відповідно до ст. 11 Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» умови договору про надання послуг з управління багатоквартирним будинком повинні відповідати умовам Типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України.

Відділенням встановлено, що дії ТОВ «Управляюча компанія «Дім» щодо укладення із співвласниками багатоквартирних будинків розроблених самостійно договорів про надання послуг з управління будинком та комунальних послуг, які не відповідають вимогам Типового договору про надання послуг з управління багатоквартирним будинком, є неправомірними та такими, що не відповідають чинному законодавству, що у свою чергу може призвести до ущемлення інтересів споживачів, оскільки, укладаючи такий договір, споживач обмежений в своїх правах і в захисті своїх інтересів під час отримання послуг з управління, або не отримує такі послуги взагалі.

Такі дії ТОВ «Управляюча компанія «Дім» містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

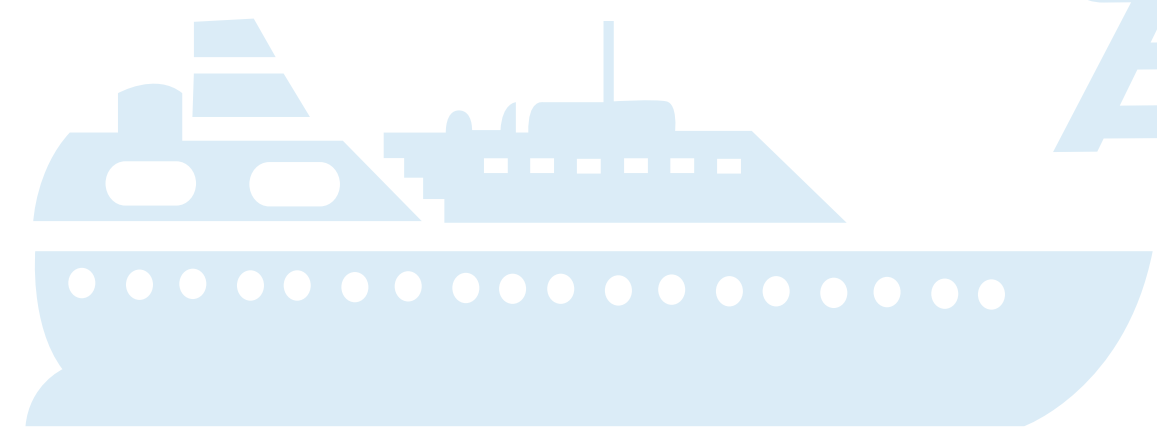
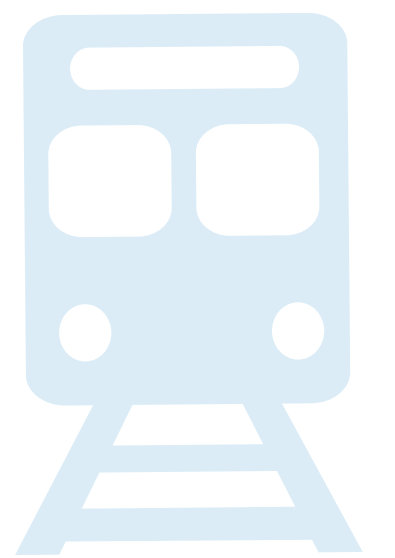
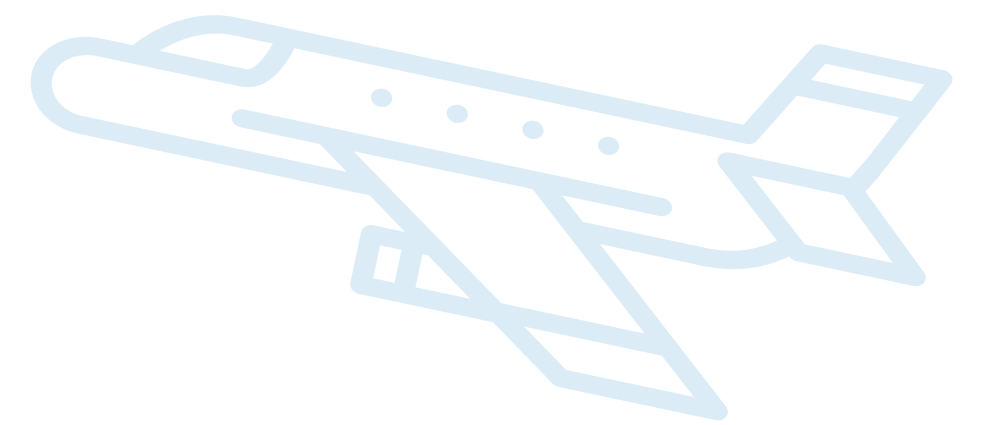
ТОВ «Управляюча компанія «Дім» рекомендовано припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунути причини виникнення цього порушення та умови, що їм сприяють, шляхом узгодження договорів про надання послуг з управління багатоквартирним будинком із чинним законодавством України.

Наразі Товариством узгоджено договори між співвласниками багатоквартирних будинків із вимогами типового договору, що затверджено Кабінетом Міністрів України.

РИНКИ ТРАНСПОРТУ

У 2021 році основними напрямками діяльності Комітету в транспортній сфері були адвокатування та виявлення й припинення порушень конкурентного законодавства у сферах діяльності морських портів та вантажних залізничних перевезень, зокрема з припинення антиконкурентних дій і бездіяльності органів влади та зловживання монопольним (домінуючим) становищем підприємствами.

При цьому у сфері вантажних залізничних перевезень, завдяки активним діям та системності роботи Комітету як над порушеннями АТ «Укрзалізниця» законодавства, так і над упередженням таких порушень шляхом надання рекомендацій у 2020 році, у 2021 році заяв і скарг надійшло набагато менше.

Зокрема, важливе значення мали результати завершення у 2021 році судового оскарження [рішення Комітету від 06.08.2020 № 470-р](#), яким Комітет визнав дії АТ «Укрзалізниця» щодо визначення майже третини вантажних залізничних станцій «малодіяльними» та стягнення плати за подачу й забирання вагонів з/на ці станції порушенням законодавства про захист економічної конкуренції.

Цим рішенням Комітет захистив права вантажовідправників та вантажоотримувачів, які використовували «малодіяльні станції» для відправки або отримання вантажів, та відновив рівні умови конкуренції на ринку перевезення вантажів залізничним транспортом у межах території України.

Водночас АТ «Укрзалізниця», незважаючи на проведення у 2021 році експерименту з допуску приватної тяги на залізничні колії загального користування, залишалось єдиним перевізником залізничними коліями загального користування на території України, що й створювало можливість для зловживання цим становищем.

Так, у 2021 році Комітет за заявою суб'єкта господарювання розпочав дослідження дій АТ «Укрзалізниця» щодо застосування під час розрахунку вартості перевезення вантажу залізничним транспортом не найкоротшої (оптимальної) тарифної відстані для здійснення відповідного перевезення та щодо затвердження Мінінфраструктури додаткових Коефіцієнтів, які застосовуються до тарифів Збірника тарифів на перевезення вантажів залізничним транспортом у межах України та пов'язані з ними послуги, що дає можливість АТ «Укрзалізниця» безпідставно збільшувати вартість послуги з перевезення вантажів залізничним транспортом.

Зменшення кількості скарг на порушення у сфері залізничного транспорту дозволило Комітету зосередити зусилля на сфері діяльності морських портів.

Функції регулятора галузі транспорту виконує Міністерство інфраструктури України, яке за приписами законодавства зобов'язане сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію. Водночас саме міністерство стало основним об'єктом заяв про порушення конкурентного законодавства у портовій сфері.

Так, у 2021 році Комітетом [завершено](#) розгляд справи про бездіяльність Мінінфраструктури, що призвела до недопущення конкуренції на ринку лоцманських послуг.

Тут цікавим було те, що Мінінфраструктури всупереч вимогам законодавства у морській сфері не внесло зміни у свої нормативно-правові акти, які регулюють питання лоцманського проведення суден.

Здавалося б, що це є виключно недотриманням вимог законодавства в морській сфері, але його наслідком є закріплена нормативно-правовими актами дискримінація суб'єктів господарювання за формою власності й надання переваг державному підприємству, органом управління якого і є це міністерство. А такі дії Мінінфраструктури вже кваліфікуються як антиконкурентні дії органу влади.

Також надання органом управління переваг своєму підопічному підприємству ще раз підкреслює необхідність створення Національної комісії, що здійснює регулювання у сфері транспорту, і розмежування функцій управління й регулювання між двома органами влади.

Вважаємо, що створення незалежного регулятора усунуло б передумови для можливих порушень Мінінфраструктури.

Комітет зі свого боку долучався до роботи над проектом Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту» та пропонував узгодити цей проект, зокрема в частині функцій регулятора стосовно державного регулювання тарифів (зборів, плати) та щодо нагляду за доступом до інфраструктури із Законом України «Про природні монополії». Така активна співпраця з Мінінфраструктури дозволила у 2021 році погодити без зауважень розроблений міністерством проект Указу Президента України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання в сфері транспорту», яким затверджувалось і Положення про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері транспорту, у якому визначається порядок формування, правовий статус, межі компетенції, повноваження, функції, організацію діяльності НКРТ тощо.

Також протягом 2021 року активно розвивалося державно-приватне партнерство в портовій галузі, зокрема тривали процеси передачі майна в концесію.

Тут цікавим та прецедентним було **рішення** щодо концентрації, яка полягає в одержанні ТОВ «КЮТЕРМІНАЛЗ ОЛЬВІЯ» у концесію активів, які належать ДП «СК «ОЛЬВІЯ» і ДП «АМПУ» та разом забезпечують здійснення господарської діяльності з надання стивідорних послуг у спеціалізованому морському порту Ольвія. Ця концентрація є одним з етапів процедури надання Мінінфраструктури в концесію спеціалізованого морського порту Ольвія.

Під час дослідження цієї концентрації Комітет врахував **результати** розгляду справ про порушення, які показали суттєві перешкоди для портових операторів щодо зміни порту з метою продовження стивідорної діяльності. Із врахуванням цього досвіду концентрація розглядалася не на загальнодержавному ринку стивідорних послуг, а на ринку стивідорних послуг у спеціалізованому морському порту Ольвія.

Відповідний дозвіл Комітетом було надано.

Крім того, оскільки значну частку експорту через морські порти України становить залізорудна сировина (ЗРС) та вугілля, Комітет у серпні 2021 року розпочав дослідження ринку послуг із перевалки залізорудної сировини та вугілля в морських портах України.

Метою дослідження є визначення суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність на цьому ринку, їх становища та виявлення можливих ознак порушень законодавства про захист економічної конкуренції в діях цих суб'єктів господарювання, зокрема щодо встановлення ними цін на послуги із перевалки ЗРС і вугілля.

Під час дослідження особлива увага приділяється послугам із перевалки ЗРС у морському порту Південний (найглибоководнішому), оскільки саме в цьому морському порту перевалюється основна частина ЗРС. Наразі дослідження триває.

Також у сфері діяльності морських портів Комітет у 2021 році припиняв порушення, які допускали окремі суб'єкти господарювання, та розпочав декілька нових справ, що знаходяться на стадії розслідування.

Про окремі результати нашої роботи – далі детальніше.

| Олесья КРАТКО

Директорка Департаменту досліджень і розслідувань ринків невиробничої сфери

НЕДОПУЩЕННЯ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ ЛОЦМАНСЬКИХ ПОСЛУГ

Комітет прийняв рішення від [16.09.2021 № 507-р](#), яким визнав порушенням законодавства про захист економічної конкуренції бездіяльність Мінінфраструктури з неприведення власних нормативно-правових актів до вимог законодавства у морській сфері, що призвело до недопущення конкуренції на ринку лоцманських послуг.

Цим же рішенням Комітет зобов'язав Міністерство узгодити власні нормативно-правові акти із питань надання послуг з лоцманського проведення суден з вимогами законодавства у морській сфері в частині недопущення дискримінації суб'єктів господарювання за формою власності на етапах:

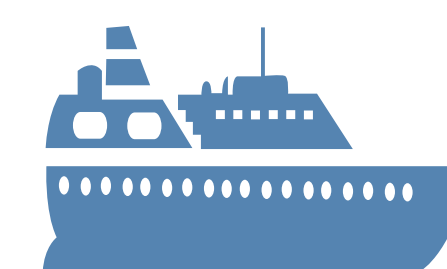
проведення теоретичного навчання, тренажерної підготовки та практичного стажування кандидатів на посаду морського лоцмана;

кваліфікаційного оцінювання кандидатів на посаду морського лоцмана;

входу на ринок лоцманських послуг;

здійснення діяльності на ринку лоцманських послуг.

АНТИКОНКУРЕНТНІ ДІЇ НА РИНКУ ОРЕНДИ ДЕРЖАВНОГО НЕРУХОМОГО МАЙНА

Комітет у травні 2021 року завершив розгляд справи про антиконкурентні дії Мінінфраструктури та Регіонального відділення ФДМУ по Одеській та Миколаївській областях на ринку оренди державного нерухомого майна в Миколаївському морському порту, розпочатої за заявою стивідорної компанії. Антиконкурентні дії полягали в такому:

під час продовження договору оренди державного майна на території Миколаївського морського порту **для однієї із стивідорних компаній було встановлено економічно необґрунтовану порівняно з конкурентами орендну ставку.**

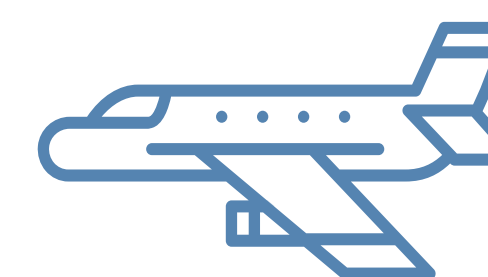
Внаслідок таких антиконкурентних дій органів влади одній стивідорній компанії створено несприятливі умови роботи порівняно з іншими, що працюють у цьому порту.

ДІЇ АМКУ

Рішенням Комітету від [27.05.2021 № 302-р](#) визнано порушенням законодавства про захист економічної конкуренції антиконкурентні дії Мінінфраструктури та Регіонального відділення ФДМУ по Одеській та Миколаївській областях із створення для однієї з стивідорних компаній несприятливих умов діяльності порівняно з конкурентами, а також укладення угод, що призвели до обмеження конкуренції, та зобов'язано припинити порушення.

ВСТАНОВЛЕННЯ ПРИВІЛЕЙОВАНОГО СТАНОВИЩА ДЛЯ СУБ'ЄКТА ПОРІВНЯНО З ІНШИМИ

У 2021 році Комітетом завершено розгляд справи про антиконкурентні дії Міністерства інфраструктури України, що затвердило наказ від [04.06.2019 № 415 «Про встановлення Ставок плати за послуги з аеронавігаційного обслуговування повітряних суден у повітряному просторі України»](#), положення якого ставило аеропорт «Бориспіль» у привілейоване становище порівняно з іншими аеропортами України.

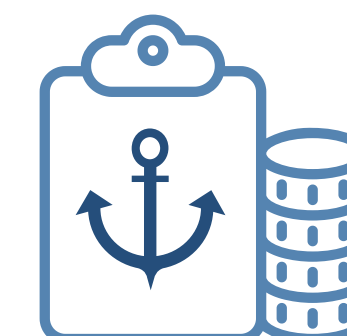
Комітетом під час розгляду справи надано Мінінфраструктури рекомендації від [12.12.2019 № 68-рк](#), якими зобов'язано внести зміни до цього наказу, усунувши дискримінаційні умови щодо надання окремим суб'єктам господарювання пільг чи інших переваг, які ставлять їх у привілейоване становище стосовно конкурентів.

На виконання рекомендацій у 2020 році Мінінфраструктури було розроблено новий наказ від [17.05.2021 № 258](#), яким встановлено дві ставки за аеронавігаційне обслуговування на підході та в районі аеродрому: окремо для двох конкуруючих між собою аеропортів Київського «авіавузла»: аеропортів «Бориспіль» та «Жуляни» та для інших аеропортів.

Отже, Мінінфраструктури виконало рекомендації Комітету, і 07.10.2021 Комітет прийняв рішення [№ 550-р](#) про закриття провадження у справі у зв'язку з виконанням рекомендацій.

ВСТАНОВЛЕННЯ ЗНИЖОК ЗІ СТАВОК ПОРТОВИХ ЗБОРІВ ДЛЯ СУДЕН

У лютому 2021 року, за заявою портового оператора Комітет розпочав справу за ознаками зловживання ДП «АМПУ» в особі Південної філії монопольним становищем на ринку послуг із забезпечення безпеки мореплавства в морському порту Південний.

Південна філія ДП «АМПУ» за відсутності будь-яких умов та критеріїв застосовувала:

30% і 50%
ЗНИЖКИ

зі ставок портових зборів для суден, які розвантажувались біля причалів конкурентів цього портового оператора та при цьому відмовлялася надавати знижку для суден, які розвантажувались біля причалу заявника, що могло призвести до ущемлення його інтересів.

ДІЇ АМКУ

Комітет надав ДП «АМПУ» в особі Південної філії обов'язкові для розгляду рекомендації від [01.04.2021 № 11-рк](#) розробити та затвердити прозорі й недискримінаційні умови та критерії застосування Південною філією ДП «АМПУ» знижок зі ставок усіх видів портових зборів для суден, які заходять у морський порт Південний для навантаження-розвантаження генеральних і навалювальних (зернових) вантажів та оприлюднити їх на офіційному вебсайті, а до затвердження таких умов та критеріїв ужити заходів для створення рівних умов застосування таких знижок.

Результати
розгляду
рекомендацій

На виконання рекомендацій Комітету Південна філія ДП «АМПУ» видала **наказ**:

починаючи з 01.01.2022 для суден, що заходять у морський порт Південний для навантаження-розвантаження генеральних та навалювальних (зернових) вантажів біля причалу(ів), застосовувати знижку до ставок усіх видів портових зборів, що справляються ДП «АМПУ» у розмірі 30% та визначені критерії, за умови виконання яких застосовується ця знижка.

Розслідування у цій справі триває, з'ясовується позиція портових операторів, які надають послуги в морському порту Південний, щодо умов та критеріїв, установлених цим наказом.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

РОЗРОБНИК: Міністерство інфраструктури України

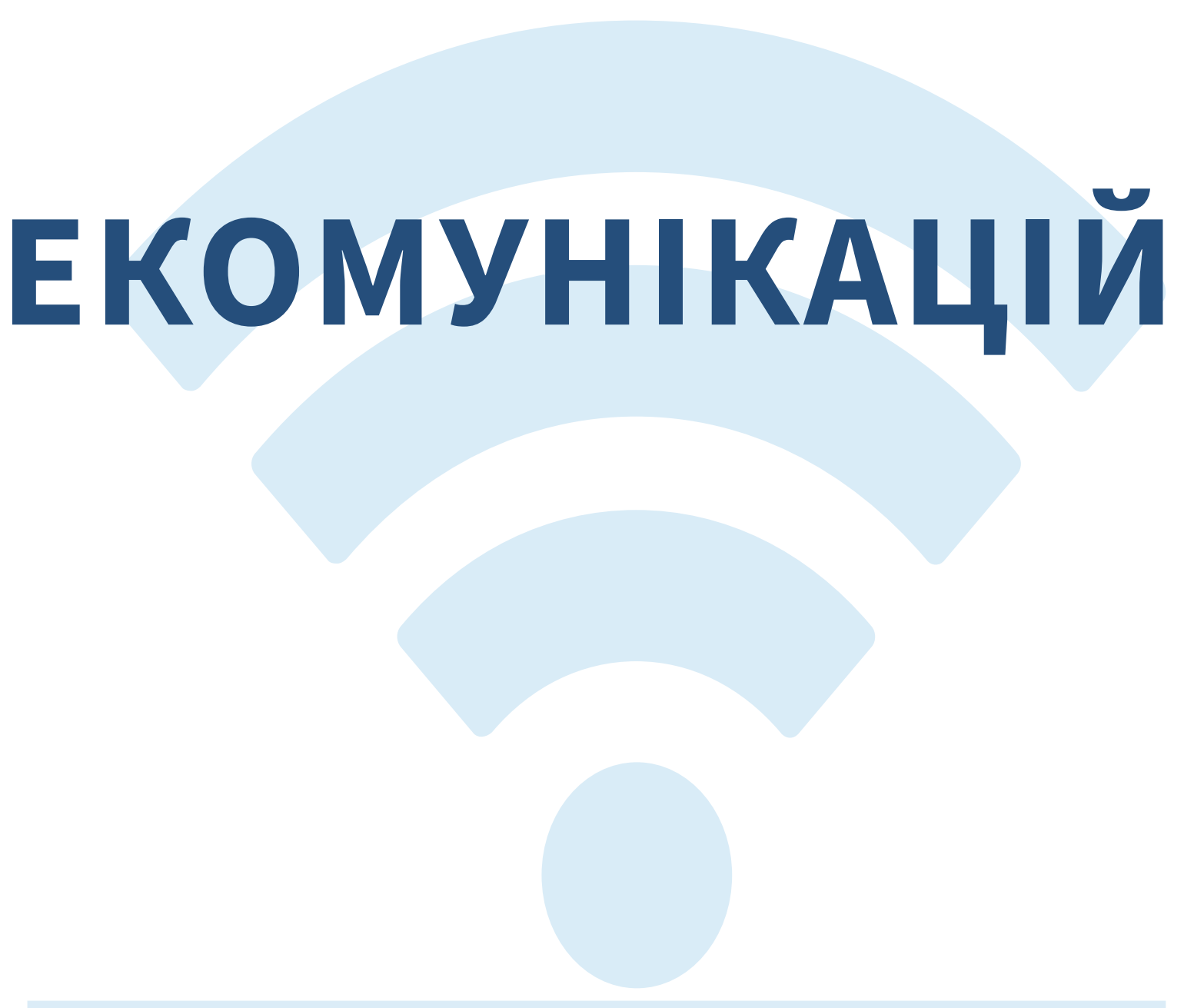
ДОКУМЕНТ: [Проект наказу «Про деякі питання портових зборів»](#), яким передбачалося затвердити «Методику розрахунку розмірів ставок портових зборів, які справляються у морських портах» та «Порядок справляння, обліку та використання коштів від портових зборів, крім використання коштів від адміністративного збору».

**ЗАУВАЖЕННЯ ТА
ПРОПОЗИЦІЇ:**

- зазначити у складі кожного портового збору окремо чіткий перелік послуг, які надаються ДП «Адміністрація морських портів України»;
- не включати до розрахунку розмірів ставок портових зборів витрати, які не стосуються самої послуги, та необґрунтовані витрати.

РИНКИ ЗВ'ЯЗКУ ТА ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙ

Український ринок телекомунікаційних послуг у 2021 році відзначився великим обсягом та динамічним розвитком, оскільки має на меті задоволення потреб майже кожного громадянина, подальшим розвитком мобільного (рухомого) зв'язку, інтернет-технологій та зростанням попиту населення на послуги доступу до мережі Інтернет.

Прийняття Закону України «Про електронні комунікації» від 16.12.2020 значно лібералізувало процес початку та здійснення діяльності на всіх ринках телекомунікацій, у зв'язку із цим, кількість постачальників послуг доступу до мережі Інтернет буде й надалі зростати, ці ринки є висококонкурентними з огляду на те, що пропозиція перевищує попит як зі сторони фізичних, так і зі сторони юридичних осіб.

Враховуючи проникнення Інтернету в усі сфери економіки та системне впровадження інновацій і діджиталізації, спостерігається сталий розвиток технологій, прискорення швидкості під'єднання до мережі Інтернет, і всі ці фактори впливають на розвиток та насиченість телекомунікаційних ринків.

У зв'язку з глобалізацією економічного життя та зростанням ролі технологічних інновацій розвиток ринку телекомунікаційних послуг суттєво пришвидшився. Телекомунікації стали інтегральною частиною бізнесу та забезпечують внутрішні та міжнародні потоки інформації в процесі прийняття ділових рішень.

Динамічний розвиток ринку телекомунікаційних послуг спричинив і декілька значних концентрацій, зокрема у 2021 році на вказаному ринку Комітетом надано дозволи компанії «Datagroup Holding Limited» на придбання акцій компанії «Oisw Limited» та часток у статутному капіталі ТОВ «Київські Телекомунікаційні Мережі» і ТОВ «ТЕЛЕСВІТ», які діють на регіональних ринках доступу до пакетів телепрограм та доступу до мережі Інтернет і на загальнодержавному ринку надання послуг хостингу серверів ([рішення Комітету від 22.04.2021 № 222-р](#), від [22.04.2021 № 223-р](#) та від [22.04.2021 № 224-р](#)).

У рамках розгляду справи Комітет детально досліджував значну кількість задіяних ринків, їх товарні та географічні межі, сукупні частки учасників концентрації на регіональних та загальнодержавному ринках, бар'єри вступу на ці ринки. Також проведено опитування учасників задіяних ринків – конкурентів учасників концентрацій, отримано їх позицію, досліджувались урівноважувальні чинники, можливі наслідки концентрації, перспективи та тенденції розвитку задіяних ринків.

Встановлено, що задіяні регіональні ринки доступу до мережі Інтернет та доступу до пакетів телепрограм юридичним та фізичним особам є висококонкурентними: на кожному із задіяних ринків присутня значна кількість суб'єктів господарювання, що надають вказані послуги. Стрімкий розвиток нових технологій забезпечує конкурентну альтернативу як на ринках доступу до мережі Інтернет, так і на ринках доступу до пакетів телепрограм, на яких спостерігається постійне збільшення різних способів доставки телевізійних програм до споживача. Отже, споживачі послуг мають широкий вибір провайдерів Інтернету та телебачення й можуть вільно обирати між ними.

Для здійснення діяльності на ринку надання послуг хостинг-серверів (надання послуг дата-центру), необхідні лише приміщення з особливими умовами (температура, вологість повітря, постійне електропостачання тощо) та немає бар'єрів вступу на ринок.

Споживач телекомунікаційних послуг спроможний і має широкі можливості перейти до інших постачальників послуг у випадку незадоволення своїм провайдером, навіть отримавши при цьому знижки за перехід до іншого провайдера, що свідчить про врівноважувальну владу покупця.

Враховуючи, що концентрації не призводять до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України, Комітетом були надані дозволи на вказані концентрації.

Крім того, у 2021 році Комітетом розпочато розгляд справи про концентрацію у вигляді придбання компанією «Datagroup Holding» Limited» (*Datagroup*) частки у статутному капіталі ТОВ «Фрінет» (ОЗ), що забезпечує перевищення 50% голосів у вищому органі управління компанії. Розгляд справи триває.

Також на початку 2021 року до Комітету почала надходити інформація про наміри так званих «медіагруп», відомих під назвами «1+1 Media», «Медіа Група Україна», «StarLightMedia», «Inter Media Group», практично одночасно розірвати договори на розповсюдження програм їх телеканалів з окремим провайдером. При цьому причини розірвання договорів не вказувалися.

Результати аналізу цієї інформації показали, що такі одночасні/схожі дії медіагруп могли мати ознаки антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання.

Тому, з метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції Комітет вже наприкінці квітня надав ТОВ «1+1 Інтернет», ТОВ «МЕДІА ГРУПА УКРАЇНИ», ТОВ «Старлайт Діджитал» і ТОВ «Національний контент центр», які від імені медіагруп укладають договори з провайдерами, рекомендації утриматися від одночасного/синхронного безпідставного припинення договорів із провайдерами, що може призвести до порушення законодавства про захист економічної конкуренції на ринку розповсюдження програмної послуги.

Розглянувши рекомендації ([від 29.04.2021 № 15-рк](#)), Комітету ТОВ «Медіа Група Україна», ТОВ «1+1 Інтернет» і ТОВ «Старлайт Діджитал» надали пояснення щодо причин розірвання договірних відносин із провайдером програмної послуги та повідомили, що під час прийняття рішень про розірвання відповідних договорів діяли самостійно, не узгоджували свою поведінку з іншими учасниками ринку та надалі дотримуватимуться законодавства про захист економічної конкуренції.

| Олесья КРАТКО

Директорка Департаменту досліджень і розслідувань ринків невиробничої сфери

РИНКИ АДМІНІСТРАТИВНИХ ТА ЗАГАЛЬНИХ ПОСЛУГ

Сфера адміністративних та загальних послуг є різноманітною зі значною кількістю ринків послуг, кожен з яких має свої структурні особливості.

Одним із пріоритетних напрямів роботи Комітету у 2021 році був ринок послуг із сертифікації транспортних засобів, про проблемні питання якого Комітету стало відомо ще у 2020 році зі скарг, звернень суб'єктів господарювання, громадських об'єднань тощо. Для виходу на ринок послуг із сертифікації транспортних засобів суб'єктам господарювання необхідно отримати відповідне рішення Мінінфраструктури, яке приймається за результатами розгляду поданої суб'єктом господарювання заяви про призначення його органом із сертифікації у визначеному законодавством порядку.

Однак відсутність вичерпних підстав відмови в призначенні органом із сертифікації в прийнятих Мінінфраструктури рішеннях, а також їх недеталізованість створюють ризики для допущення суб'єктом господарювання повторюваної помилки, яка може стати підставою для відмови останньому в призначенні органом із сертифікації вдруге.

Такі дії Мінінфраструктури під час відмови в призначенні органів із сертифікації можуть призвести до обмеження та/або спотворення конкуренції на ринку з надання послуг сертифікації транспортних засобів.

Тому Комітет надав Мінінфраструктури [рекомендації](#) забезпечити чіткий та прозорий механізм порядку призначення і відмови в призначенні органом із сертифікації, а саме, у частині деталізації вимог до суб'єкта господарювання та документів, які він повинен надавати, а також встановлення обґрунтованого строку повторного звернення із заявою про призначення.

Міністерством створена робоча група за участю представників Комітету для внесення змін у нормативно-правові акти Мінінфраструктури, які б забезпечили в тому числі виконання рекомендацій Комітету. Наразі робота триває.

Також постійна увага Комітету привернута до підприємств, які наділено ексклюзивними (монопольними) правами згідно із нормативними актами органів влади та установ.

Одним із таких підприємств є ДП «Прозорро.Продажі», яке діє на ринку електронних торгів.

Зазначимо, що ДП «Прозорро.Продажі» є єдиним суб'єктом господарювання, який здійснює тестування електронних майданчиків операторів на відповідність рівням акредитації та подальше їх підключення до електронної торгової системи (ЕТС).

Для забезпечення належного функціонування ЕТС і проведення електронних аукціонів між операторами та вказаним підприємством (як адміністратором системи) укладається договір про використання ЕТС Prozorro.Продажі ЦБД2, яким передбачено права й обов'язки оператора та адміністратора, а також порядок і умови оплати послуг та винагороди.

Зі змісту зазначеного договору вбачається, що ДП «Прозорро.Продажі» здійснює надання доступу операторів до ЕТС за умови виконання ними додаткових маркетингових зобов'язань, які безпосередньо не стосуються предмета договору та спрямовані на просування ЕТС за кошти операторів. У разі незгоди операторів із зазначеними умовами ДП «Прозорро.Продажі» може розірвати цей договір в односторонньому порядку. Крім того, плату на розвиток ЕТС для операторів це підприємство неодноразово підвищувало протягом 2020 року без належного економічного обґрунтування.

У зв'язку із зазначеним Комітет надав ДП «Прозорро.Продажі» [рекомендації](#):

- забезпечити формування плати на розвиток ЕТС на підставі економічно обґрунтованих розрахунків;
- під час укладення угод для доступу операторів до ЕТС утриматися від додаткових умов, які за своєю природою не стосуються безпосередньо надання доступу операторам до ЕТС.

Крім того, Комітет надавав зауваження та пропозиції до [проекту постанови Кабінету Міністрів України «Про порядок проведення концесійного конкурсу та конкурентного діалогу в електронній торгівій системі»](#), зокрема:

- обґрунтувати визначення адміністраторами саме ДП «Прозорро.Продажі» і ДП «Прозорро» для проведення концесійного конкурсу без проведення попереднього відбору (перекваліфікації) щодо проектів, які здійснюються на умовах концесії, або розглянути можливість обрання цих адміністраторів на конкурентних засадах;
- врегулювати аспекти проведення процедури тестування електронних майданчиків адміністраторами;
- зазначити принципи/критерії/застереження тощо, відповідно до яких основні завдання та функції адміністратора, оператора електронного майданчика, вимоги до оператора електронного майданчика будуть визначені в договорі про використання ЕТС та/або визначити вичерпний обсяг основних завдань та функцій адміністратора, оператора електронного майданчика, обґрунтованих вимог до оператора електронного майданчика в проекті постанови.

Зазначені зауваження та пропозиції Комітету було враховано під час підготовки [постанови Кабінету Міністрів України від 20.08.2021 № 909](#).

Водночас значну увагу Комітету у 2021 році приділено ринку організації торгівлі деревиною.

Варто зазначити, що влітку 2020 року були внесені зміни до законодавства про організовані товарні ринки, відповідно до яких провадження професійної діяльності з організації торгівлі деревиною на товарних біржах передбачено виключно товарними біржами на підставі відповідних ліцензій, виданих Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку (НКЦПФР). Наприкінці 2021 року НКЦПФР було видано три такі ліцензії на провадження професійної діяльності на організованих товарних ринках.

Однак, у зв'язку із законодавчими змінами, до Комітету протягом 2021 року надходили заяви та звернення з приводу ситуації, яка склалася на ринку організації торгівлі деревиною.

Представники Комітету брали активну участь у розгляді проектів законів та постанов, що передбачали внесення змін у цій сфері діяльності, зокрема: [проекти Законів України «Про ринок деревини» \(реєстраційні № № 4197, 4197-1, 4197-д\)](#).

Комітет у квітні та жовтні 2021 року вносив до цих проектів законів пропозиції: навести обґрунтування для визначення технічного адміністратора центральним органом виконавчої влади, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони навколишнього природного середовища, або розглянути можливість обрання технічного адміністратора на конкурентних засадах.

При цьому Комітет наголошував, що згідно із чинним законодавством діяльність з організації торгівлі деревиною здійснюють ліцензовані товарні біржі, а не визначена юридична особа, та регламентовані умови для вступу суб'єктів господарювання на ринок організації торгівлі деревиною.

[Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 4 грудня 2019 р. № 1178»](#).

У квітні 2021 року цей проект постанови, враховуючи обмежений термін дії та експериментальний характер проекту, погоджено Комітетом.

При цьому Комітетом запропоновано, що в разі запровадження продажу деревини через електронні аукціони на постійній основі, має бути можливість визначення на конкурентних засадах суб'єктів господарювання (адміністраторів), відповідальних за забезпечення функціонування електронної торгової системи для проведення аукціонів з продажу деревини та передбачення у відповідному нормативно-правовому акті критеріїв/вимог, яким вони повинні відповідати. Також Комітет наголосив на доцільності визначення єдиних, обов'язкових, недискримінаційних та проконкурентних умов продажу деревини в регламенті або інших документах адміністратора електронної торгової системи.

Ще у 2021 році значна увага Комітету приділялася ринкам оренди комерційної нерухомості, зокрема офісних приміщень.

Протягом 2021 року, після ослаблення карантинних обмежень, пов'язаних із пандемією COVID-19, спостерігалось поступове відновлення цих ринків, яке характеризувалося високим рівнем активності Груп суб'єктів господарювання, що діють на ринках нерухомості, зокрема в межах міст Києва, Дніпра, Львова та Харкова у вигляді здійснення концентрацій на ринках оренди комерційної (офісної) нерухомості в межах відповідних міст України.

Слід зазначити, що спостерігалось придбання невеликих площ, які потребують капіталовкладення на реконструкцію/добудову для подальшого здавання в оренду офісних приміщень, які відповідають очікуванням орендарів.

Також наявні випадки придбання суб'єктами господарювання будівель – офісних центрів на стадії будівництва з метою їх добудови та подальшого використання для власних потреб, а саме, розміщення своїх працівників та підрядників, зокрема у сфері надання ІТ-послуг.

З урахуванням значної кількості учасників та обсягів пропозиції на ринку оренди комерційної (офісної) нерухомості ринок є висококонкурентним.

| Оlesia КРАТКО

Директорка Департаменту досліджень і розслідувань ринків невиробничої сфери

ВСТАНОВЛЕННЯ ДОДАТКОВОЇ СПЛАТИ ОДНОРАЗОВОГО ПЛАТЕЖУ

ПРИКЛАД

ВІДПОВІДАЧ КП «Київтранспарксервіс»

РІШЕННЯ АМКУ від 15 липня 2021 р. № 75-р/тк

РИНОК продажу прав на експлуатацію майданчиків для паркування

ВИД ПОРУШЕННЯ пункт 2 статті 50 та пункт перший частини другої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

За рішенням Київської міської ради це підприємство є **єдиним оператором** з паркування транспортних засобів, стягнення паркувального збору та виготовлення абонементних паркувальних талонів у Києві. Також міськрада доручила цьому КП розпочати продаж прав на розміщення та/або облаштування паркувальних майданчиків у столиці через електронну систему «ProZorro.Продажі».

З 05.03.2019 по 05.01.2021 «Київтранспарксервіс», **займаючи монопольне становище на ринку**

з продажу прав на експлуатацію майданчиків для паркування у м. Києві, встановлювало для переможців електронних аукціонів **додатковий обов'язок сплати одноразового платежу** за право укладання договору про передачу в експлуатацію відповідних майданчиків для паркування та забезпечувального платежу.

вартість експлуатації паркувального майданчика за весь період (зазвичай 1 096 календарних днів, тобто 3 роки), що підлягає оплаті на умовах договору

одноразовий платіж за право укладення договору (**10 % від вартості експлуатації місць для паркування**). Одноразовий платіж сплачується переможцем Торгів на користь КП «Київтранспарксервіс» впродовж трьох банківських днів із дня підписання протоколу про результати проведення Торгів та не підлягає поверненню.

Причому за відмову від укладання вказаного договору або від підписання актів приймання-передачі таких майданчиків у експлуатацію передбачався **штраф**

50% від вартості договору

розрахованої за результатами Торгів, у випадку визнання такого учасника переможцем та його відмови від укладання договору

50% від вартості одноразового платежу

у випадку безпідставної відмови від підписання акта приймання-передачі майданчиків в експлуатацію в установленому договором порядку.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

дії КП «Київтранспарксервіс» **визнано** зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку продажу прав на експлуатацію майданчиків для паркування у Києві, шляхом встановлення таких умов придбання товару, які неможливо було б запровадити за умов існування значної конкуренції на цьому ринку.

понад **2,6**
млн грн
штраф

На КП «Київтранспарксервіс» накладено штраф та зобов'язано припинити порушення стосовно послуг із сертифікації транспортних засобів.

Комітет в 2021 році активно долучався до опрацювання та погодження нормативно-правових актів, які могли вплинути на стан конкуренції на окремих товарних ринках.

ПРОЕКТ ПОСТАНОВИ КМУ «Про затвердження Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з випуску та проведення лотерей та порядку плати за ліцензію на випуск і проведення лотерей»

У ході опрацювання такого проекту постанови Комітет виявив положення, які могли призвести до створення необґрунтованих бар'єрів вступу суб'єктів господарювання на ринок з випуску та проведення лотерей, з огляду на що було надано наступні зауваження:

- ✓ виключити з проекту постанови вимогу про наявність у суб'єкта господарювання – заявника досвіду з проведення державних лотерей неодмінно протягом останніх трьох років, що передують даті подання заяви про участь в конкурсі;
- ✓ доповнити проект постанови положеннями, про те, яким чином суб'єктом господарювання – заявником повинен підтверджуватися досвід випуску та проведення державних лотерей, чи необхідно йому надавати копії якихось документів на підтвердження та які саме;
- ✓ визначити в проекті постанови вимогу до мінімального строку звернення учасників за поверненням ставок, яка повинна бути обґрунтованою та відповідати, зокрема, критерію достатності.

Розробником доопрацьовано цей проект постанови з врахуванням вказаних зауважень та направлено на повторне погодження до Комітету. За результатами повторного розгляду проекту постанови в листопаді 2021 року Комітет погодив його без зауважень.

ПРОЕКТ ЗАКОНУ «Про внесення змін до деяких законів України у сфері поховання»

Протягом 2021 року представники Комітету брали участь в узгоджувальних нарадах, під час яких обговорювалися наявні пропозиції та зауваження Комітету до проектів законів та постанов. З метою запобігання негативному впливу на конкуренцію Комітет надав пропозицій до проекту закону «Про внесення змін до деяких законів України у сфері поховання», які стосувалися:

- ✓ передання повноважень стосовно укладення договорів про надання ритуальних послуг із суб'єктами господарювання від ритуальних служб до органів місцевого самоврядування;
- ✓ належності послуги перевезення тіл померлих до ритуальних послуг, визначення підходу до формування вартості послуги перевезення тіл померлих та встановлення єдиних вимог, відповідно до яких повинно здійснюватися транспортування тіл померлих;
- ✓ допуску суб'єктів господарювання на ринок ритуальних послуг ритуальними службами шляхом установлення КМУ критеріїв до провадження діяльності з надання ритуальних послуг та виготовлення предметів ритуальної належності;
- ✓ визначення в проекті закону, що перевезення тіл померлих здійснюється в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Відповідні пропозиції Комітету до зазначеного проекту закону взято до уваги розробником.

РИНКИ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

Фінансовий ринок є важливою складовою економіки країни, від його стану та ефективності функціонування залежить її економічний розвиток.

Особливістю фінансового ринку є досить високий рівень державного регулювання, яке побудовано за функціональним принципом на основі змішаного регулювання діяльності його учасників, що загалом відповідає рівню розвитку ринку та стану фінансової системи країни. Створення фінансової системи, що здатна забезпечити сталий економічний розвиток за рахунок ефективного перерозподілу фінансових ресурсів в економіці, є необхідною передумовою для розбудови повноцінного конкурентного середовища згідно зі стандартами Європейського Союзу.

Зважаючи на це, Комітет і в 2021 році уважно стежив за подіями на ринку, долучався до удосконалення законодавчого регулювання, виконував завдання в частині контролю за концентраціями та узгодженими діями, а також застосовував санкції до порушення конкурентного законодавства.

У фокусі уваги перебували послуги платіжних систем та банківські послуги.

Платіжні системи, як складова фінансового ринку, відіграють одну з найважливіших ролей в економіці будь-якої країни. Вони забезпечують здійснення суб'єктами економіки переказу грошових коштів та розрахунків за зобов'язаннями, що з'являються у процесі здійснення економічної діяльності. Рациональна організація платіжної системи сприяє ефективному функціонуванню фінансової сфери, вдосконаленню грошово-кредитних відносин, здійсненню міждержавних валютних розрахунків.

Нині в Україні безготівкові розрахунки й платежі здійснюються переважно за допомогою платіжних карток, які є одним із найбільш динамічних сегментів ринку роздрібних платежів.

Гучною подією на ринку було публічне обговорення проекту Закону України «Про платіжні послуги» ([реєстраційний № 4364](#)), в якому встановлено граничні розміри комісійної винагороди з інтерчейнджу. Комітет встановив, що законодавче регулювання розміру інтерчейнджу позбавить учасників ринку послуг платіжних систем можливості конкурувати за ціною, тому проект Закону матиме негативний вплив на розвиток конкуренції. У зв'язку із цим Комітет не підтримав зазначений законопроект у частині законодавчого обмеження розміру комісії інтерчейндж.

У той же час до Комітету надійшла спільна заява компаній «Mastercard Europe S.A.» і «Visa International Service Association» про надання дозволу на узгоджені дії на ринку послуг карткових платіжних систем – підписання Меморандуму про сприяння конкурентному платіжному ринку в Україні.

Узгоджені дії зі зменшення міжбанківських комісій здійснюються в рамках Меморандуму про сприяння конкурентному платіжному ринку, який буде реалізовано компанією «Mastercard Europe S.A.», «Visa International Service Association» та Національним банком України.

Самі узгоджені дії полягають у зменшенні розміру внутрішньодержавних міжбанківських комісій, що визначаються платіжною організацією платіжної системи щодо відповідних споживчих платіжних облікових реквізитів, які сплачує еквайр на користь емітента в Україні.

Враховуючи потребу розширення сфери застосування цифрових платежів, попередження кризи на ринку безготівкових платежів та сприяння збільшенню таких платежів, Комітет **дозволив** компаніям «Mastercard Europe S.A.» та «Visa International Service Association» узгодити свою поведінку зі зменшення розміру внутрішньодержавних міжбанківських комісій, які визначаються платіжною організацією платіжної системи щодо відповідних споживчих платіжних облікових реквізитів та сплачуються еквайром на користь емітента в Україні.

Складова фінансового ринку - банківський сектор - є конкурентним і в 2021 році продовжував генерувати доходи, а більшість банків залишилася прибутковими за результатами року.

Основною тенденцією на банківському ринку України, та й у світі загалом, є вихід в онлайн. Банки скорочують свої офлайн-офіси, водночас динамічно розвивається онлайн-банкінг та з'являються нові цифрові фінансові послуги на українському ринку.

Для прикладу можна зазначити концентрацію з набуття АТ «Kaspi.kz» (м. Алмати, Республіка Казахстан) контролю над АТ «БТА БАНК» (м. Київ, Україна).

Група Kaspi (Kaspi.kz) – це екосистема для проведення платежів, функціонування маркетплейсу з продажу побутових товарів (побутової техніки, іграшок, меблів, книг тощо) та ринку цифрових фінансових послуг у Республіці Казахстан. В основі цієї екосистеми знаходиться мобільний додаток Kaspi.kz Super App, який забезпечує функціонування всіх сервісів.

Група Kaspi здійснює свою господарську діяльність завдяки роботі таких платформ: Платіжна платформа, яка забезпечує проведення безготівкових цифрових платіжних операцій. Ця платформа дозволяє клієнтам оплачувати рахунки, отримувати платежі та робити грошові перекази. Для отримання відповідних послуг клієнти можуть використовувати мобільний додаток Kaspi.kz Super App, дебетову карту з передоплатою Kaspi Gold, інші банківські картки або електронний гаманець.

Мобільний додаток Kaspi.kz Super та технологія Kaspi QR дозволяють безпосередньо використовувати електронну платіжну систему Групи Kaspi для здійснення банківських операцій без потреби використання інших платіжних систем, таких як Visa та Mastercard.

Платформа для маркетплейсу допомагає об'єднати продавців і покупців різних товарів та послуг. Завдяки діяльності маркетплейсу продавці можуть пропонувати споживачам широкий вибір товарів і послуг, у той час як покупці можуть швидко і безперешкодно сплачувати свої замовлення онлайн та отримати доставку товарів.

Платформа для цифрових фінансових послуг, дозволяє споживачам отримувати миттєвий і безперешкодний доступ до цифрових фінансових продуктів. Завдяки використанню інновацій компанії Групи Kaspi можуть надавати своїм клієнтам традиційні банківські послуги онлайн, які включають видачу кредитів, відкриття розрахункових рахунків, здійснення грошових переказів, відкриття депозитів тощо. Крім того, ця платформа також безпосередньо пов'язана з платформою для маркетплейсу, що дозволяє споживачам оплачувати свої покупки в розстрочку.

В Україні Група Kaspi почала здійснювати господарську діяльність лише у 2021 році і на цей час діє через суб'єктів господарювання групи Portmone, які забезпечують функціонування сервісу онлайн-платежів та онлайн-переказів Portmone.com. Зокрема, ТОВ «Фінансова компанія «МБК» є небанківською фінансовою установою та має відповідну ліцензію НБУ, що дозволяє їй здійснювати діяльність із переказу грошових коштів в національній валюті без відкриття банківських рахунків. У той же час ТОВ «Портмоне» є оператором послуг платіжної інфраструктури та надає операційні, інформаційні та інші технологічні функції з переказу коштів.

Вихід на ринок надання банківських послуг для такої компанії потенційно є вигідним та доцільним для диверсифікації власного бізнесу, який забезпечить можливість розвивати власні цифрові технології та створювати нові цифрові фінансові послуги на українському ринку завдяки придбанню банківської установи разом з усією необхідною інфраструктурою (ліцензіями, дозволами, технічним обладнанням тощо). З точки зору Комітету, ризиків негативного впливу на конкуренцію таке поєднання бізнесів не має, тому відповідний дозвіл було надано.

Також Комітет у 2021 році припиняв порушення, які допускають окремі суб'єкти господарювання на фінансових ринках, та розпочав декілька нових справ, які знаходяться на стадії розслідування. Про окремі результати нашої роботи – далі детальніше.

| Олесья КРАТКО

Директорка Департаменту досліджень і розслідувань ринків невиробничої сфери

УЗГОДЖЕНІ ДІЇ НА РИНКУ КАРТКОВИХ ПЛАТІЖНИХ СИСТЕМ

УЧАСНИКИ УЗГОДЖЕНИХ ДІЙ

компанії «Mastercard Europe S.A.» та «Visa International Service Association»

РІШЕННЯ АМКУ

11 листопада 2021 р. № 623-р

ЗМІСТ ЗАЯВЛЕНИХ УЗГОДЖЕНИХ ДІЙ

узгоджені дії у вигляді підписання Меморандуму про сприяння конкурентному платіжному ринку в Україні

РИНОК

послуг карткових платіжних систем

ПІДСТАВИ ДЛЯ ВИСНОВКУ

Узгоджені дії полягають у зменшенні розміру внутрішньодержавних міжбанківських комісій, які визначаються платіжною організацією платіжної системи щодо відповідних споживчих платіжних облікових реквізитів, які сплачуються еквайром на користь емітента в Україні.

За результатами розгляду справи про узгоджені дії Комітетом з'ясовано, що:

- заплановані узгоджені дії спрямовані на визначення ефективного розміру ставок міжбанківської комісії (інтерчейндж), що дозволить усім учасникам ринку належно брати участь у ринку безготівкових платежів, а саме: зниження ставок стандартної внутрішньодержавної комісії та встановлення їх на такому рівні, що продовжить підтримувати баланс між інтересами банків-емітентів та банків-еквайрів та, як наслідок, держателів карток та торгово-сервісних підприємств;

- Меморандум встановлює лише верхній ліміт ставок внутрішньодержавних міжбанківських комісій та не фіксує рівня ставок внутрішньодержавних міжбанківських комісій;
- Меморандум є відкритим для приєднання усіх учасників ринку, а саме: операторів платіжних систем, що присутні на ринку України, та інших учасників;
- негативних наслідків для конкурентів учасників узгоджених дій не передбачається, зокрема, враховуючи те, що незалежно від наявності Меморандуму, інші платіжні системи можуть у будь-який час вільно визначати свої відповідні рівні ставок внутрішньодержавних міжбанківських комісій на тому ж рівні, що передбачений Меморандумом, або навіть на вищому чи на нижчому рівні;
- здійснення узгоджених дій матиме позитивний ефект, а саме: сприятиме удосконаленню придбання та реалізації товарів, розвитку малих та середніх підприємств, економічному розвитку України;
- заявлені узгоджені дії не призводять до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції на товарних ринках України.

ВИСНОВОК

Надано дозвіл компанії «Mastercard Europe S.A.» і компанії «Visa International Service Association» на узгоджені дії у вигляді зменшення розміру внутрішньодержавних міжбанківських комісій, які визначаються платіжною організацією платіжної системи щодо відповідних споживчих платіжних облікових реквізитів, які сплачуються еквайром на користь емітента, в Україні, що буде реалізоване у формі Меморандуму про сприяння конкурентному платіжному ринку в Україні між компанією «Mastercard Europe S.A.», компанією «Visa International Service Association» і Національним банком України.

ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ ПОСЛУГ ІЗ ВІДКРИТТЯ ТА ВЕДЕННЯ КАРТКОВИХ РАХУНКІВ

Комітетом вжито заходів щодо припинення зловживання монопольним становищем: у 2021 році було розпочато та завершено **справу** про порушення законодавства про захист економічної конкуренції АТ «Ощадбанк» та встановлено, що в період з червня 2016 по грудень 2021 року банк:

займав монопольне становище на ринку послуг із відкриття та ведення карткових рахунків власників муніципальних карток «Картка киянина» із часткою 100%

лише в цьому банку можна було оформити «Картку киянина» для категорії мешканців міста Києва, що мають право на її отримання

є одноосібним учасником проекту «Муніципальна картка «Картка киянина»

єдиний банк-учасник проекту «Муніципальна картка «Картка киянина», самостійно встановлював порядок й умови відкриття та ведення карткових рахунків у межах зазначеного проекту

Зокрема, АТ «Ощадбанк» встановлено умову обов'язкового підключення платної послуги СМС-інформування:

- ✓ як умови отримання муніципальної картки «Картка киянина»;
- ✓ під час реєстрації в системі дистанційного банківського обслуговування (Web/Mobile-банкінг (Ощад 24/7)).

При цьому муніципальна картка «Картка киянина» не є взаємозамінною з іншими картками з огляду на її унікальні властивості.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ:

Порушення, які полягали в обов'язковому підключенні послуги СМС-інформування як умови отримання муніципальної картки «Картка киянина» та під час реєстрації в системі дистанційного банківського обслуговування (Web/Mobile-банкінг (Ощад 24/7), **припинені** АТ «Ощадбанк» під час розгляду Комітетом справи, але за вказані порушення на АТ «Ощадбанк» накладено штраф.

понад 503 тис. грн

ДИСКРИМІНАЦІЙНІ ВИМОГИ ДО УЧАСНИКІВ ВІДКРИТИХ ТОРГІВ НА ЗАКУПІВЛЮ ПОСЛУГ З РЕМОНТУ ДОРІГ

На початку 2021 року до Комітету надійшли звернення Асоціації Українських банків та Ради Бізнес-омбудсмена щодо дій регіональних підрозділів Укравтодору у вигляді встановлення дискримінаційних вимог до учасників відкритих торгів на закупівлю послуг із ремонту доріг.

У тендерній документації на закупівлю послуг із ремонту доріг передбачалося, що тендерна пропозиція учасника обов'язково має включати документ, який підтверджує надання учасником забезпечення тендерної пропозиції, яке має бути надане у формі електронної банківської гарантії з накладеним електронно-цифровим підписом/кваліфікованим електронним підписом гаранта відповідно до вимог чинного законодавства. Така банківська гарантія повинна бути надана одним із системно важливих банків, перелік яких формує Національний банк України.

Оскільки ринок банківських послуг є конкурентним, а гарантії можуть також надавати інші фінансові установи та страхові компанії, вимога щодо надання банківської гарантії виключно від банку, включеного до переліку системно важливих, вбачається дискримінаційною та такою, що надає переваги групі суб'єктів господарювання та ставить їх у привілейоване становище стосовно конкурентів.

ДІЇ АМКУ

Комітетом надано рекомендації від [11.11.2021 № 24-рк](#) Служб автомобільних доріг у 24 областях України - не допускати встановлення в тендерній документації на закупівлю товарів/робіт/послуг вимог до забезпечення тендерної пропозиції, яке надається у формі гарантії, що обмежують учасникам процедури закупівлі вибір суб'єкта господарювання, який може надати гарантію. За інформацією Служб автомобільних доріг у 24 областях, такі рекомендації будуть враховані під час подальшої роботи.

ПРИКЛАДИ НЕПОГОДЖЕНИХ НПА

ПРОЕКТ ПОСТАНОВИ КМУ «Про визначення уповноваженого банку, який обслуговує поточні рахунки із спеціальним режимом використання і додаткові поточні рахунки із спеціальним режимом використання учасників процедури погашення заборгованості, що утворилася на оптовому ринку електричної енергії»

уповноваженим
банком
визначено

АТ «Ощадбанк»

ПРОЕКТ ПОСТАНОВИ КМУ «Про деякі питання надання державних гарантій на портфельній основі» - визначено АТ «Укрексімбанк» агентом, який надає агентські, консультаційні та інші послуги відповідно до умов агентської угоди між гарантом (держава в особі голови Боргового агентства, а до початку функціонування Боргового агентства – в особі Міністра фінансів) та агентом і договору про надання державної гарантії на портфельній основі, який укладається між гарантом та банком-кредитором.

ПРОЕКТ ЗАКОНУ від 28.09.2021 № 6018-2 «Про екологічне страхування та гарантії відшкодування шкоди, завданої внаслідок діяльності, що становить підвищену екологічну небезпеку», яким:

- банківська гарантія, що оформляється як фінансове забезпечення згідно з вимогами цього Закону, видається державним банком;
- забезпечується можливість суб'єктам господарювання, діяльність яких становить підвищену екологічну небезпеку, права вибору інструментів фінансового забезпечення: договору екологічного страхування або банківської гарантії (положеннями чинного законодавства встановлено, що не лише банки, а також інші фінансові установи, страхові організації можуть надавати гарантії виконання боржником узятого зобов'язання).

ПРОЕКТ ЗАКОНУ від 12.11.2020 № 4364 «Про платіжні послуги»

в якому було встановлено граничні розміри комісійної винагороди з інтерчейнджу. Проаналізувавши зазначений законопроект, Комітет встановив, що законодавче регулювання розміру інтерчейнджу позбавить учасників ринку послуг платіжних систем можливості конкурувати за ціною, тому проект Закону матиме негативний вплив на розвиток конкуренції.

У зв'язку із цим Комітет не підтримав зазначений законопроект у частині законодавчого обмеження розміру комісії інтерчейндж і направив відповідний лист до Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики.

РИНКИ АГРОПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ

У 2021 році діяльність Комітету на ринках агропромислового комплексу була зосереджена на правозастосуванні у сфері порушень законодавства про захист економічної конкуренції.

Рік розпочався з [винесення штрафу](#) у справі проти ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА» на **274 млн грн**. Так, у 2020 році завершилося судове оскарження [рішення АМКУ № 551-р](#), винесеного ще у 2016 році **проти ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА»** за зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку дистрибуції сигарет. Завершення цього процесу дозволило повернутися до розгляду справи про виконання рішення не в повному обсязі. Відсутність практики зі схожих справ ускладнювала процес розгляду, оскільки напрацьовувалися нові підходи. Паралельне примусове виконання рішення в судовому порядку могло призвести до ризикового прецеденту та надати відповідачу безумовні переваги у вигляді преюдиційності, що істотно вплинуло б на результати розгляду справи. Тому кожний крок ретельно зважувався, розслідування проводилося з узгодженням позиції з юридичним департаментом. У результаті маємо нову практику та чекаємо на позицію суду.

Діяльність на ринках тютюнових виробів продовжилась аналізом [постанови КМУ від 09.09.2020 № 840](#) «Про реалізацію експериментального проекту «**Національний оператор на ринку тютюнових виробів**». До АМКУ надходили численні листи, звернення, заяви про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, пов'язані з прийняттям вказаної постанови. Результати комплексного аналізу засвідчили наявність в ній антиконкурентних положень. Враховуючи суб'єктний склад органів, які брали участь у розробленні та прийнятті цієї постанови, єдиним можливим механізмом впливу з боку Комітету було надання відповідних **пропозицій Кабінету Міністрів України**. Паралельний процес учасників ринків, що полягав в оскарженні Постанови у судовому порядку фактично призвів до невиконання цієї Постанови, яка на сьогодні має статус «чинної».

У 2021 році завершено [справу про узгоджені дії](#) між компаніями «**Philip Morris Products S.A.**» і «**KT&G Corporation**» та надано відповідний дозвіл. У рамках цієї справи проведено дослідження ринків альтернативних систем доставки нікотину (АСДН) та витратних матеріалів до них. У ході розгляду справи досліджено товарні межі задіяних ринків, зокрема, на предмет взаємозамінності АСДН і звичайних сигарет, а також взаємозамінності різних видів АСДН між собою. Також сформовано позицію Комітету щодо доцільності сегментації ринку АСДН, на якому обертаються такі системи, як **IQOS** (тютюнові стіки HEETS), **LIL Solid** (тютюнові стіки FIIT), **GLO** (тютюнові стіки NEOSTICKS) тощо. Результати розгляду цієї справи не обмежуються узгодженими діями, а можуть використовуватися для цілей правозастосування органами Комітету, а також вирішення питань, пов'язаних і з державним регулюванням на відповідних ринках. Прийняття цього рішення дозволило вивести на ринок продукцію в більш дешевому ціновому сегменті. Під час розгляду справи критично не вистачало методики опитування споживачів, що було однією з підстав закріплення відповідних [Пріоритетів на 2022 рік](#).

Флагманськими справами у 2021 році була справа проти ТОВ «Інтерстарч Україна», ПрАТ «ДНІПРОВСЬКИЙ КПК» та ПрАТ «ІНТЕРКОРН», а також справа проти Групи компаній «Авангард», які активно розслідувалися протягом року.

Зокрема, наприкінці року завершено [розгляд справи «РОШЕН»](#) та прийнято рішення із загальним **штрафом понад 283 млн грн**. Справа була важкою як з точки зору аналізу отриманих даних, так і з точки зору збору доказів у справі. Під час розслідування були застосовані всі можливі інструменти, включаючи пояснення сторін та проведення позапланової виїзної перевірки. Коли здавалося, що справу вже завершено, Комітетом було виявлено ще одного відповідача й розслідування пішло по новому колу. Все це потребувало залучення великого ресурсу та часу. Під час визначення товарних меж ринку вперше було застосовано положення [SSNIP-тесту](#), проведено складний аналіз взаємозамінності товарів (товарних груп), застосовувалося порівняння господарських взаємовідносин в межах та за межами групи, визначалися «справедливі» умови та ціни.

Ця справа – «класичний приклад» **зловживання ринковою владою монополістом**. Комітет очікує на підтримку цього рішення в суді, припинення виявлених порушень та встановлення рівних умов для всіх виробників кондитерських виробів. При цьому під час розслідування згаданої справи було досліджено не лише задіяний товарний ринок, а й виявлено ще декілька ринків із потенційно високим ступенем концентрації (монополізації) – **ринок кукурудзяного крохмалю** та **ринок картопляного крохмалю**. Ця справа спонукала нас ще більш прискіпливо оцінювати проекти нормативно-правових актів, що стосуються введення будь-яких адміністративних бар'єрів входу на ринок.

Відтак за результатами комплексного аналізу Комітетом **не було погоджено** проекти постанов КМУ «Про внесення змін до переліку товарів, що походять з Російської Федерації», що стосувалися таких товарів, як: картопля, приготовлена або консервована без додання оцту чи оцтової кислоти, незаморожена; борошно, крупи, порошок, пластівці, гранули з картоплі; крохмаль картопляний; картопля, приготовлена або консервована без додання оцту чи оцтової кислоти, морожена; рослинне молоко; крохмаль кукурудзяний; глюкоза та сироп із глюкози, без вмісту фруктози або з вмістом менш як 20 мас.% фруктози в сухому стані; глюкоза та сироп із глюкози, із вмістом у сухому стані не менш як 20 мас. %, але не менш як 50 мас. % фруктози, крім інвертного цукру; мальтодекстрин і мальтодекстриновий сироп.

Рік завершився винесенням [рішення АМКУ № 724-р](#) проти 6 відповідачів та загальним штрафом понад **10 млн грн**. Історія цієї справи розпочалась у 2020 році, коли Комітетом було виявлено збільшення філій у Групі компаній «Авангард» та набуття останньою права користування рядом активів, що забезпечують здійснення діяльності з виробництва яєць курячих у шкаралупі. Тоді було відкрито **три справи** за ознаками вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції. А в 2021 році Комітетом було виявлено аналогічні дії з активами ТОВ «ПТАХОФАБРИКА КИЇВСЬКА», ПрАТ «АГРОФІРМА БЕРЕЗАНСЬКА ПТАХОФАБРИКА» та СТОВ «Старовірівський птахокомплекс» і відкрито ще 3 справи. У результаті всі 6 справ були об'єднані в одну, оскільки **набуття контролю над об'єктами здійснено в один час за однаковою схемою**. Комітетом доведено, що всі ці дії є концентраціями, які потребували отримання дозволу Комітету. Вирізняє цю справу серед інших той факт, що отримані в користування активи дозволили Групі компаній «Авангард» наростити частку на ринку первинної реалізації яєць курячих у шкаралупі з 21,20% у 2017 році до показника 39,93% у 2020 році, **що перевищило поріг у 35%**.

Незважаючи на те, що відповідач на засіданні Комітету визнав факт вчинення порушення, досягнення ринкової частки таким шляхом дає підстави для того, щоб більш уважно стежити за поведінкою учасників на цьому ринку.

Окремо Комітет продовжив розпочате за власною ініціативою дослідження набуття компанією «TNA CORPORATE SOLUTIONS» акцій суб'єктів господарювання, що входили до складу **агрохолдингу Ukrlandfarming**, без отримання дозволу Комітету. Оскільки кінцевий бенефіціарний власник (контролер) компанії зареєстрований у США, до дослідження було залучено МЗС та Посольство США в Україні.

Розслідування справ проти **Групи Компаній «МХП»** у 2021 році не було завершено. Це пов'язано зі складнощами в отриманні інформації, що наприкінці року знайшло відображення у штрафних санкціях за інформаційні порушення. Разом із тим, на фоні інформації в ЗМІ щодо зупинення підприємств групи ТОВ «Комплекс Агромарс», Комітет стежив за найбільшим учасником ринку – Групою «МХП», оскільки такі події могли істотно вплинути на перерозподіл ринку та посилення ринкових позицій групи.

Зокрема, запуск у 2020 році магазинів «М'ясомаркет» не викликав негативних відгуків від учасників ринку у 2021 році. Протягом 2020 - 2021 років до Комітету надходили заяви щодо набуття контролю над активами, які надають можливість здійснювати діяльність з управління торговим закладом під відповідним комерційним найменуванням і у вигляді попередніх висновків і у вигляді заяв на концентрацію, але відповідні рішення так і не були прийняті, оскільки заяви були залишені без розгляду, а заявник повторно не звертався.

Разом з тим зі ЗМІ АМКУ дізнався про придбання **ПрАТ «МХП» ТОВ «Лубним'ясо»** (виробляє м'ясну продукцію під торговою маркою «Skott Smeat»), без отримання відповідного дозволу та [відкрив справу](#) за фактом виявлення ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

З точки зору методології слід відзначити винесений у травні 2021 року «Звіт про результати дослідження ринку послуг зі зберігання зерна на території Хмельницької області». Цінність вказаної роботи полягає в закріпленні підходів Комітету щодо визначення **товарних та територіальних меж ринків послуг зі зберігання зерна**. Протягом року вказані підходи активно застосовувалися на практиці в заявах про надання дозволу на концентрації на ринках послуг зі зберігання зерна. Крім того, винесення такого звіту нарешті розставило крапки над «і» у питаннях **«вторинних покладавців»**, що з року в рік виникали в територіальних органах Комітету.

Протягом звітного року простежувалася загальна тенденція до збільшення цін на продукти харчування, що призвело до часткової переприоритизації роботи профільного структурного підрозділу. До Комітету надходили численні запити ЗМІ, звернення громадян із проханням пояснити, дослідити ціни на продукти харчування. Зокрема, Голова Комітету Ольга Піщанська у [своєму блозі](#) висвітлила питання повноважень Комітету та інших компетентних органів, а також зацентувала увагу на тому, що Комітет аналізує обґрунтованість цін виключно через призму конкурентного законодавства.

У лютому 2021 року до Комітету надійшла заява щодо антиконкурентних узгоджених дій на ринку цукру, за результатами розгляду якої Комітетом було [відкрито справу](#) за ознаками вчинення Групою «Астарта» та ТОВ «Радехівський цукор» схожих дій, що полягали у встановленні близьких за розміром оптово-відпускних цін **на цукор білий (буряковий)**, при тому, що аналіз ситуації на ринку спростовує наявність об'єктивних причин для відповідної динаміки зростання цін. Наразі розслідування справи триває.

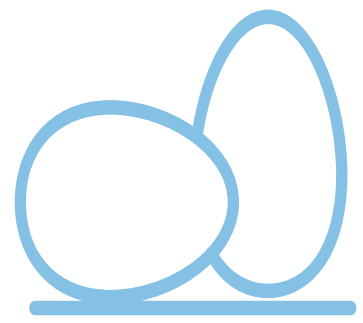
Рік завершився розширенням Урядом **Переліку товарів, що мають істотну соціальну значимість**, новими найменуваннями. Відтак, наприкінці 2021 року державне регулювання цін відповідно до [постанови КМУ від 22.04.2020 № 341 «Про заходи щодо стабілізації цін на товари, що мають істотну соціальну значущість, товари протиепідемічного призначення»](#) поширювалося на такі харчові продукти: крупа гречана, цукор-пісок, борошно пшеничне вищого сорту, макаронні вироби вітчизняного виробництва (вермішель із борошна пшеничного вищого сорту), молоко пастеризоване жирністю 2,5% (у плівці), хліб житньо-пшеничний, яйця курячі категорії С1, птиця (тушка куряча), вода мінеральна негазована, масло вершкове жирністю 72,5% батон, олія соняшникова.

Деталі щодо окремих справ та досліджень наведено нижче.

| Юлія ЯНОВА

Директорка Департаменту досліджень і розслідувань ринків виробничої сфери фармацевтики та ритейлу

ЗДІЙСНЕННЯ КОНЦЕНТРАЦІЙ БЕЗ ДОЗВОЛУ КОМІТЕТУ НА РИНКУ ЯЄЦЬ КУРЯЧИХ У ШКАРАЛУПІ

ВІДПОВІДАЧ

ТОВ «-ТРЕЙД АГРО-», ТОВ «НЕВГОДІВСЬКЕ», ПП «МЕНСЬКЕ-АГРО», СТОВ «СНОВИЧ», ТОВ «ТД МОЛОКО» ПНВК «ІНТЕРБІЗНЕС»

РІШЕННЯ АМКУ

від 29 грудня 2021 р. № 724-р

РИНОК

яєць курячих у шкаралупі

ВИД ПОРУШЕННЯ

пункт 12 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді здійснення концентрації без отримання відповідного дозволу органів Антимонопольного комітету України, у разі якщо наявність такого дозволу необхідна

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

Під час проведення дослідження ринку яєць курячих у шкаралупі Комітетом встановлено, що протягом 2018 - 2019 років одна з компаній, що входить до складу групи компаній «Авангард», а саме ПНВК «ІНТЕРБІЗНЕС», збільшила кількість філій за рахунок суборенди активів 9 птахофабрик:

Об'єкт 1:

активи **ПРАТ «Відраденське»** у вигляді цілісного майнового комплексу, за адресами: Запорізька обл., Запорізький р-н, с-ще Відрадне, вул. 60 років ВЛКСМ, 2А та 2Б, вул. Перемоги, 3, вул. Горького, 1А, пров. Лікарняний 12А та 14А

Об'єкт 2:

- активи **ТОВ «ІК «Агросоюз-РП»** у вигляді ЦМК за адресою: Київська обл., Рокитнянський р-н, с. Телешівка, вул. Малинова, 1;
- активи **ТОВ «ІК «Агросоюз-РП»** у вигляді ЦМК, за адресою: Черкаська обл., Городищенський р-н, с. Мліїв, вул. Жовтнева, буд. 1а та вул. Кушніра Данила, 245;
- активи **ТОВ «ІК «Агросоюз-РП»** у вигляді ЦМК, розташованого за адресою: Черкаська обл., Городищенський р-н, с. Петропавлівка, вул. Миру (Леніна), 20

Об'єкт 3:

активи **ПП «Золотоніська птахофабрика»** у вигляді ЦМК, розташованого за адресою: Черкаська обл., Золотоніський р-н, Ковтунівська сільська рада

Об'єкт 4:

активи **ТОВ «Старовірівський птахокомплекс»** за адресою: Харківська обл., Шевченківський р-н, с. Старовірівка, вул. 40 років Перемоги, 227 а

Об'єкт 5:

активи **ПРАТ «Агрофірма Березанська птахофабрика»** у вигляді ЄМК, розташованого за адресами: Київська обл., Баришівський р-н, с. Садове, вул. Фабрична, 2, вул. Березань-Войково автошлях, 2, вул. Березань-Войково автошлях, 1 та вул. Центральна (Комсомольська), 10

Об'єкт 6:

- активи **ТОВ «Птахофабрика Київська»** у вигляді ЄМК за адресою: м. Київ, просп. Броварський, 99;
- активи **ТОВ «Птахофабрика Київська»** у вигляді ЄМК за адресою: Київська обл., Броварський район, с. Пухівка, вул. Радгоспна, буд. 36, 37

Схема набуття контролю мала такий вигляд: окремі суб'єкти господарювання, що входять до складу групи компаній «Авангард», отримували право користування активами птахофабрик шляхом оформлення на власні маловідомі назви юридичних осіб договорів оренди та в подальшому не здійснюючи на них виробничої діяльності, відразу передавали ці активи в суборенду ПНВК «ІНТЕРБІЗНЕС» - профільному підприємству, яке безпосередньо здійснює діяльність із виробництва та реалізації яєць курячих в тому числі на зовнішні ринки.

При цьому орендарі об'єктів не здійснювали протягом 2016 - 2019 років господарської діяльності з виробництва яєць свійської птиці.

Доукомплектування Об'єктів 1 - 4 не здійснювалось, а лише проводилися поточні ремонти окремих приміщень та майна, яке передано орендарями разом із приміщеннями. Об'єкти 5 - 6 було доукомплектовано лише холодильними камерами.

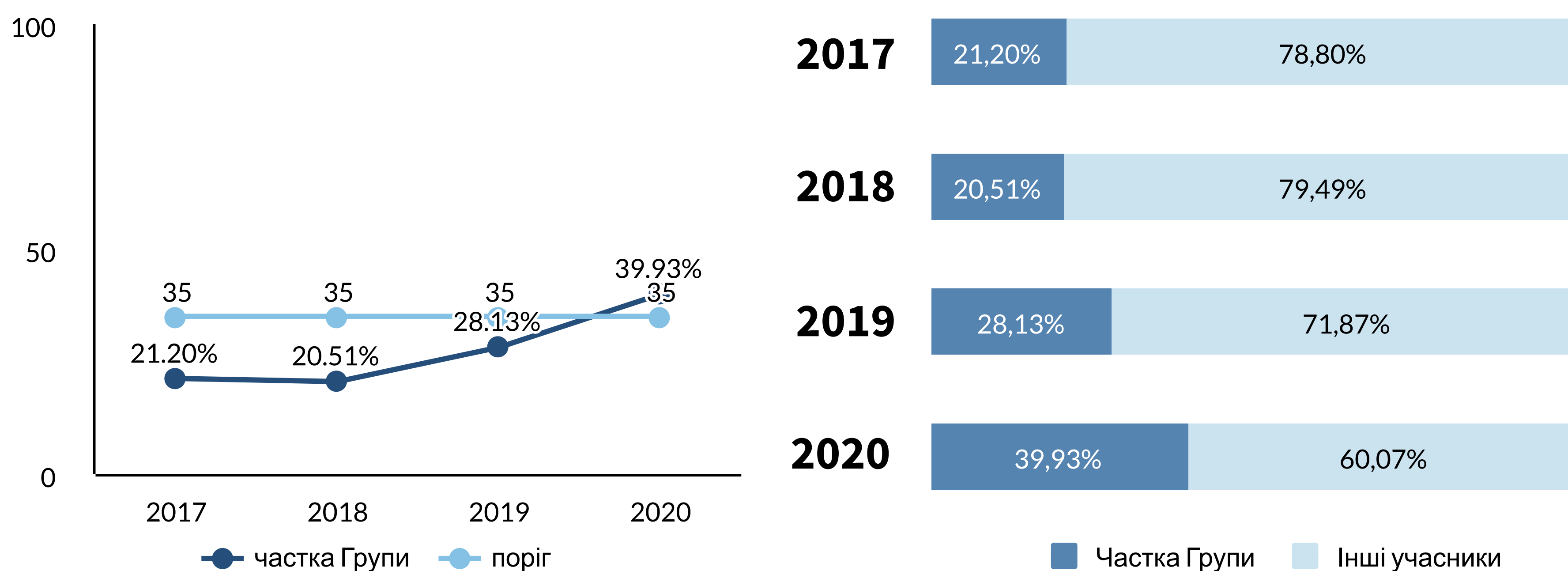
Після набуття контролю над птахофабриками, ПНВК «ІНТЕРБІЗНЕС» у перший же місяць провадження виробничої діяльності на активах філії «Городищенська», «Запорізька», «Старовірівська» та «Черкаська» було вироблено більше **20 000 тис.** яєць курячих та близько **346 000 тис.** яєць курячих - на філіях «Броварська» та «Баришівська» у 2019 році.

Фактичне використання Активів ПНВК «ІНТЕРБІЗНЕС» призвело до збільшення частки Групи компаній «Авангард» на ринку яєць курячих у шкаралупі на 2,89% у 2018 році, на 8,73% - у 2019 році та на 9% - у 2020 році.

Частка групи компаній «Авангард» на ринку первинної реалізації яєць курячих у шкаралупі становила: 14,63% у 2016 році, 21,20% у 2017 році, 20,51% у 2018 році, 28,13% у 2019 році, 39,93% у 2020 році та перевищила у 2020 році визначений у частині другій статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» поріг у розмірі 35%.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

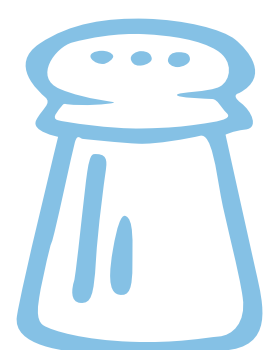
10,7
млн грн
штраф

Такі дії відповідачів, здійснені без отримання відповідного дозволу органів Антимонопольного комітету України, наявність якого необхідна, визнано порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченими п. 12 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції». На відповідачів накладено штраф.

29 грудня 2021 року на засіданні Комітету під час розгляду справи представник відповідачів визнав факт вчинення вказаних порушень у зв'язку із чим судове оскарження **рішення № 724-р** малоімовірне. На 21.02.2022 до Комітету не надходило копій позовів про скасування рішення.

ПРИПИНЕННЯ ДІЙ, ЩО МІСТЯТЬ ОЗНАКИ ПОРУШЕННЯ НА РИНКУ СОЛІ

Наприкінці 2020 року до Комітету надійшла заява одного з дилерів ДП «Артемсіль», у якій заявник скаржився на дії/бездіяльність ДП «Артемсіль», що полягали у «зволіканні» останнім, починаючи з 30.10.2020 з відвантаженням оплаченого товару.

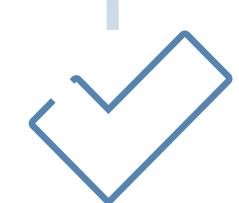
Комітет вже досліджував товарний ринок, на якому діє ДП «Артемсіль». Так, наприкінці 2018 року **Комітет рішенням № 621-р** визнав, що ДП «Артемсіль» протягом 2015-2016 років **займало монопольне (домінуюче) становище на ринках первинної реалізації солі для промислової переробки й солі кухонної** та вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем.

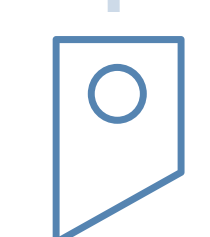
Довідково: ДП «Артемсіль» припинило порушення, встановлені рішенням № 621-р, та 07.06.2019 сплатило **штраф 13,4 млн грн.**

Під час розгляду нової заяви встановлено, що після прийняття рішення № 621-р структура ринку не зазнала істотних змін. **ДП «Артемсіль» протягом періоду із січня по листопад 2020 року (включно) мало структурні ознаки монопольного (домінуючого) становища на ринку солі для промислової переробки та ринку солі кухонної із частками 95% та 69% відповідно.**

Також Комітетом встановлено, що в жовтні 2020 року п'ять дилерів звернулися до ДП «Артемсіль» з проханням зменшити зазначені у контрактах терміни постачання його продукції. Для цього ДП «Артемсіль» уклало з ними додаткові угоди, в яких зазначалися уже суттєво скорочені строки постачання товару.

Таке зменшення термінів постачання товару для окремих дилерів, а загалом на той період у державного підприємства їх було 21, призвело до збільшення навантаження на виробничі потужності «Артемсолі» та невиконання окремих контрактних зобов'язань перед іншими контрагентами (в частині порушення термінів відвантаження солі).

Комітет дійшов висновку, що встановлення ДП «Артемсіль» різних термінів відвантаження солі до окремих дилерів при початково рівнозначних угодах із ними без об'єктивно виправданих на те підстав містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, у вигляді зловживання монопольним становищем на ринках первинної реалізації кухонної солі та солі для промислової переробки.

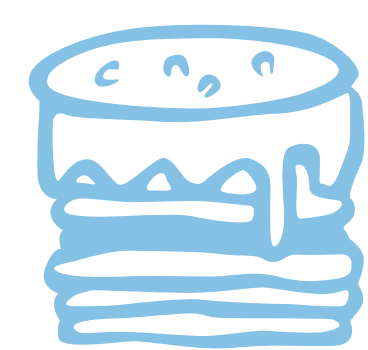
ДІЇ АМКУ

08.04.2021 Комітет із метою припинення дій, які містять ознаки порушень законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень та умов, що їм сприяють, надав ДП «Артемсіль» обов'язкові для розгляду **рекомендації № 12-рк.**

Відповідно до рекомендацій № 12-рк ДП «Артемсіль», зокрема, рекомендовано припинити та усунути причини виникнення

порушення законодавства про захист економічної конкуренції шляхом вжиття заходів щодо приведення положень дилерських контрактів до рівнозначних умов.

Про результати розгляду рекомендацій № 12-рк ДП «Артемсіль» повідомило Комітет у встановлений строк. Наразі Комітетом здійснює оцінку виконання вказаних рекомендацій.

ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ ПАТОКИ КУКУРУДЗЯНОЇ ТА ГЛЮКОЗНИХ СИРОПІВ

Патока крохмальна – це продукт, отриманий шляхом гідролізу кукурудзяного крохмалю із застосуванням кислот та (або) ферментів, який являє собою густу, в'язку, безбарвну або з незначним жовтим кольором, прозору рідину солодкого смаку. Під патокою часто розуміють різноманітні цукровмісні сиропи – глюкозний, мальтозний, крохмальний, кукурудзяний сироп тощо.

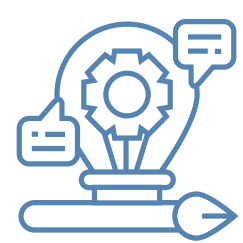
З метою встановлення переліку товарів, які можуть бути взаємозамінними товарами з патокою, Комітетом опитано кондитерські фабрики. Респонденти зазначили, що заміна патоки крохмальної кукурудзяної може призвести до зміни органолептичних та фізико-хімічних характеристик продуктів, що вплине на якість кондитерських виробів. Можливість використання інших видів патоки потребує промислового тестування.

Аналіз різних видів патоки та сиропів на їх взаємозамінність засвідчив, що патока крохмальна ДСТУ 4498:2005; патока (сиропи глюкозні), патока крохмальна (сиропи глюкозні), патока мальтозна, що виробляються на потужностях ПрАТ «ДНІПРОВСЬКИЙ КПК» та ПрАТ «ІНТЕРКОРН», **формують одну товарну групу**, оскільки мають подібні фізичні характеристики, призначення, споживчі властивості, спільну групу споживачів, можуть бути взаємозамінними з точки зору їх виробництва.

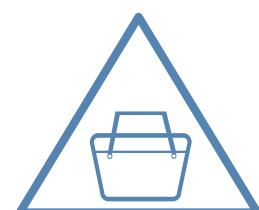
ТЕРИТОРІАЛЬНІ МЕЖІ РИНКУ

Ринок патоки крохмальної кукурудзяної та глюкозних сиропів є загальнодержавним.

БАР'ЄРИ ВХОДУ НА РИНОК:

- для суб'єктів господарювання - рівень капітальних витрат (декілька млрд грн);
- для імпортерів постачальників: [постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2018 № 1154](#), яка набрала чинності 08.01.2019 та якою заборонено до ввезення на митну територію України, зокрема, товарів, що включені до товарних меж ринку.

ТОВАРНІ МЕЖІ РИНКУ

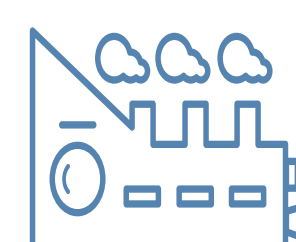
Патока крохмальна кукурудзяна (НПП 10.62.13; УКТ ЗЕД 1702 30 90 00).

Сиропи глюкозні (НПП 10.62.13.10; УКТ ЗЕД 1702 30 90 00).

ЧАСОВІ МЕЖІ РИНКУ

2018 — 2020 роки.

ОСНОВНІ ВИРОБНИКИ

Група у складі ПрАТ «ДНІПРОВСЬКИЙ КПК», ПрАТ «ІНТЕРКОРН», ТОВ «ІНТЕРСТРАЧ УКРАЇНА» (далі - Група)

Проведений Комітетом розрахунок часток суб'єктів господарювання на ринку засвідчив, що **Група** є найбільшим та найпотужнішим учасником ринку, який здійснював діяльність на загальнодержавному ринку первинної реалізації патоки крохмальної кукурудзяної та сиропів глюкозних протягом **2018, 2019 та 2020 років**.

Єдиними конкурентами Групи протягом цих років виступали імпортери.

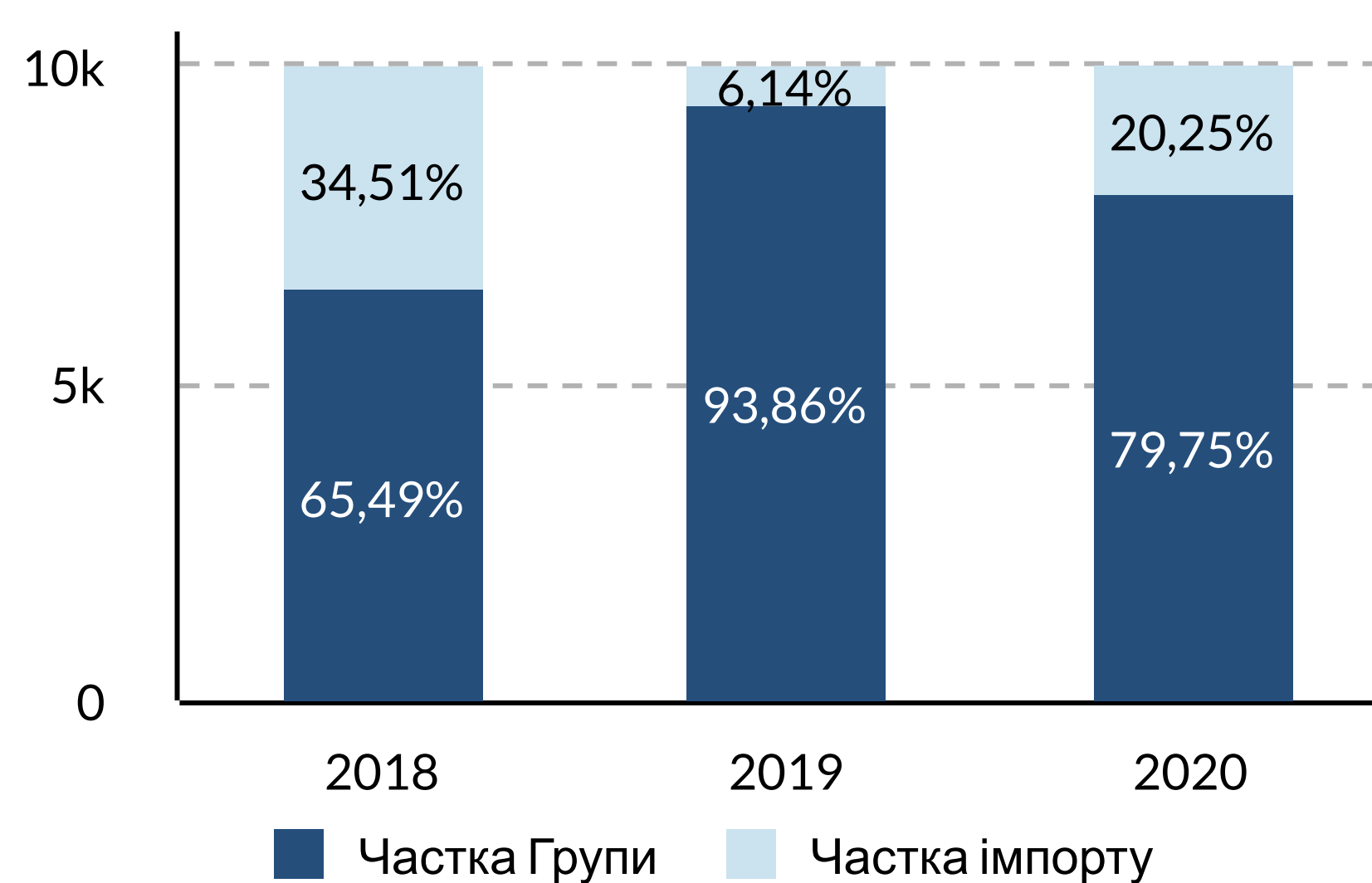
Згідно з індексами ринкової концентрації Герфіндаля-Гіршмана, загальнодержавний ринок первинної реалізації патоки крохмальної кукурудзяної та глюкозних сиропів протягом 2018 – 2020 років оцінюється **як висококонцентрований (монополізований) з низьким рівнем інтенсивної конкуренції**.

За результатами проведеного дослідження встановлено, що:

✓ **Група є найбільшим та найпотужнішим учасником ринку**, який здійснював діяльність на загальнодержавному ринку первинної реалізації патоки крохмальної кукурудзяної та сиропів глюкозних протягом 2018, 2019 та 2020 років із частками, що істотно перевищують поріг у 35%, визначений у ст. 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції»;

✓ **Група має ринкову владу**, яка полягає, зокрема, в: здатності встановлювати свої умови продажу товарів на внутрішньому ринку, підтримувати непрозору та безсистемну цінову політику з власними контрагентами; здійснювати політику, спрямовану на підтримання монопольного (домінуючого) становища на ринку; обмеженості можливості доступу інших суб'єктів господарювання щодо отримання послуг із переробки зерна кукурудзи на активах тощо.

Частки суб'єктів господарювання на ринку

ВІДПОВІДАЧ

ТОВ «ІНТЕРСТАРЧ УКРАЇНА», ПрАТ «ДНІПРОВСЬКИЙ КПК»,
ПрАТ «ІНТЕРКОРН»

РІШЕННЯ АМКУ

від 21 грудня 2021 р. № 694-р

РИНОК

загальнодержавний ринок первинної реалізації патоки
крохмальної кукурудзяної та глюкозних сиропів

ВИД ПОРУШЕННЯ

частина перша та пункт 2 частини другої статті 13 та пункт 2 статті 50
Закону України «Про захист економічної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

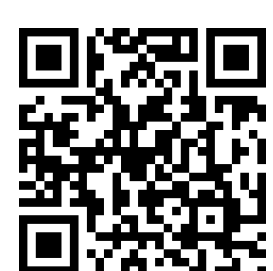
Протягом 2018–2020 років Група суб'єктів господарювання у складі ТОВ «ІНТЕРСТАРЧ УКРАЇНА», ПрАТ «ДНІПРОВСЬКИЙ КПК», ПрАТ «ІНТЕРКОРН» вчинила порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачені ч. 1 та п. 2 ч. 2 ст. 13 та п. 2 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополюючим (домінуючим) становищем на загальнодержавному ринку первинної реалізації патоки крохмальної кукурудзяної та глюкозних сиропів, що полягали у:

- необґрунтованому підвищенні цін на патоку крохмальну кукурудзяну та глюкозні сиропи протягом квітня – червня 2018 року, лютого – березня 2019 року та в жовтні 2020 року, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку;
- встановленні протягом 2018 – 2020 років різних умов до рівнозначних угод із покупцями патоки крохмальної кукурудзяної та глюкозних сиропів без обґрунтованих причин.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

283,6
млн грн
штраф

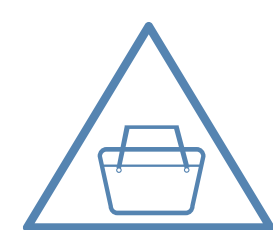
За вказані порушення Групу суб'єктів господарювання у складі ТОВ «ІНТЕРСТАРЧ УКРАЇНА», ПрАТ «ДНІПРОВСЬКИЙ КПК», ПрАТ «ІНТЕРКОРН» накладено штраф. Зобов'язано Групу суб'єктів господарювання у складі: ТОВ «ІНТЕРСТАРЧ УКРАЇНА», ПрАТ «ДНІПРОВСЬКИЙ КПК», ПрАТ «ІНТЕРКОРН» у двомісячний строк із дати отримання рішення припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

ЗВІТ за результатами дослідження ринку послуг зі зберігання зерна на території Хмельницької області

У ході проведення дослідження Комітетом визначено структуру ринку в територіальних межах Хмельницької області та стан конкурентного середовища на ньому, частку ДП «Дунаєвецький КХП» на ринку та розроблено підходи до визначення (встановлення) територіальних (географічних) меж ринку, властивості, спільну групу споживачів, а також перелік взаємозамінних послуг.

ТОВАРНІ МЕЖИ РИНКУ

Відповідно до п. 10 ст.1 Закону України «Про зерно та ринок зерна в Україні» **зберігання зерна** – комплекс заходів, які включають приймання, доробку, зберігання та відвантаження зерна.

Отже, послуга зі зберігання зерна є **комплексною** та включає в себе приймання, доробку, зберігання та відвантаження зерна.

Послуга зі зберігання зерна є необхідною складовою у процесі зберігання зерна, учасники ринку зерна не можуть обійтися без такої послуги або замінити її іншою послугою.

Отже, товарними межами ринку є послуги зі зберігання зерна.

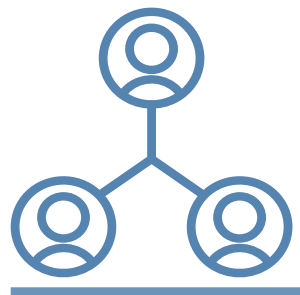
ЧАСОВІ МЕЖИ РИНКУ

Характерною особливістю ринків сільськогосподарської продукції є їх виражена сезонність. Тому для таких ринків часові межі доцільно встановлювати як **маркетинговий період**.

Часовими межами вважається маркетинговий період, який на ринку зерна розпочинається 01 липня і завершується 30 червня наступного року (до початку збору нового врожаю).

У рамках цього дослідження часовими межами встановлено 2016/2017 МР.

Надавачі (виконавці) послуг – суб'єкти зберігання зерна та **замовники послуг** – суб'єкти виробництва зерна, Аграрний фонд та інші суб'єкти державних заставних закупівель зерна та державної аграрної інтервенції, інші суб'єкти господарювання, які діють на ринку.

Протягом 2016 – 2017 років на ринку в межах території Хмельницької області здійснювали господарську діяльність 38 суб'єктів господарювання, які володіли (володіють) 58 зерновими складами різної місткості.

Загальний обсяг ринку (максимально можливий обсяг надання послуг) визначався **виходячи із сукупної місткості зернових складів** суб'єктів зберігання зерна, які діють у вказаній зоні охоплення.

Із загальною потужністю ДП «Дунаєвецький КХП» у 126 000 тонн його відсоток у загальному обсязі зернових складів (1 088 110 тонн), розташованих у зоні охоплення, становить 11,58%, а індекс ринкової концентрації Герфіндаля-Гіршмана становить 1 930, що свідчить про те, що в досліджуваних часових межах ринок є помірно концентрованим.

При цьому особливістю ринку є **його динамічність**, тобто можливість зміни ринкової частки суб'єкта господарювання залежно від наповненості його зернових складів (наявності місця для зберігання зерна) у конкретний проміжок часу. Враховуючи, що наповненість зернових складів не є статичною величиною, визначити реальну (а не потенційну) частку окремого суб'єкта господарювання в зоні охоплення **можливо лише в короткостроковому періоді**.

У такому випадку під час визначення обсягу ринку та часток суб'єктів господарювання на ньому необхідно виходити із завантаженості кожного зернового складу, розміщеного в зоні охоплення, та наявності вільних обсягів для зберігання зерна в кожного окремого суб'єкта господарювання в досліджуваній короткостроковий період.

У господарській діяльності учасників ринку виникають випадки, коли відсутня потреба замовляти весь комплекс послуг, які входять до складової послуги зі зберігання зерна.

Зокрема, **у разі придбання зерна, яке вже зберігається на зерновому складі**, новий власник зерна не потребує отримання таких послуг, як «приймання» та «доробка».

Розглядаючи вказаний випадок, Комітет виходить із того, що предметом господарського обігу, на який протягом певного часу і в межах певної території формується попит і пропозиція, є зерно.

При цьому покупець може обрати зерно, яке зберігається на будь-якому зерновому складі в територіальних межах ринку та пропонується до продажу в досліджуваних часових межах.

Крім того, Комітет вважає, що покупець обізнаний про необхідність замовлення послуги з відвантаження зерна ще під час виявлення наміру придбати зерно. У свою чергу, вартість та умови отримання такої послуги можуть бути одним із критеріїв обрання товару на ринку в певного суб'єкта господарювання - власника зернового складу.

Отже, у такому випадку складовими ринку зерна є послуга зі зберігання зерна й послуга з відвантаження зерна (яке розміщено на зерновому складі/елеваторі) **та ринок визначається як один «системний ринок», у межах якого послуга з відвантаження може бути «допоміжною послугою».**

Для визначення територіальних (географічних) меж ринку **обрано метод «Районів охоплення»** (зона охоплення) як такий, що найбільш точно окреслить територію, за межами якої, з точки зору споживача, неможливо або недоцільно замовляти послугу зі зберігання зерна, та встановлено, що територіальними (географічними) межами ринку є коло навколо зернового складу, радіусом якого прийнято середньозважену відстань доставки до нього зерна.

Так, для ДП «Дунаєвецький КХП» визначено середньозважену відстань доставки зерна – 61,75 км.

Довідково: такий радіус не є статичною величиною та має визначатися щодо кожного суб'єкта зберігання зерна окремо.

ПРОЦЕДУРА СЕРТИФІКАЦІЇ НАСІННЯ, ЗОКРЕМА, ПІД ЧАС ВИЗНАЧЕННЯ ЙОГО СОРТОВИХ ЯКОСТЕЙ

Відповідно до [Закону України «Про насіння і садивний матеріал»](#).

Сертифікація насіння й садивного матеріалу - комплекс заходів, спрямованих на визначення сортових і посівних якостей насіння з метою документального підтвердження відповідності вимогам законодавства у сфері насінництва та розсадництва.

Визначення сортових якостей насіння й садивного матеріалу здійснюється шляхом польового оцінювання, ділянкового та лабораторного сортового контролю на відповідність сорту морфологічним ознакам, визначеним при його реєстрації.

Використання для сівби/посадки насіння та/або садивного матеріалу, що не має відповідного сертифіката, забороняється, що впливає з такого:

Насіння вводиться в обіг після його сертифікації та кожна його партія для реалізації повинна супроводжуватися сертифікатом, що засвідчує його сортові якості, та сертифікатом, який засвідчує його посівні якості.

Відповідно до [Реєстру органів з оцінки відповідності](#), центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику уповноважено п'ять органів, **які можуть надавати окремі види робіт** у процесі сертифікації насіння та садивного матеріалу (див. таблицю нижче):

Код ЄДРПОУ юридичної особи, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, повне та скорочене (за наявності) найменування (ООВ)	Види робіт, на виконання яких орган з оцінки відповідності уповноважено ЦОВВ
ДП «Державний центр сертифікації і експертизи сільськогосподарської продукції», ЄДРПОУ 39394238	Здійснення діяльності з оцінки відповідності у сфері насінництва та розсадництва
ТОВ «АГРОСЕРТ», ідентифікаційний код 40992450,	Встановлення відповідності насіння і садивного матеріалу вимогам законодавства у сфері насінництва та розсадництва шляхом визначення посівних якостей насіння та товарних якостей садивного матеріалу, здійснення лабораторного сортового контролю насіння й садивного матеріалу, видача сертифікатів на посівні якості насіння і товарні якості садивного матеріалу
ТОВ «АГРОЛАБТЕСТ», ідентифікаційний код 41015940,	
ТОВ «НОВАСЕРТ», ідентифікаційний код 42625526	
ТОВ «ВЕЛЕС-СІДС», ідентифікаційний код 43340230	

При цьому Комітетом встановлено, що на ринку послуг із сертифікації насіння суб'єктом видачі сертифікатів, що засвідчують сортові якості насіння або садивного матеріалу, **діє лише один орган з оцінки відповідності – ДП «Державний центр сертифікації і експертизи сільськогосподарської продукції»**.

Як унормовано ст. [18 Закону України «Про насіння та садивний матеріал»](#), сертифікати видаються на платній основі. Порядок формування вартості послуг із проведення сертифікації у сфері насінництва та розсадництва органами з оцінки відповідності державної форми власності та аудиторамі із сертифікації (агрономами-інспекторами), які провадять свою діяльність як посадові особи центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, чи державного підприємства, установи, організації, що входить до сфери його управління, **визначається Кабінетом Міністрів України**.

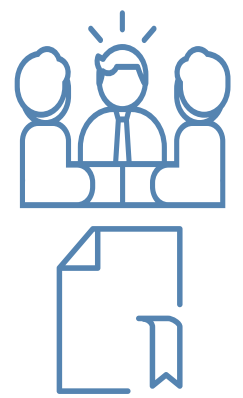
Оплата послуг із проведення сертифікації органами з оцінки відповідності приватної форми власності та аудиторамі із сертифікації (агрономами-інспекторами), які провадять свою діяльність як незалежні експерти, здійснюється на договірних засадах.

У ході проведення цього дослідження Комітетом встановлено, що наразі вказаний порядок формування вартості послуг із проведення сертифікації у сфері насінництва та розсадництва органами з оцінки відповідності державної форми власності та аудиторамі із сертифікації (агрономами-інспекторами), які провадять свою діяльність як посадові особи центрального органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну аграрну політику, чи державного підприємства, установи, організації, що входить до сфери його управління у сфері насінництва та розсадництва, **не прийнятний**.

Відсутність Порядку створює ДП «Державний центр сертифікації і експертизи сільськогосподарської продукції» умови для вчинення дій, що полягають у самостійному на власний розсуд встановленні ціни на послуги із сертифікації насіння.

Під час дослідження Комітетом проведено робочу зустріч із представниками Мінагрополітики та ДП «Державний центр сертифікації і експертизи сільськогосподарської продукції». Після проведення робочої зустрічі Мінагрополітики було розроблено **проект постанови КМУ «Про затвердження Порядку формування вартості послуг із проведення сертифікації у сфері насінництва та розсадництва»**, який знаходиться на стадії погодження.

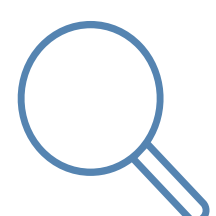
Наразі Комітет за власною ініціативою проводить аналіз:

положень проекту Порядку формування вартості послуг із проведення сертифікації у сфері насінництва та розсадництва;

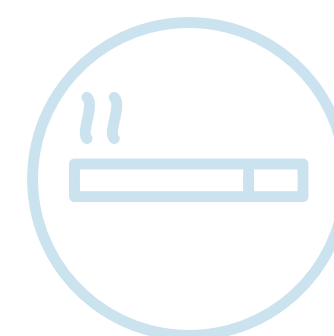
цінової поведінки ДП «Державний центр сертифікації і експертизи сільськогосподарської продукції» на наявність ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема: зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг із сертифікації насіння;

питання залучення ДП «Державний центр сертифікації і експертизи сільськогосподарської продукції» до проведення польового оцінювання аудиторів із сертифікації (агрономів-інспекторів), які провадять діяльність як незалежні експерти.

Наприкінці 2021 року дослідження наявності ознак порушення законодавства про захист економічної конкуренції у процедурі сертифікації насіння, зокрема під час визначення його сортових якостей, Комітетом не завершено та буде продовжено у 2022 році.

НЕВИКОНАННЯ ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА» РІШЕННЯ КОМІТЕТУ В ПОВНОМУ ОБСЯЗІ

ВІДПОВІДАЧ

ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА»

РІШЕННЯ АМКУ

від 17 березня 2021 р. № 151-р

РИНОК

загальнодержавний ринок дистрибуції сигарет

ВИД ПОРУШЕННЯ

пункт 4 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції» у вигляді виконання рішення не в повному обсязі

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

16.12.2016 за результатами розгляду справи № 126-26.13/28-16 про порушення законодавства про захист економічної конкуренції ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА» Комітетом прийнято **рішення № 551-р**, яким:

- визнано, що з 2013 року по вересень 2015 року (включно) ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА» займало монопольне (домінуюче) становище на загальнодержавному ринку дистрибуції сигарет та вчинило порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку;
- накладено штрафи в сукупному розмірі 431 199 450 грн;
- зобов'язано у двомісячний строк із дати отримання рішення припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції та усунути причини їх виникнення, а також протягом трьох років щомісячно звітувати про ціни та обсяги реалізації сигарет за встановленою формою.

Оскільки ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА» не було добровільно виконано зобов'язальну частину рішення № 551-р у повному обсязі та у встановлені строки, органом Комітету відкрито справу за ознаками вчинення ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА» порушення, передбаченого пунктом 4 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді виконання Рішення № 551-р не в повному обсязі, оскільки:

- **не усунуто** причини виникнення і не припинено порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді встановлення таких цін, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку (в тому числі не розроблено та не застосовувано прозорий та економічно обґрунтований механізм ціноутворення при здійсненні дистрибуції та реалізації сигарет) – пункт 6 резолютивної частини рішення;

- **не в повному обсязі** виконано зобов'язання згідно пунктом 7 резолютивної частини рішення, оскільки в періоди 01.06.2017 – 15.06.2017, 10.02.2018 – 15.02.2018, 20.06.2018 – 11.10.2018 та 11.09.2020 – 10.10.2020 не звітувало до Комітету за встановленою формою;
- не виконано зобов'язання згідно пунктом 8 резолютивної частини рішення, оскільки **не усунуто** причини виникнення порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді встановлення обмежень замовлених покупцями обсягів сигарет, та умов, що їм сприяють.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

274,2
млн грн
штраф

Рішенням № 151-р дії ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА» визнано порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим п. 4 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді виконання рішення не в повному обсязі. На ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА» накладено штраф.

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ

Наразі триває оскарження рішення № 151-р у судовому порядку. **Ухвалою Господарського суду м. Києва від 27.05.2021** відкрито провадження у справі № 910/8122/21. На 21.02.2022 рішення у справі не прийнято.

УЗГОДЖЕНІ ДІЇ НА РИНКУ ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ АЛЬТЕРНАТИВНИМИ СИСТЕМАМИ ДОСТАВКИ НІКОТИНУ (АСДН)

УЧАСНИКИ УЗГОДЖЕНИХ ДІЙ

КОМПАНІЯ «PHILIP MORRIS PRODUKTS S.A.»
КОМПАНІЯ «KT&G CORPORATION»

РІШЕННЯ АМКУ

від 22 липня 2021 р. № 437-р

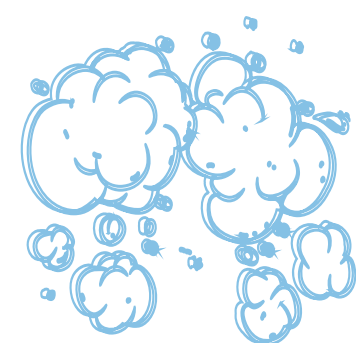
РИНОК ЗМІСТ ЗАЯВЛЕНИХ УЗГОДЖЕНИХ ДІЙ

оптової торгівлі альтернативними системами доставки нікотину
АМКУ розглянуто справу про узгоджені дії у вигляді укладення компаніями «Philip Morris Products S.A.» (PMI) та «KT&G Corporation» (KT&G) договору дистрибуції та інших пов'язаних договорів (зокрема договору поставки та надання логістичних послуг).

Метою узгоджених дій є співпраця між компаніями «PMI» та «KT&G», у рамках якої компанія «PMI» (як незалежний ексклюзивний дистриб'ютор) забезпечить вихід на український ринок певної продукції (як описано нижче) та здійснюватиме її маркетинг і продаж повнолітнім споживачам в Україні:

- продукція Heat-Not-Burn (ТБЕН);
- продукція E-Vapor (електронні сигарети);
- гібридна продукція;
- нова бездимна продукція.

У рамках розгляду справи Комітетом **проведено дослідження ринку альтернативних систем доставки нікотину (АСДН).**

РИНОК ОПТОВОЇ ТОРГІВЛІ АСДН

ТОВАРНІ МЕЖІ РИНКУ

З метою визначення товарних меж ринку Комітетом було проведено аналіз взаємозамінності товарів для паління та товарів доставки нікотину іншим шляхом.

За результатами аналізу встановлено, що такі товари, з огляду на їх споживчі властивості, характеристики та умови використання **не є взаємозамінними** та за комплексним аналізом показників взаємозамінності поділяються на три окремі товарні групи, **що формують різні товарні ринки:**

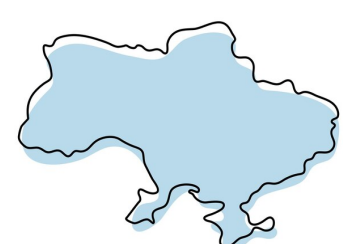
Назва ринку	Тютюнові вироби для паління	АСДН	Тютюнові вироби, призначені для нюхання, смокання чи жування
Опис товарної групи	<ul style="list-style-type: none"> сигарети й цигарки; сигари та сигарили; інший тютюн для паління. 	<ul style="list-style-type: none"> ТВЕН та пристрої для їх нагрівання; електронні сигарети та витратні матеріали до них; гібридні системи та витратні матеріали до них. 	<ul style="list-style-type: none"> нікотинові пакетики; нікотинові пастилки (цукерки); розчинні тютюнові плівки/стіки; нікотиновмісний порошок.
Виробництво	Виготовляються з тютюну або сумішей тютюну і його замінників.	Складаються з електронних пристроїв та витратних матеріалів: тютюновмісних стіків та/або рідини. При цьому електронні пристрої та витратні матеріали не можуть використовуватись окремо один від одного.	Містить тютюн із додаванням або без додавання інших нетютюнових інгредієнтів.
Споживання	Споживаються шляхом згоряння тютюнових виробів, у результаті чого утворюється тютюновий дим, який виділяється в повітря та вдихається особою, яка їх курить.	Споживаються шляхом вдихання аерозолу або пари, що утворюється не в результаті горіння та тління, а в результаті нагрівання тютюнової суміші та/або рідини.	Споживаються відмінним від попередніх двох груп чином (без виділення диму та/або пари), перорально або назально (шляхом нюхання, смокання або жування).

Враховуючи зазначене, задіяним ринком у рамках заявлених узгоджених дій визначено ринок оптової торгівлі АСДН (електронні пристрої та витратні матеріали до них).

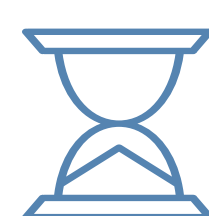
Основні учасники ринку оптової торгівлі АСДН

Учасники ринку	Категорія продуктів АСДН	Ринкові частки за 2019 рік		
		в натуральному виразі		в грошовому еквіваленті *
		пристрої	витратні матеріали	
PMI	ТВЕН (IQOS)	[20-25] ⁴ %	[20-25]%	[40-45]%
British American Tobacco	ТВЕН (glo)	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
Juul Labs	Електронні сигарети (Juul)	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
Shenzhen Joye Technology Co Ltd	Електронні сигарети (Ego, Joyetech)	[25-30]%	[25-30]%	[15-20]%
Shenzhen Changning Dekang Biotechnology Co	Електронні сигарети (Dekang)	[15-20]%	[10-15]%	[10-15]%
Shenzhen iSmoka Electronics Co Ltd	Електронні сигарети (Eleaf)	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
Shenzhen Kanger Technology Co Ltd	Електронні сигарети (Kanger)	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
Shenzhen Gamucci Technology Co Ltd	Електронні сигарети (Gamucci)	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
Shenzhen Smoore Technology Co Ltd	Електронні сигарети (Smoore)	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
Shenzhen Royal Technology Co Ltd	Електронні сигарети (Royal)	[0-5]%	[0-5]%	[0-5]%
Інші	Інші	[15-20]%	[15-20]%	[10-15]%

*Ринкові частки, розраховані на основі обсягу ринку у грошовому вимірі, що включає обсяг реалізації електронних пристроїв та витратних матеріалів до них. Довідково: гібридні системи на території України наразі не реалізуються.

ТЕРИТОРІАЛЬНІ МЕЖІ РИНКУ

ЧАСОВІ МЕЖІ РИНКУ

Ринок оптової торгівлі АСДН є загальнодержавним.

2018 — 2019 роки.

- адміністративні бар'єри** (ліцензування виробництва, оптової та роздрібної реалізації витратних матеріалів для АСДН, реєстрація місць зберігання, замовлення та закупівля марок акцизного податку тощо);
- економічний бар'єр та значний строк окупності стартових витрат** (у тому числі на рекламу та просування) та **ризик швидкої втрати конкурентних переваг** внаслідок появи на ринку нових розробок (модифікацій, моделей, пристроїв чи варіацій смаків рідин для паріння) від сильних/популярних брендів;
- реалізація продукції АСДН може потребувати обов'язкової наявності сервісних центрів відповідно до положень Закону України «Про захист прав споживачів».

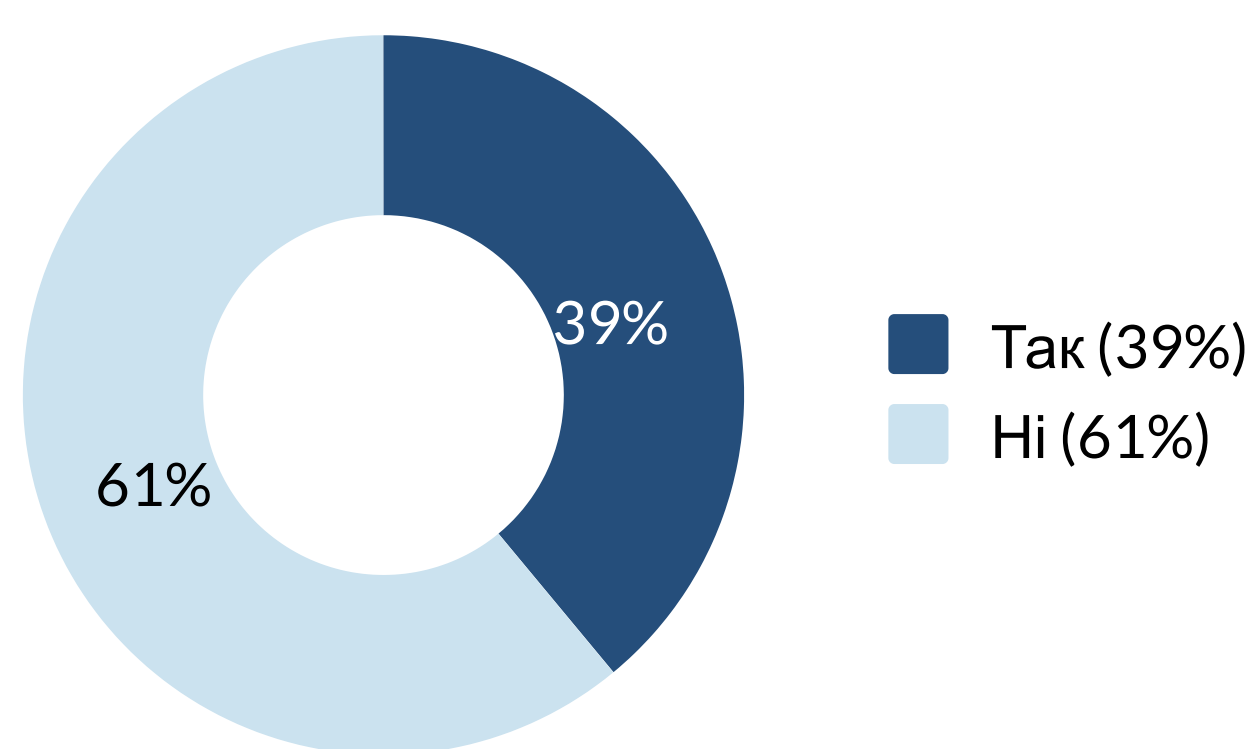
Наступним кроком у дослідженні було встановлення потреби або відсутності потреби **подальшої сегментації ринку АСДН**.

За результатами відповідного дослідження встановлено, що:

- електронні сигарети, ТВЕН і гібридні системи мають різну технологію виробництва;
- зазначені види продукції характеризуються різними способами використання;
- у різних сегментах АСДН спостерігається значна різниця в конкурентному середовищі;
- для більшості споживачів електронні сигарети і ТВЕН є невзаємозамінними, а комбінування використання ТВЕН з іншими видами продукції для куріння та/або паріння свідчить про те, що споживач не ідентифікує ці категорії товару як один і той самий.

Під час розгляду справи (опитано 251 споживача тютюнових та/або нікотиновмісних виробів) Комітет, зокрема, визначив, яким видам та торговельним маркам АСДН споживачі надають перевагу, чи є для споживача взаємозамінними ТВЕН та електронні сигарети й наскільки споживачі є чутливими до зміни ціни на продукцію АСДН (див. рисунки нижче):

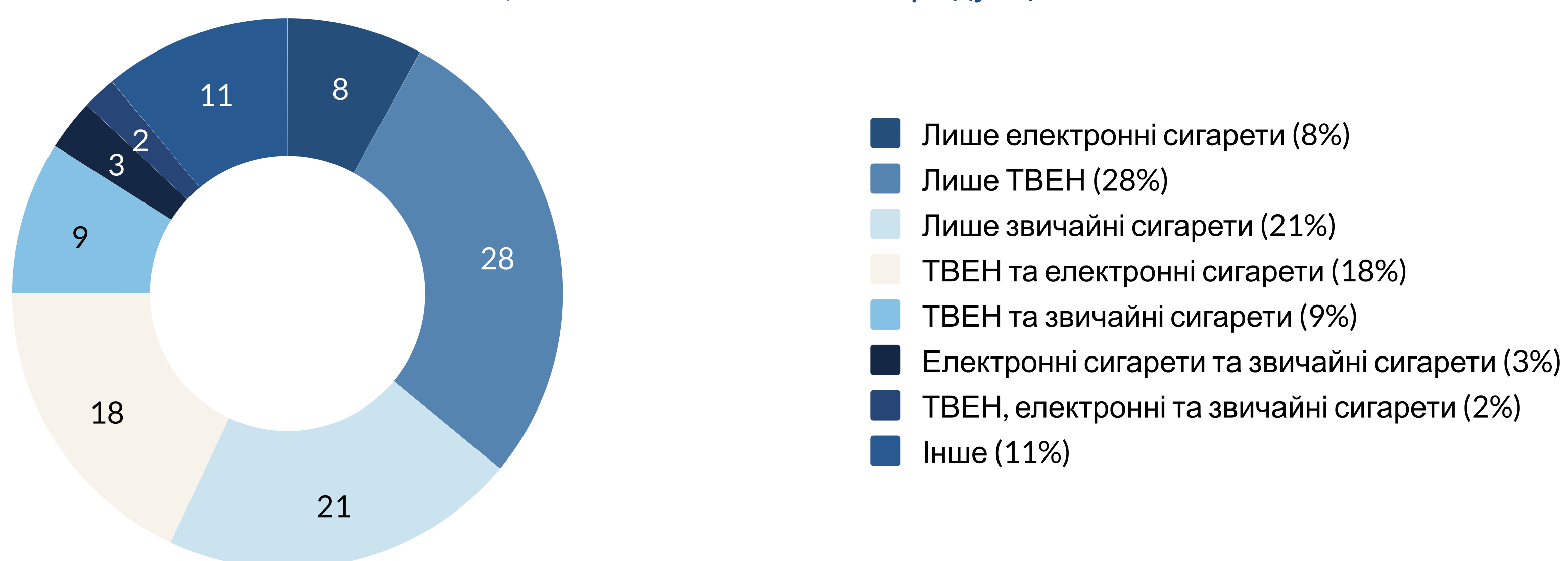
Чи є для Вас взаємозамінними ТВЕН зі стіками (типу IQOS, GLO, LIL Solid) з електронними сигаретами з рідиною (типу JULL, Fich, Logic та інші вейпи)?

Чи відмовитесь Ви від вживання ТВЕН та/або електронних сигарет за умови підвищення цін на стіки/рідину на 5 - 10%?

Розподіл споживачів серед різних видів тютюнової та/або нікотиновмісної продукції

Враховуючи зазначене, Комітет дійшов висновку, що оптову торгівлю ТВЕН, електронними сигаретами й гібридними системами **слід розглядати як окремі сегменти ринку оптової торгівлі АСДН**.

Ринок АСДН у сегменті ТВЕН та пристроїв для їх нагрівання

Єдиним конкурентом PMI (IQOS) у сегменті ТВЕН та пристроїв для їх нагрівання є компанія «British American Tobacco» (GLO).

Частка компанії «PMI» у сегменті ТВЕН і пристроїв для їх нагрівання

Рік	Одиниця виміру	Частка (%)
2018	млн грн	[91-96]%
	еквівалент млн стіків	[92-97]%
	тисячі пристроїв	[90-95]%
2019	млн грн	[85-90]%
	еквівалент млн стіків	[90-95]%
	тисячі пристроїв	[80-85]%

Так, починаючи з вересня 2020 року, компанія «PMI» розпочала дистрибуцію продукції компанії «KT&G» (на неексклюзивних умовах), Комітетом також були проаналізовані зміни в розподілі ринкових часток та прогнозні частки нової продукції.

Частки систем IQOS і LIL Solid та витратних матеріалів до них у сегменті ТВЕН та пристроїв для їх нагрівання за підсумками вересня – жовтня 2020 року

Місяці в 2020 р.	Одиниця виміру	Частка IQOS і витратні матеріали	Частка LIL Solid і витратні матеріали
Вересень	млн грн	[80-85]%	[5-10]%
	еквівалент млн стіків	[80-85]%	[5-10]%
	тисячі пристроїв	[45-50]%	[5-10]%
Жовтень	млн грн	[80-85]%	[0-5]%
	еквівалент млн стіків	[80-85]%	[0-5]%
	тисячі пристроїв	[40-45]%	[10-15]%

Прогнозні частки продукції компанії «KT&G» (LIL Solid та FIIT) у сегменті ТВЕН та пристроїв для їх нагрівання

Рік	Прогнозні частки (%)		
	у вартісному виразі*	у натуральному виразі, витратні матеріали FIIT	у натуральному виразі, пристрої LIL Solid
2021	[25-30]%	[15-20]%	[20-25]%
2022	[40-45]%	[15-20]%	[20-25]%
2023	[40-45]%	[20-25]%	[20-25]%

Ринок АСДН у сегменті електронні сигарети

Ринок АСДН у сегменті **електронні сигарети** є досить конкурентним та жодний з учасників узгоджених дій на момент розгляду справи не був представлений на території України з такою продукцією. Однак Комітет зважав на те, що в будь-який момент компанія «PMI» може вивести на український ринок як продукцію компанії «KT&G» (як передбачено договором дистрибуції), так і електронні сигарети власного виробництва.

Основними учасниками ринку АСДН у сегменті електронні сигарети є:

- Juul Labs (Juul);
- Shenzhen Joye Technology Co Ltd (Ego, Joyetech);
- Shenzhen Changning Dekang Biotechnology Co (Dekang);
- Shenzhen iSmoka Electronics Co Ltd (Eleaf);
- Shenzhen Kanger Technology Co Ltd (Kanger);
- Shenzhen Kanger Technology Co Ltd (Gamucci);
- Shenzhen Smoore Technology Co Ltd (Smoore);
- Shenzhen Royal Technology Co Ltd (Royal).

Гібридні системи на момент розгляду справи взагалі не були представлені на території України, але враховуючи світову тенденцію до зростання ринку АСДН та наявність у портфелях світових виробників такої продукції, як гібридні системи, – цілком ймовірно, що найближчими роками на ринок України буде введено і цей вид АСДН.

ВИСНОВКИ:

За результатами аналізу інформації, одержаної під час дослідження, Комітетом, зокрема, встановлено, що:

- узгоджені дії призведуть до суттєвого обмеження конкуренції на ринку оптової торгівлі АСДН у сегменті ТВЕН та пристроїв для їх нагрівання в Україні, а також до виникнення негативних наслідків у вигляді суттєвого посилення влади компанії «PMI» у відносинах зі споживачами (дистриб'юторами, оптовими продавцями, продуктовими мережами роздрібною торгівлі, операторами роздрібною торгівлі побутовою електронікою) на ринку оптової торгівлі АСДН у сегменті ТВЕН та пристроїв для їх нагрівання;
- оскільки учасники узгоджених дій не представлені на території України продукцією АСДН у сегментах електронні сигарети й гібридні системи та витратні матеріали до них, заявлені узгоджені дії не призводять до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції на відповідних сегментах ринку АСДН в Україні.

Разом із цим, враховуючи, що:

- компанія «PMI» у будь-який момент може вийти на ринок оптової реалізації електронних сигарет і гібридних систем як виробництва компанії «KT&G» так і власного виробництва;
- у Комітеті відсутня інформація про конкретний перелік продукції АСДН учасників узгоджених дій у сегментах електронні сигарети та гібридні системи й витратні матеріали до них, строки її виведення на український ринок та наразі заявники не можуть надати такої інформації,
- ринки оптової торгівлі АСДН у сегментах електронні сигарети й гібридні системи в перспективі (у разі виходу відповідної продукції учасників узгоджених дій на український ринок) можуть бути задіяними та Комітет наразі не може оцінити можливі наслідки узгоджених дій на зазначених сегментах у момент їх виходу на ринок України.

РІШЕННЯ

Враховуючи наведене, **рішенням № 437-р** Комітетом надано дозвіл на узгоджені дії у вигляді укладення між компаніями «Philip Morris Products S.A.» (м. Невшатель, Швейцарія) та «KT&G Corporation» (Теджон, Південна Корея) Договору дистрибуції та інших пов'язаних договорів (зокрема Договору поставки та надання логістичних послуг) строком на п'ять років.

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

З метою пом'якшення негативного впливу узгоджених дій на конкуренцію на ринку оптової реалізації АСДН у сегменті ТВЕН та пристроїв для їх нагрівання на компанію «Philip Morris Products S.A.» та суб'єктів господарювання, пов'язаних із нею відносинами контролю (далі – Група PMI), покладено зобов'язання, зі змістом яких можна ознайомитися за посиланням: <https://amcu.gov.ua/npas/pro-rezultati-rozglyadu-spravi-pro-uzgodzheni-diyi>.

НОРМАТИВНО-ПРАВОВІ АКТИ

ПРОПОЗИЦІЇ КАБІНЕТУ МІНІСТРІВ УКРАЇНИ «ПРО ВНЕСЕННЯ ЗМІН ДО НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО АКТА»

У вересні 2020 року Кабінетом Міністрів України прийнято [постанову № 840 «Про реалізацію експериментального проекту «Національний оператор на ринку тютюнових виробів»](#), якою затверджено **Порядок реалізації експериментального проекту «Національний оператор на ринку тютюнових виробів»** (Порядок).

За результатами аналізу положень [Порядку](#) Комітету встановлено, що в рамках експериментального проекту на ринку тютюнових виробів України запроваджується поняття «**національний оператор**», який наділяється певними правами, серед яких:

- забезпечення виконання логістично-інформаційної функції під час постачання тютюнових виробів;
- укладення угод із виробниками та імпортерами тютюнових виробів відповідно до умов законодавства України з урахуванням критеріїв, передбачених Порядком тощо.

Відповідно до положень Порядку, національний оператор має **відповідати певним критеріям**. При цьому, за оцінками Комітету, окремі критерії, визначені Порядком, є надзорсткими, оскільки обмежують коло суб'єктів господарювання, які можуть відповідати цим критеріям.

Комітетом також встановлено, що реалізація положень Порядку може призвести до ситуації, за якої «інформаційно-логістична послуга» буде містити ознаки ексклюзивності.

Крім того, положення Порядку містили неурегульованості з точки зору його практичної реалізації, оскільки не передбачали:

- хто саме та яким чином має оцінювати відповідність суб'єктів господарювання критеріям національного оператора;
- не визначали поняття та склад логістично-інформаційної функції;
- не урегульовували, яким чином установлюється, визначається, затверджується вартість логістично-інформаційної послуги тощо.

У результаті аналізу Порядку на відповідність законодавству про захист економічної конкуренції Комітет встановив ряд потенційно негативних наслідків, до яких може призвести його реалізація, а саме:

- створення бар'єра входження на ринок, штучне обмеження кількості учасників ринку;
- потенційна монополізація ринку надання «логістично-інформаційної послуги» національним оператором за результатами застосування критеріїв.

З метою подолання перешкод, які створюються у зв'язку з неоднозначним розумінням Порядку, **18.02.2021** Комітетом надано пропозиції Кабінету Міністрів України внести зміни до Порядку, з урахуванням викладених у пропозиціях зауважень.

Зокрема, Комітет зауважив, що з метою узгодження положень Порядку із законодавством про захист економічної конкуренції, **критерії до національного оператора мають бути змінені таким чином, щоб їм могли відповідати декілька суб'єктів господарювання. У протилежному випадку в Порядку мають бути забезпечені конкурентні умови входження на ринок.**

ДОВІДКОВО

Наразі Порядок оскаржується в судовому порядку ([Ухвалою Верховного Суду у складі колегії суддів Касаційного адміністративного суду від 24.11.2021](#) відкрито касаційне провадження у справі № 640/23287/20 за касаційною скаргою Кабінету Міністрів України. Станом на 21.02.2022 рішення не прийняте). Крім того, за інформацією Мінекономіки, у провадженні Конституційного Суду України перебуває справа за конституційним поданням 46 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України постанови Кабінету Міністрів України «Про реалізацію експериментального проекту «Національний оператор на ринку тютюнових виробів» від 09.09.2020 № 840. Мінекономіки планує здійснити заходи в частині внесення змін до постанови після розгляду Конституційним Судом України відповідної справи.

РИНКИ ПРОМИСЛОВОСТІ

Діяльність Комітету на ринках промисловості протягом 2021 року була системною та активною як у правозастосуванні, так і в адвокатуванні конкуренції.

У сфері правозастосування наша робота була сконцентрована на розслідуванні двох справ проти **АТ «Дніпроазот»** зі спільною історією ще з 2018 року, коли АТ «Дніпроазот» - єдиний в Україні виробник рідкого хлору припинив виробництво товару в період пікового попиту та здійснював лише його разові відвантаження. Відповідач обґрунтовував свої дії зростанням ціни на природний газ та відсутністю обігових коштів. Разом і з тим під час розслідування справи Комітет не знайшов підтвердження таким доводам АТ «Дніпроазот». Водночас були виявлені можливі наміри АТ «Дніпроазот» поновити правовідносини з ПАТ «Укрнафта», що забезпечували відносно дешевий газ, та збільшити ціни на рідкий хлор.

У грудні 2021 року Комітетом було **завершено** розгляд цієї справи штрафом у розмірі **80 111 480** грн. Доведено, що АТ «Дніпроазот» займало монопольне (домінуюче) становище на ринку первинної реалізації хлору рідкого та здійснило порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді зловживання цим монопольним становищем.

Незважаючи на те, що порушення було припинено, Комітет сподівається, що застосовані санкції матимуть не лише каральні, а й превентивні наслідки. А саме, стимулюватимуть відповідача формувати проконкурентну поведінку та усвідомлювати, що статус монополіста не лише надає зрозумілі преференції, а й призводить до виникнення певних обов'язків.

Слід також зазначити, що Комітет продовжує розслідування справи проти АТ «Дніпроазот» за фактом підвищення цін реалізації хлору рідкого протягом 2017 – 2019 років. Розраховуємо швидко завершити цю справу, оскільки визначення ринку вже здійснено, а більшість матеріалів було зібрано в рамках справи, рішення щодо якої вже винесено.

В металургійній галузі увага ринку була сконцентрована на придбанні **Групою Metinvest активів ПАТ «ДМК»** - невід'ємної частини гірничо-металургійного комплексу України та суб'єкта господарювання зі статусом містоутворюючого підприємства.

У травні 2021 року Комітет **завершив** розгляд справи про концентрацію та надав дозвіл компанії «Metinvest B.V.» на опосередковане набуття у власність активів у вигляді єдиного майнового комплексу, що сукупно забезпечують господарську діяльність із виробництва та реалізації металопродукції, які належать ПАТ «ДМК». Під час розгляду справи було оцінено такі товарні ринки, як сталева заготовка, прутки (арматура, прутки інші), дрібнорозмірний та середньорозмірний фасонний прокат загального призначення, катанки, помольні кулі малого та середнього діаметрів, чорнові та напівоброблені осі для залізничного транспорту.

Разом із тим увагу Комітету було зосереджено на ринку чавуну товарного (чушкового). Зокрема, незважаючи на те, що у складі ЄМК відсутнє майно, використання якого забезпечує завершений цикл виробництва та/або реалізації чавуну, Комітетом було оцінено наслідки здійснення концентрації, що полягають у консолідації Групою Metinvest активів, які належать або належали ПАТ «ДМК» (серед яких - доменні печі). При цьому Комітетом було детально зосереджено увагу на визначенні товарних меж цього ринку, оскільки за даними заявників, чавун та металобрухт є взаємозамінними у складі шихти для виробництва рідкої сталі й тому розглядаються як один продукт. Комітет не погодився з такою позицією заявників у повному обсязі, бо незважаючи на схожість у властивостях, за сукупністю ознак взаємозамінності відповідно до вимог **Методики**, ці товари мають певні відмінності. У зв'язку із цим Комітет у рамках вказаної справи оцінив ринок чавуну товарного чушкового (без урахування обсягів чавунного металобрухту) як найвужчий його сегмент, щоб оцінити максимально можливі негативні наслідки від концентрації на стан конкурентного середовища.

Надання дозволу компанії «Metinvest B.V.» обумовлювалося виконанням певних зобов'язань, що полягають у забезпеченні реалізації на внутрішній ринок України не менше 12 тис. тонн чавуну товарного (чушкового) щорічно та за ринковими цінами (протягом трьох років після здійснення концентрації). Наприкінці липня 2021 року **відбувся аукціон** з продажу частини майна ПАТ «ДМК». За інформацією, наявною в Комітеті, концентрація була завершена 02.08.2021.

Одним з пріоритетних досліджень у звітному році стало дослідження ринкового становища **групи Інтерпайп** на ринку суцільнокатаних вагонних коліс. Під час дослідження Комітетом було виявлено факт заборони вагоноремонтним підрозділам АТ «Укрзалізниця» та підприємствам, що ремонтують чи володіють парком вантажних вагонів, але не входять до структури АТ «Укрзалізниця», використовувати суцільнокатані колеса виробництва двох китайських компаній. З метою усунення штучного бар'єру для входження на ринок України компаній «Maanshan Iron & Steel Co., Ltd» і «Taiyuan Heavy Railway Transit Equipment Co., Ltd.», Комітетом надано **рекомендації** АТ «Укрзалізниця» припинити вказані дії, за результатами розгляду яких АТ «Укрзалізниця» повідомило Комітет про скасування заборони використання суцільнокатаних вагонних коліс виробництва компаній «Maanshan Iron & Steel Co., Ltd» і «Taiyuan Heavy Railway Transit Equipment Co., Ltd».

Також у 2021 році було **завершено дослідження ринку шкільних автобусів**. Під час дослідження встановлено, що шкільні автобуси закуповувалися коштом державного та місцевих бюджетів, а їх вартість перевищувала 200 тис. гривень, тому такі закупівлі підпадали під дію Закону України «Про публічні закупівлі». Вказане дослідження було розпочато у зв'язку з тим, що до Комітету надходила численна кількість скарг на те, що замовники встановлювали в технічних специфікаціях до предмета закупівлі додаткові вимоги, не передбачені цим чинним законодавством. Тому в рамках вказаного дослідження Комітетом було проаналізовано, чи відповідають вимоги замовників чинному законодавству й до яких наслідків призводять.

На жаль, Комітетом було встановлено, що замовники дійсно встановлювали вимоги, не передбачені національним стандартом. Саме ці параметри відрізняли з-поміж інших певні марки шкільних автобусів, що реалізувалися на території України. Отже, окремим виробникам шкільних автобусів надавалися конкурентні переваги.

У результаті Комітетом було схвалено відповідний звіт, а Міністерству освіти і науки надано **рекомендації** вжити заходів із розроблення методології щодо формування вимог до предмета закупівель та довести цю інформацію до замовників. Вказане дослідження є прикладом того, що робота Комітету у сфері публічних закупівель є комплексною та не обмежується розглядом відповідних скарг.

Напрямок діяльності в галузі також визначався, виходячи з **Пріоритетів діяльності АМКУ на 2021 рік**, одним з яких було визначено «Дослідження стану конкуренції на ринках будівельних матеріалів».

В рамках вказаного пріоритету Комітет проводив **дослідження стану конкуренції на ринку цементу**. Під час дослідження встановлено, що ринок цементу є висококонцентрованим, характеризується низьким рівнем ефективної конкуренції, невеликою кількістю взаємозалежних учасників та високим рівнем бар'єрів входу на ринок. При цьому істотний вплив на ринок мають антидемпінгові заходи на цемент та цементний клінкер, встановлені **рішенням** Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі (**МКМТ**) від 21.05.2019.

Крім того, з вересня 2020 року Мінекономіки **проводило** антидемпінгове розслідування щодо імпорту в Україну цементу походженням із Турецької Республіки. До Комітету почали надходити скарги покупців цементу, про цінові загрози повідомлялось і в засобах масової інформації. Комітетом встановлено, що після отримання сторонами розслідування остаточних висновків Мінекономіки про наявність підстав для застосування антидемпінгових заходів, споживачі цементу почали отримувати повідомлення **про підвищення виробниками відпускної** ціни на цемент українського виробництва.

У таких діях Комітет вбачав схожу та циклічну поведінку національних виробників цементу, пов'язану з підвищенням цін на цемент у зв'язку з очікуванням прийняття МКМТ антидемпінгових заходів, оскільки подібна ситуація спостерігалась і напередодні прийняття рішення МКМТ у 2019 році.

За результатом аналізу даних, що мають вплив на формування ціни на цемент, встановлено, що учасники ринку не мають об'єктивних причин для підвищення вартості товару. Тому Комітет **рекомендував** виробникам цементу утриматися від вчинення дій, що можуть привезти до порушення законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема, встановлювання таких цін, які не могли б існувати за умов значної конкуренції на ринку.

Слід зазначити, що після надання та розгляду цих рекомендацій до Комітету не зверталися суб'єкти господарювання і з заявами про порушення законодавства про захист економічної конкуренції на ринку цементу. Вказане може свідчити про те, що рекомендації попередили вчинення порушення та були дієвим заходом з адвокатування конкуренції. Разом і з тим з метою детального аналізу цінової поведінки виробників на ринку, у тому числі після прийняття рішення МКМТ, Комітетом було розширено часові межі дослідження та заплановано його завершення на наступний рік.

Загалом протягом 2021 року Комітет неодноразово залучався до аналізу матеріалів, складених за результатами антидемпінгових чи спеціальних розслідувань. Кількість прийнятих рішень МКМТ протягом 2021 року свідчить, що в Україні активно застосовуються протекціоністські заходи, здебільшого за рахунок антидемпінгового та імпорного мита.

При цьому, як засвідчила практика, проведення Мінекономіки антидемпінгових та спеціальних розслідувань, а також запровадження МКМТ за результатами їх розгляду обмежувальних заходів у міжнародній торгівлі має безпосередній вплив на поведінку національного товаровиробника, який у більшості випадків займає монопольне (домінуюче) становище на ринку. Враховуючи наведене, Комітетом сформовано наступну позицію з урахуванням вимог законодавства про захист економічної конкуренції.

Обмежувальні заходи щодо зовнішньоекономічних операцій є додатковими бар'єрами входу на внутрішній ринок для іноземних підприємств, істотно впливають на обсяги імпорту та цінову кон'юнктуру на внутрішньому ринку. За рахунок виходу з ринку іноземних учасників, частка національних виробників на ринку зростає, що призводить до ще більшого посилення їх ринкової влади.

| Юлія ЯНОВА

Директорка Департаменту досліджень і розслідувань ринків виробничої сфери фармацевтики та ритейлу

Безумовно, антидемпінгові заходи є одними з найбільш поширених засобів обмеження державою недобросовісного імпорту іноземних товарів. Разом і з тим антидемпінгові заходи **не можуть використовуватися** національними товаровиробниками як підстава для довільного використання свого ринкового становища та легалізація підвищення цін на товар на внутрішньому ринку (за відсутності об'єктивних підстав для цього) (див. [рекомендації від 13.04.2021 № 13-рк](#)).

Позиція Комітету і з цього питання викликала жваві дискусії. В тому числі обговорювалася і з заступником Голови Комітету - державною уповноваженою Коноплянко А.О. на щорічному форумі «Торгові війни: мистецтво захисту». На сьогоднішній день залишається відкритим питання дотримання балансу між захистом національного виробника та конкуренцією на відповідному ринку, недопущення зловживання монопольним (домінуючим) становищем. Зокрема, чи допустимо національному товаровиробнику після рішення МКМТ підвищувати ціни на товар, яким має бути розмір демпінгової маржі та чи не будуть такі дії мати ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

І Мінекономіки, й учасники ринку дійшли спільної думки про важливість та ефективність таких дискусій, тому вони триватимуть.

Детальніше щодо окремих справ та досліджень читайте нижче.

СЛ ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ ХЛОРУ РІДКОГО

Рідкий хлор – реагент, який використовується для знезараження питної води та очищення стічних вод в Україні. Однією з основних груп споживачів рідкого хлору є підприємства водопровідно-каналізаційного господарства (водоканали), що забезпечують централізованим водопостачанням та водовідведенням підприємства, установи, організації та населення.

В рамках розгляду **справи проти АТ «Дніпроазот»** проведено дослідження ринку первинної реалізації рідкого хлору.

З метою визначення товарних меж ринку цільовим товаром було визначено рідкий хлор, який не є взаємозамінним товаром із будь-яким іншим реагентом, що використовується для знезараження питної води та очищення стічних вод для підприємств водопровідно-каналізаційного господарства в Україні, які належать до основних груп його споживачів.

В ході дослідження встановлено, що єдиним виробником рідкого хлору в Україні є АТ«Дніпроазот».

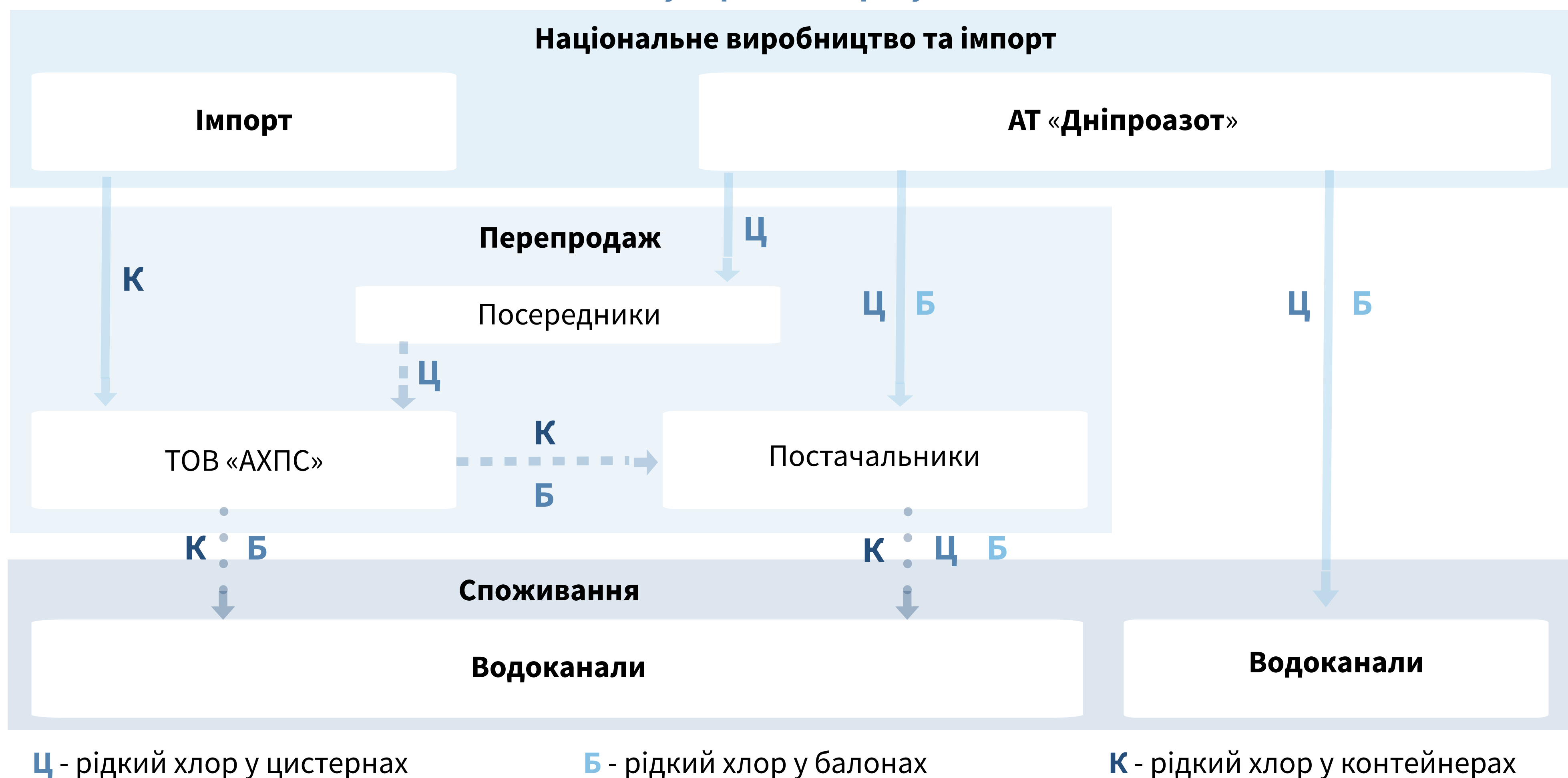
У період з 18.06.2018 по 19.07.2018 АТ «Дніпроазот» було зупинено виробництво рідкого хлору та припинено

реалізацію рідкого хлору з 01.07.2018 по 19.07.2018 за умови відсутності альтернативних джерел придбання цього товару на ринку, що, у свою чергу, могло призвести до ущемлення інтересів підприємств водопровідно-каналізаційного господарства України, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

Під час дослідження встановлено, що схема реалізації товару до зупинення цехів хлорної групи АТ «Дніпроазот», 18.06.2018, та після їх запуску, 20.07.2018, зазнала змін.

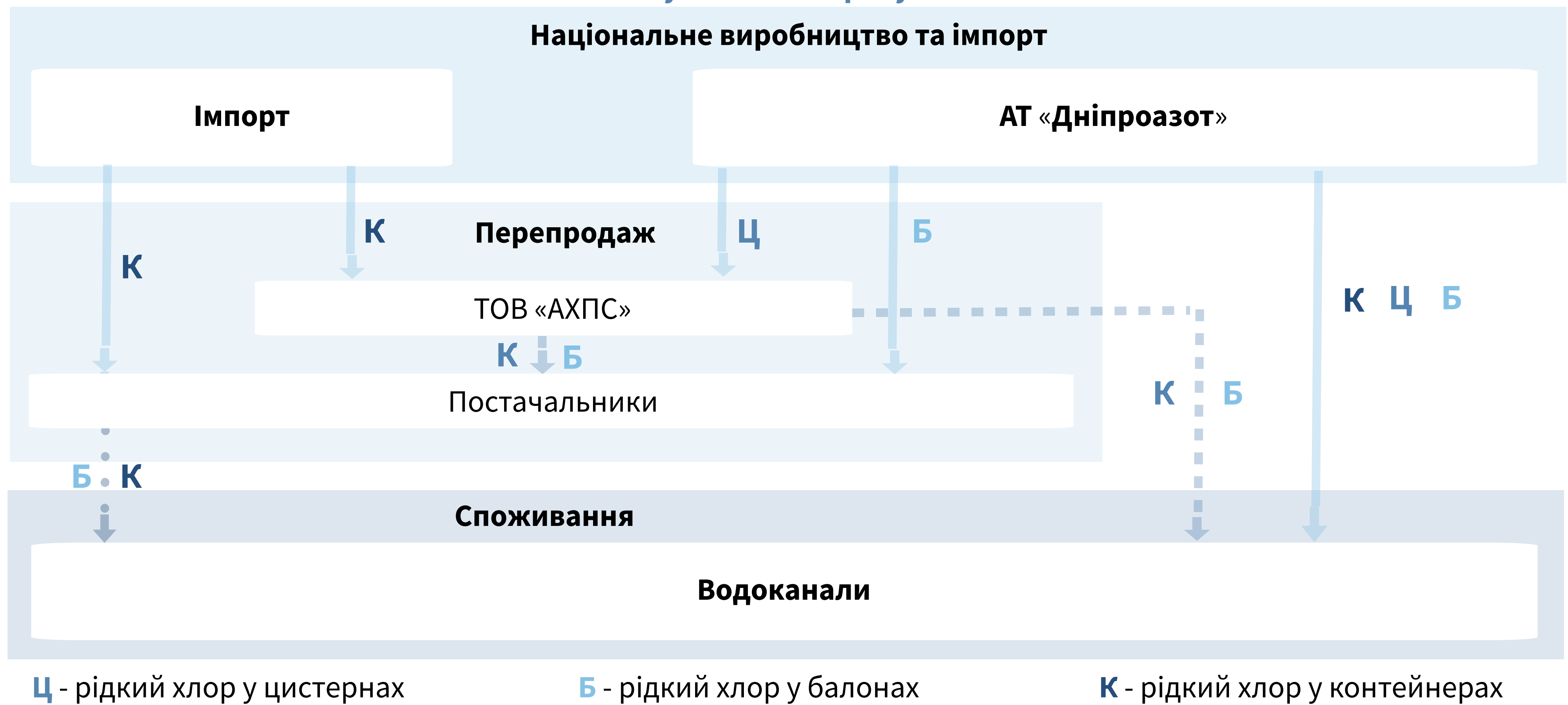
Так, до липня 2018 року АТ «Дніпроазот» реалізовувало майже весь обсяг хлору рідкого посередникам та оптовим постачальникам. Використання водоканалами імпортного рідкого хлору було незначним та становило лише 7,7% (див. схему нижче).

Схема реалізації рідкого хлору ДО зупинення виробництва рідкого хлору АТ «Дніпроазот» у червні 2018 року

Схема реалізації рідкого хлору ПІСЛЯ відновлення виробництва рідкого хлору АТ «Дніпроазот» у липні 2018 року

Впродовж 2017 – 2019 років частки АТ«Дніпроазот» на ринку рідкого хлору становили 99%, 78% та 68% відповідно. При цьому імпортери на момент зупинення виробництва хлору (до червня 2018 року) займали лише 1% ринку, а потенційний конкурент товариства – ТОВ «Карпатнафтохім», що виробляв газоподібний хлор, використовував його виключно для виробництва вінілхлориду.

Крім того, Комітетом визначено рівень концентрації ринку рідкого хлору. Для цього використано Індекс ринкової концентрації Герфіндаля-Гіршмана (ННІ), за результатами розрахунку якого встановлено, що у 2017 році ННІ = 9802, у 2018 році ННІ = 6568, у 2019 році ННІ = 5648.

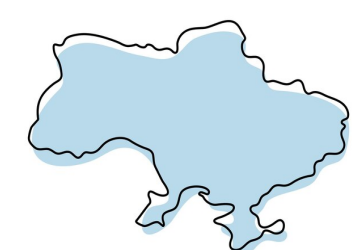
Показник індексу Герфіндаля-Гіршмана засвідчив про високий рівень концентрації ринку рідкого хлору протягом 2017, 2018 та 2019 років та низький рівень конкуренції.

За результатами проведеного дослідження Комітетом встановлено, що АТ «Дніпроазот» протягом 2017, 2018, 2019 років займало монопольне (домінуюче) становище на ринку первинної реалізації хлору рідкого в територіальних межах України.

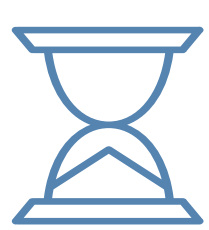
ТОВАРНІ МЕЖИ РИНКУ

Ринок первинної реалізації рідкого хлору.

ТЕРИТОРІАЛЬНІ МЕЖИ РИНКУ

Ринок хлору рідкого є загальнодержавним.

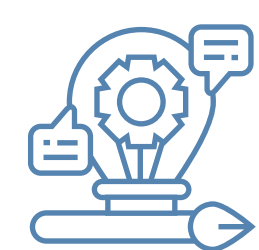
ЧАСОВІ МЕЖИ РИНКУ

2017 – 2019 роки.

ОСНОВНІ ВИРОБНИКИ

АТ «Дніпроазот»   Імпортери

БАР'ЄРИ ВХОДУ НА РИНОК

Економічні обмеження, пов'язані з необхідністю організації промислового виробництва рідкого хлору, зокрема побудови відповідної інфраструктури, яка є доволі складною, ресурсовмісною і потребує значних капіталовкладень та тривалого часу.

Адміністративні бар'єри:

- ліцензія на виробництво особливо небезпечних хімічних речовин – рідкого хлору;
- дозвіл на початок (продовження) виконання роботи підвищеної небезпеки;
- дозвіл на імпорт.

ВІДПОВІДАЧ	АТ «Дніпроазот»
РІШЕННЯ АМКУ	від 29 грудня 2021 р. № 723-р
РИНОК	первинної реалізації хлору рідкого
ВИД ПОРУШЕННЯ	частина перша статті 13 та пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

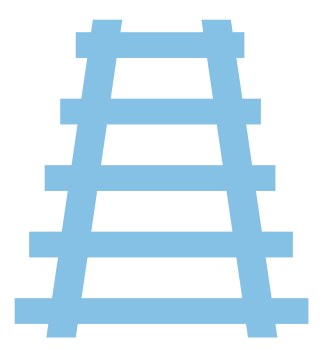
Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на загальнодержавному ринку первинної реалізації рідкого хлору, що полягали у зупинці підприємством виробництва рідкого хлору протягом періоду з 18.06.2018 по 19.07.2018 та припинення його реалізації з 01.07.2018 по 19.07.2018 за умови відсутності альтернативних джерел придбання цього товару на ринку, що в свою чергу могло призвести до ущемлення інтересів підприємств водопровідно-каналізаційного господарства, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

80,1
млн грн
штраф

За вказане порушення на АТ «Дніпроазот» накладено штраф.

Рішення оскаржується в судовому порядку та перебуває на розгляді в суді першої інстанції. Ухвалою Господарського суду м. Києва від 13.04.2022 відкрито провадження у судовій справі № 910/3049/22. Рішення у судовій справі № 910/3049/22 не прийнято.

ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ СТІЛОЧНИХ ПЕРЕВОДІВ

Дослідження ринку стрілочних переводів для залізничних колій загального користування було розпочато з метою вивчення ринку, конкурентного середовища та становища АТ «Дніпропетровський стрілочний завод» на ньому.

Комітетом було також досліджено сферу реалізації товару виробництва АТ «Дніпропетровський стрілочний завод», яку можна розділити на рівні, на кожному з яких наявна своя група споживачів:

- перший рівень – суб'єкти господарювання, що здійснюють діяльність із перевезення залізничними коліями та придбають

залізничні стрілочні переводи безпосередньо в АТ «Дніпропетровський стрілочний завод»;

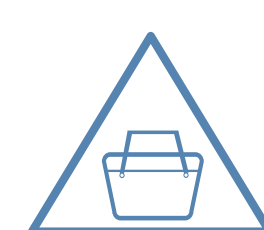
- другий рівень – підприємства, які закупають залізничні стрілочні переводи в АТ «Дніпропетровський стрілочний завод» та здійснюють їх подальшу реалізацію.

Враховуючи те, що управління процесом перевезень у внутрішньому й міжнародному сполученнях здійснюється централізовано й належить до виключної компетенції АТ «Укрзалізниця», основним кінцевим споживачем стрілочних переводів для залізничних колій загального користування в Україні є АТ «Укрзалізниця» та її філії.

ТЕРИТОРІАЛЬНІ МЕЖІ РИНКУ

Ринок стрілочних переводів для залізничних колій загального користування є загальнодержавним.

ТОВАРНІ МЕЖІ РИНКУ

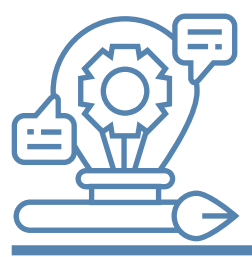
Ринок стрілочних переводів для залізничних колій загального користування.

ЧАСОВІ МЕЖІ РИНКУ

01.01.2016 по 30.06.2018

БАР'ЄРИ ВХОДУ НА РИНОК

- необхідність залучення значних обсягів капітальних інвестицій для запуску виробничого процесу;
- адміністративні перешкоди: справляння антидемпінгового мита для товарів і з Російської Федерації, необхідність отримання сертифіката відповідності, обов'язкове проходження приймальних випробувань та отримання рекомендацій до поставки на виробництво відповідної продукції.

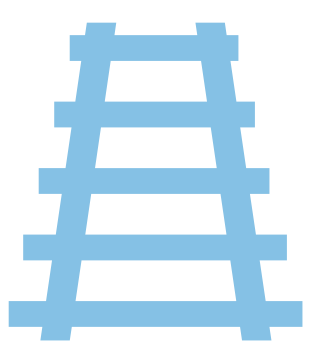

За результатами дослідження Комітетом схвалено [Звіт](#) про результати дослідження в якому визнано АТ «Дніпропетровський стрілочний завод» таким, що займало монопольне (домінуюче) становище на загальнодержавному ринку стрілочних переводів для залізничних колій загального користування в період з 01.01.2016 по 30.06.2018 із часткою 100% ([Розпорядження АМКУ від 19.08.2021 № 15-рп](#)).

Це розпорядження оскаржується у судовому порядку та перебуває на розгляді в суді першої інстанції. Ухвалою Господарського суду м. Києва від 22.11.2021 відкрито провадження в судовій справі № 910/17390/21. Рішення в судовій справі № 910/17390/21 не прийнято.

Довідково: визнання суб'єкта господарювання таким, що займає монопольне (домінуюче) становище, не тягне за собою відповідальності, якщо суб'єкт господарювання не порушував конкуренційного законодавства. У той же час цей статус накладає на нього зобов'язання більш відповідально ставитися до власної діяльності та не допускати зловживань власним монопольним (домінуючим) становищем.

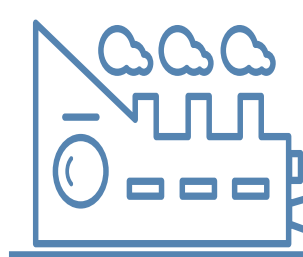

ДОСЛІДЖЕННЯ РИНКУ СУЦІЛЬНОКАТНИХ ВАГОННИХ КОЛІС

Комітетом у рамках дослідження становища групи Інтерпайп на ринку суцільнокатаних вагонних коліс було виявлено факт заборони вагоноремонтним підрозділам АТ «Укрзалізниця» та підприємствам, що ремонтують чи виготовляють колісні пари вантажних вагонів, але не входять до структури АТ «Укрзалізниця», використовувати суцільнокатані колеса виробництва двох китайських компаній.

Суцільнокатані колеса використовуються для забезпечення переміщення рухомого складу залізничного транспорту. Основними їх споживачами є АТ «Укрзалізниця», вагонобудівні підприємства та власники вагонних парків.

В Україні необхідною умовою для використання суцільнокатаних коліс на залізничних коліях загального користування є наявність сертифіката відповідності вимогам ДСТУ ГОСТ 10791:2016 (ГОСТ 10791-2011). Таким чином, сертифікація – це основний адміністративний бар'єр, що суттєво впливає на можливості входу на цей ринок нових компаній.

ОСНОВНІ ВИРОБНИКИ

- АТ «Дніпропетровський стрілочний завод»;
- ТОВ «Керченський стрілочний завод» (з березня 2014 року знаходиться на тимчасово окупованій території Кримського півострова). Рішенням ДП «Орган з сертифікації автоматизованих та автоматичних систем управління та умов процесу перевезення на залізничному транспорті» від 28.03.2016 № 097/05А анульовано видані ТОВ «Керченський стрілочний завод» чинні атестати виробництва та сертифікати відповідності.

Так, Комітетом встановлено, що у 2017 – 2020 роках на відповідному ринку існувало кілька продавців (виробників) коліс:

- Група Інтерпайп;
- ТОВ «МС Трейд Україна», яке діє як торговий представник ТК «ЄВРАЗХОЛДІНГ» (Російська Федерація);
- АО «Виксунский металлургический завод» (Російська Федерація);
- ТОО «Проммашкомплект» (Республіка Казахстан).

Однак у грудні 2020 року ДП «Дніпропетровський орган з сертифікації залізничного транспорту» скасувало дію сертифіката для ТОО «Проммашкомплект» (Казахстан).

Також у травні 2020 року рішенням РНБО, введеним у дію Указом Президента України № 184/2020, було запроваджено санкції проти АО «Виксунский металлургический завод» (Російська Федерація).

Крім того, у 2021 році Постановою КМУ № 269 було заборонено до 31 грудня 2021 року (включно) ввезення на митну територію України суцільнокатаних коліс, що походять із Російської Федерації (Постановою КМУ від 23.12.2021 № 1354 заборону продовжено до 31 грудня 2022 року (включно)).

Разом із тим під час дослідження Комітетом встановлено, що у 2020 році АТ «Укрзалізниця» надіслала на адресу своїх вагоноремонтних підрозділів, а також підприємств, що здійснюють виготовлення або ремонт колісних пар та не входять до структури АТ «Укрзалізниця», факсограму, у якій містилася заборона використовувати суцільнокатані колеса виробництва компаній «Maanshan Iron & Steel Co., Ltd (КНР)» та «Taiyuan Heavy Railway Transit Equipment Co., Ltd (КНР)», як такі, що не відповідають ДСТУ ГОСТ 10791:2016 (ГОСТ 10791-2011)».

Оцінка відповідності (сертифікація) суцільнокатаних коліс, відповідно до вимог ДСТУ ГОСТ 10791, належить до виключних повноважень органів з оцінки відповідності. Наразі це ДП «ДОСЗТ» та ДП «УкрНДІВ». Отже, АТ «Укрзалізниця» не мало повноважень ані здійснювати оцінку відповідності коліс вимогам ДСТУ ГОСТ 10791, ані встановлювати заборону на їх використання.

Як вбачається Комітетом, такі дії АТ «Укрзалізниця» унеможливили потенційну появу на українському ринку суцільнокатаних коліс виробництва компаній «Maanshan Iron & Steel Co., Ltd (КНР)» та «Taiyuan Heavy Railway Transit Equipment Co., Ltd (КНР)», а також презюмувало, що усі колеса виробництва згаданих вище компаній не відповідають вимогам ДСТУ ГОСТ 10791.

Однак це не відповідало дійсності, оскільки органи з оцінки відповідності не проводили сертифікації відповідних суцільнокатаних коліс, а лише здійснювали випробування окремих зразків.

ЗВІТ про результати дослідження загальнодержавного ринку шкільних автобусів

Дослідження ринку Комітет проводив за власною ініціативою у зв'язку з великою кількістю звернень суб'єктів господарювання щодо можливих порушень законодавства про захист економічної конкуренції під час публічних закупівель шкільних автобусів.

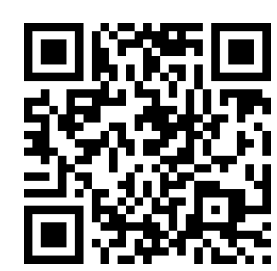
Враховуючи те, що шкільні автобуси закуповувалися коштом державного та місцевих бюджетів, а їх вартість перевищувала 200 тис. грн, такі закупівлі підпадали під дію **Закону України «Про публічні закупівлі»**.

Комітетом встановлено, що виробники шкільних автобусів безпосередньої участі у публічних закупівлях не брали, а реалізовували свою продукцію через посередників. Замовниками шкільних автобусів виступали органи місцевого самоврядування та органи виконавчої влади у сфері освіти.

Наслідками таких дій АТ «Укрзалізниця» стало створення штучного бар'єра для входження на ринок України компаній «Maanshan Iron & Steel Co., Ltd» та «Taiyuan Heavy Railway Transit Equipment Co., Ltd.», що містить ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних дій органу адміністративно-господарського управління та контролю.

ДІЇ АМКУ

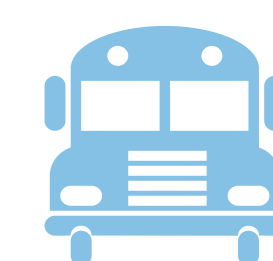

Враховуючи викладене, з метою припинення порушення Комітетом для АТ «Укрзалізниця» було надано обов'язкові для розгляду **рекомендації від 15.07.2021 № 17-рк:**

- припинити дії у вигляді надання вказівки щодо заборони використання суцільнокатаних вагонних коліс виробництва компаній «Maanshan Iron & Steel Co., Ltd» та «Taiyuan Heavy Railway Transit Equipment Co., Ltd.» під час виготовлення, поточного, середнього, капітального ремонтів колісних пар, прийманні таких колісних пар інспекцією ЦТА УЗ, а також експлуатації на залізницях України під вантажними вагонами всіх форм власності, всіх залізничних адміністрацій;
- довести до відома учасників ринку про припинення таких дій.

У свою чергу, АТ «Укрзалізниця» у визначений строк повідомило Комітет про розгляд рекомендацій зокрема щодо скасування заборони використання суцільнокатаних вагонних коліс виробництва компаній «Maanshan Iron & Steel Co., Ltd» та «Taiyuan Heavy Railway Transit Equipment Co., Ltd.».

Наразі Комітетом прийнято рішення про продовження дослідження становища групи Інтерпайп на ринку суцільнокатаних вагонних коліс на 2022 рік.

При цьому імпорту шкільних автобусів та його реалізації на території України не здійснювалось, відповідно, дилери іноземних виробників колісних транспортних засобів не брали участі в публічних закупівлях шкільних автобусів.

Отже, за змістом діяльності на різних ланках обороту товару можна виділити такі групи суб'єктів господарювання:

- національні виробники та імпортери, що здійснюють первинну реалізацію шкільних автобусів дилерам, дистриб'юторам та посередникам;
- суб'єкти господарювання (дилери, дистриб'ютори та посередники), що здійснюють роздрібну реалізацію шкільних автобусів замовникам публічних закупівель (останньому покупцю) (див. рисунок):

Структура руху товару – шкільних автобусів – від виробника до кінцевого споживача

Всього за період із 2017 по жовтень 2019 року органами виконавчої влади у сфері освіти придбано **1 017 шт. шкільних автобусів**, з них:

- 2017 році – 400 шт.;
- 2018 рік – 343 шт.;
- у січні – жовтні 2019 року – 274 шт.

Частки виробників на ринку реалізації шкільних автобусів за період із 2017 по жовтень 2019 року

Назва виробника	2017 рік, %	2018 рік, %	31.10.2019, %	Зміна (з 31.10.2019 до 2017 року), %	Зміна (з 31.10.2019 до 2018 року), %
АТ «Черкаський автобус»	39,75	47,5	49,3	24	3,79
ТОВ «Чернігівський автозавод»	28	37,3	39,4	40,7	5,63
ДП «АСЗ №1 «Богдан моторс»	13,5	12	10,6	-21,5	-11,7
ТОВ «ВО «Автохолдинг»	18,75	3,2	0,7	-96,3	-78,1
Всього	100	100	100	-	-

При цьому встановлено, що ТОВ «ВО «Авто-Холдинг» здійснювало виробництво шкільних автобусів марок АС-Р-4234 «Мрія» та KrASZ-P14SB1 шляхом переобладнання транспортних засобів – наданих для цієї мети автобусів марки ПАЗ-4234-04 виробництва ООО «Павловский завод» замовниками (ТОВ «НОВІ АВТО» та ТОВ «ЕТУАЛЬ-АВТО»).

Водночас Комітетом було з'ясовано, що, починаючи з 28.04.2017 ООО «Павловский ав-

тобусний завод» входить до списку юридичних осіб, до яких застосовуються обмежувальні заходи (санкції).

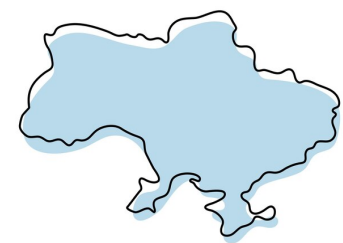
Отже, ТОВ «Чернігівський автозавод», ПАТ «Черкаський автобус», ДП «АСЗ № 1», АТ «АК «Богдан Моторс» виробляли, ТОВ «ВО «Авто-Холдинг» – переобладнувало, після чого реалізовували шкільні автобуси через офіційних дилерів та дистриб'юторів, які, у свою чергу, брали безпосередню участь у публічних закупівлях через Prozorro.

Довідково: за результатами дослідження Комітетом повідомлено Службу безпеки України про виявлені під час дослідження факти реалізації шкільних автобусів, обладнаних/переобладнаних запасними частинами виробництва ООО «Павловский автобусний завод», що входить до списку юридичних осіб до яких застосовуються обмежувальні заходи (санкції).

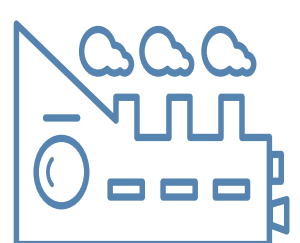

Основними дилерами/дистриб'юторами на ринку шкільних автобусів у досліджуваний період були: ТОВ «Автоград-2007» – частка реалізації у 2018 році становила 16%, ТОВ «АК «ІНТЕР АВТО-ТРЕЙДИНГ» – частка реалізації у 2019 році становила 9%, ТОВ «Бас Мотор» – частка реалізації в 2017 році становила 13%, ТОВ «Виробниче підприємство «Автоснаб» – частка реалізації у 2019 році

ТЕРИТОРІАЛЬНІ МЕЖІ РИНКУ

Ринок шкільних автобусів є загальнодержавним.

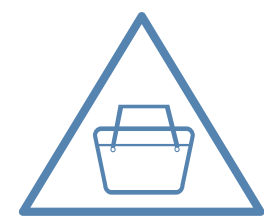

ОСНОВНІ ВИРОБНИКИ

- АТ «Черкаський автобус»;
- ТОВ «Чернігівський автозавод»;
- ДП «АСЗ №1» АТ «АК «Богдан Моторс»;
- ТОВ «ВО «Авто-холдинг».

становила 8%, ТОВ «ТД «Динант Груп» – частка реалізації у 2017 році становила 20%, ТОВ ТД «Еталон Авто» – частка реалізації у 2019 році становила 18%, ПП «АК «УКРАВТОСНАБ» – частка реалізації у 2019 році становила 9%, ТОВ «Авто-Бас» – частка реалізації у 2019 році становила 10 %.

Протягом 2020 року структура ринку не зазнала істотних змін.

ТОВАРНІ МЕЖІ РИНКУ

Ринок шкільних автобусів, які відповідають вимогам ДСТУ 7013:2009 «Автобуси спеціалізовані для перевезення школярів. Технічні вимоги».

ЧАСОВІ МЕЖІ РИНКУ

01.01.2017 по
31.10.2019

АНАЛІЗ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

За результатами аналізу публічних закупівель шкільних автобусів, що проводився в період із 2017 по жовтень 2019 року, виявлено, що замовники встановлювали в технічних характеристиках до предмета закупівлі дискримінаційні вимоги щодо деяких технічних параметрів, зокрема: висота, тип кузова, тип дверей, об'єм двигуна, кількість кнопок для вмикання звукової сигналізації шкільного автобуса, не передбачені ДСТУ 7013:2009.

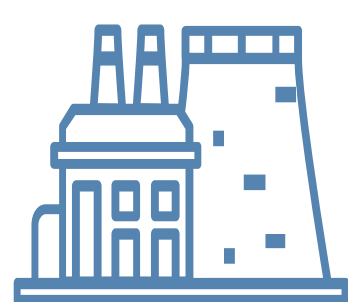
Такі дії органів місцевого самоврядування та органів місцевої виконавчої влади у сфері освіти замінили власні досягнення суб'єктів господарювання як джерело здобуття ним переваг у конкуренції за допомогою зовнішніх чинників шляхом надання переваг.

За таких умов дія конкурентних механізмів може спотворюватись, а суб'єкти господарювання втрачають мотивацію до змагання на ринку.

Отже, за результатами проведеного дослідження Комітетом було схвалено [Звіт](#) про результати дослідження та надано Міністерству освіти і науки обов'язкові для розгляду [рекомендації](#) від 01.06.2021 № 16-рк:

- вжити заходів щодо розроблення методичних рекомендацій із питань, зазначених у цих рекомендаціях,
- проінформувати органи місцевого самоврядування й органи виконавчої влади у сфері освіти щодо недопущення встановлення в технічній специфікації до предмета закупівлі вимог, не передбачених національними стандартами України, під час проведення публічних закупівель шкільних автобусів.

У свою чергу, Міністерство освіти і науки України надіслало рекомендації Комітету керівникам департаментів (управлінь) освіти і науки обласних, Київської міської державних адміністрацій для врахування в роботі.

КОНЦЕНТРАЦІЯ НА РИНКАХ МЕТАЛОПРОДУКЦІЇ ТА ЧАВУНУ ТОВАРНОГО (ЧУШКОВОГО)

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ

КОМПАНІЯ «Metinvest B.V.»
ПАТ «ДНІПРОВСЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ»

РІШЕННЯ АМКУ

від 20 травня 2021 р. № 259-р

ЗМІСТ ЗАЯВЛЕНОЇ КОНЦЕНТРАЦІЇ

опосередковане набуття у власність компанією «Metinvest B.V.» (м. Амстердам, Нідерланди) активів у вигляді єдиного майнового комплексу, що сукупно забезпечують господарську діяльність із виробництва та реалізації металопродукції, які належать публічному акціонерному товариству «ДНІПРОВСЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ» (далі – ПАТ «ДМК», Товариство) (м. Кам'янське, Дніпропетровська область, Україна).

РИНОК

сталевий заготовки, прутків, дрібно-розмірного та середньорозмірного фасонного прокату загального призначення; катанки, помольних куль малого та середнього діаметрів, чорнових та напівоброблених осей для залізничного транспорту та чавуну.

ОБ'ЄКТ ПРИДБАННЯ

Склад ЄМК ПАТ «ДМК» формують наступні основні цехи: агломераційний, доменний, сталеплавильний (конвертерний) та прокатний цех, який включає сортову, вісепрокатну, трубозаготівельну ділянки та рейкобалкове відділення трубозаготівельної ділянки.

Під час розгляду справи було оцінено такі товарні ринки, як сталева заготовка, прутки (арматура, прутки інші), дрібнорозмірний та середньорозмірний фасонний прокат загального призначення, катанки, помольні кулі малого та середнього діаметрів, чорнові та напівоброблені осі для залізничного транспорту.

Комітетом враховано:

- незначну сукупну частку учасників концентрації на ринках сталеві заготовки, прутків (арматури, прутків інших), дрібнорозмірного та середньорозмірного фасонного прокату загального призначення, а також те, що учасники концентрації зазнають конкуренції на цих ринках;
- те, що на ринках катанки, чорнових та напівоброблених вісей для залізничного транспорту відсутнє перетинання, оскільки на цьому ринку присутній лише один учасник концентрації, з урахуванням відносин контролю;
- помольні кулі виробництва ПАТ «ДМК» не є взаємозамінними з помольними кулями, які виробляє Група МЕТІНВЕСТ, а учасники концентрації діють у різних товарних сегментах.

Не дивлячись на те, що у складі ЄМК відсутнє майно, використання якого забезпечує завершений цикл виробництва та/або реалізації чавуну, Комітетом також оцінено наслідки здійснення концентрації, що полягали б у консолідації Групою МЕТІНВЕСТ активів, що належать або належали ПАТ «ДМК» (серед яких - доменні печі).

У ході розгляду справи Комітетом встановлено, що заявниками до товарних меж ринку (та, як наслідок, загального обсягу ринку), крім чавуну чушкового, також було включено чавун у формі брухту. Разом з тим, результати проведеного аналізу засвідчили, що металобрухт не є повноцінним замінником чавуну товарного (чушкового).

Тому в рамках вказаної справи про концентрацію Комітет оцінював ринок чавуну товарного чушкового (без урахування обсягів чавунного металобрухту) як найвужчий його сегмент та максимально можливі негативні наслідки від концентрації на стан конкурентного середовища.

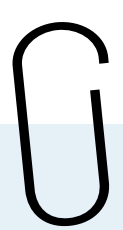

ОПИС ТОВАРУ

Чавун є сплавом заліза з вуглецем та іншими елементами, в якому масова частка вуглецю становить більше 2,14%. Це продукт першого переділу в чорній металургії та використовується, в основному, як сировина в подальшому виробництві рідкої сталі на металургійних підприємствах, у відносно невеликих обсягах – у машинобудуванні (виготовлення різноманітних деталей та елементів конструкцій), виробництві сантехніки, предметів побуту, художньому литті.

Виробництво чавуну здійснюється у вертикально розташованих металургійних агрегатах шахтного типу – доменних печах.

Основними сировинними матеріалами для виробництва чавуну є

залізорудна сировина

паливо (кокс, природний газ, пиловугільне паливо, деякі інші вуглеводні)

флюси

ПАТ «ДМК» здійснює господарську діяльність із виробництва та реалізації чавуну на трьох доменних печах (№№ 1-М, 9, 12), які знаходяться в нього на праві оренди.

ПАТ «ДМК» здійснювало реалізацію чавуну на експорт, а внутрішній ринок чавуну не був пріоритетним для ПАТ «ДМК», оскільки доходи від реалізації чавуну в Україні займають менше 1% у структурі загальної виручки Товариства.

У Групі МЕТІНВЕСТ виробництво чавуну товарного здійснювали:

- ПрАТ «МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ «АЗОВСТАЛЬ» (м. Маріуполь, Україна);
- ПрАТ «МАРІУПОЛЬСЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ ІМЕНІ ІЛЛІЧА» (м. Маріуполь, Україна);
- ПАТ «ЗАПОРІЗЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ «ЗАПОРІЖСТАЛЬ» (м. Запоріжжя, Україна).

Сукупна частка Групи МЕТІНВЕСТ і ПАТ «ДМК» на ринку чавуну (з урахуванням чавунного металобрухту) України протягом аналізованого періоду становила **менше 35%**.

Протягом 2018 – 2019 років і 9 місяців 2020 року виробництво чавуну товарного, крім учасників концентрації – ПАТ «ДМК» і Групи МЕТІНВЕСТ, здійснювали суб'єкти господарювання, виробничі потужності яких розташовані на території України (без урахування потужностей у населених пунктах, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють своїх повноважень):

- ПАТ «АРСЕЛОРМІТТАЛ КРИВИЙ РІГ»;
- ПрАТ «ДНІПРОВСЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ ЗАВОД».

Комітетом встановлено, що під час розрахунку часток учасників концентрації на ринку чавуну товарного (чушкового) заявниками до товарних меж ринку (та, як наслідок, загального обсягу ринку), крім чавуну чушкового, також було включено чавун у формі брухту.

Обґрунтовуючи застосування такого підходу, заявники зазначили, що на ринку чавун представлений двома товарними формами – чушковим чавуном і чавуном у формі брухту, які є взаємозамінними у складі шихти для виробництва рідкої сталі та чавунних відливків і тому розглядаються як один продукт.

ПАТ «ДМК» та підприємства Групи МЕТІНВЕСТ виробляли товарний чушковий чавун як балансовий продукт у доменних печах. Основним продуктом останніх є рідкий переробний чавун, який значно переважає товарний чушковий чавун за обсягами й використовується в подальшому процесі виробництва сталі на цих же самих підприємствах, тобто не йде на ринок).

Залежно від наявних на ринку обсягів металобрухту чушковий чавун переробних марок (переважно П1/П2) може використовуватись як заміник металобрухту у сталеплавильних агрегатах металургійних підприємств.

Комітетом проаналізовано взаємозамінність чавуну товарного й металобрухту (на наявність ознак одного (подібного) товару) та встановлено таке:

- чавунний металобрухт може бути заміником чавуну товарного (чушкового) у сталеплавильному процесі лише в деяких випадках;
- заміна чавуну товарного (чушкового) металобрухтом під час переробки в необхідні марки сталі може призвести до внесення шкідливих домішок, отримання непотрібної марки сталі, браку в такій продукції;
- у випадку ливарного виробництва заміна чавуну товарного (чушкового) металобрухтом може бути неможливою через вимоги, які висуваються до продуктів ливарного виробництва, – міцність, зносостійкість, опір, розтяг та інше;
- з точки зору обороту товару металобрухт та чавун товарний (чушковий) є сировиною або для виробництва сталі, і в цьому випадку металобрухт може бути заміником чушкового чавуну, або для виробництва чавунних виробів, де заміником може бути лише чушковий чавун;
- заміна чавуну товарного (чушкового) можлива тільки на марках сталі, на яких немає жорстких обмежень щодо кольорових елементів, при цьому заміна можлива тільки на металобрухт із відомим хімічним складом;

- металобрухт не є повноцінним замінником чавуну у зв'язку з високим рівнем вмісту кольорових елементів, а чушковий чавун має низький рівень кольорових елементів, таких як мідь, нікель і молібден;
- рівень конкуренції на ринку чавуну товарного (чушкового) в Україні оцінюється як слабкий з огляду на те, що є лише три продавці /виробники чавуну;
- збільшення постачальниками вартості металопродукції як сировини призведе до збільшення собівартості кінцевої продукції. Конкурентна ціна металопродукції є суттєвим фактором, що може змусити споживачів перейти до іншого постачальника.

Отже, наведене вище свідчить про те, що металобрухт не є повноцінним замінником чавуну товарного (чушкового).

У зв'язку із цим Комітет вважав за доцільне в рамках вказаної справи оцінити ринок чавуну товарного чушкового (без урахування обсягів чавунного металобрухту) як найвужчий його сегмент та максимально можливі негативні наслідки від концентрації на стан конкурентного середовища.

ВРІВНОВАЖУВАЛЬНІ ЧИННИКИ

Комітетом також оцінено такі врівноважувальні чинники щодо ринку чавуну товарного (чушкового):

- ринок є профіцитним. Сукупний попит на ринку в Україні є значно меншим, ніж потенційний обсяг пропозиції чавуну з боку металургійних підприємств України;
- ринок є експортно-орієнтованим. При цьому кожне підприємство самостійно вирішує питання, на яких ринках (внутрішньому або зовнішніх) здійснювати реалізацію чавуну;
- конкуренти заявників мають можливість самостійно і в повному обсязі задовольнити попит на чавун в Україні шляхом експансії на внутрішньому ринку за рахунок переорієнтації обсягів реалізації чавуну з експортного напрямку.

ПІДСТАВИ ДЛЯ ВИСНОВКУ

За результатами перерахунку частки учасників концентрації на товарному ринку Комітетом встановлено, що сукупна частка Групи МЕТІНВЕСТ і ПАТ «ДМК» на ринку чавуну товарного чушкового (без врахування металобрухту) протягом 2018 – 2020 років та 6 місяців 2021 року перевищувала 35%.

Встановлено, що:

- спостерігається зростання частки учасників концентрації на ринку чавуну товарного (чушкового) протягом 2018 – 2019 років і 9 місяців 2020 року;
- протягом досліджуваного періоду виробництво чавуну товарного (чушкового), крім учасників концентрації, здійснювали лише 2 суб'єкти господарювання, виробничі потужності яких розташовані на території України (без урахування потужностей в населених пунктах, на території яких органи державної влади тимчасово не здійснюють своїх повноважень);
- у такому випадку може відбутися посилення ринкового становища Групи МЕТІНВЕСТ на ринку чавуну товарного (чушкового);

Враховуючи наведене, учасникам концентрації було запропоновано взяти на себе зобов'язання, які б могли усунути потенційно можливий негативний вплив на конкуренцію.

ВИСНОВКИ

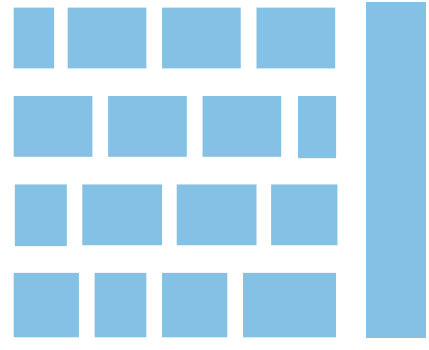
Враховуючи зібрану в рамках розгляду справи інформацію, а також базуючись на тому факті, що запропоновані учасниками концентрації зобов'язання загалом відповідають потребам споживачів на цьому ринку, Комітет **надав дозвіл** на заявлені дії, також **накладено зобов'язання**, якими має бути обумовлено здійснення концентрації на ринку чавуну товарного (чушкового) України.

ЗОБОВ'ЯЗАННЯ

Основний зміст зобов'язань полягає в забезпеченні реалізації на внутрішній ринок України не менше 12 тис. тонн чавуну товарного (чушкового) щорічно та за ринковими цінами (протягом трьох років після здійснення концентрації).

Такий обсяг обґрунтовано даними щодо середньорічного обсягу реалізації чавуну товарного (чушкового) з боку ПАТ «ДМК» на внутрішній ринок України за період останніх повних трьох років (2018 – 2020 роки), який становив 11,13 тис. тонн щорічно.

РЕКОМЕНДАЦІЇ УЧАСНИКАМ РИНКУ ЦЕМЕНТУ

Одним із пріоритетних напрямів діяльності Комітету у 2021 році було дослідження стану конкуренції на ринку цементу.

У рамках дослідження Комітетом встановлено, що основними учасниками на ринку впродовж 2018 – 2020 років були вітчизняні виробники, а саме:

- АТ «Подільський цемент»;
- ПрАТ «Миколаївцемент»;
- ТОВ «Цемент» (Група CRH);
- ПрАТ «Кривий Ріг Цемент»;
- ПрАТ «Івано-Франківськцемент»;
- ПрАТ «Дікергофф Цемент Україна»;
- імпортери.

При цьому частка імпорту на ринку цементу протягом 2018 – 2020 років не перевищувала 8%. Тобто ринкова влада зосереджена у вітчизняних виробників. Водночас доступ до ринку цементу характеризується наявністю бар'єрів, які важко подолати, серед яких – зовнішньоторговельні бар'єри (антидемпінгові заходи на товар – цемент та сировину – цементний клінкер для нього).

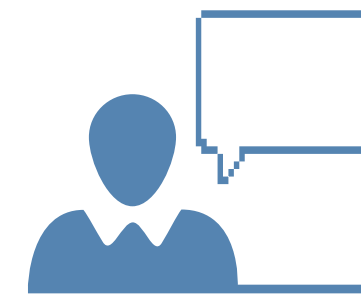
Так, рішенням Міжвідомчої комісії з міжнародної торгівлі запроваджено справляння остаточного антидемпінгового мита на імпорт в Україну, зокрема, портландцементу походженням з Російської Федерації, Білорусі та Молдови (який становив до 90% від всього імпорту), імпорт портландцементу із цих країн у 2019 році істотно зменшився, а в 2020 – майже повністю припинився.

У відповідь на застосування остаточних антидемпінгових заходів, а також запровадження в 2019 році ембарго на цемент із Росії, українські виробники підвищили ціни на свою продукцію. Напередодні прийняття рішення про застосування остаточних антидемпінгових заходів (березень - травень 2019 року) українські виробники підняли ціну на найбільш споживані марки цементу. Внаслідок цього рентабельність його продажу на внутрішньому ринку у 2019 році порівняно з 2017 роком істотно зросла.

У вересні 2020 року за скаргою вітчизняних виробників, Міністерством економіки України було розпочато антидемпінгове розслідування щодо імпорту в Україну цементу походженням з Турецької Республіки. Згодом до Комітету

почала надходити інформація від учасників ринку про підвищення українськими виробниками відпускну ціни на цемент.

Враховавши динаміку змін у цей період, факторів, що впливають на собівартість цементу, Комітет не знайшов об'єктивних причин для значного подорожчання цементу.

ДІЇ АМКУ

Так, у відповідь Комітет швидко відреагував на можливе підвищення цін без об'єктивних підстав та надав обов'язкові для розгляду

[рекомендації](#) від 13.04.2021 № 13-рк, якими рекомендував учасникам ринку під час проведення Міністерством економіки України антидемпінгового розслідування та після його припинення утриматися від вчинення дій, що можуть призвести до порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

За результатами розгляду наданих рекомендацій вітчизняні виробники цементу повідомили Комітет, що утримаються від вчинення дій, що можуть призвести до порушення законодавства про захист економічної конкуренції на ринку цементу, зокрема пов'язаних із встановленням таких цін, які не могли б існувати за умов значної конкуренції на ринку.

Слід звернути увагу, що після надання Комітетом рекомендацій українським виробникам звернень від споживачів цементу щодо підвищення цін не надходило.

Рішенням від 27.08.2021 № АД-499/2021/4411-03 Комісією застосовано остаточні антидемпінгові заходи щодо імпорту в Україну цементу походженням із Турецької Республіки.

З огляду на зазначене, з метою дослідження поведінки учасників ринку після застосування антидемпінгових мит щодо імпорту турецького цементу, Комітетом прийнято рішення про подовження дослідження у 2022 році.

A large white outline of the number 2 is positioned in the upper left quadrant of the image. The background is a clear blue sky with a modern glass skyscraper that curves into the frame from the bottom and sides. The building's facade is highly reflective, showing vertical lines and distorted reflections. The overall aesthetic is clean, professional, and modern.

2

**СПРИЯННЯ
РОЗВИТКУ
КОНКУРЕНЦІЇ**

ЗАКОНОПРОЕКТНА ТА НОРМОТВОРЧА РОБОТА

У 2021 завершено основний обсяг роботи, щодо першого етапу реформування законодавства про захист економічної конкуренції.

Чинний базовий Закон «Про захист економічної конкуренції» діє в Україні майже 20 років, за цей час змінилась економічна ситуація, нагромаджено значний досвід правозастосування, система конкурентної політики та права в Україні тричі (у 2008, 2013 та 2016 роках) була предметом аналізу та оцінки таких авторитетних міжнародних організацій, як Конференція ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКТАД) й Організація економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), якісно нового рівня набули євроінтеграційні процеси. Відповідно виникла нагальна потреба в оновленні законодавства про захист економічної конкуренції.

Головні цілі оновлення національного законодавства про захист економічної конкуренції:

Підвищення ефективності системи сприяння розвитку та державного захисту економічної конкуренції в Україні

Посилення інституційної спроможності Антимонопольного комітету України із забезпеченням балансу дотримання інтересів суспільства, держави та суб'єктів господарювання

Подальше наближення українського законодавства у сфері конкуренції до положень конкурентного законодавства ЄС та практики його застосування.

Пріоритети змін у національному законодавстві про захист економічної конкуренції розподілено на два послідовних етапи, для кожного з яких притаманна власна система взаємопов'язаних завдань.

1 етап

Завдання першого етапу реформи, що опрацьовувалися у 2021 році, стосувалися насамперед **підвищення ефективності використання наявних ресурсів Антимонопольного комітету, посилення його інституційної спроможності.**

ДО ОСНОВНИХ ЗАВДАНЬ ЦЬОГО ЕТАПУ НАЛЕЖАТЬ:

- ⚡ удосконалення понятійно-категоріального апарату законодавства про захист економічної конкуренції, зокрема, стосовно понять «суб'єкт господарювання», «контроль»;
- ⚡ удосконалення механізмів контролю за концентраціями суб'єктів господарювання;
- ⚡ законодавче закріплення механізмів установлення пріоритетів діяльності Комітету;
- ⚡ визначення на законодавчому рівні порядку проведення перевірок суб'єктів господарювання;
- ⚡ вдосконалення механізмів звільнення від відповідальності / пом'якшення відповідальності для учасників антиконкурентних узгоджених дій;
- ⚡ вдосконалення порядку відшкодування шкоди, завданої порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції;
- ⚡ запровадження солідарної відповідальності членів групи відповідача щодо сплати штрафів;
- ⚡ забезпечення фінансової незалежності Антимонопольного комітету України;
- ⚡ запровадження інституту врегулювання у справах;
- ⚡ наділення Антимонопольного комітету повноваженнями видавати накази про примусове стягнення штрафів, що мають статус виконавчого документу;

Відповідні положення в різних варіантах відображено в декількох законопроектах, внесених різними народними депутатами України (2730 від 14.01.2020, 2730-1 та 2730-2 від 31.01.2020, 5431 від 27.04.2021, 5431-1 від 13.05.2021, 5662 від 12.06.2021).

З них, на думку Антимонопольного комітету, найбільшою мірою цілям та завданням першого етапу реформи законодавства про захист економічної конкуренції відповідає законопроект 5431 від 27.04.2021, прийнятий Верховною Радою України в першому читанні 13 липня 2021 року.

Законопроект викликав значну зацікавленість з боку народних депутатів України, якими під час підготовки до розгляду в другому читанні до нього було запропоновано 1 570 поправок. Члени та фахівці Антимонопольного комітету України разом із експертами проекту технічної допомоги ЄС Twinning взяли активну участь у доопрацюванні законопроекту в межах його підготовки до розгляду у другому читанні.

4 лютого доопрацьований [законопроект 5431](#) схвалено Комітетом з питань економічного розвитку Верховної Ради України.

ФУНКЦІЯ АМКУ ЯК ОРГАНУ ОСКАРЖЕННЯ З метою зосередження діяльності державних уповноважених Антимонопольного комітету України на виконанні завдань державного захисту конкуренції в підприємницькій діяльності Законами України «Про внесення змін до Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо повноважень Антимонопольного комітету України у сфері публічних закупівель» [від 05.02.2021 № 1219-IX](#) та «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та інших законів України щодо вдосконалення системи функціонування та оскарження публічних закупівель» [від 03.06.2021 № 1530-IX](#) запроваджено інститут **уповноважених з розгляду скарг у сфері публічних закупівель**.

Основні зміни, запроваджені цими законами:

Комісія із 3 осіб	Для забезпечення розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель Антимонопольний комітет України утворює Комісію (комісії) із числа уповноважених з розгляду скарг у сфері публічних закупівель у складі трьох осіб
Звільняються/призначаються Головою АМКУ	Уповноважених з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель призначає та звільняє Голова Антимонопольного комітету України
10 осіб	Кількість уповноважених з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель становить десять осіб
7 років	Строк повноважень уповноваженого з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель становить сім років

З метою забезпечення реалізації зазначених змін:

- Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 20 жовтня 2021 року №1083 «Про внесення змін до деяких постанов Кабінету Міністрів України»:
  - збільшено на 10 одиниць чисельність працівників АМКУ;
  - встановлено розмір посадового окладу уповноваженим з розгляду скарг;
  - врегульовано можливість проведення спеціальної перевірки щодо уповноважених з розгляду скарг.
- Передбачено збільшення в Законі України «Про Державний бюджет на 2022 рік» бюджетних асигнувань, призначених для фінансування Антимонопольного комітету України.
- Розроблено та прийнято Порядок конкурсного відбору та призначення на посади уповноважених з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель (розпорядження АМКУ 01.04.2021 № 9-рп, зареєстроване в Міністерстві юстиції України 11.05.2021 за № 618/36240).

КОНТРОЛЬ ЗА ДЕРЖАВНОЮ ДОПОМОГОЮ У 2021 році в Комітеті тривала робота щодо завершення створення цілісної та всеохопної системи нормативного регулювання державного контролю за державною допомогою суб'єктів господарювання.

ІЗ ЦЬЮ МЕТОЮ розроблялися або були прийняті:

1 проект Закону України | **1** постанова Кабінету Міністрів | **4** проекти постанов Кабінету Міністрів | **1** розпорядження Комітету, зареєстроване в Мін'юсті

Комітетом розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо приведення у відповідність до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», який схвалено на засіданні Комітету 18.03.2021, [оприлюднено 31.03.2021 на офіційному вебпорталі Комітету](#) та надіслано на погодження до заінтересованих органів влади.

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо приведення їх у відповідність із Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»
має на меті:

- привести законодавчі акти України у відповідність із Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»;
- забезпечити дотримання вимог зазначеного Закону суб'єктами законодавчої ініціативи під час розроблення законопроектів, проектів інших актів, які передбачають надання державної допомоги суб'єктам господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів у будь-якій формі;
- сприяти забезпеченню прозорості функціонування системи державної допомоги;
- сприяти дотриманню міжнародних зобов'язань України у сфері державної допомоги.

У Верховній Раді України 10.06.2021 народними депутатами України зареєстровано проект Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення контролю та моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання» (реєстраційний № 5648).

При цьому зазначений законопроект містить положення, аналогічні положенням розробленого Комітетом проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України

щодо приведення у відповідність до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

У зв'язку з наведеним розробка проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо приведення у відповідність до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» втратила свою актуальність, про що Комітет зазначив у листах до Комітету ВРУ з питань економічного розвитку та до Кабінету Міністрів України.

Водночас у 2021 році уповноваженими представниками Комітету забезпечено участь у засіданні Комітетів ВРУ з питань інтеграції України до ЄС та з питань бюджету.

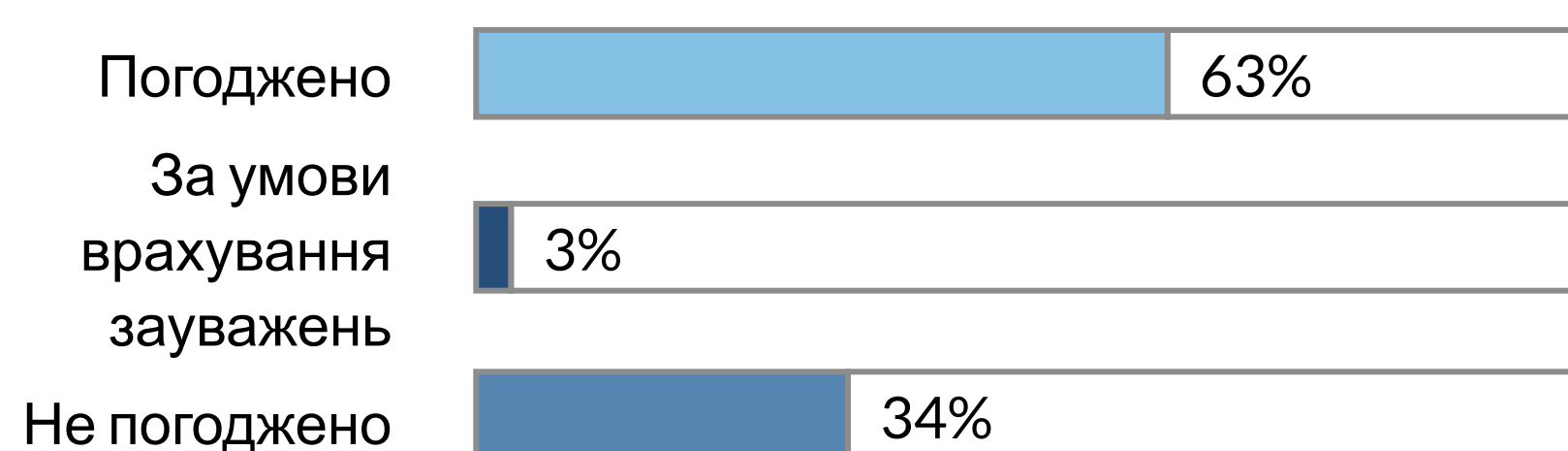
У 2021 році Комітетом розроблено та прийнято документи з окремих організаційних питань його діяльності:

 Розпорядженням Антимонопольного комітету України [від 09.02.2021 № 3-рп](#), зареєстрованим у Міністерстві юстиції України від 25.03.2021 № 398/36020, затверджено Порядок участі суб'єкта оскарження та замовника в розгляді скарги шляхом застосування телекомунікаційних систем в інтерактивному режимі реального часу.

 На засіданні Комітету [16.03.2021 схвалено проект](#) Указу Президента України «Про службові посвідчення працівників Антимонопольного комітету України». Під час його опрацювання та погодження із заінтересованими ЦОВВ проект Указу зазнав змін, схвалений на засіданні Уряду та виданий Президентом України 24.06.2021 за № 267/2021 «Про визнання таким, що втратив чинність, Указу Президента України від 30.05.2001 № 390». Комітет своїм розпорядженням від [24.05.2021 № 12-рп затвердив](#) «Положення про службове посвідчення працівників Антимонопольного комітету України», прийняте на виконання Закону України від 05.02.2021 № 1219-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо повноважень Антимонопольного комітету України у сфері публічних закупівель».

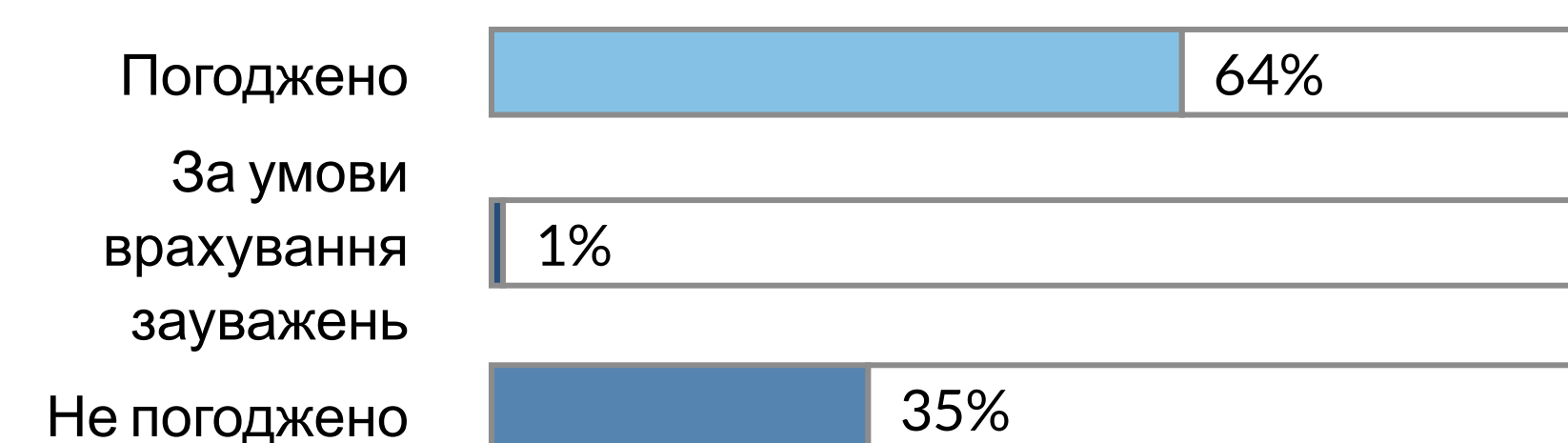
В ОРГАНАХ КОМІТЕТУ УПРОДОВЖ 2021 РОКУ РОЗГЛЯНУТО ТА ОПРАЦЬОВАНО:

136 од. проектів законодавчих та інших нормативних актів, з них:

47 випадків Попереджено недопущення, усунення чи обмеження конкуренції внаслідок прийняття цих актів
▼ 13% + 2020

1 107 од. проектів рішень і рішень органів місцевого самоврядування та ін., з них:

395 випадків Попереджено недопущення, усунення чи обмеження конкуренції внаслідок рішень державних органів
▲ 80% + 2020

 До **47** законопроектів надано зауваження та пропозиції до відповідним комітетом ВРУ та у зв'язку із цим **37** разів представники АМКУ брали участь у їх засіданнях.

СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ КОНКУРЕНЦІЇ

ВЗАЄМОДІЯ З ГРОМАДСЬКІСТЮ

Максимальна відкритість, зрозумілість, мобільність і своєчасність – досягнути такої якості комунікацій поставив собі за мету Комітет у 2021 році. Завдання успішно виконано завдяки відмові від формалізму та надмірної бюрократії в комунікаційній політиці.

Відділ комунікацій Комітету значно збільшив кількість інформаційних повідомлень про роботу Комітету, запрацювали нові сучасні комунікаційні майданчики, за участю закордонних фахівців проведено три великих тематичних тренінги для співробітників Комітету.

Офіційний сайт Комітету:

- ✓ кількість повідомлень на офіційному сайті зростає більш ніж у двічі – до **584** (208 повідомлень опубліковано у 2020 році);
- ✓ з власної ініціативи Комітет почав повідомляти про початок справ і досліджень, а не лише про їх результати;
- ✓ запрацювала англійська версія офіційного сайту Комітету;
- ✓ здійснено адаптацію сайту до потреб людей з порушенням зору;
- ✓ оновлено візуальне оформлення повідомлень на сайті Комітету;
- ✓ покращено якість висвітлення діяльності міжобласних територіальних відділень Комітету на їхніх сайтах.

Значно зріс інтерес засобів масової інформації до роботи Комітету:

- ✓ **на понад 40%** збільшилася кількість згадок про Антимонопольний комітет України на телебаченні;
- ✓ **на понад 13%** зростає кількість запитів від ЗМІ – до 133.

Кількість повідомлень у ЗМІ про роботу Комітету:

 45 974
Інтернет

 2 528
Інформагентства

 481
Друковані видання

 998
Телебачення

 53
Радіо

Соціальні мережі:

- ✓ Інформаційна активність на сторінці Комітету в соціальній мережі **Facebook** у 2021 році значно зростає:
  - більш ніж **400** повідомлень на рік;
  - близько **150** сторізок на місяць.
- ✓ Шляхом органічного просування збільшено кількість підписників сторінки на **10%** – до **9,5 тис.** читачів;
  - охоплення публікацій – до **18 тис.**, що на 6 тис. більше, ніж у попередньому році.

У 2021 році запрацювали **нові комунікаційні платформи в соціальних мережах:**

 Instagram: 400 підписників

 Telegram: 500 підписників

 Twitter: 450 підписників

Позитивним сигналом щодо відкритості стала і значна активізація сторінок у соціальних мережах ключових спікерів Комітету.

Які новини найбільше читали на сайті АМКУ:

5748

про з'ясування причин значного [зростання вартості послуг «Київтеплоенерго»](#)

4451

про початок розгляду справи щодо [зловживання ТОВ «Євро-Реконструкція»](#) монопольним становищем

3197

про рішення Комітету щодо [змови на ринку пального](#)

3189

річний [звіт АМКУ](#) за 2020 рік

2954

Про викриття Комітетом й НАБУ [змови під час закупівлі](#) програмного забезпечення

Новини АМКУ з найбільшим охопленням у мережі «Фейсбук»:

16 609

пост про [викриття змови](#) під час закупівель на загальну суму близько 500 млн грн

13 619

пост [про перший штраф](#) АМКУ, накладений за оприлюднення у системі Prozorro неправдивої інформації, що дискредитує конкурента

12 026

пост про порушення законодавства про захист економічної конкуренції [на ринку патоки та глюкозних сиропів](#)

5 038

пост щодо підстав для [надання рекомендацій КП «Київтеплоенерго»](#)

4 243

пост про [набуття контролю над ПАТ «Донецькоблгаз»](#)

Напрями роботи з адвокації:

Реформа конкурентного законодавства: активно висвітлювалися підготовка та опрацювання парламентом основоположного для реалізації реформи конкурентного законодавства законопроект № 5431. Проведено зустрічі з ключовими профільними асоціаціями, експертами та міжнародними партнерами, результати яких оприлюднювалися на інформаційних платформах Комітету.

Державна допомога: Для представників місцевих органів влади разом із Проектом ЄС «Підтримка АМКУ у впровадженні правил державної допомоги» (SESAR) у різних регіонах України проведено вісім виїзних дводенних тренінгів щодо практичного застосування відповідного законодавства. За участю керівництва Комітету відзнято [10 навчальних фільмів](#) на зазначену тематику. На сайті Комітету створено [«Тестовий реєстр](#) чинної державної допомоги, що існувала до 02.08.2017 й оцінена Комітетом».

Публічні закупівлі: у контексті втілення реформи шкільного харчування Комітет взяв участь у чотирьох тематичних міжобласних форумах. Підготовлено численні аналітичні матеріали щодо основних типів порушень під час закупівлі дитячого харчування.

Престиж професії: Комітет спільно з USAID/FTC та Проектом ЄС Twinning реалізували спеціалізований освітній курс «Кращі світові практики реалізації конкурентної політики». Лекції для студентів українських спеціалізованих вишів читало керівництво Комітету та закордонні фахівці з конкурентного права.

Загальна кількість заходів за участю керівництва Комітету - 61.

3

ПРАВозАСТОСУВАННЯ

КОНТРОЛЬ ЗА КОНЦЕНТРАЦІЯМИ ТА УЗГОДЖЕНИМИ ДІЯМИ

У 2021 році активність роботи Комітету у сфері контролю за концентраціями та узгодженими діями помітно зросла порівняно з 2020 роком. Кількість та динаміка надходження заяв про надання дозволу на концентрації та узгоджені дії дає підстави вважати, що карантинні обмеження пандемії COVID-19 вже не мали такого негативного впливу на активність у сфері M&A, як на початку 2020 року.

Так, у 2021 році органами Комітету опрацьовано **978 заяв** у процесі контролю за концентраціями та узгодженими діями, що на **295 заяв** більше, ніж минулого року (всього 683 заяви). Протягом звітного року було залишено без розгляду **284 заяви** про надання дозволу на концентрації та узгоджені дії. Основними недоліками в поданих заявах залишаються відсутність вичерпних відносин контролю учасників концентрації та неналежне підтвердження фінансового аспекту концентрації.

При цьому варто відзначити, що наприкінці року Верховним судом у складі колегії суддів Касаційного господарського суду було сформовано правову позицію в частині залишення заяв без розгляду. Суд вважає, що відсутні підстави для висновку про порушення (так само, як і невизнання або оспорювання) прав та законних інтересів заявників, що звернулися до Комітету із заявою про надання дозволу на концентрацію в разі, якщо така заява була залишена без розгляду. Повернення заяви про надання дозволу на концентрацію не позбавляє заявників права звернутися до регулятора з повторною заявою (заявами) з поданням відповідних відомостей та документів, а лист Комітету не є остаточним рішенням цього державного органу з відповідного питання (рішення у справі № 910/18264/20).

Загалом протягом 2021 року було прийнято **642 рішення** за заявами про надання дозволу на концентрації/узгоджені дії, що на **102 рішення** більше, ніж у 2020 році (всього 540 рішень).

Разом із тим слід відзначити, що кількість поданих заяв не відображає реальної ситуації у сфері M&A, зокрема обсяг та вартість завершених правочинів, оскільки є лише статистичною величиною щодо намірів здійснити певні дії між суб'єктами господарювання.

Незважаючи на зазначене, отримана протягом року інформація свідчить про те, що протягом 2021 року економічні та геополітичні умови були досить сприятливими у сфері M&A як для національних, так і для іноземних інвесторів.

У 2021 році тривала приватизація об'єктів державної та комунальної власності, державна програма «Велике будівництво», концесії і діджиталізація господарської діяльності, посилювався розвиток «зеленої енергетики». Також помічено тенденцію до зростання кількості транснаціональних концентрацій на фармацевтичних ринках, активність інвесторів на ринку телекомунікаційних послуг. Всі ці економічні процеси позначилися на діяльності Комітету та відбувалися за його участю.

Зокрема, протягом звітного року Комітет розглядав заяви, контролював їх надходження та надавав відповідні дозори в рамках демонополізації спиртової галузі та приватизації МПД ДП «Укрспирт». Після поновлення навесні 2021 року «Великої приватизації» Комітетом було **надано дозвіл** ТОВ «Дженерал Комерс» – переможцю аукціону з продажу АТ «Перший Київський Машинобудівний Завод» («Більшовик»). 09.12.2021 Комітет **погодив** приєднання акціонерного товариства «Завод «Електроважмаш» до акціонерного товариства «Українські енергетичні машини» (АТ «Турбоатом»). Разом із тим до Комітету не надходило заяв від потенційних покупців об'єкта великої приватизації - АТ «Об'єднана гірничо-хімічна компанія», аукціон щодо якого **було заплановано** на 20.12.2021, проте слід зазначити, що законодавством дозволено звертатися до Комітету із відповідною заявою про концентрацію протягом 30 днів із дати оголошення переможця аукціону.

Під час роботи із заявами, поданими в процесі приватизації об'єктів державного та комунального майна, виявлено, що переможці аукціонів стикаються з проблемами в отриманні довіреностей та інформації від об'єкта приватизації, що є підставою для залишення заяви без розгляду. З метою усунення вказаних перешкод, що ускладнювали процес приватизації, Комітетом надано пропозиції до **законопроекту № 5431** розширити коло учасників концентрації, включивши до їх переліку органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, які здійснюють управління об'єктами приватизації.

Протягом 2021 року Комітет активно взаємодівав не лише з ФДМУ, а й з АРМА. Так, у червні 2021 року Комітет [надав дозвіл](#) АТ «Укртрансффта» на одержання в **управління активів** – єдиного майнового комплексу, що складається із частини магістрального нафтопродуктоводу «Самара-Західний напрямок». **Надавачем** прав виступало АРМА, що отримало майно в управління у зв'язку з ухвалою Вищого антикорупційного суду України від 23.02.2021 у справі № 991/1285/21.

Розпочатий минулого року процес передання в концесію морських портів продовжився і в звітному році. У листопаді 2021 Комітет [надав дозвіл](#) ТОВ «КЮТЕРМІНАЛЗ ОЛЬВІЯ» на одержання в концесію активів, що забезпечують надання стивідорних послуг у спеціалізованому морському порту Ольвія.

2021 рік започаткував тренд на створення Консорціумів із метою участі в публічних закупівлях у рамках державної програми «Велике будівництво». Створення Державного дорожнього фонду, збільшення очікуваних вартостей закупівель у дорожній галузі та, відповідно, підвищення кваліфікаційних критеріїв для учасників торгів, стимулювало суб'єктів господарювання об'єднувати свої сили. З метою оцінки впливу таких об'єднань на стан конкуренції на ринку Комітет проводив детальний аналіз та надавав дозволи/висновки щодо можливості створення Консорціумів, у межах яких було також сформовано підходи для оцінки товарних і територіальних меж ринків будівництва доріг та автострад.

Протягом 2021 року спостерігалася тенденція до зростання кількості заяв на отримання дозволу Комітету на ринках електроенергії, а саме, у сегменті генерації електричної енергії за допомогою відновлювальних джерел енергії. Так, у рамках розглянутих заяв про надання дозволу на концентрацію об'єктами придбання та/або набуття контролю були суб'єкти господарювання, що є власниками сонячних (СЕС) та вітрових електростанцій (ВЕС), тобто володіють правами, активами, договорами, ліцензіями та дозволами на експлуатацію СЕС та ВЕС.

У 2021 році завершено дві **справи про концентрації**, надання дозволів на які обумовлювалися поведінковими зобов'язаннями, а саме:

- компанії «Metinvest B.V.» на опосередковане набуття у власність активів, що сукупно забезпечують господарську діяльність із виробництва та реалізації металопродукції, які належали публічному акціонерному товариству «ДНІПРОВСЬКИЙ МЕТАЛУРГІЙНИЙ КОМБІНАТ» ([рішення від 20.05.2021 № 259-р](#));

- компанії «Novartis AG» на опосередковане придбання активів компанії «Glaxo Group Limited» і компанії «GlaxoSmithKline Intellectual Property (No. 2) Limited», що дозволяють здійснювати господарську діяльність із розповсюдження, просування та продажу певних фармацевтичних препаратів ([рішення від 30.09.2021 № 535-р](#)).

Крім того, було завершено дві великі справи **про узгоджені дії**, одна з яких також обумовлювалася виконанням поведінкових зобов'язань, а саме:

- у липні 2021 року [надано дозвіл](#) на узгоджені дії у вигляді укладення між компаніями «Philip Morris Products S.A.» та «KT&G Corporation» договору дистрибуції та інших пов'язаних договорів строком на п'ять років;
- у листопаді 2021 року [надано дозвіл](#) компанії «Mastercard Europe S.A.» і компанії «Visa International Service Association» на узгоджені дії у вигляді зменшення розміру внутрішньодержавних міжбанківських комісій, що буде реалізовано у формі Меморандуму про сприяння конкурентному платіжному ринку в Україні з Національним банком України.

Враховуючи значний вплив вказаних транзакцій на задіяні товарні ринки, їх детальний опис наведено в ринкових розділах звіту.

У 2021 році завершилися розпочаті ще у 2018 році справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції **ТзОВ «Радехівський цукор»**. Комітет сформував позицію щодо активів, набуття яких потребує дозволу Комітету, та поставив крапку в цьому питанні до формування єдиної судової практики.

Слід зазначити, що проблема визначення «єдиного майнового комплексу» виникла давно, оскільки використання терміна, що не відповідає законодавству ЄС, давало змогу недобросовісним суб'єктам збільшувати ринкову частку без погодження з Комітетом. Зокрема, зі складу діючого бізнесу виокремлювалося певне майно, щоб штучно розірвати цикл виробництва продукції (робіт, послуг) та унеможливити визначення залишкових активів, як ЄМК. Враховуючи наведене, під час опрацювання [законопроекту № 5431](#) було запропоновано викласти визначення «**єдиний майновий комплекс**» у такому вигляді, щоб не обмежуватися встановленням формального переліку активів. Концепція термінологічних змін полягала в запровадженні зв'язку між певним набором активів та можливістю за допомогою цих активів здійснювати господарську діяльність або нарощувати присутність на ринку.

Ще однією значущою справою, яка стала резонансною для банківського сектору, є справа проти АТ «Ощадбанк».

Так, у вересні 2021 року Комітетом оштрафовано АТ «Ощадбанк» на 13 881 615 грн за набуття у власність активів у вигляді цілісного майнового комплексу («Рибного ярмарку» та комплексу зі зберігання, виробництву продуктів харчування для ТОВ «Логістик центр «Скандинавія») без отримання відповідного дозволу органів Комітету ([рішення від 16.09.2021 № 506-р](#)).

Бурхливі дискусії точилися навколо цієї справи у зв'язку з тим, що досліджувані активи виступали як забезпечувальне обтяження. Разом із тим на момент вчинення порушення Закон України «Про захист економічної конкуренції» не передбачав будь-яких винятків для банків. Однак, розуміючи, що банки в більшості випадків в короткостроковому періоді не здійснюють фактичного контролю над заставним майном та не використовують його для здійснення господарської діяльності, у [законопроекті № 5431](#) запроваджено положення, при дотриманні яких банки можуть не звертатися до Комітету за отриманням дозволу на концентрацію.

Окремо слід зазначити, що робота Комітету стосовно контролю за концентраціями та узгодженими діями здійснювалася не лише за заявницьким принципом. Важливим сегментом у діяльності Комітету є також вжиття заходів із виявлення порушень законодавства про захист економічної конкуренції, що здійснюється шляхом моніторингу інформації в ЗМІ, інших даних, самостійною перевіркою складу суб'єктів господарювання на предмет здійснення ними концентрацій без дозволу.

За результатами таких дій органами Комітету протягом 2021 року **за власною ініціативою** було розпочато перевірку інформації, яка стала відома з [рішення Польського антимонопольного регулятора](#), стосовно дій ПАТ «Газпром» та інших компаній у вигляді укладення угод про фінансування проекту «Північний потік – 2», розподілу повноважень між його учасниками; придбання компанією «SNEEL ENERGY LIMITED» акцій компанії «GLUSCO ENERGY S.A.» (яка володіла понад 100 автозаправними станціями та 4 нафтобазами в Україні); крім того, аналізується придбання Корбаном Г.О. частки у статутному капіталі ТОВ «ЗТ-ІНВЕСТ» (мережа магазинів «Цитрус»); набуття контролю компанією «QUZAR LTD» над ПАТ «Завод пластмас», придбання ТОВ «Клініка Оксфорд Медікал» активів ТОВ «Ілайа Фемелі», придбання ТОВ «Салтівський м'ясокомбінат» активів ТОВ «ПОЛІС», створення ТОВ «Бетонні покриття і технології» тощо.

Наприкінці 2021 року Комітетом також були виявлені факти недотримання особами, основним видом діяльності яких є проведення фінансових операцій чи операцій із цінними паперами, вимог закону щодо придбання корпоративних права суб'єктів господарювання з метою їх наступного перепродажу.

Зазначені дії полягали в пропущенні строку перепродажу, маскуванні концентрацій під дії, що полягають у набутті корпоративних прав компаній з метою їх наступного перепродажу, тощо.

Комітет вже не перший рік стикається з прогалинами в законодавстві, що регулює правовідносини у сфері придбання акцій, часток, паїв, з метою їх наступного перепродажу. Вказані питання обговорювалися у 2021 році з представниками юридичних компаній та бізнесу на VII Ukrainian Antitrust Forum. Враховуючи наведене, у [законопроекті № 5431](#) запропоновано удосконалити механізм контролю за перепродажем акцій фінансовими компаніями й запровадити зрозумілий та чіткий порядок дій як для покупця акцій, так і для Комітету.

Несподіванкою для Комітету стала постанова Верховного суду у складі колегії суддів Касаційного господарського суду від 21.01.2021 у справі № 910/10017/19 (за позовом Компанії «SENALIOR INVESTMENTS LIMITED» про визнання недійсним та скасування пункту 2 резолютивної частини Рішення № 286-р у частині накладення штрафу на компанію). Зокрема, фактичне задоволення позову призвело до ситуації, за якої компанія «SENALIOR INVESTMENTS LIMITED», яка вчинила порушення законодавства про захист економічної конкуренції не відповіла за вчинене порушення. При цьому, Комітет не ставить крапку в цьому питанні та розглядає варіанти щодо подальших дій у цій ситуації, виходячи з принципу невідворотності юридичної відповідальності.

Водночас позиція Верховного суду, викладена в цій справі щодо розрахунку штрафу, взята до уваги Комітетом. А саме, Комітет планує переглянути підходи щодо визначення складу відповідача у випадках, коли концентрація здійснюється суб'єктом господарювання, який не здійснює господарської діяльності та/або не має доходу.

У 2021 році на суб'єктів господарювання, що здійснили концентрації без дозволу Комітету (у випадках, коли отримання такого дозволу є необхідним), накладено штрафів у загальному розмірі **165,8 млн грн**, що на **156,5 млн грн більше**, ніж у минулому році.

Окремо слід відзначити, що протягом 2021 року Комітет відкрив **66 справ** про порушення законодавства про захист економічної конкуренції за п. 12 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», що майже **вдвічі більше**, ніж у минулому році (36 справ).

При цьому вказані справи відкривалися як за власною ініціативою органу Комітету так і в зв'язку з добровільним повідомленням суб'єктів господарювання про вчинені порушення.

| Юлія ЯНОВА

Директорка Департаменту досліджень і розслідувань ринків виробничої сфери, фармацевтики та рітейлу

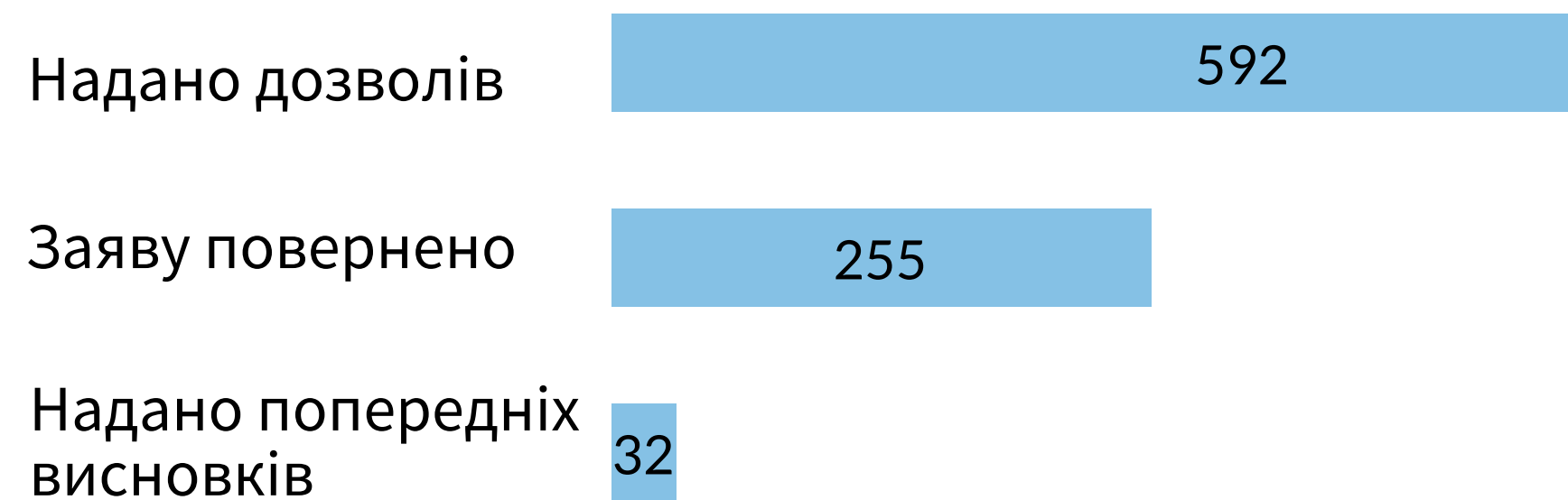

КОНТРОЛЬ ЗА КОНЦЕНТРАЦІЯМИ ТА УЗГОДЖЕНИМИ ДІЯМИ

ЕКОНОМІЧНА КОНЦЕНТРАЦІЯ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

У 2021 році Комітетом опрацьовано 879 заяв у процесі контролю за концентрацією суб'єктів господарювання (у 2020 році - 602 заяви).

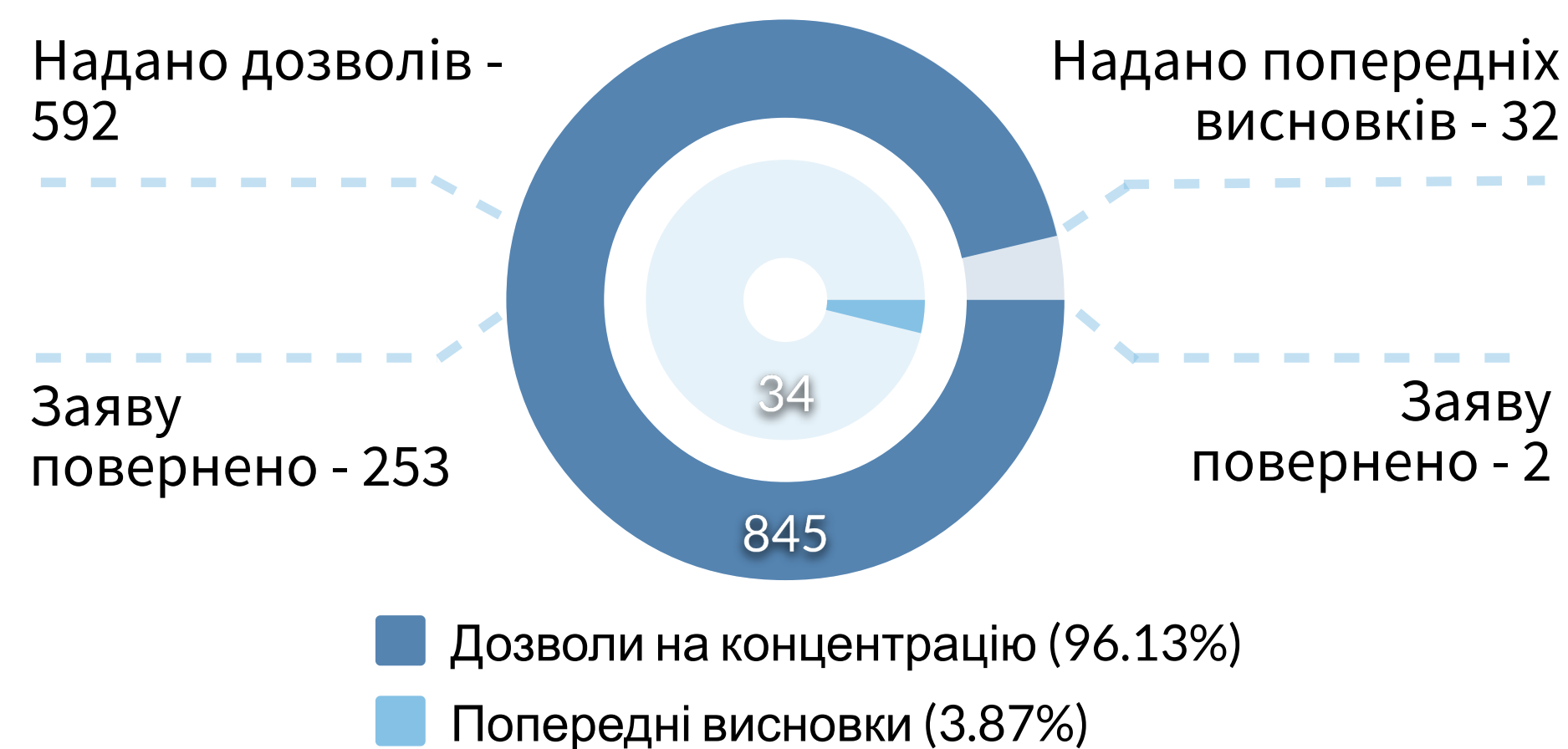
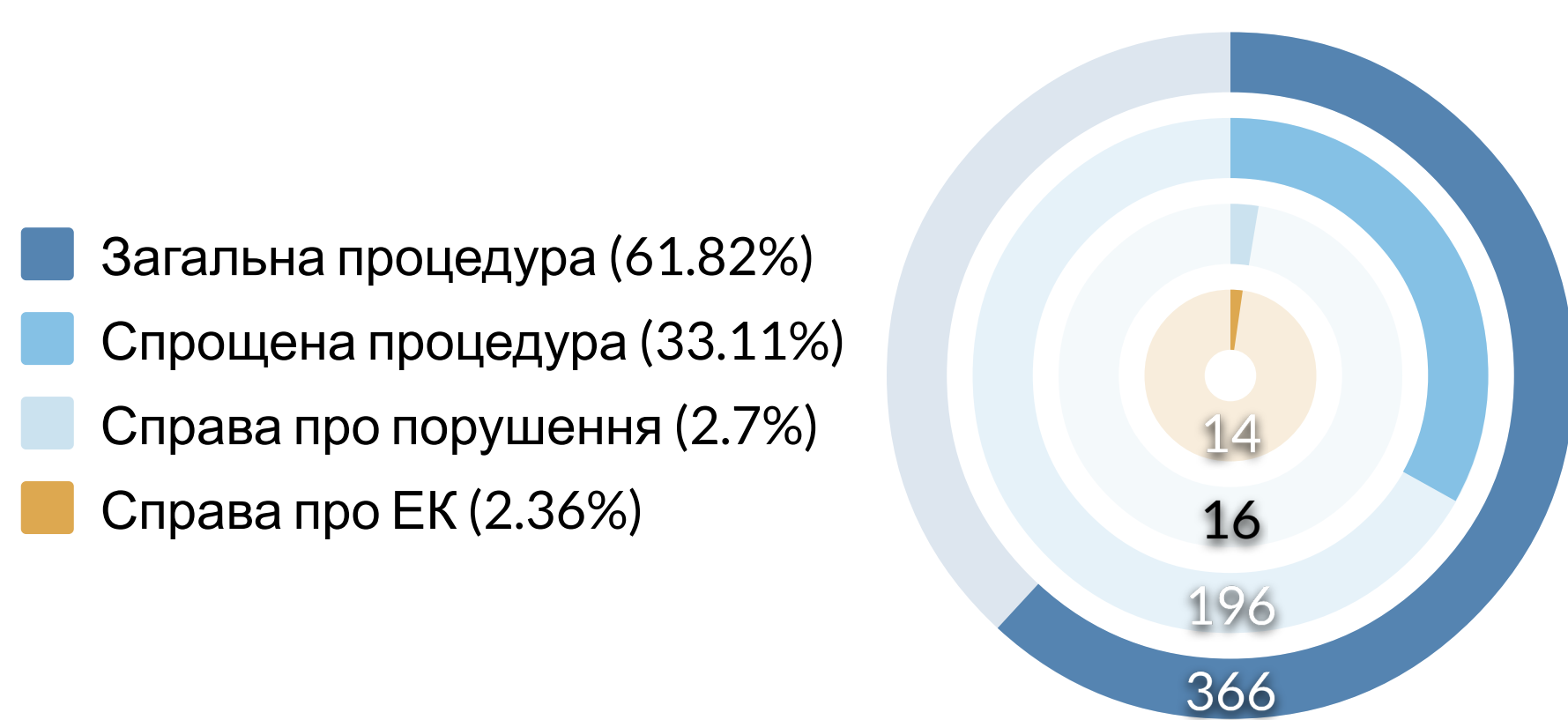
За результатами опрацювання 879 заяв Комітетом прийнято такі рішення:

Динаміка кількості заяв, опрацьованих Комітетом у процесі контролю за концентрацією суб'єктів господарювання

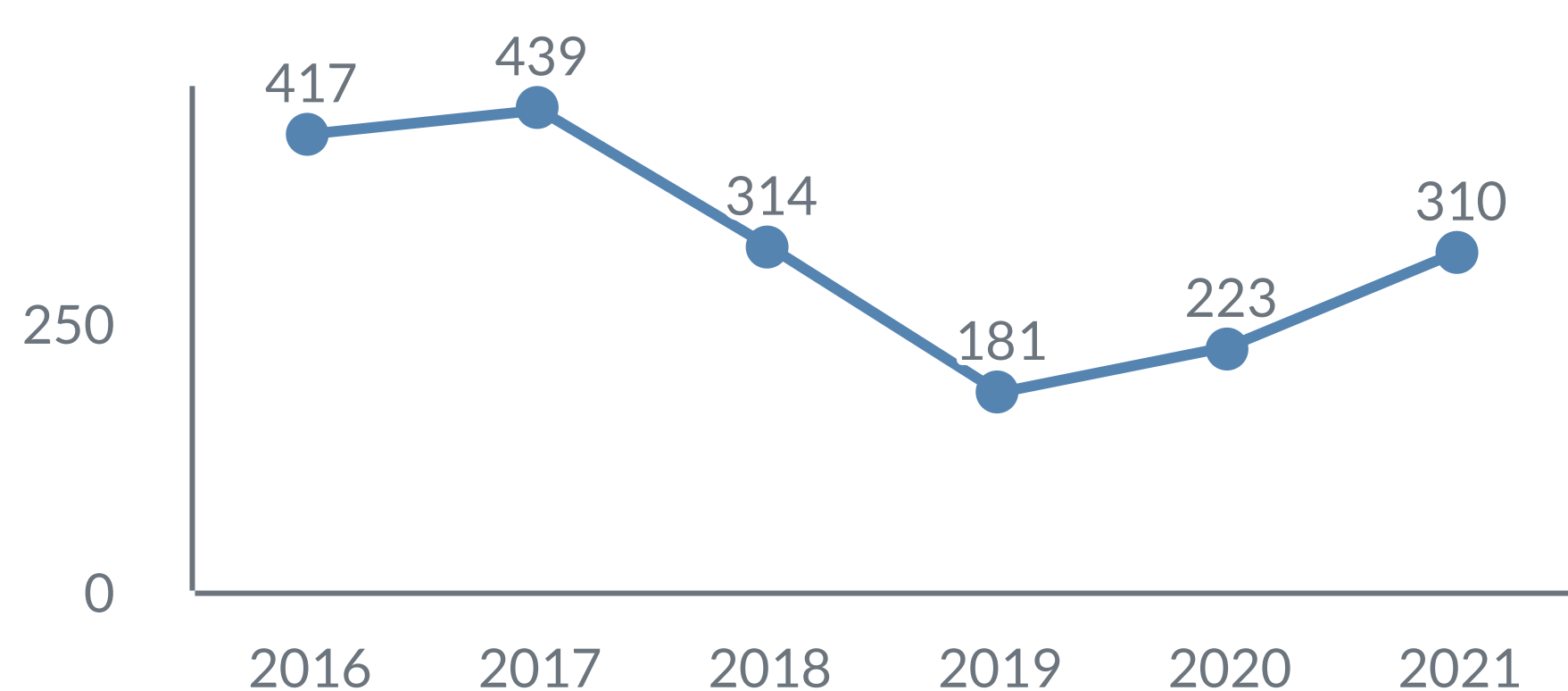
Процедура розгляду заяв, од. та %

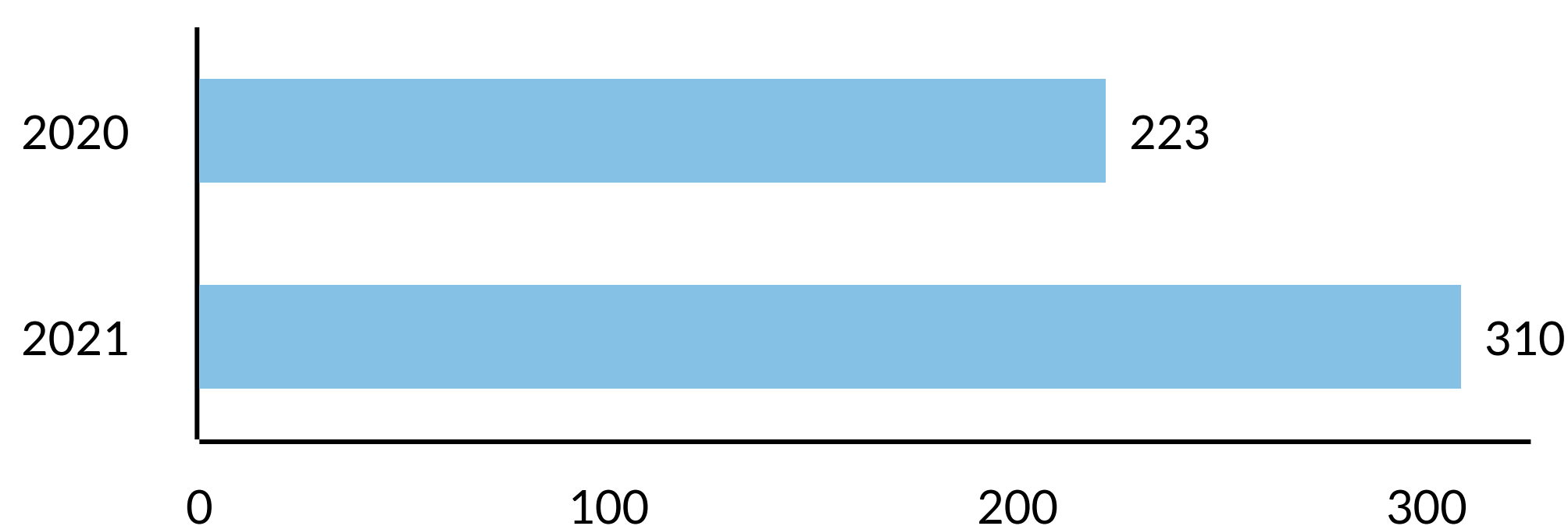
Із числа розглянутих протягом 2021 року заяв по суті про надання дозволу на концентрацію у 563 випадках (94,9%) її умови та склад учасників не містили загрози монополізації товарних ринків і не потребували поглибленого дослідження. За результатами розгляду цих заяв дозвіл Комітету на економічну концентрацію було надано без розгляду справ.

З метою запобігання монополізації товарних ринків, проведення складного поглибленого дослідження або можливої заборони концентрації протягом 2021 року центральним апаратом Комітету було розглянуто 14 справ про концентрацію (у 2020 році - 18), за результатами яких надано дозволу у 14 випадках, з яких у 2 випадках дозвіл надано із зобов'язаннями.

Динаміка кількості розглянутих заяв від іноземних інвесторів або підприємств за участю іноземних інвесторів

У 2021 році до Комітету надійшло 310 заяв від іноземних інвесторів або підприємств за участю іноземних інвесторів, що на 87 заяв більше ніж у 2020 році.

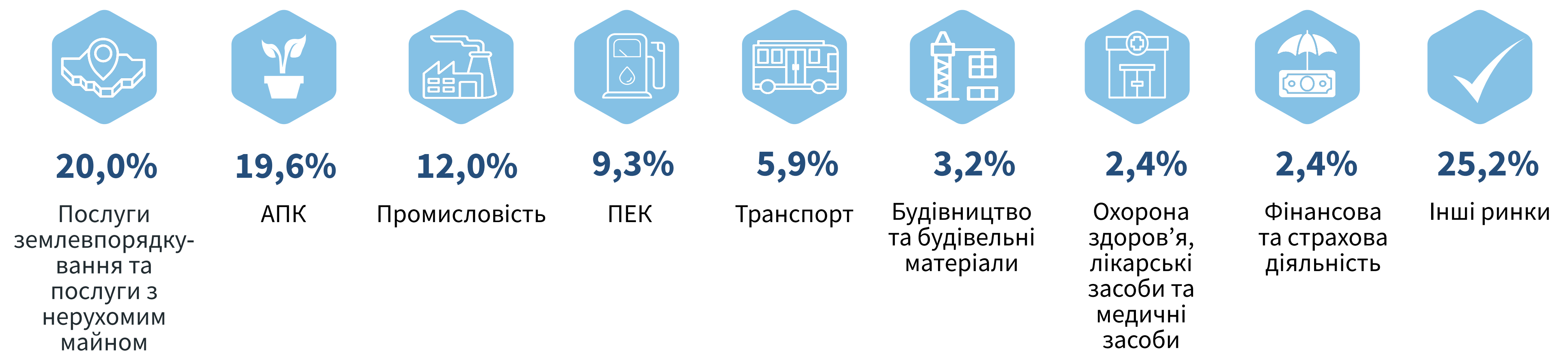

Найбільш поширеними видами концентрації суб'єктів господарювання, на які Комітет протягом 2021 року надав дозвіл, як і в попередні роки, були придбання акцій (часток, паїв) - 75,7% загальної кількості, набуття контролю в інших формах - 12,8% та спільне створення суб'єкта господарювання — майже 1,9% (у 2020 році 72,5%, 16,1% та 2,7% відповідно).

Вид концентрації						
Період	Злиття	Спільне створення СГ	Набуття контролю	Придбання акцій (часток, паїв)	Інші	Всього
2016	3	8	69	357	4	441
2017	4	20	84	490	4	602
2018	6	15	92	325	9	447
2019	9	15	94	300	21	439
2020	2	13	77	346	39	477
2021	8	11	75	449	49	592

Розподіл наданих дозволів на концентрацію суб'єктів господарювання за ринками, %

Протягом 2021 року Комітетом припинено 61 порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді здійснення концентрації суб'єктів господарювання без дозволу Комітету (у 2020 році - 47 порушень). На відповідачів накладено штраф у розмірі 165 786 645 грн (у 2020 році - 9 320 583 грн).

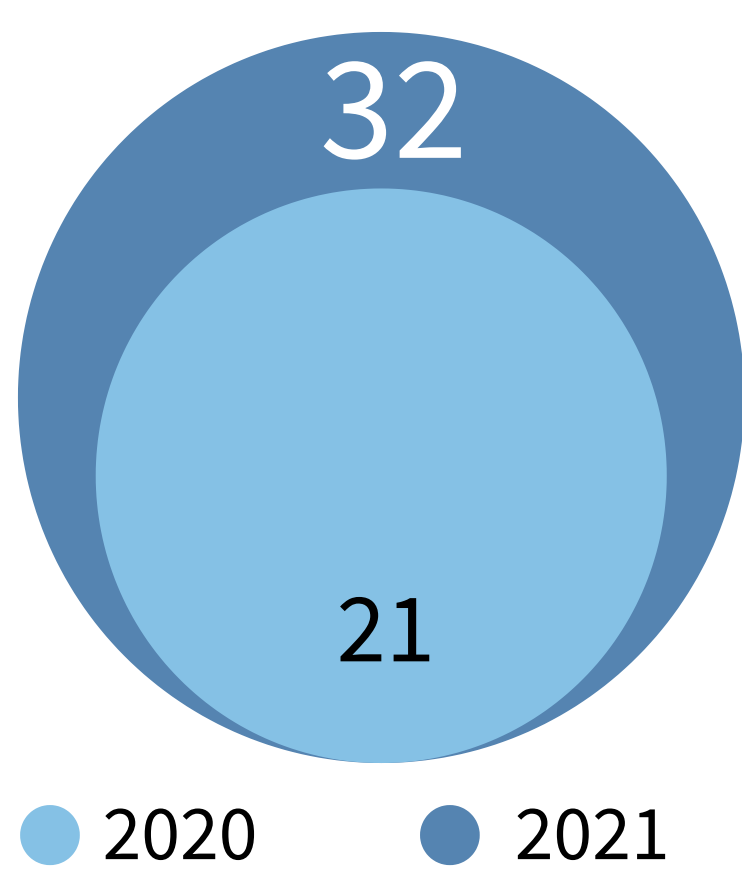
Динаміка припинених порушень

Динаміка сум накладених штрафів

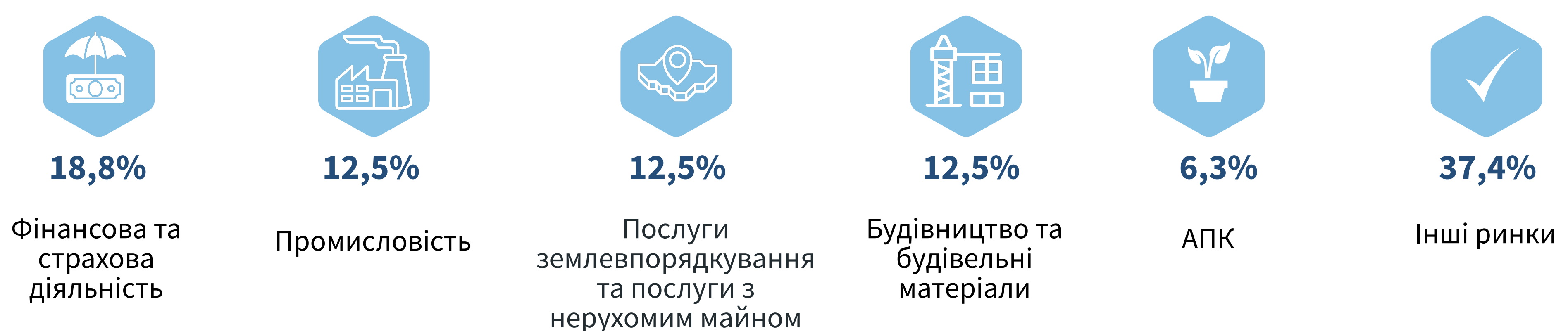

Попередні висновки з питань економічної концентрації

Одержання попередніх висновків дозволяє суб'єктам господарювання уникати вчинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді здійснення концентрацій без дозволу Комітету, коли такий дозвіл був необхідним. Крім того, надання Комітетом попередніх висновків дозволяє попереджати здійснення економічної концентрації на умовах, що могли б призвести до обмеження конкуренції на товарних ринках.

Розподіл наданих Комітетом у 2021 році попередніх висновків із питань економічної концентрації за ринками, %

Приклади дозволених концентрацій

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ

Покупець **КОМПАНІЯ «DATAGROUP HOLDING LIMITED» (м. Нікосія, Кіпр)**
Емітенти **КОМПАНІЯ «Oisiw Limited» (м. Лімасол, Кіпр), ТОВ «КИЇВСЬКІ ТЕЛЕКОМУНІКАЦІЙНІ МЕРЕЖІ» (м. Київ), ТОВ «ТЕЛЕСВІТ» (м. Київ)**

РІШЕННЯ АМКУ від 22 квітня 2021 р. №№ 222, 223, 224-р

РИНКИ

регіональні ринки доступу до пакетів телепрограм юридичним, фізичним особам; регіональні ринки доступу до Інтернету юридичним, фізичним особам; загальнодержавний ринок надання послуг хостингу серверів.

ЗМІСТ ЗАЯВЛЕНИХ КОНЦЕНТРАЦІЙ

Концентрації полягають у придбанні компанією «Datagroup Holding Limited»:

- акцій компанії «Oisiw Limited», що забезпечує перевищення 50% голосів у вищому органі управління компанії;
- часток у статутних капіталах ТОВ «Київські Телекомунікаційні Мережі», ТОВ «ТЕЛЕСВІТ» що забезпечує перевищення 50% голосів у вищому органі управління товариства.

ПІДСТАВИ ДЛЯ ВИСНОВКІВ

В результаті здійснення концентрацій, сукупні частки учасників концентрацій на задіяних у концентраціях ринках не перевищують 25-30%. Разом із цим мережі учасників концентрацій перетинаються лише у великих містах, на яких присутні як загальнонаціональні, так і локальні гравці, регіональні ринки доступу до Інтернету є надзвичайно конкурентними.

На задіяних у концентраціях ринках не існує значних економічних бар'єрів. Споживач телекомунікаційних послуг має спроможність і широкі можливості перейти від одного постачальника послуг до іншого у випадку незадоволеності своїм провайдером. Концентрація не призводить до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України.

ВИСНОВКИ

Надано дозволи компанії «Datagroup Holding Limited» на придбання:

- акцій компанії «Oisiw Limited», що забезпечує перевищення 50% голосів у вищому органі управління компанії;
- частки в статутному капіталі ТОВ «Київські Телекомунікаційні Мережі», що забезпечує перевищення 50% голосів у вищому органі управління товариства;
- частки в статутному капіталі ТОВ «ТЕЛЕСВІТ», що забезпечує перевищення 50% голосів у вищому органі управління товариства.

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ

КОНЦЕСІОНЕР **ТОВ «КЮТЕРМІНАЛЗ ОЛЬВІЯ» (м. Миколаїв)**
КОНЦЕСІЄДАВЕЦЬ **МІНІСТЕРСТВО ІНФРАСТРУКТУРИ УКРАЇНИ**

РІШЕННЯ АМКУ від 30 листопада 2021 р. № 640-р

об'єкт концесії - активи, які належать ДП «СК «ОЛЬВІЯ» і ДП «АМПУ» та разом забезпечують здійснення господарської діяльності з надання стивідорних послуг у спеціалізованому морському порту Ольвія.

РИНОК

стивідорних послуг у спеціалізованому морському порту Ольвія

ЗМІСТ ЗАЯВЛЕНИХ КОНЦЕНТРАЦІЙ

Концентрація полягає в одержанні ТОВ «КЮТЕРМІНАЛЗ ОЛЬВІЯ» у концесію активів, які належать ДП «СК «ОЛЬВІЯ» і ДП «АМПУ» та разом забезпечують здійснення господарської діяльності із надання стивідорних послуг у спеціалізованому морському порту Ольвія.

ПІДСТАВИ ДЛЯ ВИСНОВКІВ

Враховуючи, що:

- передання в концесію активів ДП «СТИВІДОРНА КОМПАНІЯ «ОЛЬВІЯ» і ДП «АДМІНІСТРАЦІЯ МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ» не призведе до усунення з ринку інших суб'єктів господарювання, що здійснюють господарську діяльність у спеціалізованому морському порту Ольвія;
- не відбувається структурних змін на задіяному товарному ринку, концентрація не призводить до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України.

ВИСНОВКИ

Надано дозвіл ТОВ «КЮТЕРМІНАЛЗ ОЛЬВІЯ» на одержання в концесію активів, що належать ДП «СТИВІДОРНА КОМПАНІЯ «ОЛЬВІЯ» і ДП «АДМІНІСТРАЦІЯ МОРСЬКИХ ПОРТІВ УКРАЇНИ» та разом забезпечують здійснення господарської діяльності з надання стивідорних послуг у спеціалізованому морському порту Ольвія.

Приклади здійснення концентрації без дозволу

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ:

НАБУВАЧ	ТзОВ «Радехівський цукор»
ОБ'ЄКТ НАБУТТЯ У ВЛАСНІСТЬ	активи Хоростківського цукрового заводу, Збараського цукрового заводу й Козівського цукрового заводу
РІШЕННЯ АМКУ	від 22 липня 2021 р. № 438-р , від 15 грудня 2021 року № 663-р і № 664-р
РИНКИ	надання послуг із переробки цукрових буряків, цукру

ЗМІСТ ЗАЯВЛЕНОЇ КОНЦЕНТРАЦІЇ

Всі ці три справи об'єднує один відповідач-порушник, а також спільна модель здійснення концентрацій.

Історія цих трьох справ розпочалася ще у 2017 році з інформації, розміщеної у ЗМІ, коли Комітет дізнався про придбання ТзОВ «Радехівський цукор» декількох цукрових заводів. У зв'язку із зазначеним, Комітетом було розпочато дослідження вказаного питання за власною ініціативою на предмет дотримання законодавства про захист економічної конкуренції. За результатами вказаного дослідження відкрито 3 справи про порушення.

ПІДСТАВИ ДЛЯ ВИСНОВКІВ

Під час розгляду першої справи було встановлено, що після завершення сезону цукроваріння 2016 року ТОВ «Радехівський цукор» набуло контроль над активами Хоростківського цукрового заводу, які включали основні елементи, що дозволяли відповідачу наростити присутність на ринках цукру та переробки цукрового буряку в економічно доцільні строки (від закінчення сезону цукроваріння 2016 року й до початку нового).

За версією суб'єкта господарювання, таке придбання було здійснено без отримання дозволу Комітету, оскільки придбані активи не забезпечували повного циклу виробництва цукру (у складі придбаного майна була відсутня бурякорізка).

Разом із тим Комітетом встановлено, що насправді бурякорізка, на яку посилався відповідач, забезпечує здійснення лише одного з багатьох етапів переробки цукрового буряку та виробництва цукру.

Це обладнання знаходилося на одній території з іншими активами Хоростківського цукрового заводу та було під'єднано до єдиного виробничого циклу, хоча при цьому й належало третій особі. Вартість бурякорізки становила менше 1% вартості активів Хоростківського цукрового заводу.

Під час розгляду справи Комітетом також було виявлено факти укладення ТОВ «Радехівський цукор» угод із фермерськими господарствами на посів цукрових буряків, що свідчить про намір використовувати придбані активи для переробки цукрових буряків та виробництва цукру в найближчий сезон цукроваріння.

ВИСНОВКИ

Комітет прийшов висновку, що придбані активи Хоростківського цукрового заводу становили діючий бізнес, а отже, могли забезпечити ТзОВ «Радехівський цукор» здійснення завершеного циклу з переробки цукрового буряку та виробництва цукру, тому такі дії ТзОВ «Радехівський цукор» визнаються концентрацією відповідно до Закону України «Про захист економічної конкуренції».

При цьому під час визначення кваліфікації Комітет врахував практику і підходи, прийняті у Європейському Союзі.

Відповідно до абзаців 24 і 26 пункту 1.3 розділу 2 частини В Commission Consolidated Jurisdictional Notice under Council Regulation (EC) No 139/2004 on the control of concentrations between undertakings (2008/C 95/01) (Регламент ЄС щодо контролю за концентраціями суб'єктів господарювання):

- об'єктом контролю може бути одна або декілька, а також частини компаній, які є юридичними особами або частинами цих осіб, або активи юридичних осіб, або тільки деякі із цих активів. Набуття контролю над активами можна розглядати як концентрацію, якщо ці активи становлять все або частину підприємства, тобто бізнес із присутністю на ринку, до якого можна віднести ринковий оборот;

- активи повинні включати принаймні ті основні елементи, які дозволяють набувачу контролю над активами нарощувати присутність на ринку в економічно доцільні строки.

Оскільки фінансові показники учасників концентрації перевищували порогові значення, визначені статтею 24 Закону України «Про захист економічної конкуренції», то такі дії потребували дозволу Комітету.

Тобто всі прямі та непрямі докази зібрані Комітетом під час розслідування справи свідчили про те, що ТОВ «Радехівський цукор», під час придбання активів Хоростківського цукрового заводу, мало на меті одержати у власність і зазначену бурякорізку. Утім, декларуючи її належність третій особі, здійснювало спроби уникнути потреби погоджувати таке придбання з Антимонопольним комітетом.

ПІДСТАВИ ДЛЯ ВИСНОВКІВ

У справах про придбання **Збараського цукрового заводу й Козівського цукрового заводу** було встановлено таке.

Після завершення сезону цукроваріння 2016 року контроль над Активами Збараського цукрового заводу й Козівського цукрового заводу набуло ТзОВ «Радехівський цукор».

У переліку придбаного ТзОВ «Радехівський цукор» майна за актами приймання-передачі відсутні:

сортувальна установка Ш1-ПУХ та установка гідропневматичного підймання буряків Ш25-ППБ;

прес для вичавлювання жому та бурякомийки (далі – Обладнання).

Проте на 29.12.2016 Активи Збараського цукрового заводу й Обладнання так само, як і активи Козівського цукрового заводу й Обладнання, знаходилися на одній території та були під'єднані до єдиного виробничого циклу (кожні з них окремо на своїй території).

При цьому Обладнання (як Збараського, так і Козівського цукрових заводів) було передано ТзОВ «Радехівський цукор» на зберігання (на підставі договорів зберігання б/н, укладених 31.01.2017 з товариством з обмеженою відповідальністю «Провесінь-Агроінвест» (м. Львів, Україна) та актів приймання-передачі від 01.02.2017, 09.02.2017, 14.02.2017 і 17.02.2017 до них).

ТзОВ «Радехівський цукор» під час укладення договорів із ПАТ «Промінвестбанк» щодо придбання Активів Збараського й Козівського цукрових заводів вже мало на меті одержати в користування / власність також Обладнання, яке було під'єднано до виробничого циклу до початку сезону цукроваріння 2017 року.

Тобто, на момент одержання дозволу Комітету (рішення від 12 жовтня 2017 року № 593-р і № 592-р) на придбання Обладнання для доукомплектування придбаних Активів Збараського і Козівського цукрових заводів, ТзОВ «Радехівський цукор» фактично вже мало доступ до зазначеного Обладнання та здійснювало всі можливі дії (технічний огляд, випробування) для вчасного запуску переробки цукрового буряку на зазначених активах у сезон цукроваріння 2017 року.

ВИСНОВКИ

Доказами, зібраними у справах, доводиться, що дії ТзОВ «Радехівський цукор», які полягають у набутті контролю над значною частиною активів цукрового заводу в місті Збараж Збараського району Тернопільської області і над значною частиною активів цукрового заводу смт Козова Козівського району Тернопільської області, які належали ПАТ «Промінвестбанк», без отримання відповідного дозволу органів Антимонопольного комітету України, наявність якого була необхідна, є порушенням, передбаченим п. 12 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

ШТРАФНІ САНКЦІЇ

понад **69**
млн. грн
штраф

Слід зазначити, що згадані концентрації не призвели до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках. Відтак відповідач міг би уникнути штрафних санкцій за умов вчасного отримання дозволу на концентрацію в Комітеті.

Приклади здійснення концентрації без дозволу

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ

НАБУВАЧ

АТ «ОЩАДБАНК»

ОБ'ЄКТ НАБУТТЯ У ВЛАСНІСТЬ

активи у вигляді ЦМК «Рибний ярмарок та комплекс по зберіганню, виробництву продуктів харчування для ТОВ «Логістик центр «Скандинавія».

РІШЕННЯ АМКУ

від 16 вересня 2021 р. № 506-р

РИНОК

послуг оренди комерційної (складської) нерухомості в територіальних межах міста Києва та Київської області.

ЗМІСТ ЗАЯВЛЕНОЇ КОНЦЕНТРАЦІЇ

Порушення полягає у здійсненні концентрації шляхом набуття у власність АТ «Ощадбанк» активів у вигляді цілісного майнового комплексу, а саме: «Рибного ярмарку та комплексу по зберіганню, виробництву продуктів харчування для ТОВ «Логістик центр «Скандинавія», який знаходиться за адресою: Київська обл., Києво-Святошинський р-н, с. Софіївська Борщагівка, вул. Чорновола, 46-А, та складається з: адміністративного комплексу, літера А; рибного ярмарку, літера Б; комплексу зі зберігання продуктів харчування, літера В; насосної підстанції, літера Г; механічної майстерні, літера Д (далі – Активи), без отримання відповідного дозволу органів Комітету, наявність якого необхідна.

ПІДСТАВИ ДЛЯ ВИСНОВКІВ

Концентрацією визнається набуття безпосередньо або через інших осіб контролю одним або кількома суб'єктами господарювання над одним або кількома суб'єктами господарювання чи частинами суб'єктів господарювання, зокрема, шляхом безпосереднього або опосередкованого придбання, набуття у власність іншим способом активів у вигляді цілісного майнового комплексу або структурного підрозділу суб'єкта господарювання.

Головним державним виконавцем відділу примусового виконання рішень Департаменту державної виконавчої служби Міністерства юстиції України 23.05.2017 складено акт про реалізацію предмета іпотеки по примусовому виконанню зведеного виконавчого провадження за заявою АТ «Ощадбанк» про придбання предмета іпотеки шляхом заліку своїх забезпечених вимог у рахунок ціни майна.

На підставі зазначеного акта державного виконавця були видані свідоцтва про придбання майна з прилюдних торгів про реалізацію предмета іпотеки від 24.05.2017.

Згідно зі свідоцтвами про придбання майна з прилюдних торгів про реалізацію предмета іпотеки від 24.05.2017, АТ «Ощадбанк» стали належати вищезазначені Активи. На підставі зазначеного свідоцтва АТ «Ощадбанк» 24 травня 2017 року зареєструвало в Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно право власності на вказане майно.

Відповідно до інформації наданої у висновку експерта «Експертно-дослідної служби України», встановлено, що зазначені Активи, які були набуті АТ «Ощадбанк» у власність, є цілісним майновим комплексом.

ВИСНОВКИ

АТ «Ощадбанк» вчинило порушення, передбачене пунктом 12 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді здійснення концентрації шляхом набуття у власність активів у вигляді цілісного майнового комплексу, а саме: комплексу споруд «Рибного ярмарку та комплексу по зберіганню, виробництву продуктів харчування для ТОВ «Логістик центр «Скандинавія», який знаходиться за адресою: Київська обл., Києво-Святошинський р-н, с. Софіївська Борщагівка, вул. Чорновола, 46-А, та складається з: адміністративного комплексу, літера А; рибного ярмарку, літера Б; комплексу зі зберігання продуктів харчування, літера В; насосної підстанції, літера Г; механічної майстерні, літера Д, без отримання відповідного дозволу органів Комітету, наявність якого необхідна.

ШТРАФНІ САНКЦІЇ

майже **13,9**
млн грн
штраф

Значний розмір штрафу обумовлювався такими обтяжувальними обставинами: фактом невизнання АТ «Ощадбанк» вчинення ним порушення та створення перешкод у розслідуванні, а саме, АТ «Ощадбанк» не співпрацював з органами Комітету та не сприяв з'ясуванню обставин справи, ігнорував необхідність надання відповіді на вимогу Комітету, що надсилалася під час проведення розслідування.

Приклади дозволеної концентрації із зобов'язаннями

УЧАСНИКИ КОНЦЕНТРАЦІЇ

НАБУВАЧ

«Novartis AG»

ОБ'ЄКТ НАБУТТЯ У ВЛАСНІСТЬ

активи компаній Групи Glaxo

РІШЕННЯ АМКУ

від 30 вересня 2021 р. № 535-р

РИНКИ

цефалоспоринів різних поколінь (цефалексинів, цефуросимів, цефтазидимів, цефподоксимів)

ЗМІСТ ЗАЯВЛЕНИХ КОНЦЕНТРАЦІЙ

Концентрація полягає у придбанні компанією «Novartis AG» [опосередковано через компанію «Sandoz AG»] активів компаній «Glaxo Group Limited» і «GlaxoSmithKline Intellectual Property (No. 2) Limited», що утворюють бізнес із комерціалізації антибіотиків групи цефалоспоринів компанії «GlaxoSmithKline plc», який включає три бренди: Зіннат, Зінацеф та Фортум, а також контракти, пов'язані із замовниками, договори поставки, об'єкти інтелектуальної власності, реєстраційні посвідчення та бізнес-записи. При цьому, виробничі майданчики компанії «GlaxoSmithKline plc» не передаватимуться в межах запропонованої транзакції.

ПІДСТАВИ ДЛЯ ВИСНОВКІВ

За результатами аналізу інформації, одержаної під час дослідження, Комітетом, зокрема, встановлено, що:

- сукупна частка учасників концентрації на ринку цефалоспоринів другого покоління з діючою речовиною цефуросим (J01DC02) у таблетках є значною;
- ринкові частки найбільших конкурентів учасників концентрації не є рівновеликими у порівнянні із сукупною часткою учасників концентрації;
- бар'єри вступу на ринок є низькими.

Разом із цим здійснення концентрації може призвести до:

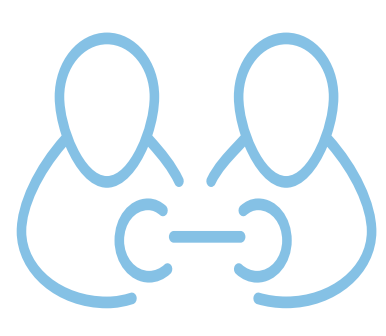
- посилення ринкового становища та суттєвого обмеження конкуренції Групою Novartis шляхом набуття монопольного (домінуючого) становища на ринку цефалоспоринів другого покоління із діючою речовиною цефуросим (J01DC02) у таблетках;
- виникнення негативних наслідків у вигляді суттєвого збільшення влади Групи Novartis у відносинах із споживачами (дистриб'юторами, імпортерами) на ринку цефалоспоринів другого покоління із діючою речовиною цефуросим (J01DC02) у таблетках (зокрема, шляхом підвищення цін, встановлення різних умов до рівнозначних угод тощо).

ЗМІСТ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ:

З метою пом'якшення негативного впливу концентрації на конкуренцію на ринку цефалоспоринів другого покоління із діючою речовиною цефуросим (J01DC02) у таблетках в Україні, зобов'язати компанію «Novartis AG», з урахуванням відносин контролю, протягом п'яти років, починаючи з місяця, наступного після місяця, в якому вона буде здійснена:

- не обмежувати обсяги реалізації цефалоспоринів другого покоління з діючою речовиною цефуросим, у таблетках (далі – Продукція), без об'єктивних економічних причин;
- не встановлювати різних умов до рівнозначних угод із реалізації Продукції та не встановлювати таких цін чи інших умов реалізації Продукції, які неможливо було б встановити за умов існування значної конкуренції на ринку;
- не допускати застосування у відносинах із контрагентами, такими як безпосередні покупці, обміну конфіденційною інформацією, отриманою від третіх осіб, яка стосується ринків Продукції, що може мати антиконкурентний ефект, зокрема такою інформацією як, наприклад, перелік(и) Продукції, що реалізуються іншим покупцям, інформація стосовно цін на Продукцію, що застосовуються для інших покупців, ретроспективних знижок, що будуть надані іншим покупцям цефалоспоринів, обсягів реалізації Продукції іншим покупцям;
- не обмежувати здатності покупців Продукції, реалізація якої здійснюватиметься в Україні, визначати ціну перепродажу такої Продукції, крім встановлення рекомендованих та/або максимальних роздрібних цін на неї;
- не передбачати у відносинах із покупцями Продукції, реалізація якої здійснюється в Україні, що реалізація такої Продукції обумовлюється придбанням такими покупцями також будь-яких інших цефалоспоринів групи Novartis.

УЗГОДЖЕНІ ДІЇ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ

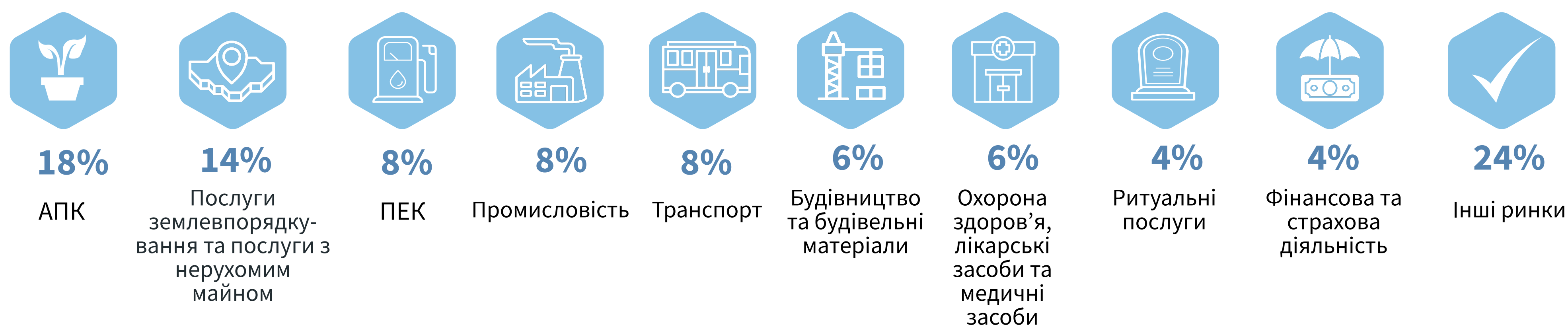
У звітному році до органів Комітету надійшло 82 заяви про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання. У 31 випадку заяви залишено без розгляду, зокрема, через відсутність від заявника інформації, відмови заявників або у випадках, коли надання дозволу на узгоджені дії не потребувало згоди органів Комітету. В 1 випадку закрито розгляд справи без прийняття рішення по суті.

Динаміка кількості опрацьованих заяв про надання дозволів на здійснення узгоджених дій

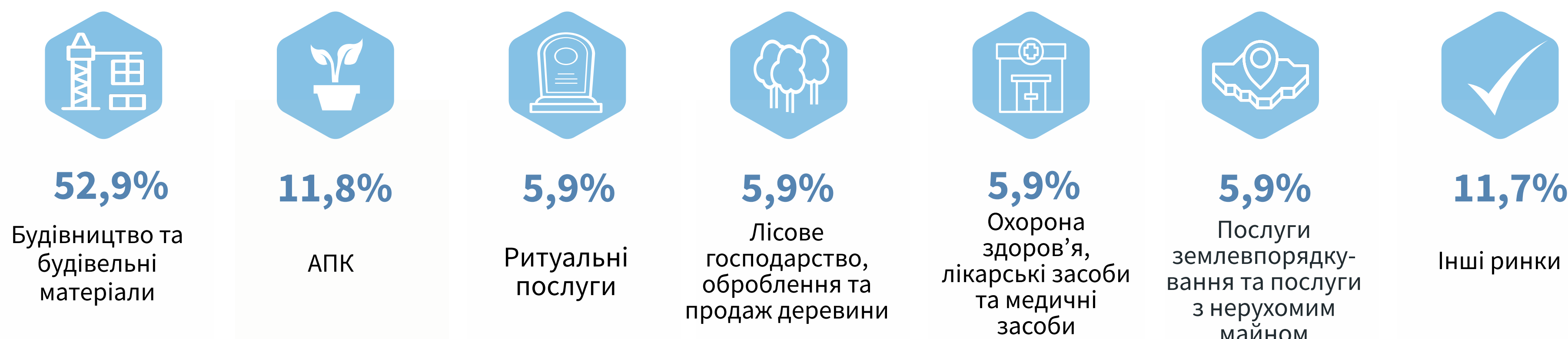
За підсумками розгляду заяв і справ про узгоджені дії, у 46 випадках, оскільки умови узгоджених дій не містили загрози монополізації товарних ринків, дозвіл на їх здійснення було надано без встановлення додаткових умов.

Ринки, на яких найбільше наданих у 2021 році дозволів на узгоджені дії, %

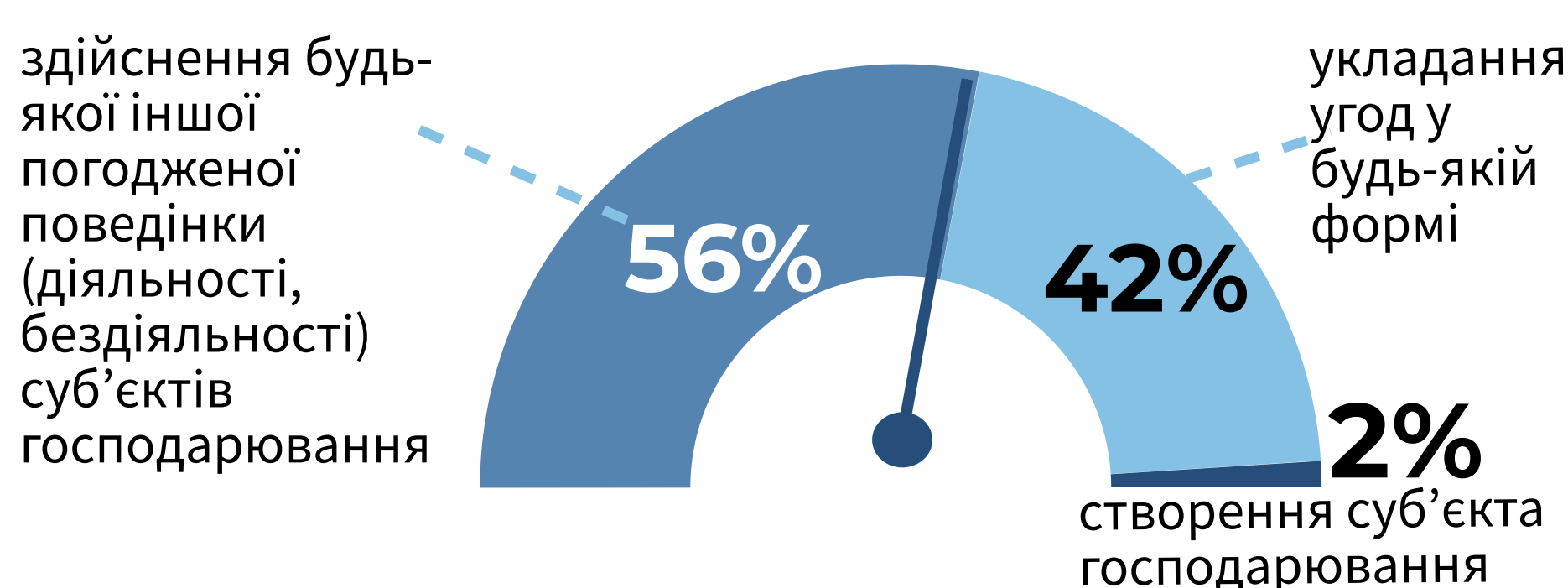
З метою запобігання порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, підвищення передбачуваності його застосування, органам Комітету надано 17 попередніх висновків стосовно узгоджених дій суб'єктів господарювання (у 2020 році — 11).

Розподіл наданих Комітетом у 2021 році попередніх висновків стосовно узгоджених дій за ринками, %

Період	Вид узгоджених дій			Всього
	Укладання угод	Створення суб'єкта господарювання	Інші	
2016	93	8	12	113
2017	35	-	20	55
2018	24	1	38	63
2019	22	-	40	62
2020	25	2	36	63
2021	21	1	28	50

Найбільш поширеними видами узгоджених дій суб'єктів господарювання, на які органами Комітету протягом 2021 року надавався дозвіл, були:

Протягом 2021 року Комітетом було розглянуто 5 справ про надання дозволу на узгоджені дії суб'єктів господарювання, оскільки існували підстави для заборони узгоджених дій або проведення поглибленого дослідження.

Тільки в одному випадку Комітет обумовив надання дозволу на здійснення узгоджених дій суб'єктів господарювання певними вимогами й зобов'язаннями, оскільки узгоджені дії могли мати негативний вплив на конкуренцію.

Приклади дозволених узгоджених дій

УЧАСНИКИ УЗГОДЖЕНИХ ДІЙ

Компанія «GlaxoSmithKline Trading Services Limited»
Компанія «Sandoz AG»
Компанія «GlaxoSmithKline Intellectual Property (No. 2) Limited»

РІШЕННЯ АМКУ

від 30 вересня 2021 р. № 536-р і № 537-р

РИНОК

реалізації цефалоспоринів різних поколінь

ЗМІСТ ЗАЯВЛЕНИХ УЗГОДЖЕНИХ ДІЙ

Комітетом розглянуто справи про узгоджені дії:

- що пов'язані з поставкою певної фармацевтичної продукції, які передбачені пунктом 2 Угоди про здійснення поставок на виключні ринки, що буде укладена між компаніями «GlaxoSmithKline Trading Services Limited» (м. Дублін, Ірландія) і «Sandoz AG» (м. Базель, Швейцарія) (далі – **Узгоджені Дії 1**);
- у вигляді виконання положення про утримання від конкуренції, що міститься у статті 30 Договору купівлі-продажу бізнесу з комерціалізації цефалоспоринів компанії «GlaxoSmithKline Intellectual Property (No. 2) Limited» (м. Бентфорд, Велика Британія), що буде укладений між компаніями «Glaxo Group Limited» (м. Бентфорд, Велика Британія), «GlaxoSmithKline Intellectual Property (No. 2) Limited» і «Sandoz AG» (м. Базель, Швейцарія) (далі – **Узгоджені Дії 2**).

Узгоджені Дії 1 та Узгоджені Дії 2 пов'язані із здійсненням учасниками узгоджених дій концентрації, що полягає у придбанні компанією «Novartis AG» (м. Базель, Швейцарія) [опосередковано через компанію «Sandoz AG»] активів компанії «Glaxo Group Limited» і компанії «GlaxoSmithKline Intellectual Property (No. 2) Limited», що дозволяють здійснювати господарську діяльність із розповсюдження, просування та продажу певних фармацевтичних препаратів, зокрема препарату Зіннат. Заявлена транзакція здійснюватиметься відповідно до Договору купівлі-продажу бізнесу з комерціалізації цефалоспоринів компанії «GlaxoSmithKline Intellectual Property (No. 2) Limited» (далі – Концентрація), зокрема:

- Узгоджені дії 1 здійснюються в рамках Концентрації на підставі Договору купівлі-продажу бізнесу з комерціалізації цефалоспоринів компанії «GlaxoSmithKline Intellectual Property (No. 2) Limited»;
- Узгоджені Дії 2 безпосередньо стосуються Концентрації та, в основному, спрямовані на забезпечення безперебійного постачання та наявності продукції Зіннат на території України протягом періоду передання відповідних виробничих операцій компанії «Sandoz AG».

ПІДСТАВИ ДЛЯ ВИСНОВКІВ

Враховуючи те, що під час розгляду заяви про Концентрацію Комітетом були виявлені підстави для її заборони, а узгоджені дії пов'язані із здійсненням такої Концентрації, Комітет розпочав відповідні справи про концентрацію та узгоджені дії.

Компанії «Glaxo Group Limited» і «GlaxoSmithKline Intellectual Property (No. 2) Limited» входять до складу групи суб'єктів господарювання GSK (далі – Група GSK), яка у свою чергу здійснює діяльність зокрема на території України, з продажу фармацевтичних препаратів (рецептурних і безрецептурних) та вакцин.

Компанія «Novartis AG» є материнською компанією групи суб'єктів господарювання Novartis (далі – Група Novartis), яка у свою чергу, здійснює діяльність, зокрема, на території України з дослідження ринку і представництва, продажу фармацевтичних препаратів, зокрема, групи цефалоспоринів (Оспексин, Цефма, Цефуросим).

Об'єктом Концентрації у вказаній справі виступав бізнес з комерціалізації антибіотиків групи цефалоспоринів (Зіннат, Зинацеф і Фортум), а також - контракти, пов'язані із замовниками, договори поставки, об'єкти інтелектуальної власності, реєстраційні посвідчення та бізнес-записи.

При цьому виробничі майданчики компанії «GlaxoSmithKline plc» не передавалися в межах запропонованої транзакції.

Узгоджені дії 1 полягають у здійсненні компанією «Glaxosmithkline Trading Services Limited» поставок компанії «Sandoz AG» на виключні ринки (відповідно до Угоди про здійснення поставок від 10 лютого 2021 року). Угода про здійснення поставок містить умови поставки продукції Зіннат, що буде виготовлена на виробничому майданчику Групи GSK, яка є теперішнім зареєстрованим виробником продукції Зіннат, і така продукція буде доставлена Групі Novartis для подальшої її поставки на ринок Групою Novartis на ексклюзивній основі у період передачі відповідних виробничих операцій компанії «Sandoz AG». Очікується, що передача виробничих операцій займе приблизно чотири роки від дати закриття транзакції. Це пов'язано з підготовкою компанії «Sandoz AG» до самостійного виробництва продукту, і тому компанія «Sandoz AG» потребуватиме поставки такого продукту Групою GSK після закриття запропонованої Концентрації з метою її постачання на задіяні ринки, у тому числі в Україні.

Узгоджені дії 2 полягають в утриманні від конкуренції (протягом трьох років із дати завершення транзакції) та забороні переманювати працівників (протягом двох років із дати завершення транзакції). Положення щодо утримання від конкуренції та заборони переманювання працівників є виключно допоміжним засобом та має забезпечити здійснення Концентрації.

ВИСНОВКИ

Враховуючи, що:

- під час розгляду справи про концентрацію, з метою усунення можливого негативного впливу Концентрації на конкуренцію, учасники заявлених дій погодилися взяти на себе зобов'язання, виконання яких призведе до пом'якшення потенційного негативного впливу Концентрації на конкуренцію на задіяному ринку в Україні;
- Узгоджені Дії 1 та Узгоджені Дії 2 за умови виконання зобов'язань, якими обумовлено надання дозволу на Концентрацію, не призведуть до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції на товарних ринках України, Комітетом надано дозволи на заявлені узгоджені дії.

УЧАСНИКИ УЗГОДЖЕНИХ ДІЙ

КОМПАНІЯ «COMUTO SA»,
ТОВ «УКР ТРАНС КОНСАЛТИНГ»,
Фізична особа – громадянин України КІРОВ ІВАН КИРИЛОВИЧ,
Фізична особа – громадянин України КВІРІКАДЗЕ ВІТАЛІЙ РОМАНОВИЧ,
Фізична особа – громадянин України КОТЕНКО АНТОН ВОЛОДИМИРОВИЧ

РІШЕННЯ АМКУ

Від 1 листопада 2021 р. № 601-р

РИНКИ

- послуг користування програмним забезпеченням для автоматизації автобусних перевезень;
- онлайн-продажу автобусних квитків;
- послуг перевезення пасажирів регулярними автобусними маршрутами

ЗМІСТ ЗАЯВЛЕНИХ УЗГОДЖЕНИХ ДІЙ

Узгоджені дії полягають у виконанні положень щодо утримання від конкуренції та непереманювання працівників, що містяться в пункті 9 Договору купівлі-продажу часток від 31.03.2021 укладеного між Компанією «COMUTO SA», ТОВ «УКР ТРАНС КОНСАЛТИНГ», Фізичними особами – громадянами України КІРОВИМ ІВАНОМ КИРИЛОВИЧЕМ, КВІРІКАДЗЕ ВІТАЛІЄМ РОМАНОВИЧЕМ та КОТЕНКОМ АНТОНОМ ВОЛОДИМИРОВИЧЕМ;

узгоджені дії вчинялися у зв'язку зі здійсненням концентрації, яка полягала у придбанні компанією «COMUTO SA» частки у статутному капіталі товариства з обмеженою відповідальністю «Українські Автобусні Комунікації» (м. Київ, Україна, ідентифікаційний код юридичної особи 40150840), що забезпечує перевищення 50% голосів у вищому органі управління товариства;

Зазначена концентрація не призводить до монополізації чи суттєвого обмеження конкуренції на товарних ринках України.

ПІДСТАВИ ДЛЯ ВИСНОВКІВ

Враховуючи, що:

- після здійснення концентрації, компанія «COMUTO SA» набула одноосібного контролю над ТОВ «Українські Автобусні Комунікації»;
- узгоджені дії є лише допоміжними до концентрації, яка полягала у придбанні компанією «COMUTO SA» частки у статутному капіталі ТОВ «Українські Автобусні Комунікації», що забезпечує перевищення 50% голосів у вищому органі управління товариства;
- заявлені узгоджені дії не призводять до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції на товарних ринках України.

ВИСНОВКИ

Надано дозвіл компанії «COMUTO SA» (м. Париж, Франція), товариству з обмеженою відповідальністю «УКР ТРАНС КОНСАЛТИНГ» (м. Київ, Україна) та фізичним особам – громадянам України Кірову Івану Кириловичу, Квірікадзе Віталію Романовичу, Котенку Антону Володимировичу на узгоджені дії у вигляді виконання положень щодо утримання від конкуренції та непереманювання працівників, що містяться в Договорі купівлі-продажу часток від 31 березня 2021 року, укладеному між компанією «COMUTO SA», товариством з обмеженою відповідальністю «УКР ТРАНС КОНСАЛТИНГ» та фізичними особами – громадянами України Кіровим Іваном Кириловичем, Квірікадзе Віталієм Романовичем, Котенком Антоном Володимировичем, строком на 4 роки.

КОНТРОЛЬ ПОРУШЕНЬ У СФЕРІ НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

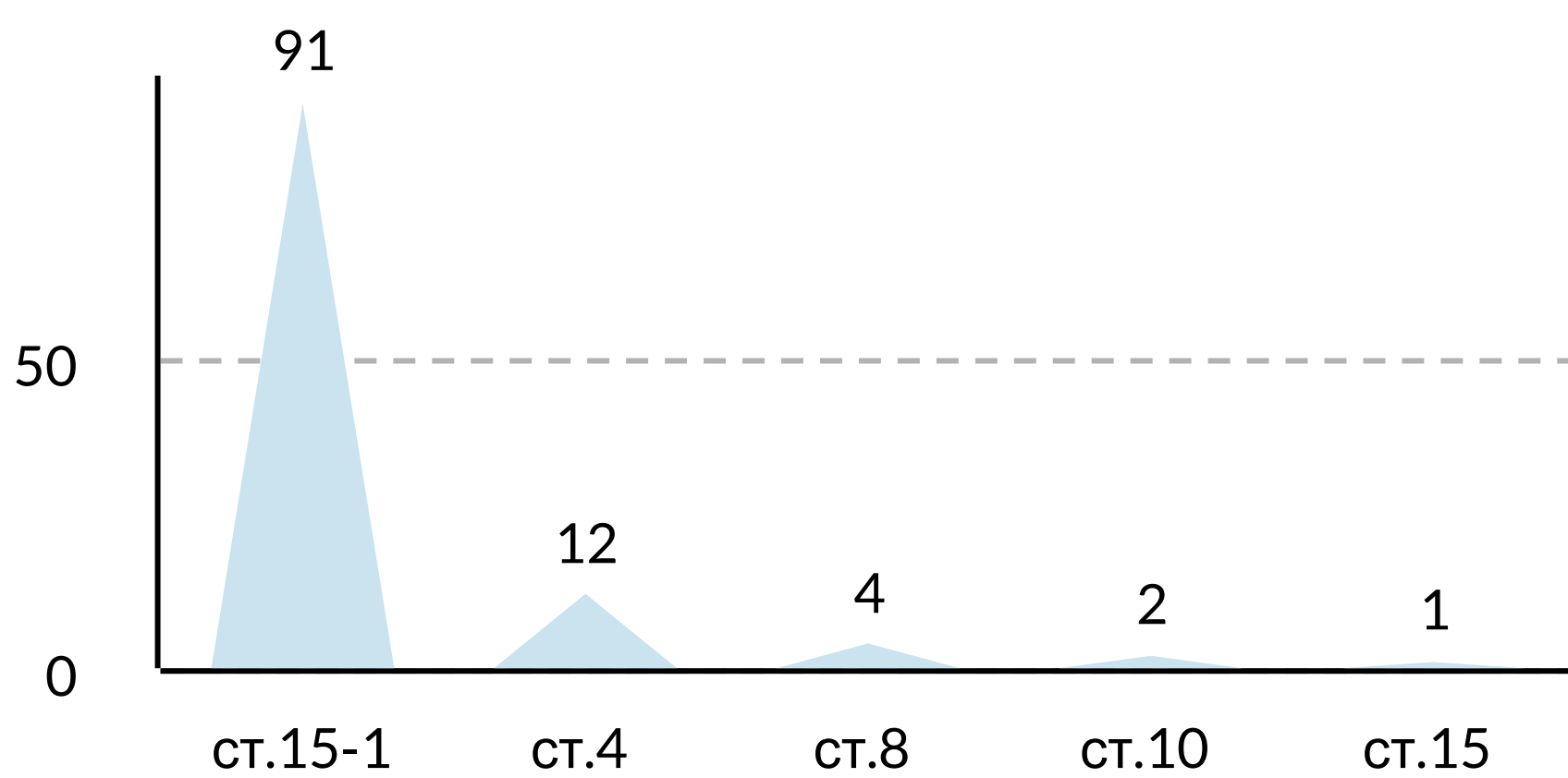

Здійснення державного контролю за фактами недобросовісної конкуренції належить до компетенції Антимонопольного комітету України та регулюється [Законом України «Про захист від недобросовісної конкуренції»](#) (далі - Закон).

Недобросовісною конкуренцією є будь-які дії в конкуренції, що суперечать торговим та іншим чесним звичаям у господарській діяльності.

Для кваліфікації дій суб'єктів господарювання як недобросовісної конкуренції не є обов'язковим з'ясування настання наслідків, отримання шкоди (збитків) або іншого реального порушення прав чи інтересів конкурентів, покупців чи споживачів. Достатнім є встановлення **самого факту** вчинення дій, визначених Законом як недобросовісна конкуренція (ст.ст. 5, 7, 9, 11, 13 - 15 і 19 Закону України), **або можливості настання зазначених наслідків** у зв'язку з такими діями (ст. 4, 6, 8, 15-1, 16, 17 і 18 Закону).

Традиційно, у 2021 році найбільша кількість виявлених та припинених фактів недобросовісної конкуренції стосувалася порушення ст. 15-1 Закону, яка полягає в отриманні необґрунтованих переваг над конкурентами шляхом введення в оману споживачів.

Така популярність ст. 15-1 Закону обумовлюється декількома чинниками:

- ✓ по-перше: інформація, що може вводити в оману, поширюється в рекламі або на маркуванні продукції, отже, доступна широкому загалу. Тому споживачі доволі часто і звертаються до органів Комітету із відповідними заявами;
- ✓ по-друге: органи Комітету мають право виявляти й розслідувати вказані порушення і за власною ініціативою (інші статті Закону спрямовані виключно на міжсуб'єктні відносини).

Щодо системного та уніфікованого підходу Комітету до правозастосування ст. 15-1 Закону варто привести приклад [рекомендаційних роз'яснень від 16.03.2021 № 13-pp](#) учасникам фармацевтичного ринку стосовно реклами лікарських засобів. Цими роз'ясненнями Комітет підсумував власну проактивну діяльність із виявлення основних порушень недобросовісної конкуренції на вказаному ринку за 2020 рік та окреслив «червоні лінії», яких рекомендував фарм-компаніям дотримуватись у майбутньому.

Зокрема, Комітет вважає неправомірним поширення в рекламі інформації про ті чи інші характеристики лікарського засобу, які не підтверджені належним чином, але можуть вплинути на намір споживачів придбати відповідні лікарські засоби, зокрема:

- акцентування на непідтвердженій швидкій дії (наприклад, «швидко», «негайно», «за 15 хвилин» тощо);
- перебільшення властивостей лікарського засобу («найкращий», «найбільший» та подібних за змістом), за відсутності підтверджених фактичних даних, які можуть за певних умов створити ефект порівняння та, відповідно, надати неправомірних переваг у конкуренції окремим суб'єктам господарювання;
- зазначення перебільшених або не підтверджених належним чином відомостей про фармакологічні властивості лікарського засобу та особливості його застосування, у тому числі, в комплексній терапії;
- не визначені і неконкретні характеристики якості лікарського засобу та його ціни («висока якість», «помірна ціна» тощо);
- не підтверджене належним чином лідерство лікарського засобу («№ 1 у світі» тощо).

Зараз, підсумовуючи здобутки 2021 року, можна об'єктивно говорити, що вказані рекомендаційні роз'яснення мали позитивний ефект, оскільки кількість недобросовісної реклами лікарських засобів знизилась. Комітет продовжує отримувати заяви від споживачів та конкурентів щодо оманливої реклами лікарських засобів, однак за результатами їх розгляду наявність порушення не підтверджується. Управління, у рамках заходів державного контролю, вказаних фактів також не виявляло.

Іншим напрямом, якому Антимонопольним комітетом України приділено увагу у 2021 році, було **адвокатування та припинення недобросовісної конкуренції на ринку надання телекомунікаційних послуг**. На цьому ринку представлено 3 основних гравці: ПрАТ «Київстар», ПрАТ «ВФ Україна» та ТОВ «лайфселл». Кожна із цих компаній контролює поведінку конкурентів, особливо в рекламних кампаніях та гаслах, щодо першості у швидкості, якості та кількості. У разі виявлення навіть натяку на ознаки порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції в діях конкурента, оператор мобільного зв'язку звертається із заявами до Комітету.

Так, у 2021 році Комітетом завершено розгляд трьох справ, розпочатих за заявами учасників цього ринку, та прийняті відповідні рішення. Також розглянуто по суті 10 заяв та повідомлено заявників, що в діях їх конкурентів ознак порушення недобросовісної конкуренції не виявлено.

З процесуально цікавих можна відзначити справу ПрАТ «Київстар» проти ТОВ «лайфселл», яка вийшла на фінальну стадію після об'єднання Комітетом трьох різних справ про недобросовісну рекламу в одну велику комплексну справу - про поширення ТОВ «лайфселл» оманливої інформації стосовно ЛІДЕРСТВА у наданні телекомунікаційних послуг з використанням незрозумілої споживачам технічної термінології та без належного обґрунтування обраних тверджень фактичними даними (огляд справи нижче).

Також протягом року до Комітету надходила велика кількість заяв за ст. 4 Закону (неправомірне використання позначень) та за ст. 8 Закону (дискредитація). З оглядом найцікавіших рішень можна ознайомитися нижче.

Варто зазначити, що Комітетом відмовлено у відкритті великої кількості справ за зазначеними статтями, оскільки заявники не змогли обґрунтувати та довести сукупність усіх обставин, необхідних для кваліфікації порушення. Отже, у Комітету були відсутні підстави стверджувати, що в діях їх конкурентів містяться ознаки порушення законодавства про захист від недобросовісної конкуренції.

З нового правозастосування цікавим є прийняття у 2021 році **першого рішення про дискредитацію конкурента шляхом поширення неправдивих відомостей в електронній системі Prozorro** (ст. 8 Закону). Оскільки Prozorro функціонує так, що кожна особу, яка розміщує в ній інформацію, можливо ідентифікувати, це й надало можливість заявнику зібрати докази та підтвердити всю сукупність обставин, необхідних для кваліфікації порушення за цією статтею (огляд справи нижче).

Комітет та суб'єкти господарювання зацікавлені в більш широкому правозастосуванні за статтями Закону (про комерційну таємницю (ст. 16-19), копіювання зовнішнього вигляду виробу (ст. 6), порівняльна реклама (ст. 7), схилення до бойкоту (ст. 10) тощо), але в цих випадках можливість відкриття справ та притягнення порушника до відповідальності Комітетом напряду залежать від якості, змісту та доказової бази саме заяв, з якими звертаються конкуренти.

| Людмила ШУРХОВЕЦЬКА

Начальниця Управління розслідувань недобросовісної конкуренції

ВІДПОВІДАЧ

ТОВ «ЛАЙФСЕЛЛ»

РІШЕННЯ АМКУ

від 15 грудня 2021 р. № 662-р

ВИД ПОРУШЕННЯ

стаття 15-1 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

Встановлено, що в різні періоди рекламної кампанії «Лайфселл» поширювало такі твердження:

«Приєднуйтеся до лідера нового покоління Інтернету! Краще покриття 4,5G» —

обґрунтовуючи вказане твердження наявністю лідерства у кількості спектра в діапазонах 2600 МГц та 1800 МГц в перерахунку на одного абонента. Водночас про якості лідера четвертого покоління Інтернету свідчить не лише цей параметр, а й низка інших: щільність розміщення базових станцій, ємність радіомережі, її оптимальні налаштування, кількість абонентів та їх активність тощо;

«№1 в РОУМІНГУ ДЛЯ ІНТЕРНЕТУ» —

на основі порівняння вартості своїх базових тарифів із базовими тарифами конкурентів. При цьому не враховувалося наповнення базових пакетів (наприклад, конкуренти пропонували додаткові послуги безлімітного меседжингу, а відповідач - ні);

«#1 ДЛЯ СМАРТФОНІВ» —

обґрунтовуючи це твердження визначеним на основі опитування відсотком проникнення смартфонів у власній мережі мобільного оператора. Водночас пересічний споживач, який не є спеціалістом у телекомунікаціях, може не зрозуміти це роз'яснення та сприйматиме його як твердження про лідерство щодо якості надання послуг порівняно з конкурентами.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

**10,4 млн грн
штраф**

15 грудня 2021 року Комітет **встановив**, що поширення оманливої інформації щодо «лідерства» в окремих видах послуг без належного обґрунтування та з використанням технічної термінології могло надати ТОВ «лайфселл» неправомірних переваг і забезпечити компанії більш вигідне становище порівняно з конкурентами. Відтак поведінку оператора визнано недобросовісною конкуренцією та накладено штраф.

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ

Наразі строк для судового оскарження рішення № 662-р не закінчився.

Штраф сплачено, проте ТОВ «лайфселл» не визнає порушення.

**АМКУ
НАГОЛОШУЄ**

Згідно з практикою Комітету, суб'єкти господарювання, що працюють на висококонкурентних ринках, часто практикують використання рекламних повідомлень щодо першості та лідерства. Адже подібного роду формулювання споживачі легше сприймають, а рекламні кампанії, побудовані на їх основі, привертають більше уваги до певного товару чи послуги.

Комітет наголошує, що обов'язковою умовою використання повідомлень на кшталт «лідер», «№ 1», «#1», «найкращий», «перший», «єдиний», «унікальний», «найшвидший», «найбільший» є дотримання недвозначних формулювань та зрозумілої споживачам термінології, обґрунтування тверджень фактичними даними, уникнення перебільшень характеристик товару чи послуг.

ВІДПОВІДАЧ

ТОВ «АКВАФРОСТ»

РІШЕННЯ АМКУ

від 05 серпня 2021 р. № 453-р

ВИД ПОРУШЕННЯ

стаття 15-1 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

ТОВ «Аквафрост» поширювало в рекламі продукту власного виробництва, зокрема:

- паштету рибного з креветками «SHRIMPS»
- паштету рибного з лососем «SALMON»
- паштету рибного з морепродуктами «SEAFOOD»

інформації, що вводить в оману, шляхом повідомлення невизначеному колу осіб неправдивих відомостей щодо країни походження продукції, що може вплинути на наміри невизначеного кола осіб щодо придбання цього продукту.

Внутрішня сторона упакування містить напис «MerSea» і зображення старовинного кварталу міста та Ейфелевої вежі Парижа, столиці Французької Республіки, і на пряму асоціюється з Французькою Республікою.

Слід зазначити, що споживачі здебільшого вибирають товари, які мають відношення до місць географічного походження відповідного товару (наприклад, шотландський віскі, французьке шампанське, італійські спагеті тощо). Ринок виробництва та реалізації паштетів рибних, на якому здійснює діяльність Товариство, є конкурентним, представлений широким асортиментом продукції різних виробників.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

70,7 тис. грн
штраф

Встановлено, що застосовані в рекламі вирази прийоми, музичний супровід, у сукупності з назвою продукції, оформленням упакування, призводять до сприймання споживачем продукції як такої, що має зв'язок із Французькою Республікою, французьким походженням або французькими традиціями. Такі дії ТОВ «Аквафрост» **визнано** порушенням, передбаченим ст. 15-1 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції».

Так, неправомірні дії полягали в поширенні рекламного відеоролика паштету рибного «MerSea» на телеканалах 1+1, 2+2, УНІАН, БІГУДІ, ПЕРШИЙ, ТЕТ, ПлюсПлюс, ОТV, MUSIC BOX, Paramount Comedy, а також на офіційній сторінці брэнда в мережі «Фейсбук», який містить описові матеріали, що пов'язують продукцію виробництва ТОВ «Аквафрост» із Французькою Республікою та французькими традиціями, а саме:

- 1 вираз «КОЛЕКЦІЯ ФРАНЦУЗЬКИХ ПАШТЕТІВ»;
- 2 наявність традиційної французької випічки (багета) у кадрі відеоролика;
- 3 демонстрацію споживачу переваг французького паштету над іншими паштетами (вираз «ЯКЩО НАМАЗАТИ ФРАНЦУЗЬКУ ВИПІЧКУ ЗВИЧАЙНИМ ПАШТЕТОМ, ЇЙ ЦЕ МОЖЕ НЕ СПОДОБАТИСЬ»);
- 4 наявність виразу «ВАША ЇЖА СКАЖЕ ВАМ МЕРСІ»;
- 5 музичний супровід відеоматеріалу, характерний для французьких музичних творів.

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ

Штраф сплачено в повному розмірі.
Рішення вступило в законну силу.

ВІДПОВІДАЧ

ПП «ДИВОЦВІТ»

РІШЕННЯ АМКУ

від 23 грудня 2021 р. № 716-р

ВИД ПОРУШЕННЯ

стаття 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

Приватне підприємство «ДИВОЦВІТ» у своїй діяльності використовувало оформлення упаковки клеїв «MetaFix Флізелін Преміум», «MetaFix Вініл Індикатор», «MetaFix Універсал Спеціал», схожі на оформлення упаковок клеїв «Metylan Флізелін», «Metylan Вініл Преміум», «Metylan Універсал Преміум» виробництва товариства з обмеженою відповідальністю з іноземними інвестиціями «ХЕНКЕЛЬ БАУТЕХНІК (УКРАЇНА)».

ЗАЯВНИК

ТОВ З ІІ «ХЕНКЕЛЬ БАУТЕХНІК (УКРАЇНА)»

ВІДПОВІДАЧ

ПП «ДИВОЦВІТ»

Встановлено:

- ТОВ З ІІ «ХЕНКЕЛЬ БАУТЕХНІК (УКРАЇНА)» раніше (з 2013 р.) за ПП «ДИВОЦВІТ» (з 2020 р.) почало використовувати зовнішнє оформлення упаковки;
- ТОВ З ІІ «ХЕНКЕЛЬ БАУТЕХНІК (УКРАЇНА)» не надавало дозволу на використання схожого оформлення;
- реалізація на одному товарному ринку;
- порушення не визнано та не припинено.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

1,6 млн грн
штраф

Оскільки така схожість може призвести до змішування з діяльністю ТОВ З ІІ «ХЕНКЕЛЬ БАУТЕХНІК (УКРАЇНА)», Комітет **визнав** використання «Дивоцвітом» оформлення упаковок клеїв «MetaFix Флізелін Преміум», «MetaFix Вініл Індикатор», «MetaFix Універсал Спеціал» порушенням статті 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції». На ПП «Дивоцвіт» накладено штраф та зобов'язано у двомісячний строк припинити порушення.

ВІДПОВІДАЧ

ТОВ «ГЮТЕ»

РІШЕННЯ АМКУ

від 02 грудня 2021 р. № 649-р

ВИД ПОРУШЕННЯ

стаття 8 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

ТОВ «Виробничо-комерційне підприємство Паритет-К» і ТОВ «Гюте» брали участь у тендері на закупівлю броньованих чи армованих сейфів, банківських сейфів та дверей (шаф металевих і сейфів офісних), яку проводило АТ «Ощадбанк».

ТОВ «Гюте» поширювало неправдиві відомості в електронній системі Prozorro за посиланням <https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2019-10-01-001847-b>, пов'язані з діяльністю

ТОВ «ВКП Паритет-К», у тому числі щодо його товарів, які могли завдати шкоди його діловій репутації, зокрема, таку інформацію:

Компанія (у підсумку виграла тендер) «пропонує неякісну, або сумнівного походження продукцію, або походження матеріалів є сумнівним; кваліфікація працівників робітничого складу, які працюють на імпортному обладнанні є сумнівною, або оплата праці не відповідає Законодавству України».

ТОВ «Гюте» ґрунтувало висновки на основі власного аналізу цінової пропозиції конкурентів, але ці дані спростовуються вимогами тендерної документації та інформацією й документами, наданими «ВКП Паритет-К» щодо їх відповідності.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

185 тис грн
штраф

Дії ТОВ «ГЮТЕ» **визнано** порушенням, передбаченим ст. 8 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції», у вигляді дискредитації суб'єкта господарювання шляхом поширення неправдивих відомостей в електронній системі Prozorro, пов'язаних із діяльністю ТОВ «ВКП Паритет-К», у тому числі щодо його товарів, які могли завдати шкоди його діловій репутації.

Крім того, ТОВ «ГЮТЕ» зобов'язано у 10-денний строк із дня одержання цього рішення спростувати в газеті «Урядовий кур'єр» відомості, які дискредитують «ВКП Паритет-К».

Оскільки ТОВ «ВКП Паритет-К» і ТОВ «Гюте» є конкурентами на ринку виробництва інших готових металевих виробів, вищевказані дії ТОВ «Гюте» можуть свідчити про намір (мотивацію) останнього збільшити власну частку на зазначеному ринку та, відповідно, збільшити власний прибуток внаслідок дискредитації ТОВ «ВКП Паритет-К».

Також ТОВ «ВКП Паритет-К» надало Комітету листи контрагентів, у яких висловлюється стурбованість із приводу оприлюдненої в Prozorro інформації, що дискредитує компанію.

У листах йдеться про ймовірність «зниження обсягів продажів товару, а також можливість припинення майбутньої співпраці, якщо публікація не буде спростована».

Наслідком поширення неправдивих відомостей щодо ТОВ «ВКП Паритет-К» є можливість завдання майнової шкоди (розірвання ділових стосунків), можливість подальшої відмови контрагентів від чинних договірних відносин та відмова в установленні таких відносин із новими контрагентами.

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ

Строк на оскарження рішення ще не вийшов.

З огляду на безпрецедентність рішення, Комітет звертається із закликом до суб'єктів господарювання в жодному випадку не зловживати правом захисту себе як учасника публічної закупівлі та не розповсюджувати неправдиву інформацію про конкурентів у системі Prozorro.

МОНІТОРИНГ І КОНТРОЛЬ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ

Законом України «Про Антимонопольний комітет України» визначено, що одним з основних завдань Комітету є участь у формуванні та реалізації конкурентної політики в частині проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання та здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції.

У сфері здійснення моніторингу та контролю державної допомоги Комітет має повноваження, визначені [Законом України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»](#) (далі - Закон про ДД). Зокрема, Законом про ДД встановлено правові засади проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання, здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції, встановлено зобов'язання для надавачів державної допомоги щодо подання повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, інформації про чинну державну допомогу, а також визначено механізм повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції.

З метою забезпечення ефективної реалізації повноважень, покладених на Комітет як на Уповноважений орган, у Комітеті діє Департамент моніторингу і контролю державної допомоги (далі – Департамент), створений у липні 2017 року на виконання міжнародних зобов'язань України, які виникли, зокрема, внаслідок підписання [Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами](#) (далі – Угода про асоціацію), з іншої сторони, та [Договору про заснування Енергетичного Співтовариства](#).

Згідно з розділом 8 «Проведення моніторингу державної допомоги» Закону про ДД Комітет веде реєстр державної допомоги, який розміщено на офіційному сайті Комітету в рубриці [«Портал державної допомоги»](#).

Також у цій рубриці розміщено інформацію щодо рішень, прийнятих Комітетом по суті у сфері державної допомоги, та справ про державну допомогу.

Згідно з визначенням, наведеним у п. 1 ч. 1 ст. 1 Закону про ДД, державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.

Надавачами такої державної допомоги є органи влади, органи місцевого самоврядування, органи адміністративно-господарського управління та контролю, а також юридичні особи, що діють від їх імені, уповноважені розпоряджатися ресурсами держави чи місцевими ресурсами й ініціюють та/або надають державну допомогу отримувачу.

Надавачі державної допомоги суб'єктам господарювання, аналізуючи певні заходи державної підтримки на наявність ознак державної допомоги, беручи на себе власну відповідальність, мають право не подавати повідомлення до Комітету, якщо:

не виконуються кумулятивні умови державної допомоги, що дає їм підстави вважати підтримку такою, що не є державною допомогою; державна допомога надається в розмірі, меншому ніж еквівалент 200 тис. євро, на три роки, повідомлення про надання якої не потрібне.

Підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:

підтримка надається суб'єкту господарювання	фінансування державної підтримки здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів	підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності	підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції
---	--	--	---

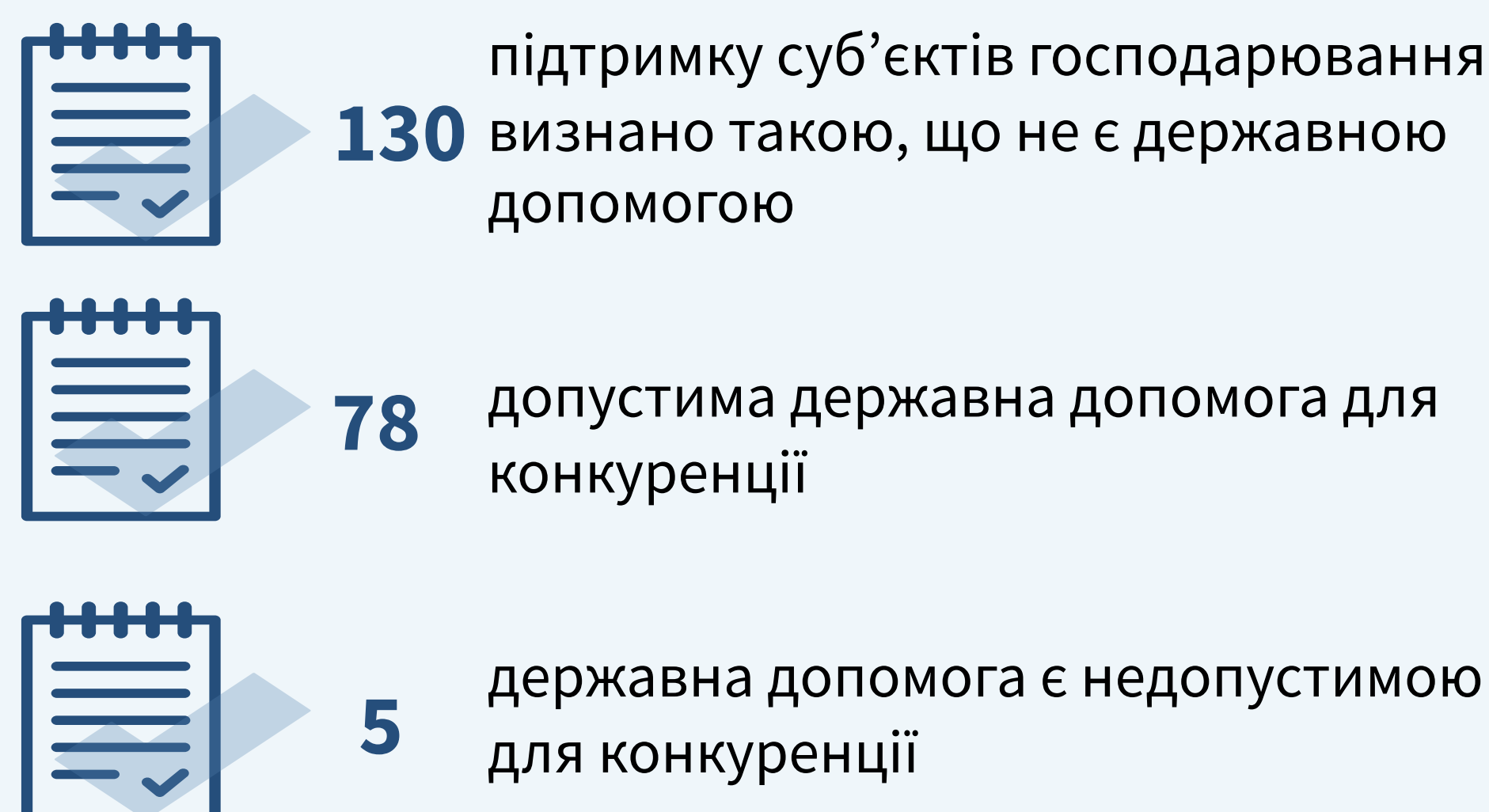
Протягом 2021 року органами Комітету прийнято **178** рішень по суті у сфері державної допомоги.

У 2021 році, як і в попередні роки, найбільше отримано повідомлень про державну допомогу суб'єктам господарювання від органів місцевого самоврядування. Відтак із загальної кількості рішень, прийнятих органами Комітету, частка рішень, які стосувалися надання державної допомоги органами місцевого самоврядування, становить:

До п'ятірки регіонів за кількістю прийнятих рішень у 2021 році увійшли Донецька (18), Дніпропетровська (17), Запорізька (14), Полтавська (14) області та м. Київ (11).

Кількість висновків, викладених у рішеннях*, прийнятих у 2021 році:

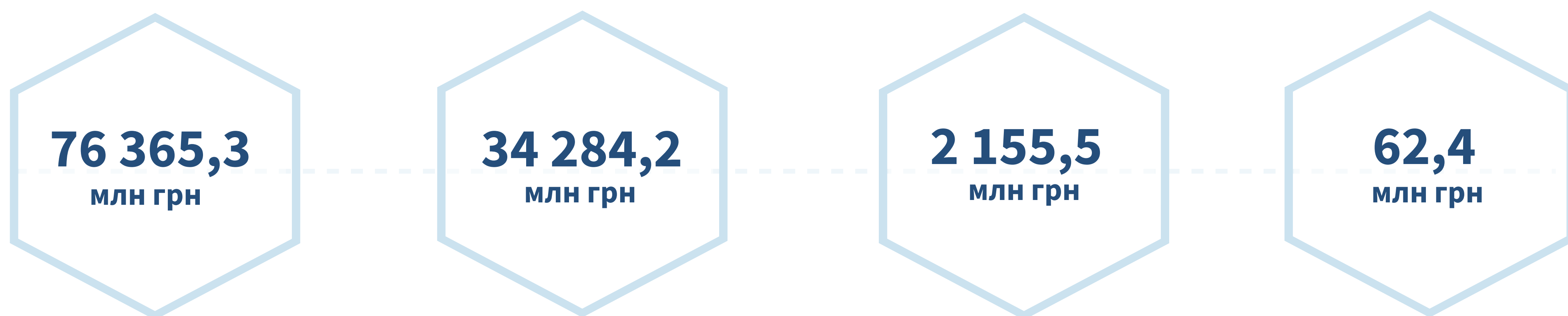

*Частина прийнятих Комітетом рішень у резолютивній частині містить декілька висновків.

У **44** рішеннях, прийнятих у 2021 році, Комітет визначив умови допустимості державної допомоги для узгодження надавачами цієї допомоги з вимогами законодавства у сфері державної допомоги, з них у **5** рішеннях наявні зобов'язання про припинення та/або повернення незаконної державної допомоги, визнаної недопустимою для конкуренції.

Рішення Комітету стосувалися підтримки та державної допомоги на загальну суму (без врахування гарантій в євро), у тому числі:

112 867,4
млн грн

стосувалися рішення Комітету про допустимість державної допомоги для конкуренції

стосувалися рішення Комітету щодо визнання підтримки суб'єктів господарювання такою, що не є державною допомогою

стосувалися державної підтримки, зазначеної в рішеннях стосовно здійснення функцій замовника, щодо якої відповідні обсяги допустимої/недопустимої державної допомоги для конкуренції на момент прийняття таких рішень встановити неможливо

стосувалися рішення Комітету про визнання державної допомоги недопустимою для конкуренції

Протягом 2021 року було прийнято 15 рішень стосовно надання державної допомоги у формі гарантії на загальну суму

193,6 та **7 405,3**
млн євро та млн грн

Приклади рішень

НАДАВАЧ	АДМІНІСТРАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ СПЕЦІАЛЬНОГО ЗВ'ЯЗКУ ТА ЗАХИСТУ ІНФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ
ОТРИМУВАЧІ	КОНЦЕРН РАДІОМОВЛЕННЯ, РАДІОЗВ'ЯЗКУ ТА ТЕЛЕБАЧЕННЯ
РІШЕННЯ АМКУ	від 23 грудня 2021 р. № 718-р
МЕТА (ЦІЛЬ) ПІДТРИМКИ	Розв'язання соціальних та економічних проблем загальнонаціонального характеру; побудова загальнонаціональної цифрової багатоканальної телемережі МХ-7; захист життєво важливих інтересів громадян, суспільства та держави у протидії внутрішнім та зовнішнім інформаційним загрозам; забезпечення інформаційної стійкості суспільства та держави.
ОЧІКУВАНИЙ РЕЗУЛЬТАТ	Забезпечення повноцінного покриття цифровим ефірним мовленням території України; відновлення контролю за інформаційним простором України в частині розповсюдження ефірного телебачення; забезпечення доступу населення на прикордонних територіях до програм українського телебачення.
ФОРМА	Гарантія.
ПІДСТАВИ ДЛЯ НАДАННЯ	Указ Президента України від 18.05.2021 № 198/2021 «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14.05.2021 «Щодо окремих заходів із забезпечення інформаційної безпеки»; постанова Кабінету Міністрів України від 11.10.2021 № 1050 «Про надання у 2021 році державної гарантії за зобов'язаннями Концерну радіомовлення, радіозв'язку та телебачення»; Програма підвищення обороноздатності і безпеки держави в частині матеріально-технічного забезпечення побудови загальнонаціональної цифрової багатоканальної телемережі МХ-7, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 11.08.2021 № 826.
ТРИВАЛІСТЬ	14.08.2021 – IV квартал 2028 року.

Комітет постановив, що **державна допомога** у формі державної гарантії Адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, яка забезпечує виконання боргових зобов'язань за запозиченням, залученим Концерном радіомовлення, радіозв'язку та телебачення, що надається на підставі Програми підвищення обороноздатності і безпеки держави в частині матеріально-технічного забезпечення побудови загальнонаціональної цифрової багатоканальної телемережі МХ-7, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 11.08.2021 № 826, та постанови КМУ від 11.10.2021 № 1050 «Про надання у 2021 році державної гарантії за зобов'язаннями Концерну радіомовлення, радіозв'язку та телебачення» на період з 14.08.2021 по IV квартал 2028 року, **є допустимою** для конкуренції відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» **за умови виконання** Адміністрацією Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України, зокрема, таких **зобов'язань**:

1) обов'язок щодо надання послуг із поширення телевізійних програм у цифровому форматі як послуг загального економічного інтересу має бути покладений на Концерн радіомовлення, радіозв'язку та телебачення відповідним нормативним чи розпорядчим актом/договором, в якому повинні бути чітко визначені:

- зміст та тривалість надання послуг, чітке визначення послуг;
- характер спеціальних чи виняткових прав, що надаються для надання послуг;
- опис механізму компенсації та параметрів для розрахунку й перегляду компенсації за надання послуг, враховуючи, що сума компенсації не повинна перевищувати суми, необхідної для покриття витрат на надання послуг загального економічного інтересу (сума компенсації не повинна перевищувати різницю між понесеними при наданні послуг загального економічного інтересу витратами та доходами від надання послуг загального економічного інтересу), а також не повинна спрямовуватися на надання інших послуг; витрати на ресурси, пов'язані одночасно як із наданням послуг загального економічного інтересу, так і з наданням інших послуг, повинні розподілятися пропорційно на ці види діяльності відповідним значимим способом, що забезпечується веденням окремого бухгалтерського обліку за кожним видом діяльності; - заходи щодо уникнення надання надмірної компенсації та повернення компенсації у випадку надання компенсації в завищеному розмірі;

2) забезпечити здійснення контролю обсягів державної допомоги та заходів, на які вона спрямовується, з метою уникнення надання надмірної компенсації та повернення компенсації у випадку надання компенсації у завищеному розмірі.

НАДАВАЧ

МІНІСТЕРСТВО ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ УКРАЇНИ

ОТРИМУВАЧІ

ЮРИДИЧНІ ОСОБИ, ЯКІ ВІДПОВІДАЮТЬ ВИМОГАМ, ПЕРЕДБАЧЕНИМ СТАТТЕЮ 5 ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СТИМУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ ЦИФРОВОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ» ТА ЯКІ, ВІДПОВІДНО, ПЕРЕБУВАЮТЬ У СТАТУСІ РЕЗИДЕНТА ДІЯ СІТІ

РІШЕННЯ

ТАК АМКУ

МЕТА (ЦІЛЬ)

ПІДТРИМКИ

ОЧІКУВАНИЙ

РЕЗУЛЬТАТ

ФОРМА

від 06 жовтня 2021 р. № 133-р/тк

Забезпечення соціально-економічного розвитку України як регіону в цілому та забезпечення зайнятості населення.

Детінізація сфер цифрової економіки, визначених у статті 5 Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні».

Податкові стимули для резидентів Дія Сіті:

- 1) надання резидентам Дія Сіті права переходу на оподаткування податком на прибуток на особливих умовах;
- 2) оподаткування ПДФО за ставкою 5% заробітної плати працівників резидентів Дія Сіті та винагороди залучених ними гіг-спеціалістів;
- 3) надання окремих пільг із ПДФО, а саме, звільнення від оподаткування суми доходу, отриманого платником податку у вигляді дивідендів, які нараховуються платнику податків емітентом акцій (інших корпоративних прав) - резидентом Дія Сіті, за умови якщо такий резидент Дія Сіті обрав модель оподаткування податком на прибуток на особливих умовах та ним не здійснював виплату дивідендів за акціями (іншими корпоративними правами) протягом двох послідовних календарних років, включення до складу податкової знижки суми витрат платника податку, сплачених на придбання акцій (інших корпоративних прав), емітентом яких є резидент Дія Сіті, за умов, передбачених Законом України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», та за умови, що розмір такої знижки не перевищує суми річного загального оподатковуваного доходу платника податку, нарахованого як заробітна плата та (або) як дивіденди;
- 4) нарахування ЄСВ на суму заробітної плати працівників резидентів Дія Сіті та на суму винагороди залучених ними гіг-спеціалістів у розмірі мінімального страхового внеску.

ПІДСТАВИ ДЛЯ НАДАННЯ

Закон України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні»;
проект Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», який зареєстровано у Верховній Раді України 10.12.2020 за № 5376;
Податковий кодекс України;
Закон України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування».

ТРИВАЛІСТЬ

01.01.2022 – 01.01.2047

У результаті розгляду повідомлення про нову програму державної допомоги Комітетом визнано **державну підтримку**, яку надаватиме Міністерство цифрової трансформації України на підставі Закону України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні» та проекту Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», який зареєстровано у Верховній Раді України 10.12.2020 за № 5376:

1) у формі надання юридичним особам – резидентам Дія Сіті права переходу на оподаткування податком на прибуток на особливих умовах **такою, що не є державною допомогою** у розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

2) у формі:

- оподаткування податком на доходи фізичних осіб за ставкою 5% заробітної плати працівників резидентів Дія Сіті та винагороди залучених ними гіг-спеціалістів; - надання окремих пільг із податку на доходи фізичних осіб, а саме, звільнення від оподаткування суми доходу, отриманого платником податку у вигляді дивідендів, які нараховуються платнику податків емітентом акцій (інших корпоративних прав) - резидентом Дія Сіті, за умови якщо такий резидент Дія Сіті обрав модель оподаткування податком на прибуток на особливих умовах та ним не здійснював виплату дивідендів за акціями (іншими корпоративними правами) протягом двох послідовних календарних років, включення до складу податкової знижки суми витрат платника податку, сплачених на придбання акцій (інших корпоративних прав), емітентом яких є резидент Дія Сіті, за умов, передбачених Законом України «Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні», та за умови, що розмір такої знижки не перевищує суми річного загального оподатковуваного доходу платника податку, нарахованого як заробітна плата та (або) як дивіденди; - нарахування єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування на суму заробітної плати працівників резидентів Дія Сіті та на суму винагороди залучених ними гіг-спеціалістів у розмірі мінімального страхового внеску, **державною допомогою, допустимою для конкуренції**, у розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

НАДАВАЧ**ОТРИМУВАЧІ****РІШЕННЯ
ТАК АМКУ****МЕТА (ЦІЛЬ)
ПІДТРИМКИ****ОЧІКУВАНИЙ
РЕЗУЛЬТАТ****ФОРМА****ПІДСТАВИ ДЛЯ
НАДАННЯ****ТРИВАЛІСТЬ****МЕТА ПРОГРАМИ****МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ****СУБ'ЄКТИ ГОСПОДАРЮВАННЯ МІКРОПІДПРИЄМНИЦТВА, МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА - РЕЗИДЕНТИ УКРАЇНИ; АГЕНТ - АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ДЕРЖАВНИЙ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИЙ БАНК УКРАЇНИ»; БАНКИ-КРЕДИТОРИ****від 25 листопада 2021 р. № 156-р/тк**

Підтримка спрямована як на збереження робочих місць та фінансової стабільності МСП, так і на запровадження нових напрямів діяльності, розвитку конкурентоспроможності МСП, збільшення рівня зайнятості населення та купівлю фермерськими господарствами земельних ділянок сільськогосподарського призначення.

Розвиток та запобігання банкрутству мікро-, малих та середніх підприємств, збереження робочих місць.

Державна гарантія. Підтримка надається шляхом часткового гарантування державою повернення основної суми за кредитами суб'єктів господарювання МСП – резидентів України, отриманих ними від банків-кредиторів у рамках портфеля кредитів.

Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання надання державних гарантій на портфельній основі» від 14.07.2021 № 723 (далі - Постанова КМУ).

З 14.07.2021 на невизначений термін.

Підтримка МСП, які не мають достатнього для банків забезпечення своїх кредитних зобов'язань.

Завдяки участі у програмі та отриманню банками-кредиторами державної портфельної гарантії позичальники-МСП можуть отримувати кредити в більших сумах, ніж вони мали б можливість отримати без державної гарантії, однак сплачують плату за такі кредити на ринковому рівні. У результаті розгляду повідомлення **державна підтримка**, яку надає Міністерство фінансів України на підставі Постанови КМУ, у рамках програми надання державних гарантій на портфельній основі на рівні акціонерного товариства «Державний експортно-імпорتنний банк України» як Агента, банків-кредиторів, позичальників - суб'єктів господарювання мікропідприємництва, малого та середнього підприємництва, визнана такою, що **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

НАДАВАЧ**ОТРИМУВАЧ****РІШЕННЯ АМКУ****МЕТА (ЦІЛЬ)
ПІДТРИМКИ****ОЧІКУВАНИЙ
РЕЗУЛЬТАТ****ФОРМА****ПІДСТАВИ ДЛЯ
НАДАННЯ****ТРИВАЛІСТЬ****ДЕПАРТАМЕНТ ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА ЛУЦЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ****ЛУЦЬКЕ СПЕЦІАЛЬНЕ КОМУНАЛЬНЕ АВТОТРАНСПОРТНЕ ПІДПРИЄМСТВО
«ЛУЦЬКСПЕЦКОМУНТРАНС»****від 05 серпня 2021 р. № 454-р**

Належне обслуговування полігону твердих побутових відходів у селі Брище Луцького району Волинської області, створення фінансових умов для подальшого якісного поводження з побутовими відходами на території Луцької міської територіальної громади, забезпечення утримання в належному санітарно-технічному стані об'єктів благоустрою.

Належне обслуговування полігона в селі Брище Луцького району Волинської області, купівля необхідної спецтехніки, реалізація якісних послуг поводження з побутовими відходами Підприємством та санітарне оброблення територій громади, утримання сміттесортувальної станції та запуск нового обладнання для сміттесортування.

Субсидія.

Програма підтримки ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» на 2021 рік, затверджена рішенням Луцької міської ради від 23.06.2021 № 13/105 «Про Програму підтримки ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс на 2021 рік».

01.01.2021 – 31.12.2021

Для оцінки допустимості державної допомоги ЛСКП «Луцькспецкомунтранс», для діяльності поводження з побутовими відходами Комітет використав рішення Комісії 2012/21/EU від 20 грудня 2011 року щодо застосування статті 106 (2) ДФЄС до державної допомоги у формі компенсації витрат на надання державних послуг певним суб'єктам господарювання, яким доручено надання послуг загального економічного інтересу, та Рамкове повідомлення Комісії ЄС щодо державної допомоги у формі компенсації за надання публічних послуг (2011) 2012/C 8/03. За результатом розгляду справи визнано, що **державна допомога**, яка надається ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс» на здійснення діяльності з поводження з побутовими відходами на період з 01.01.2021 по 31.12.2021, у сумі 18 090 800 грн, **є допустимою для конкуренції**, за умови виконання надавачем державної допомоги зобов'язань. На виконання рішення було надано Порядок використання коштів, передбачених у бюджеті Луцької міської територіальної громади для надання фінансової підтримки на покриття збитків від основної діяльності ЛСКАП «Луцькспецкомунтранс», затверджений рішенням Луцької міської ради від 27.10.2021 № 20/38.

Діяльність Комітету як Уповноваженого органу з моніторингу державної допомоги

На виконання Угоди про асоціацію протягом 2021 року Комітет продовжував здійснення інвентаризації державної допомоги, що існувала на день набрання чинності Законом про ДД.

Відповідно до частини другої статті 267 Угоди про асоціацію Україна має створити повний реєстр програм державної допомоги, яка надавалася до 02.08.2017.

Надавачі державної допомоги до 02.08.2022 повинні узгодити свої програми з критеріями, визначеними у ст.ст. 262 та 264 Угоди про асоціацію.

Наразі на вебпорталі Комітету опубліковано [тестовий реєстр чинної державної допомоги](#), що існувала до 02.08.2017 та оцінена Комітетом.

Також із метою узгодження схем державної допомоги з критеріями, визначеними у статтях 262 та 264 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, зокрема, у 2021 році здійснювалась активна робота в межах:

- тематичної підгрупи галузевої робочої групи «Державна допомога» щодо узгодження потенційних заходів державної допомоги, передбачених Податковим та Митним кодексами України, із Законом про ДД та Угодою про асоціацію;
- робочої групи з питань визначення єдиних підходів для реформування системи підтримки відновлювальної енергетики України.

Крім цього, Комітетом розроблено План заходів з удосконалення інституту державної допомоги суб'єктам господарювання в Україні на 2021-2023 роки, яким, серед іншого, передбачено заходи щодо інвентаризації чинної державної допомоги та узгодження із Законом.

У частині виконання функції моніторингу державної допомоги Комітет аналізує проекти нормативно-правових актів стосовно наявності в них норм щодо державної допомоги.

У 2021 році Комітетом було проаналізовано та:

 надано висновки до **58** проектів НПА, що надійшли на погодження від міністерств та інших ЦОБВ, з них:

31 погоджено без зауважень;

26 погоджено із зауваженнями;

1 погоджено після врахування наданих зауважень;

 висловлено зауваження до **3** НПА, внесених КМУ до порядку денного засідань Уряду та урядових комітетів.

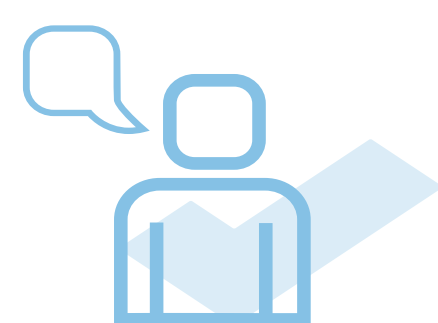
Підвищення обізнаності у сфері державної допомоги

З метою подальшого розвитку ефективної системи державної допомоги одним із пріоритетних напрямів роботи Комітету, як і в попередні роки, залишається поширення знань про державну допомогу.

Впродовж 2021 року проведено:

>1 525 консультацій із надавачами державної допомоги;

32 виступи із питань надання державної допомоги на конференціях, семінарах та зустрічах.

У 2021 році Комітетом, за письмовими зверненнями надавачів та отримувачів державної підтримки, надано **168** письмових індивідуальних роз'яснень із питань застосування законодавства у сфері державної допомоги.

Також, зважаючи на непоодинокі звернення надавачів та отримувачів державної підтримки, Комітет, узагальнивши отримані питання, надав роз'яснення щодо:

- [застосування законодавства у сфері державної допомоги в умовах поширення COVID-19](#) (роз'яснення Комітету від 20 травня 2021 року № 1-рр/дд);
- [поширення законодавства про державну допомогу у сфері теплопостачання](#) (роз'яснення Комітету від 23 вересня 2021 року № 2-рр/дд);
- [надання підтримки суб'єктам господарювання, які надають послуги пасажирських перевезень міським електричним транспортом](#) (Роз'яснення Комітету від 09 грудня 2021 р. № 3-рр/дд).

Комітет продовжував співпрацю з проектом технічної допомоги ЄС «Підтримка Антимонопольного комітету України у впровадженні правил державної допомоги» (далі – Проект SESAR).

З метою підвищення кваліфікації представників територіальних відділень Комітету та обізнаності надавачів державної допомоги на місцевому рівні щодо питань застосування законодавства у сфері державної допомоги фахівці Комітету взяли участь у семінарах із практичних аспектів системи правозастосування та адвокатування конкуренції в країнах ЄС, організованих Проектом SESAR у містах України.

Семінари охоплювали теми, які є істотними та необхідними для розуміння всіма сторонами, що беруть участь у застосуванні правил державної допомоги, визначених Законом про ДД та відповідними підзаконними актами. Основна мета курсу – надати учасникам базові знання про поняття державної допомоги, цілі державної допомоги, які можуть бути допустимими, основні форми та інструменти державної допомоги, конкретні секторальні правила, законодавчі процедури щодо вимоги повідомлення тощо.

Нормотворча діяльність

Угода про асоціацію передбачає, що в Україні система регулювання державної допомоги суб'єктам господарювання повинна відповідати аналогічній системі в ЄС. Україна має зобов'язання узгодити національне законодавство у сфері державної допомоги та практику його застосування з *acquis* ЄС. Відтак Комітет постійно вживає заходів щодо удосконалення необхідної нормативно-правової бази у сфері державної допомоги.

У 2021 році Комітет ініціював та організував низку засідань галузевої робочої групи «Державна допомога» (далі - ГРГ) в межах третього рівня системи координації міжнародної технічної допомоги для визначення і впровадження ключових пріоритетів розвитку України, представленої трьома рівнями:

- 1) форум «Партнерство з розвитку»;
- 2) стратегічна платформа;
- 3) секторальні робочі групи.

У рамках ГРГ Комітетом було створено 2 підгрупи:

- 1) «Оцінка допустимості державної допомоги в умовах Covid-19» (за результатом роботи якої підготовлено постанову КМУ «Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на подолання наслідків, спричинених коронавірусною хворобою COVID-19»);
- 2) «Приведення норм Податкового та Митного кодексу України до вимог законодавства з державної допомоги» (метою роботи якої є виявлення в цих кодексах норм щодо заходів чинної державної допомоги та узгодження їх із законодавством щодо державної допомоги).

За умов пандемії коронавірусної хвороби COVID-19, з метою якнайшвидшого та максимально ефективного подолання її наслідків Комітетом спільно з Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України і Міністерством фінансів України за участю експертів Європейського Союзу розроблено постанову Кабінету Міністрів України «**Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на подолання наслідків, спричинених коронавірусною хворобою COVID-19**» від 03.03.2021 № 200.

Відповідно до [постанови КМУ від 03.03.2021 № 200](#) допустимою вважається:

☒ допомога в розмірі до 400 тис. євро для всіх суб'єктів господарювання, які постраждали внаслідок карантинних заходів, що заважають здійснювати економічну діяльність;	☒ допомога у формі нових гарантій за індивідуальними кредитами;
☒ інвестиційна допомога для виробництва відповідних товарів, пов'язаних із запобіганням, виникненням, поширенням, лікуванням та профілактикою коронавірусної хвороби COVID-19;	☒ допомога у формі компенсації процентних ставок за кредитами;
	☒ допомога у формі відстрочки податкового та/або внеску на соціальне забезпечення;
	☒ допомога по частковому безробіттю на період карантину.

Для забезпечення її виконання прийнято розпорядження [від 29.04.2021 № 10-рп](#) «Про звільнення від обов'язку повідомлення державної допомоги, що направлена на подолання наслідків, спричинених коронавірусною хворобою COVID-19», зареєстроване в Міністерстві юстиції України 12.05.2021 за № 626/36248.

Розпорядження АМКУ від 29.04.2021 № 10-рп **передбачає звільнення від обов'язку повідомлення про нову державну допомогу надавачів державної допомоги, що спрямована на подолання наслідків, спричинених коронавірусною хворобою COVID-19, якщо вона відповідає Критеріям**, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 №200.

З метою створення організаційно-правових механізмів здійснення оцінки допустимості державної допомоги у вугільній галузі розроблено постанову Кабінету Міністрів України «**Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання у вугільній галузі**» від 13.01.2021 № 38.

Відповідно до постанови КМУ від 13.01.2021 № 38 допустимими вважаються:

- закриття вугледобувних підприємств або їх відокремлених підрозділів;
- покриття поточних та виняткових витрат;
- заходи з технічного переоснащення та модернізації вугледобувних підприємств;
- забезпечення доступу до запасів вугілля.

З метою створення організаційно-правових механізмів здійснення оцінки допустимості державної допомоги на охорону навколишнього природного середовища для конкуренції розроблено постанову Кабінету Міністрів України «**Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на охорону навколишнього природного середовища**» від 11.10.2021 № 1060.

Постанова КМУ від 11.10.2021 № 1060 визначає:

- мету, форми й категорії отримувачів державної допомоги;
- умови та спосіб розрахунку сукупного розміру та максимальний розмір державної допомоги, яка може надаватися;
- витрати, що можуть бути відшкодовані отримувачам державної допомоги;

Комітетом підготовлено проекти трьох постанов Уряду щодо критеріїв допустимості державної допомоги окремим категоріям отримувачів:

«Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки культури та збереження культурної спадщини ».	Схвалено 02.12.2021 на засіданні Урядового комітету з питань європейської та євроатлантичної інтеграції, міжнародного співробітництва, культури, молоді, спорту та інформаційної політики, але на засіданні Кабінету Міністрів України 09.12.2021 знято з розгляду.
«Про затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги у галузі авіації ».	
«Про внесення змін до затвердження Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для підтримки малого та середнього підприємництва ».	Наприкінці 2021 року доопрацьовувалися за участю європейських експертів.

У 2021 році також розроблено проект постанови КМУ «Про внесення змін до Порядку повернення незаконної державної допомоги, недопустимої для конкуренції», який опрацьовано з експертами ЄС та схвалено 15.12.2021 на засіданні Комітету. Наразі проект акта перебуває на узгодженні із заінтересованими ЦОВВ та Асоціацією міст України.

Проектом постанови передбачається впровадження правового регулювання відносин між Антимонопольним комітетом України (як Уповноваженим органом з питань державної допомоги), надавачами незаконної державної допомоги та її отримувачами під час застосування процедури повернення незаконної державної допомоги.

Прийняття постанови сприятиме виконанню Україною зобов'язань відповідно до ч. 1 статті 267 Угоди про асоціацію між Україною та ЄС щодо прийняття національного законодавства про державну допомогу.

ДІЯЛЬНІСТЬ КОМІТЕТУ ЯК ОРГАНУ ОСКАРЖЕННЯ У СФЕРІ ПУБЛІЧНИХ ЗАКУПІВЕЛЬ

Одним із пріоритетів діяльності Комітету на 2021 рік визначено удосконалення функціонування органу оскарження у сфері публічних закупівель.

Слід зауважити, що в поточному році законодавство України у сфері публічних закупівель зазнало значних змін, у тому числі, й у частині функціонування органу оскарження. Зазначені зміни відображені в [Законі України «Про внесення змін до Закону України «Про публічні закупівлі» та інших законів України щодо вдосконалення системи функціонування та оскарження публічних закупівель» № 1530-IX](#) та [Законі України «Про внесення змін до деяких законів України щодо повноважень Антимонопольного комітету України у сфері публічних закупівель» № 1219-IX](#)

Основне питання вказаних змін стосувалось оптимізації роботи органу оскарження, яка мала полягати в розвантаженні державних уповноважених, що було реалізовано шляхом запровадження інституту уповноважених з розгляду скарг, які входитимуть до складу Комісії з розгляду скарг, та в лютому 2021 року внесені відповідні зміни до Закону України «Про Антимонопольний комітет України» а у червні 2021 року – до Закону України «Про публічні закупівлі».

На виконання вимог цих законів Комітетом [розпорядженням від 01.04.2021 № 9-рп](#) було Затверджено Порядок конкурсного відбору та призначення на посади уповноважених

Також Комітетом на виконання вимог Закону України «Про публічні закупівлі» [розпорядженням від 09.02.2021 № 3-рп](#) затверджено порядок участі суб'єктів оскарження та замовників у розгляді скарг шляхом застосування телекомунікаційних

З метою відкритості органу оскарження Комітетом із власної ініціативи запроваджено прямі трансляції засідань Колегії в мережі Інтернет на відповідних

з розгляду скарг про порушення у сфері публічних закупівель.

Виконання цих функцій потребувало розширення штату Комітету з відповідним матеріальним забезпеченням. У зв'язку із цим Комітет здійснював співпрацю з Міністерством фінансів України та Міністерством юстиції України. На сьогодні необхідні процедурні питання вирішені, що дозволяє найближчим часом нарешті розпочати процес відбору уповноважених з розгляду скарг, які мають замінити діючу колегію з розгляду скаг, що складається з державних уповноважених Комітету.

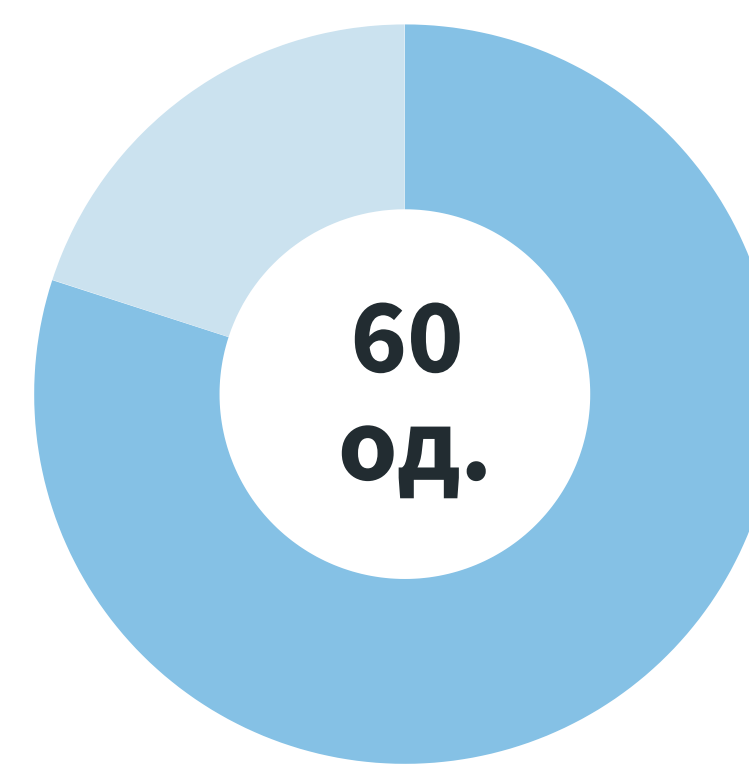
систем в інтерактивному режимі реального часу, який вже успішно застосовують замовники та скаржники, що дозволяє оптимізувати процес розгляду скарг та участі в ньому зацікавлених сторін.

каналах Комітету в youtube, що дозволяє будь-кому в будь-якій точці світу спостерігати за перебігом розгляду скарг в режимі онлайн.

Крім того, Комітетом за участю ЄБРР та ДП «Прозорро» розроблено та запущено в дію функціонал формувань рішень про прийняття скарг до розгляду та/або залишення скарг без розгляду за допомогою шаблонів рішень, що суттєво скорочує час співробітників Комітету на підготовку проектів відповідних рішень Органу оскарження.

Кількість скарг, які в середньому розглядаються за день

80% розглядається протягом мінімального передбаченого Законом строку - 10 робочих днів, що є найкоротшим строком розгляду скарг в Європі.

НАЙБІЛЬШ ПОШИРЕНІ ПОРУШЕННЯ / ПОМИЛКИ ЗАМОВНИКІВ ТА УЧАСНИКІВ ПРОЦЕДУР ЗАКУПІВЕЛЬ

Учасників під час підготовки пропозицій:

Ненадання у статусі переможця документів, передбачених Законом для переможця відповідно до статті 17 Закону, у порядку, встановленому Документацією (наприклад, ненаправлення таких документів поштовим зв'язком або неоприлюднення на вебпорталі Уповноваженого органу (залежно від вимоги))

Ненадання у складі тендерних пропозицій підтвердження відповідності технічним, якісним та кількісним характеристикам предмета закупівлі, встановленим замовником у тендерній документації

Відсутність у відповідних документах тендерної пропозиції всієї (повної) інформації та документів, передбачених вимогами тендерної документації

Неоскарження умов документації щодо неможливості виконання певних умов документації на етапі подання тендерних пропозицій

Надання у складі тендерної пропозиції інформації та договорів, предмет яких не підпадає під визначене в тендерній документації поняття «аналогічного»

Ненадання у складі тендерних пропозицій додатків до договорів (аналогічних договорів, на підтвердження матеріально-технічної бази тощо) у разі, якщо такі додатки визначені договорами, як невід'ємні частини

Надання незаповненого проекту договору у випадку наявності вимог щодо його заповнення

Суб'єктів оскарження під час підготовки та подання скарг:

Відсутність переліку документів (доказів), що підтверджують наявність у суб'єкта оскарження порушених прав та охоронюваних законом інтересів з приводу рішення, дії чи бездіяльності замовника, що суперечать законодавству у сфері публічних закупівель і внаслідок яких порушено право чи законні інтереси такої особи, пов'язані з його участю в процедурі закупівлі, у випадку, якщо скарги стосуються тендерної документації.

Оскарження документів, які надаються переможцями за результатами проведеного аукціону не на виконання вимог ст. 17 Закону, що не може бути підставою для відхилення пропозиції учасника

Оскарження дій замовників під час проведення інших процедур закупівель, ніж за якою подана скарга (що не передбачено Законом), та велика кількість скарг, в яких скаржники просять орган оскарження вчинити дії, які не належать до компетенції Колегії

Замовниками:

Неправомірне відхилення тендерних пропозицій учасників без права надання можливості усунути виявлені невідповідності в документах, які надаються на підтвердження відповідності кваліфікаційним критеріям, визначеним ст. 16 Закону та/або на підтвердження права підпису документів тендерної пропозиції/договору. Також неправомірне відхилення в разі саме відсутності документа, визначеного ст. 16 Закону, та/або на підтвердження права підпису документів тендерної пропозиції/договору

Неправомірне відхилення тендерних пропозицій учасників у разі, якщо на усунення недоліків учасником надано оновлені документи за ст. 16 Закону, відмінні від тих, які були зазначені в тендерній пропозиції

Надання замовником переможцю торгів можливості усунення невідповідностей, інших, ніж щодо інформації/документів, які надаються на підтвердження відповідності кваліфікаційним критеріям, визначеним ст. 16 Закону та/або на підтвердження права підпису документів тендерної пропозиції/договору

Віднесення до формальних (несуттєвих) помилок порушень/невідповідностей тощо, які не підпадають під таке визначення

Неправомірна відміна замовниками процедури закупівлі

Неправомірне застосування переговорної процедури закупівлі

Відхилення переможців під час проведення процедури «прекваліфікації» на другому етапі – аукціоні через невідповідність кваліфікаційним критеріям та/або невідповідність пропозиції умовам технічної специфікації

Відхилення тендерних пропозицій учасників, які визначили маржу у своїй ціновій пропозиції саме за результатами аукціону як від'ємну величину, на підставі п. 1 ч. 1 ст. 31 Закону (учасник зазначив у тендерній пропозиції недостовірну інформацію), у випадку надання учасником у складі тендерної пропозиції згоди з тим, що Замовник не може визнати переможцем учасника, що визначив маржу у своїй ціновій пропозиції за результатами аукціону як від'ємну величину

Неправомірне відхилення пропозицій учасників через ненадання ними зразків продукції, які відповідно до вимог Закону не є складовою пропозиції та не можуть бути підставою для відхилення

Відхилення тендерних пропозицій учасників, які визначили маржу у своїй ціновій пропозиції за результатами аукціону як від'ємну величину, на підставі п. 1 ч. 1 ст. 31 Закону (учасник процедури закупівлі не відповідає встановленим абз. 1 ч. 3 ст. 22 цього Закону вимогам до учасника відповідно до законодавства)

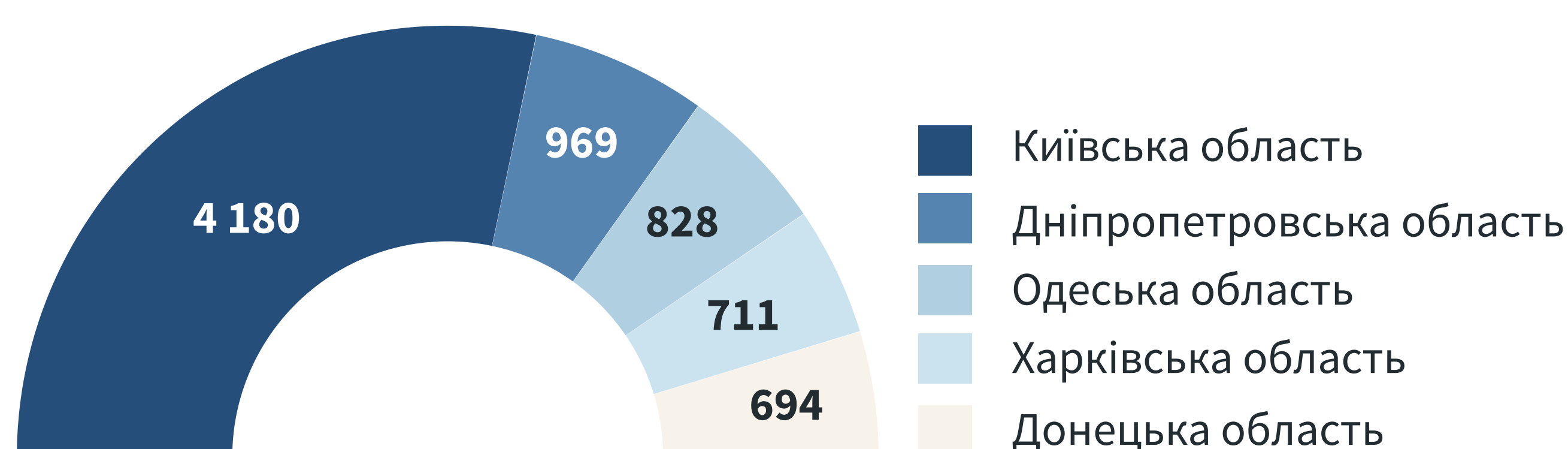
Неправомірне відхилення учасника з підстави надання (на думку Замовника) неналежного обґрунтування аномально низької ціни

Відхилення тендерних пропозицій учасників на підставі допущення формальних помилок

Неправомірне відхилення переможців торгів через ненадання/невідповідність документів, які не передбачені Законом для їх надання після проведення аукціону переможцями

Встановлення в тендерній документації технічних вимог до товару, яким відповідає продукція одного виробника

ТОП ОБЛАСТЕЙ (ЗА КІЛЬКІСТЮ ОРГАНІЗАТОРІВ ЗАКУПІВЕЛЬ)*

ТОП ОСКАРЖУВАНИХ ЗАМОВНИКІВ ТЕНДЕРІВ Й СКАРЖНИКІВ, ЯКІ ЗВЕРТАЛИСЬ У 2021 РОЦІ *

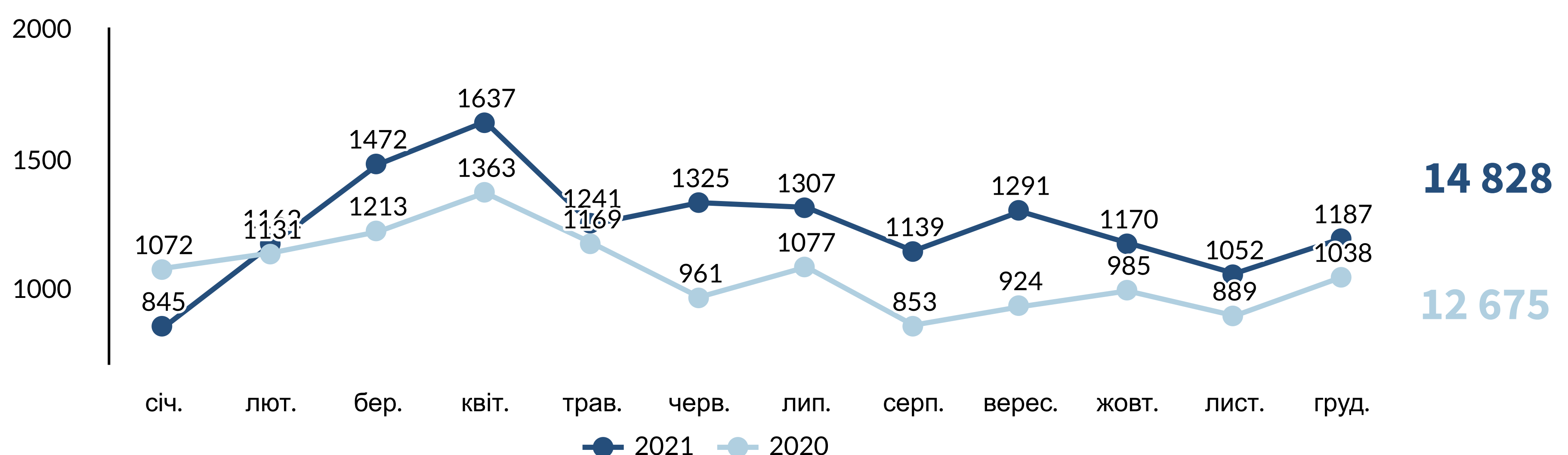

ТОП СФЕР ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У СТРУКТУРІ ОСКАРЖЕНЬ У 2021 РОЦІ *

ДІЯЛЬНІСТЬ ПОСТІЙНО ДІЮЧОЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ЗА 2021 РІК

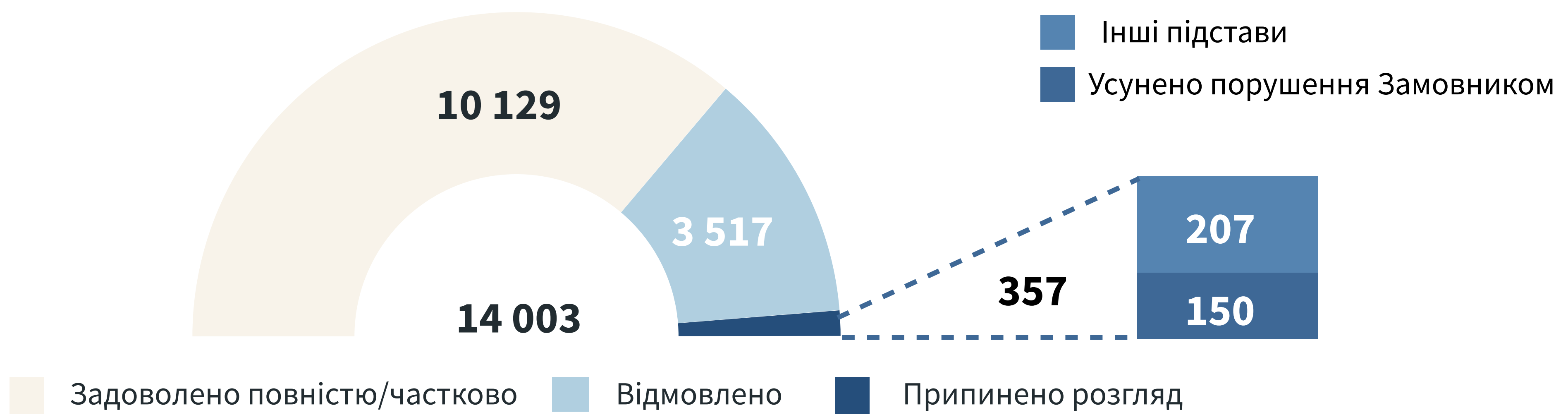
Кількість скарг, що надійшли на розгляд у 2020 - 2021 роках, од.

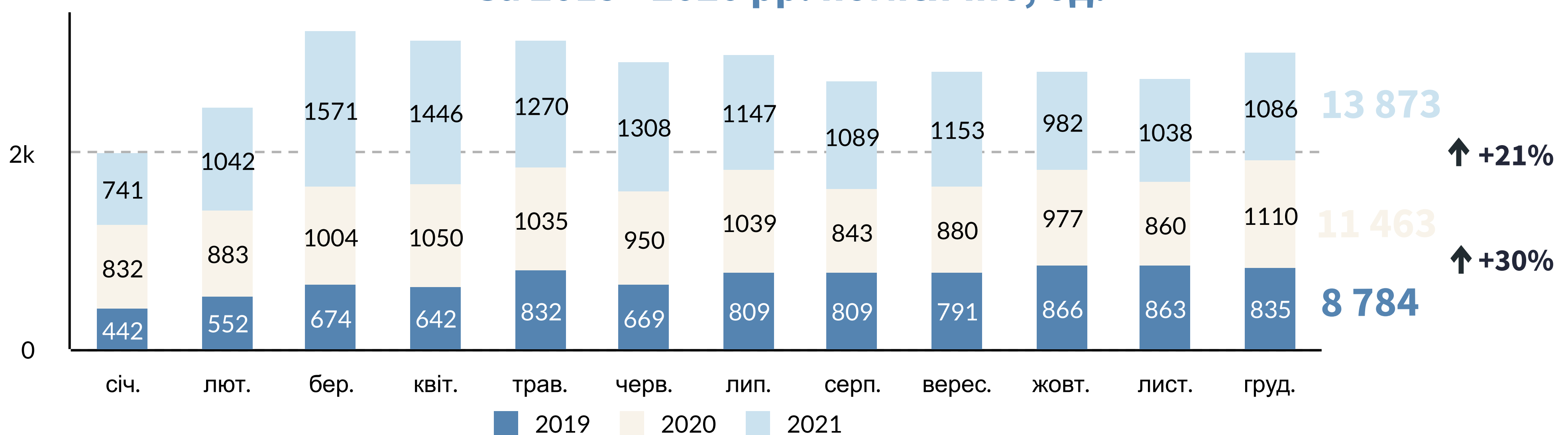
* За даними модуля ВІ Prozorro.

Структура розглянутих скарг, од.

Кількість рішень про прийняття скарги до розгляду за 2019 - 2020 рр. помісячно, од.

Статистичні дані щодо рішень Колегії, оскаржених до суду, од.

Знаходяться на розгляді (в суді першої, апеляційної, касаційної інстанції)

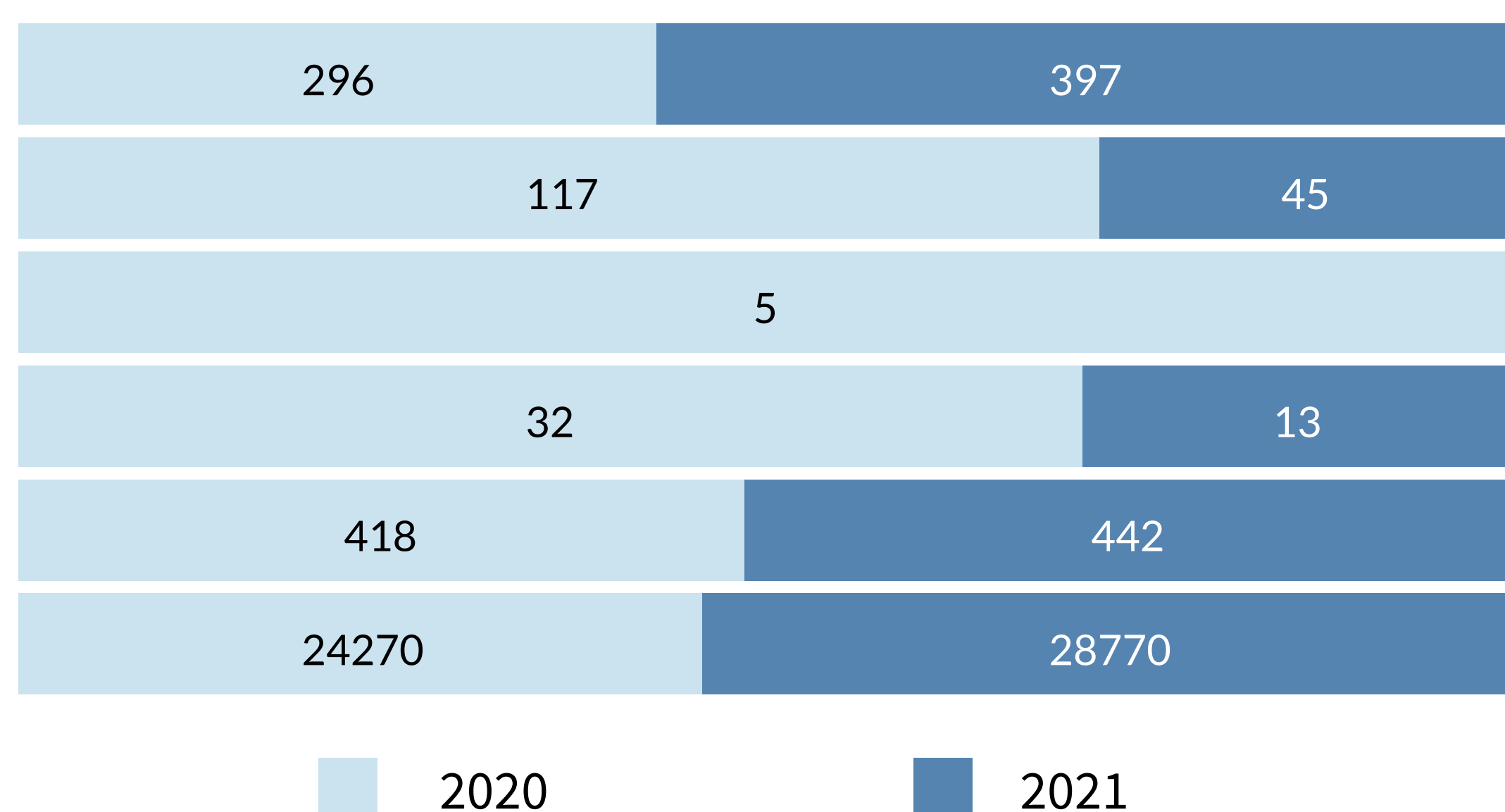
Залишено без змін

Скасовано судами остаточно

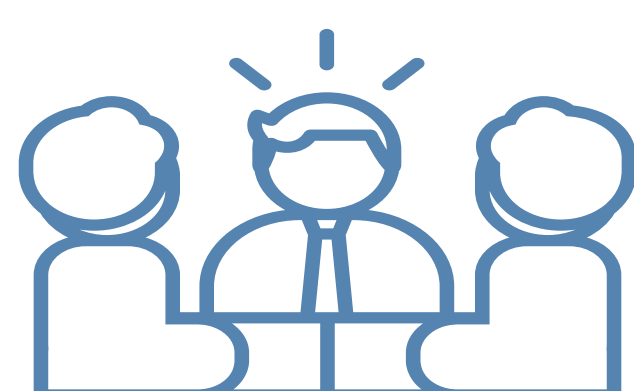
Скасовано судами першої та апеляційної інстанції

Оскаржено до суду

Кількість прийнятих рішень

Сплачено суб'єктами оскарження за подання скарг*

Проведено засідань Колегії

Очікувана вартість (загальна сума) процедур закупівель, за якими зобов'язано усунути порушення

Кількість листів, надісланих до правоохоронних органів

ІНФОРМАЦІЯ ЩОДО ПОРУШЕНЬ ЗАМОВНИКІВ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ЗАКУПІВЕЛЬ ТА ПРИКЛАДИ НЕТИПОВИХ СКАРГ

СКАРЖНИК

ТОВ «УКРГРАД КОМПАНІ»

ІДЕНТИФІКАТОР ЗАКУПІВЛІ

<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2021-01-09-000053-c>

ЗАМОВНИК

АТ «Лисичанськвугілля»

ПРЕДМЕТ ЗАКУПІВЛІ

Лісоматеріали хвойних порід

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ ПОРУШЕННЯ

Скарга щодо дискримінаційних умов документації: вимагався досвід виконання аналогічних договорів (з поставки лісоматеріалів хвойних порід) саме у вугільній галузі.

Колегія встановила дискримінаційність наведеної умови стосовно скаржника та зобов'язала Замовника внести відповідні зміни до документації

СКАРЖНИК

ТОВ «БІО-СЕРВІС»

ІДЕНТИФІКАТОР ЗАКУПІВЛІ

<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2021-01-26-002677-c>

ЗАМОВНИК

Управління освіти Оболонської районної в місті Києві державної адміністрації

ПРЕДМЕТ ЗАКУПІВЛІ

послуги із санітарно-гігієнічної обробки приміщень

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ ПОРУШЕННЯ

Скарга щодо дискримінаційних умов документації: місцезнаходження та реєстрація учасника в м. Київ.

Колегія встановила дискримінаційність наведеної умови по відношенню до скаржника та зобов'язала Замовника внести відповідні зміни до документації

СКАРЖНИК

ТОВ «ГРАНІТ-001»

ІДЕНТИФІКАТОР ЗАКУПІВЛІ

<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2021-02-04-014034-a>

ЗАМОВНИК

ДП «Агентство місцевих доріг Полтавської області»

ПРЕДМЕТ ЗАКУПІВЛІ

Капітальний ремонт автомобільної дороги загального користування

РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ ПОРУШЕННЯ

Скарга на документацію: у першій скарзі оскаржувалася вимога щодо надання листа-відгуку, адресованого саме замовнику цих торгів.

Колегія встановила дискримінаційність такої умови документації та зобов'язала замовника внести зміни.

Замовник вніс зміни, прибравши посилання на Замовника, при цьому передбачив необхідність посилання у відгуку на зазначену процедуру закупівлі, у такий спосіб залишивши, фактично суть вимоги незмінною, навіть ще більше обмежив права учасників потребою отримувати відгуки саме на зазначені торги.

Колегія встановила дискримінаційність наведеної умови по відношенню до скаржника та зобов'язала Замовника внести відповідні зміни до документації

СКАРЖНИК**ТОВ «ЕК «ЕНОЛЛ»****ІДЕНТИФІКАТОР ЗАКУПІВЛІ**<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2021-02-02-017075-a>**ЗАМОВНИК**

Управління головного Каховського магістрального каналу

ПРЕДМЕТ ЗАКУПІВЛІ

Електрична енергія

**РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ
ПОРУШЕННЯ**

Замовником були встановлені вимоги у Документації щодо наявності більше 25 гарантійних листів від учасників різного змісту (наприклад, погодження із синтаксисом тексту Документації, гарантія розуміння можливості замовником відхилити Пропозиції учасника тощо).

Скаржник оскаржував відсутність у складі Пропозиції допущеного учасника ТОВ «Херсонська обласна енергопостачальна компанія» таких листів.

Колегія встановила відсутність зазначених документів у складі Пропозиції зазначеного учасника та зобов'язала Замовника скасувати рішення про допущення до аукціону Пропозиції ТОВ «Херсонська обласна енергопостачальна компанія».

СКАРЖНИК**ТОВ «ВП «ПОЛІСАН»****ІДЕНТИФІКАТОР ЗАКУПІВЛІ**<https://prozorro.gov.ua/tender/UA-2021-05-17-010814-b>**ЗАМОВНИК**

Управління освіти Луцької міської ради

ПРЕДМЕТ ЗАКУПІВЛІ

фарби

**РЕЗУЛЬТАТ РОЗГЛЯДУ
ПОРУШЕННЯ**

Скаржник оскаржує проведення переговорної процедури закупівлі на підставі двічі відмінених торгів.

Колегія встановила, що в порушення вимог Закону, технічні характеристики товару, що був предметом Переговорної процедури, відрізнялися від предмета закупівель двічі відмінених торгів.

Колегія зобов'язала Замовника відмінити Переговорну процедуру закупівлі.

АНТИКОНКУРЕНТНІ УЗГОДЖЕНІ ДІЇ

Порушення законодавства про захист економічної конкуренції у сфері публічних закупівель зазвичай належать до найсерйозніших порушень.

Органи із захисту конкуренції в усьому світі посилюють увагу з метою виявлення та припинення таких порушень. Шкідливі наслідки порушень у сфері публічних закупівель цілком очевидні. Держава та споживачі отримують перевагу від конкуренції за рахунок нижчих цін та кращих продуктів і послуг.

Коли у сфері закупівель реалізується домовленість про обхід конкуренції шляхом таємної змови, споживачі та держава втрачають ці переваги. Конкурентний процес діє лише тоді, коли конкуренти встановлюють ціни незалежно один від одного, а Замовник не обмежує конкуренції.

Таємні картельні домовленості у сфері закупівель – це пряме порушення принципів конкуренції, що загалом визнається як найбільш шкідливе з усіх типів антиконкурентної поведінки.

Разом із тим, з метою забезпечення реалізації норм ст. 17 Закону України «Про публічні закупівлі», на вебпорталі Комітету в рубриці «Оскарження публічних закупівель» містяться зведені відомості про рішення органів Комітету щодо визнання вчинення суб'єктами господарювання порушень законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій (передбачених п. 4 ч. 2 ст. 6, п. 1 ст. 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»), які стосувалися спотворення результатів торгів (тендерів), а також щодо можливого подальшого судового розгляду цих рішень, їх перевірки, перегляду органами АМКУ.

Основними показниками у щорічних звітах Комітету, що стосується контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції учасниками торгів, аукціонів, конкурсів, тендерів у тому числі у сфері публічних закупівель, є кількість встановлених порушень у діях суб'єктів господарювання, а також розмір накладених штрафів, які у подальшому підлягають стягненню до державного бюджету.

Окремо слід зазначити, що під час проведення розслідування у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій, які стосуються спотворення результатів торгів (тендерів), спостерігається тенденція, що порушники аналізують рішення органів Комітету та враховують отриману інформацію для вчинення змов з метою уникнення відповідальності.

Ефективним методом боротьби з такими порушниками є взаємодія органів Комітету під час проведення розслідувань з правоохоронними органами. Одним із яскравих прикладів такої співпраці є розслідування у справі про антиконкурентні узгоджені дії кількох українських компаній та представництв іноземних суб'єктів господарювання в Україні, які стосуються спотворення результатів торгів із закупівель програмного забезпечення SAP. Значну частину матеріалів, використаних під час формування доказової бази у цій справі, Комітету надало у рамках міжвідомчої взаємодії Національне антикорупційне бюро України, що розслідує відповідне кримінальне провадження.

Микола СМУК

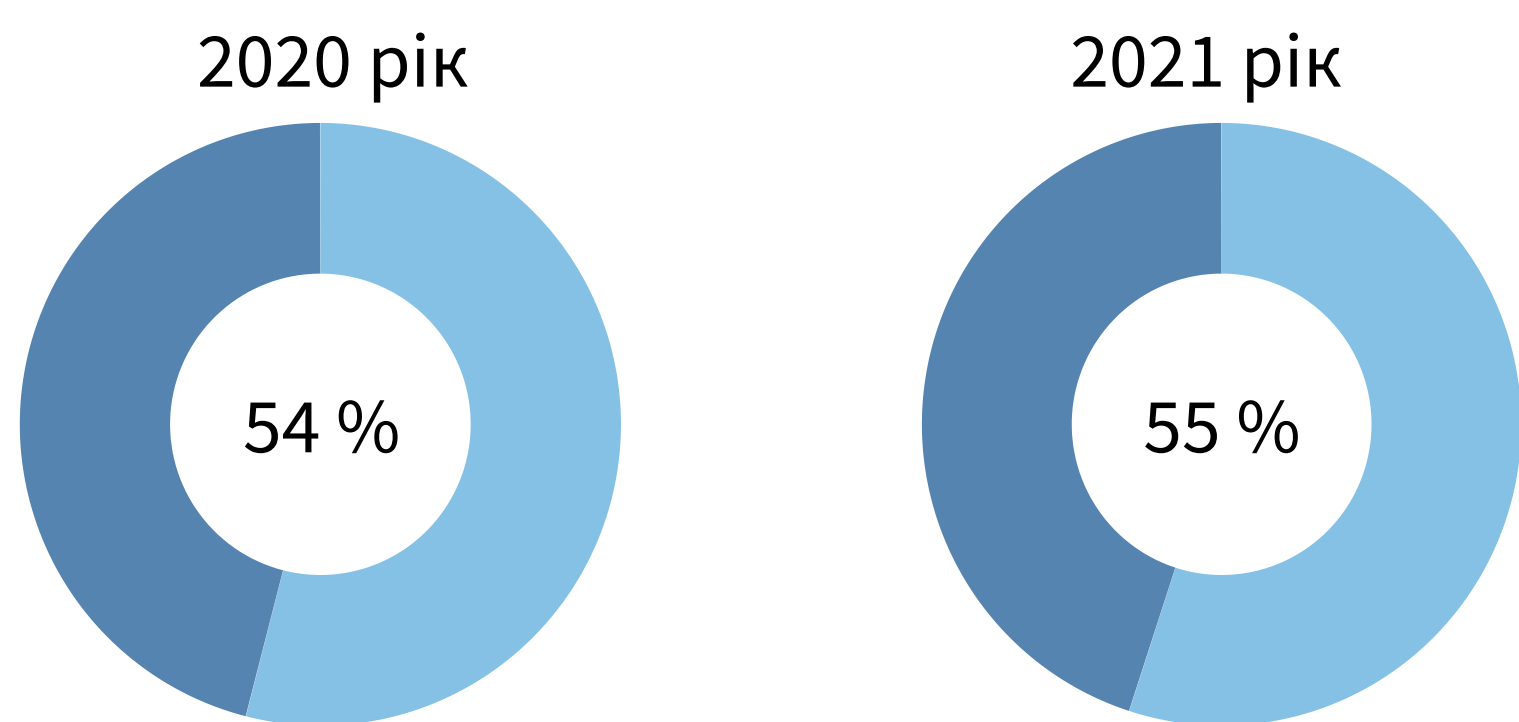
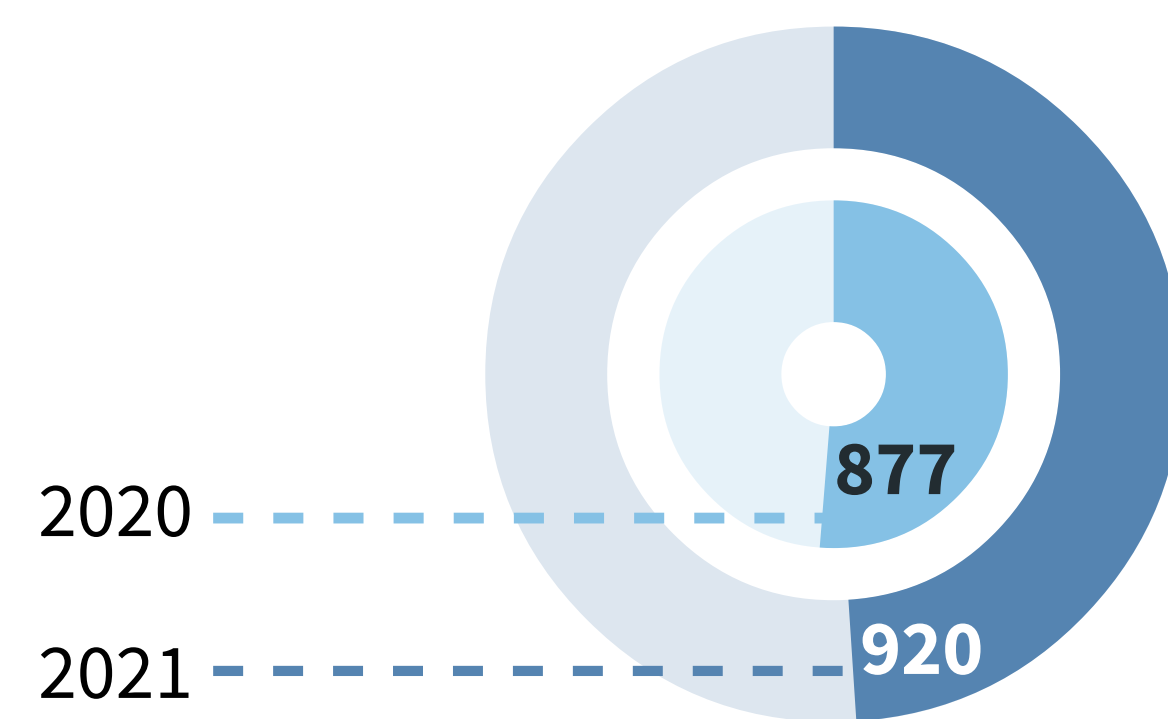
Начальник Управління
розслідувань окремих видів
антиконкурентних
узгоджених дій

Загальна кількість визнаних у 2021 році порушень у вигляді антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання становила **920** одиниць (у 2020 році - 877).
Всі порушення припинено в межах розгляду справ.

+43 од. (4,9%)

Зростання кількості припинених порушень у вигляді антиконкурентних узгоджених дій

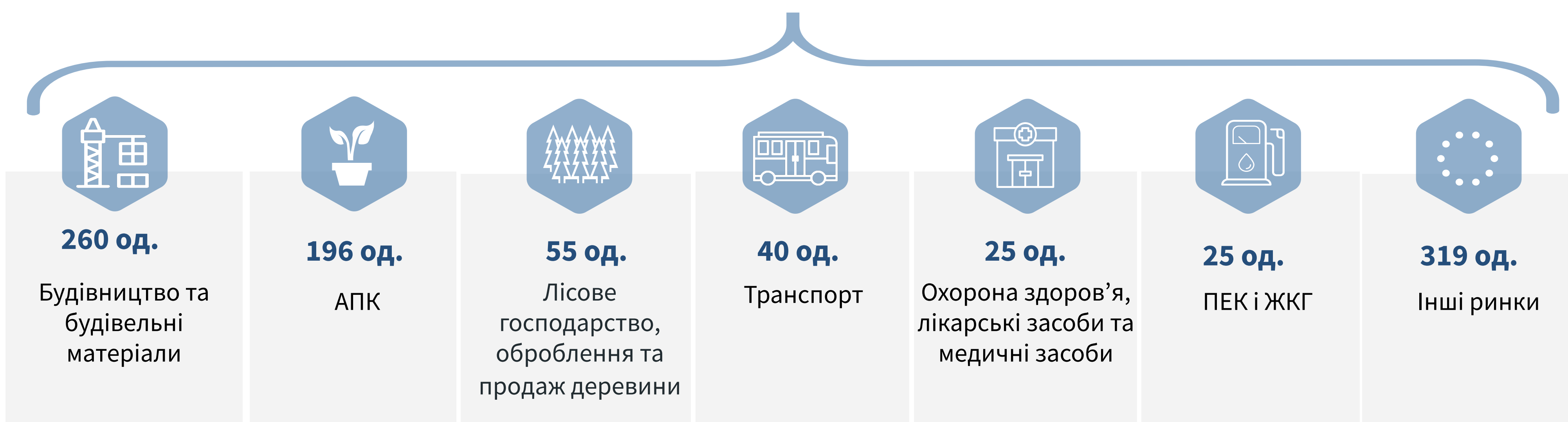

У 2021 році частка припинених Комітетом порушень у вигляді антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання становить 55 % загальної кількості припинених порушень законодавства про захист економічної конкуренції (що на 1 % більше, ніж у 2020 році).

Структура припинених порушень, од.

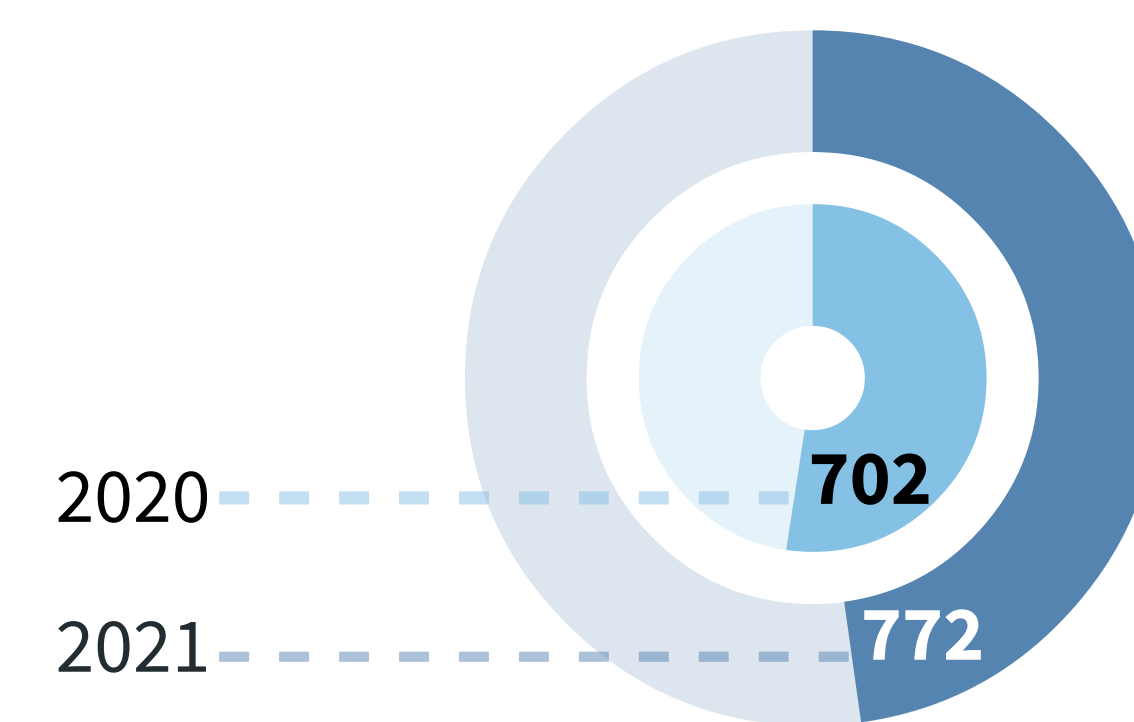
Структура припинених порушень за галузями, од.

У 2021 році із 920 припинених порушень у вигляді антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання - 148 одиниць за результатами розгляду заяв/подань правоохоронних органів та 772 - з власної ініціативи, а саме:

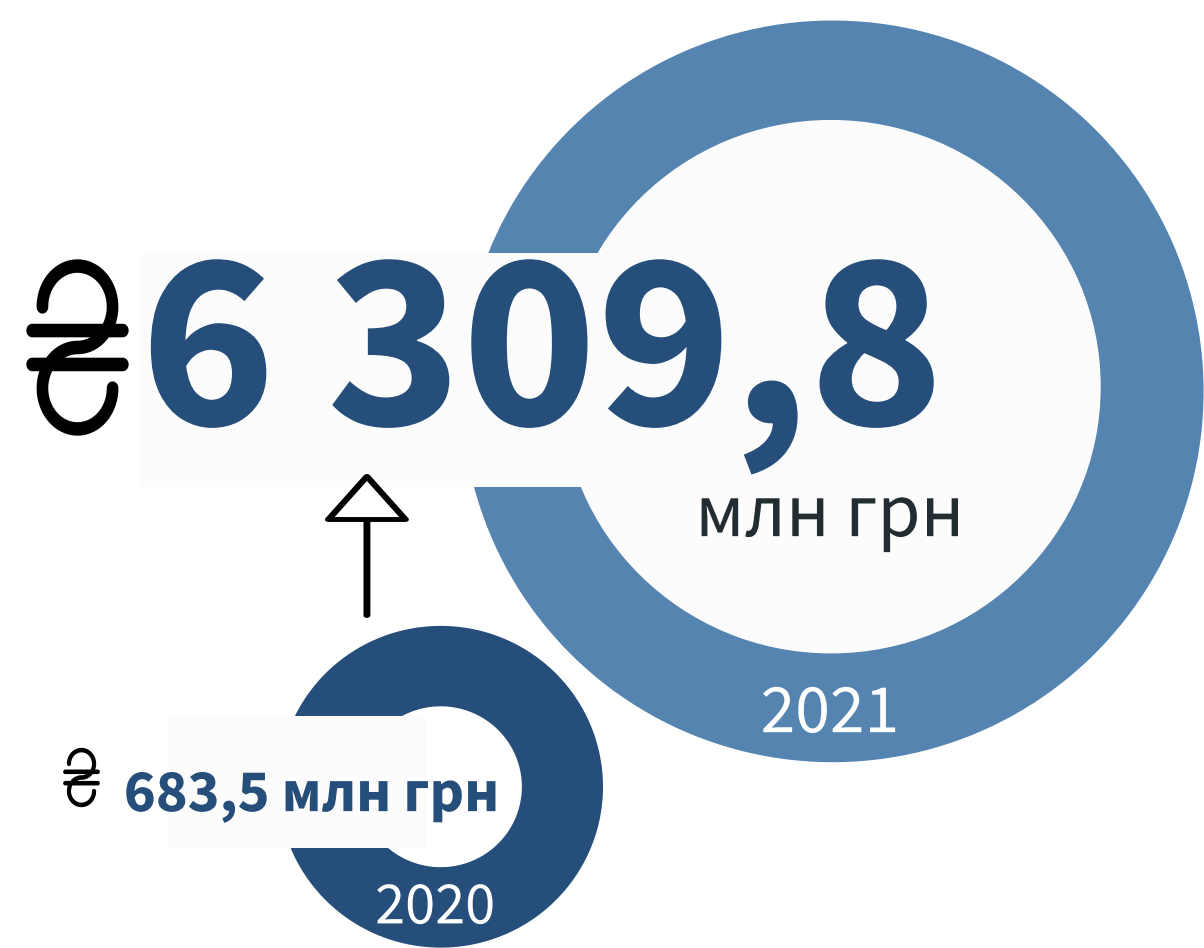
+10%

Збільшення частки припинених порушень у вигляді антиконкурентних узгоджених дій з власної ініціативи

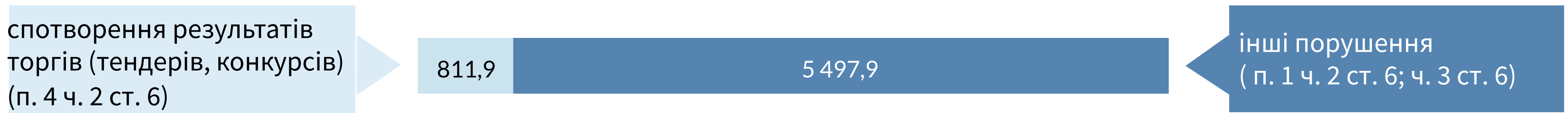
Підрозділ	Власна ініціатива		Заява/подання		Всього:	
	2020 рік	2021 рік	2020 рік	2021 рік	2020 рік	2021 рік
МТВ АМКУ	603	682	175	148	778	830
ЦА АМКУ	99	90	0	0	99	90
Всього:	702	772	175	148	877	920

У 2021 році органами Комітету за порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання були накладені штрафи на суму майже **6 309, 8** млн грн (у 2020 році - 683, 5 млн грн).

Структура накладеного штрафу за видами порушення, млн грн

Структура накладених штрафів за галузями, грн

На 31.12.2021 на розгляді органів Комітету знаходиться 668 справ, розпочатих за ознаками порушення законодавства про захист економічної конкуренції у вигляді антиконкурентних узгоджених дій суб'єктів господарювання.

Структура справ

які знаходяться на розгляді органів Комітету станом на 31.12.2021

ВІДПОВІДАЧІ**ТОВ «ФОРМА», ТОВ «ЕКО-БУДТРЕЙД»****РІШЕННЯ АМКУ****від 28 жовтня 2021 р. № 597-р****РИНОК**

будівництва житлових і нежитлових будівель

ВИД ПОРУШЕННЯ

пункт 1 статті 50 та пункт четвертий частини другої статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

Йдеться про закупівлі, замовником яких було комунальне підприємство «Дирекція будівництва шляхово-транспортних споруд м. Києва»:

- Будівництво Подільського мостового переходу через р. Дніпро у м. Києві. Від дамби Русанівських садів (ПК 48+50.83) до бульвару Перова (ДСТУ Б.Д.1.1-1:2013) (45000000-7 Будівельні роботи) (генпідрядні роботи) - генпідрядні роботи» [оголошення про результат закупівлі № 1, оприлюднене в інформаційному бюлетені «Вісник державних закупівель» від 18.04.2017 № 61 (18.04.2017) № 000328];
- «Будівництво Подільського мостового переходу через р. Дніпро у м. Києві (ДСТУ Б.Д.1.1-1:2013) (45000000-7 Будівельні роботи) (генпідрядні роботи) - генпідрядні роботи» [оголошення про результат закупівлі № 2, оприлюднене в інформаційному бюлетені «Вісник державних закупівель» від 18.04.2017 № 61 (18.04.2017) № 000330]. За результатами торгів переможцем стало ТОВ «ЕКО-БУД-ТРЕЙД», з яким було укладено договори на загальну суму 6 103 000 004,13 грн із ПДВ.

Водночас Антимонопольний комітет України встановив, що вказані суб'єкти господарювання узгодили між собою умови участі у торгах. Тобто, завдяки змові, конкуренцію між ними було усунуто.

Крім покарання у вигляді штрафу, згідно із Законом України «Про публічні закупівлі» зазначені суб'єкти господарювання позбавлені права участі в публічних закупівлях на 3 роки.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

майже **182,6**
млн грн
штраф

Рішенням Комітету дії ТОВ «ЕКО-БУД-ТРЕЙД» і ТОВ «ФОРМА» визнано антиконкурентними узгодженими діями, які стосуються спотворення результатів торгів та накладено штраф.

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ

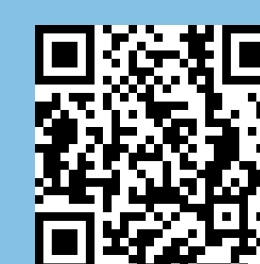
Відповідачі оскаржили рішення до суду. Ухвалою Господарського суду міста Києва позовну заяву ТОВ «ФОРМА» залишено без руху, за позовною заявою ТОВ «ЕКО-БУД-ТРЕЙД» відкрито провадження у справі.

ВІДПОВІДАЧІ**ФОП СЕРГІЄНКО В.І., ФОП МАЗАРАТІЙ Н.І., ТОВ «МАРІ ФУДС»,
ТОВ «ТК «СВІТ ПРОДУКТІВ»****РІШЕННЯ ТАК
АМКУ:****від 26.10.2021 р. № 141-р/тк,
від 26.10.2021 р. № 142-р/тк****РИНОК**

продуктів харчування

ВИД ПОРУШЕННЯ

пункт 1 статті 50 та пункт четвертий частини другої статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

Беручи участь у 87 торгах, Відповідачі вчинили антиконкурентні узгоджені дії та спотворили їхні результати, усунувши конкуренцію між собою. Мова йде про закупівлі послуг з постачання готової їжі та продуктів харчування, проведених відділами освіти в Полтавській, Сумській, Харківській областях та інших замовників.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

понад **199,2**
млн грн
штраф

Дії ФОП СЕРГІЄНКО В.І., ФОП МАЗАРАТІЙ Н.І., ТОВ «МАРІ ФУДС», ТОВ «ТК «СВІТ ПРОДУКТІВ» визнано антиконкурентними узгодженими діями, які стосуються спотворення результатів торгів, та накладено штраф.

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ

Штрафи не сплачені.

Рішення від 26.10.2021 № 141-р/тк, № 142-р/тк ФОП СЕРГІЄНКО В.І. та ФОП МАЗАРАТІЙ Н.І. оскаржують в суді.

ВІДПОВІДАЧІ

ТОВ «САП УКРАЇНА», ТОВ «БРИГ-РІТЕЙЛ», ТОВ «АГЕЛЕС», ТОВ «БЕНОЙ», ДП «НТТ ДАТА БІЗНЕС СОЛЮШНС»

РІШЕННЯ АМКУ

від 15 грудня 2021 р. № 661-р

РИНОК

Комп'ютерне програмування, консультування та пов'язана з ними діяльність

ВИД ПОРУШЕННЯ

пункт 1 статті 50 та пункт четвертий частини другої статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

СУТЬ ПОРУШЕННЯ

Комітетом під час розгляду справи сформовано доказову базу, яка містить інформацію, надану в рамках міжвідомчої взаємодії з Національним антикорупційним бюро України, та встановлено, що Відповідачі вчинили антиконкурентні узгоджені дії, які стосуються спотворення результатів торгів, предметом закупівель у яких було програмне забезпечення SAP (ліцензії на користування продуктом), послуги з впровадження або підтримки зазначеного програмного забезпечення тощо, на загальну суму майже 500 млн грн.

Замовниками зазначених закупівель є державні установи України, такі як: АТ «КБ «ПриватБанк», ДП «НАЕК «Енергоатом», ПАТ «Укргазвидобування», філія ГІОЦ ПАТ «Укрзалізниця», Національний банк України, Банкотно-монетний двір НБУ, а також ДП «Поліграфічний комбінат «Україна».

Окрім штрафу, згідно з Законом України «Про публічні закупівлі», зазначені компанії позбавлені права участі в публічних закупівлях на 3 роки.

РЕЗУЛЬТАТ ДІЙ АМКУ

понад **105,3**
млн грн
штраф

Рішенням АМКУ дії ТОВ «САП УКРАЇНА», ТОВ «БРИГ-РІТЕЙЛ», ТОВ «АГЕЛЕС», ТОВ «БЕНОЙ», ДП «ІТЕЛЛІДЖЕНС» з 100%-ю ІІТ «ІТЕЛЛІДЖЕНС ІНТЕРНЕТНЛ БІЗНЕС СЕРВІС ХОЛДІНГ ГМБХ (НІМЕЧЧИНА)» ДП «НТТ ДАТА БІЗНЕС СОЛЮШНС», ТОВ «ІНФОПУЛЬС УКРАЇНА», ТОВ «САПРАН УКРАЇНА» визнано антиконкурентними узгодженими діями, які стосуються спотворення результатів торгів та накладено штраф.

СТАТУС СУДОВОГО ОСКАРЖЕННЯ

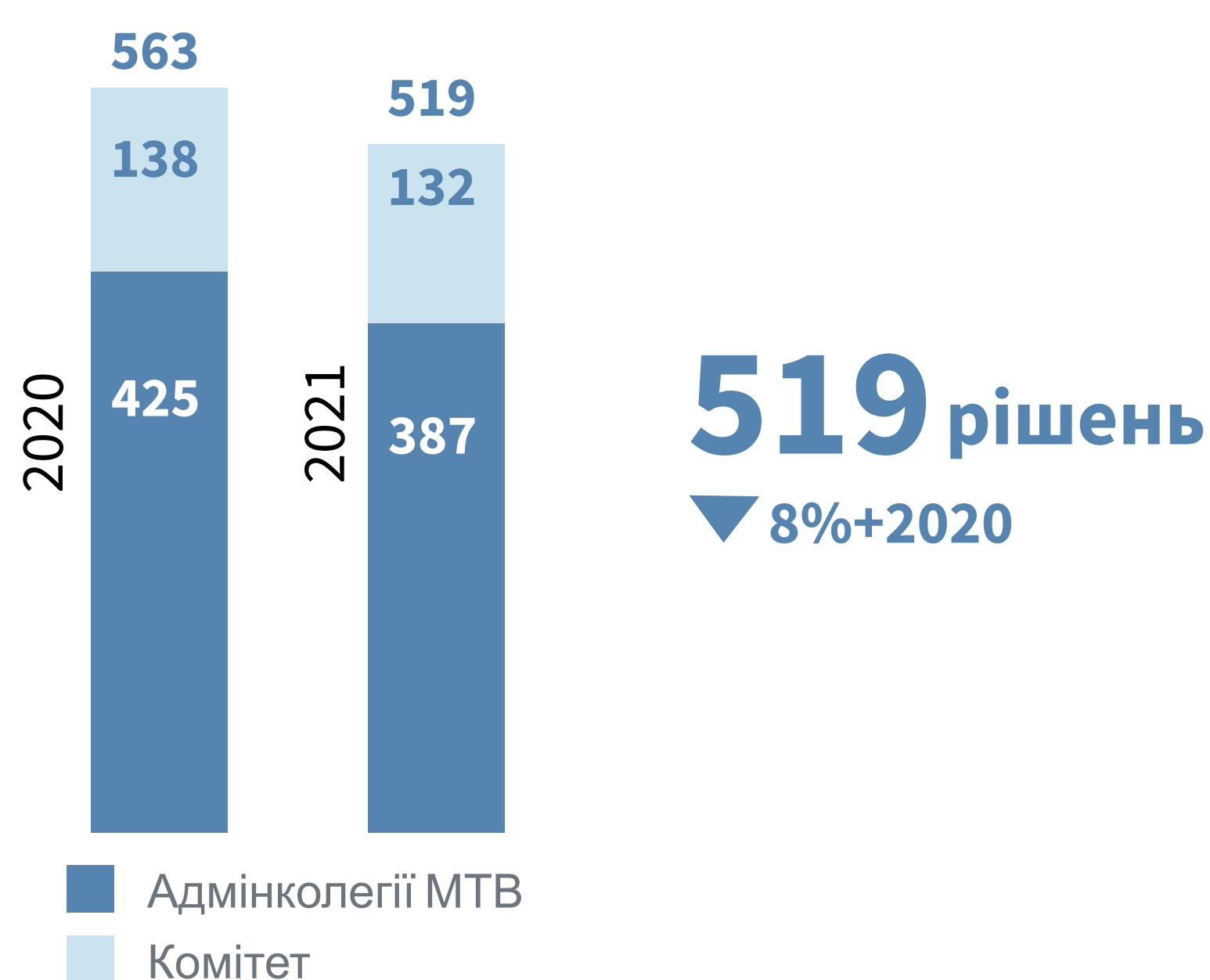
ТОВ «БРИГ-РІТЕЙЛ» і ТОВ «БЕНОЙ» оскаржили рішення Комітету до суду.
ТОВ «САП УКРАЇНА» і ТОВ «ІНФОПУЛЬС УКРАЇНА» сплатили штраф.

КОНТРОЛЬ ЗА ВИКОНАННЯМ РІШЕНЬ

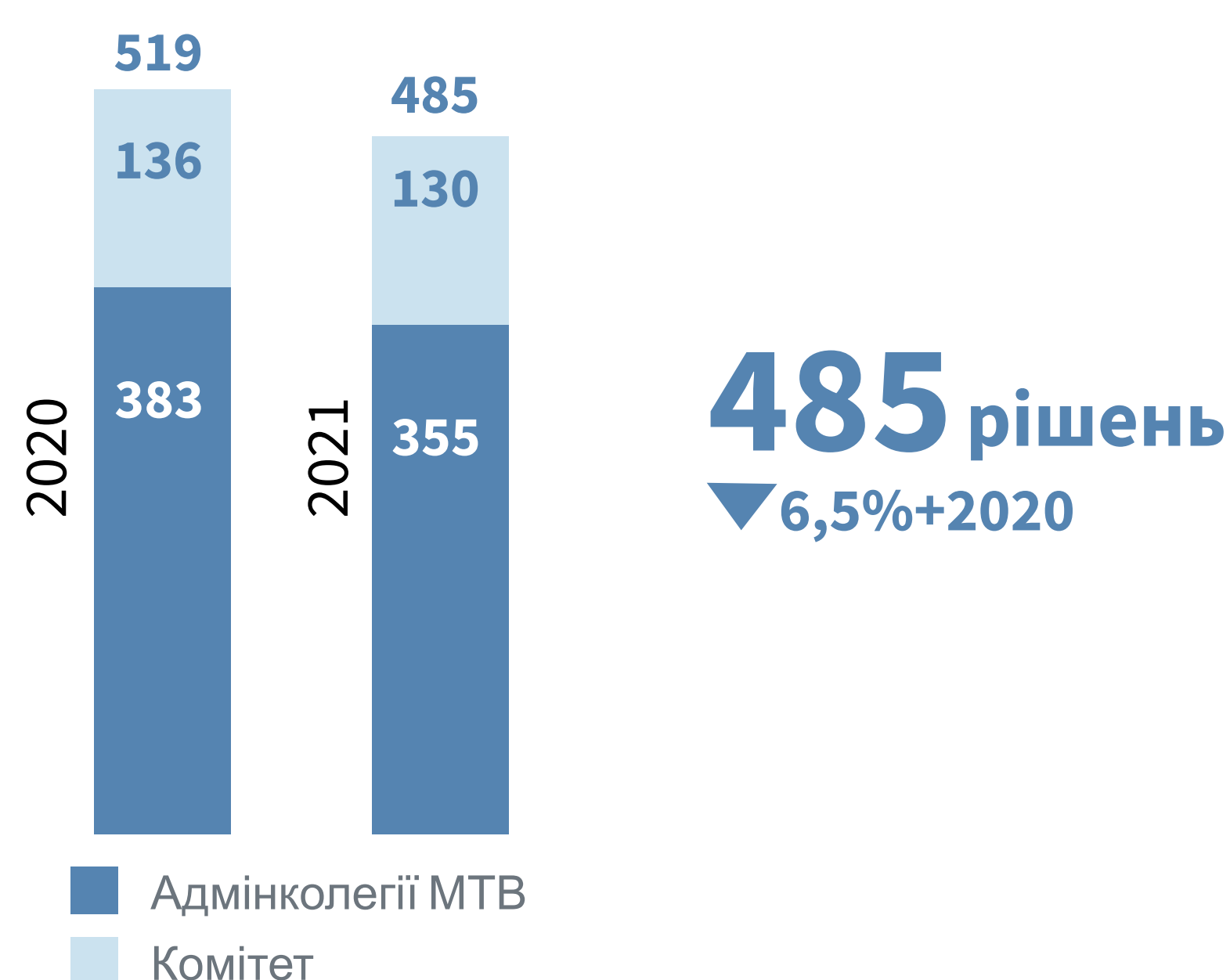
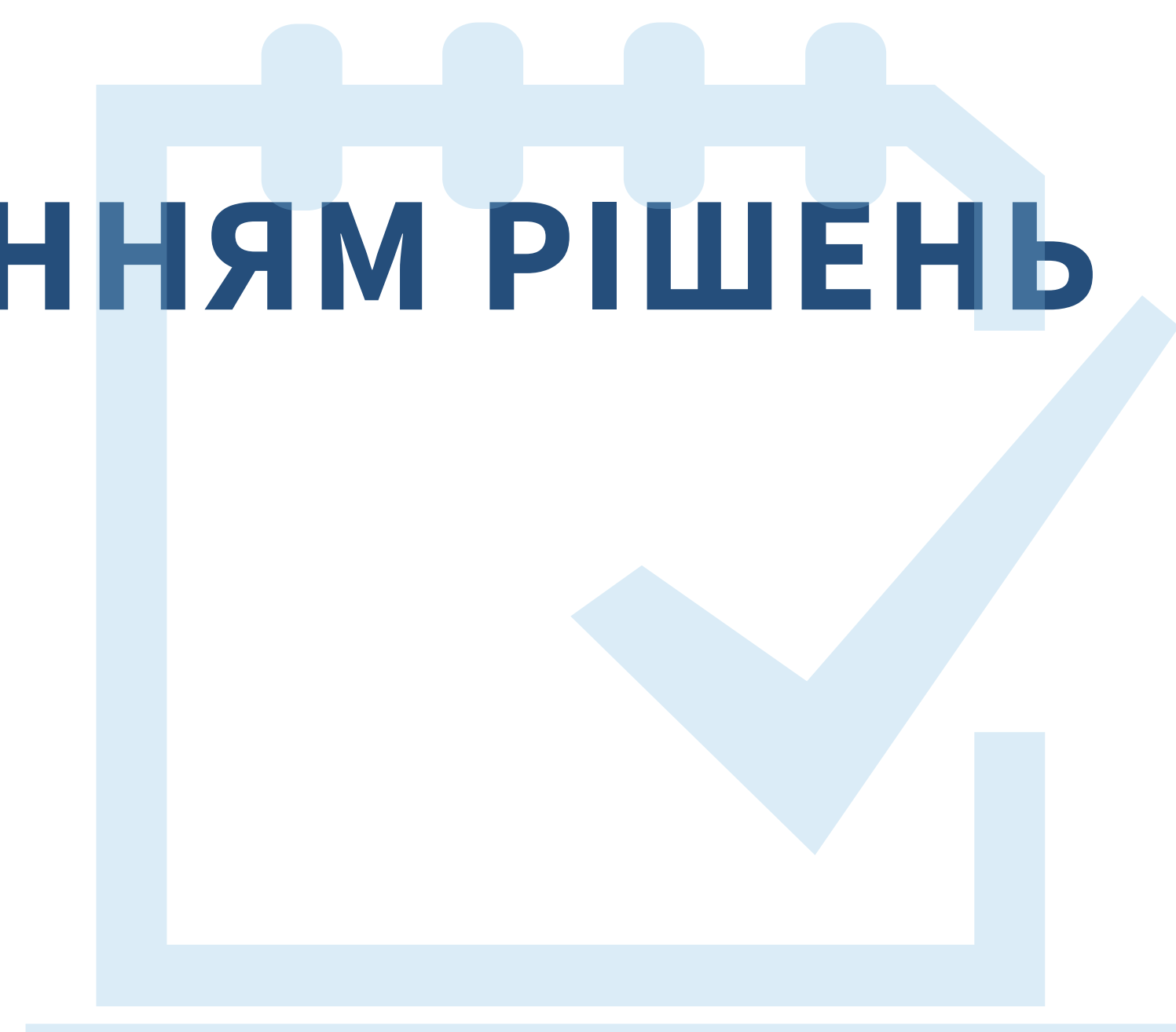
Одним із важливих напрямів роботи Комітету є практичне забезпечення належних умов для функціонування економіки в умовах здорової конкуренції. Для цього Комітет здійснює захист прийнятих рішень у судах, доводить факти вчинення правопорушень та забезпечує в межах повноважень примусове виконання прийнятих рішень спрямованих на виконання зобов'язань суб'єктами господарювання та стягнення з них штрафів.

За результатом роботи Комітету у 2021 році прийнято **519** рішень органів Комітету про **накладення штрафу та/або встановлення зобов'язання** припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Певна кількість рішень органів Комітету, прийнятих у 2021 році, була оскаржена в судах, що призводить до відтермінування фактичного виконання таких рішень. Протягом 2021 року оскаржено до суду **74 рішення органів Комітету**.

Водночас із **519** рішень органів Комітету про накладення штрафу та/або встановлення зобов'язання **485 рішень стосуються саме накладення штрафу** (для порівняння: у 2020 році було прийнято 519 рішень і з накладенням штрафу з 563 рішень про накладення штрафу та/або встановлення зобов'язань).

Із числа рішень про **накладення штрафів**, прийнятих органами Комітету протягом звітного періоду, на 31.12.2021:

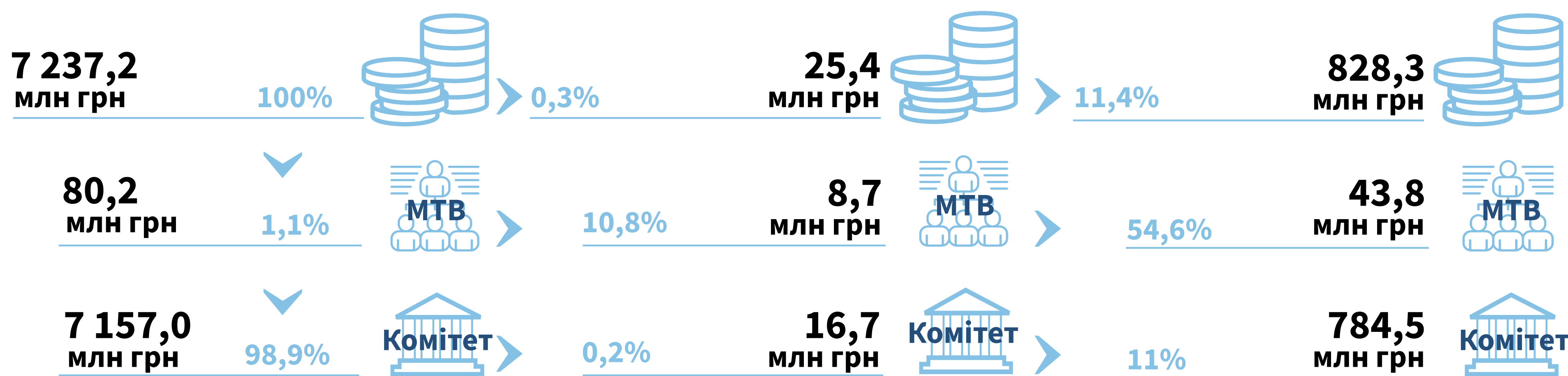
- **135** рішень виконано повністю;
- **142** рішення не виконано, але строк сплати штрафу ще не закінчився;
- **41** рішення, штраф за якими стягується в судовому порядку;
- **93** рішення перебуває у ВДВС;
- **74** рішення не виконані, але оскаржені в судовому порядку.

НАКЛАДЕНО у 2021 році:

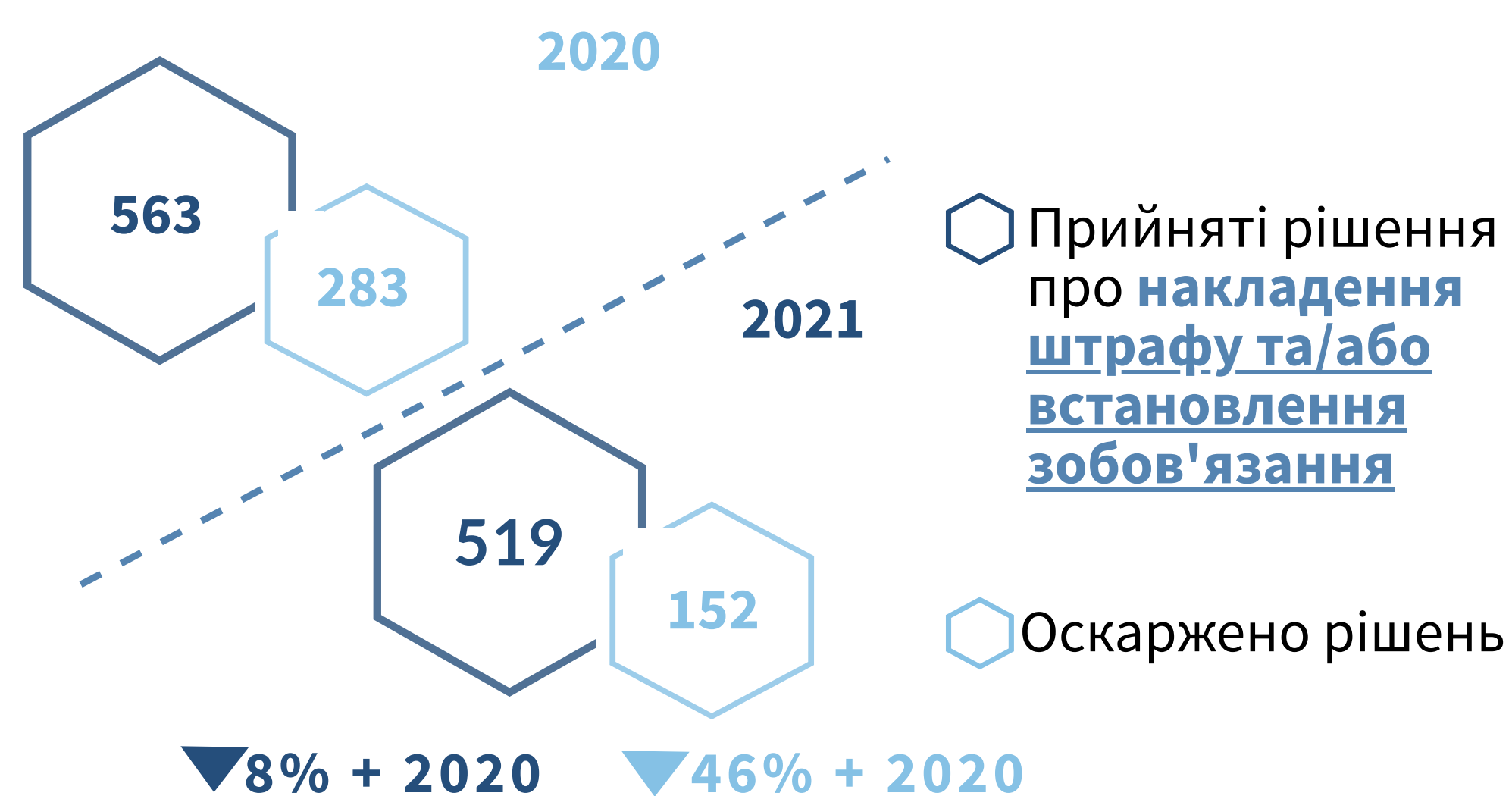
з них СПЛАЧЕНО*

з них НЕ СПЛАЧЕНО, але 2-х місячний строк сплати відповідного штрафу на 31.12.2021 ще не настав

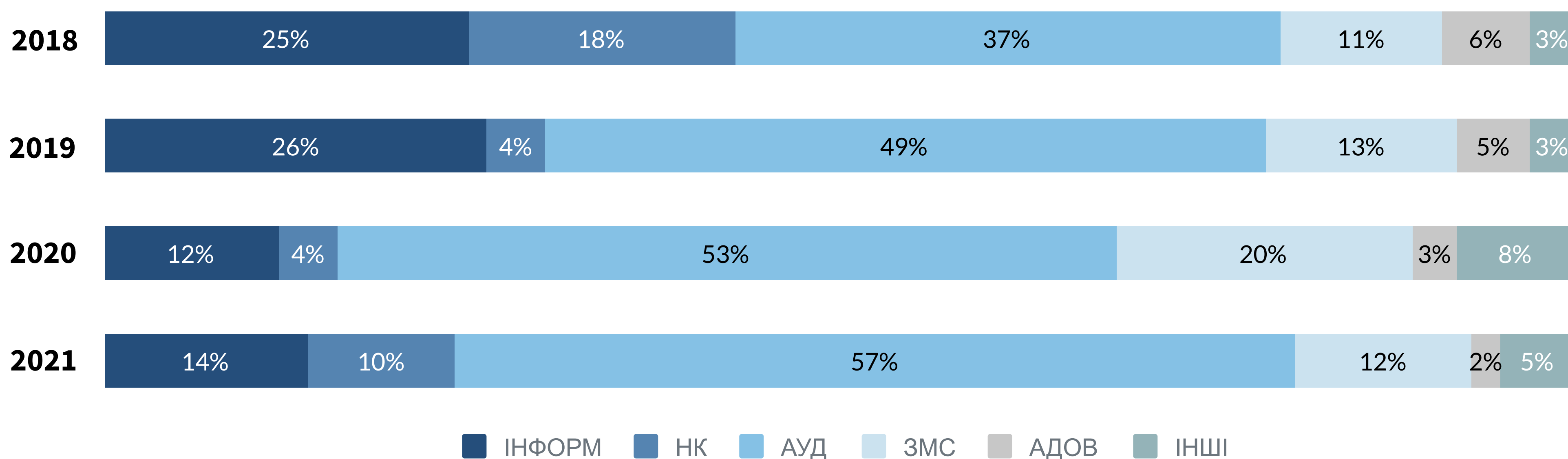

СУДОВІ ОСКАРЖЕННЯ РІШЕНЬ КОМІТЕТУ

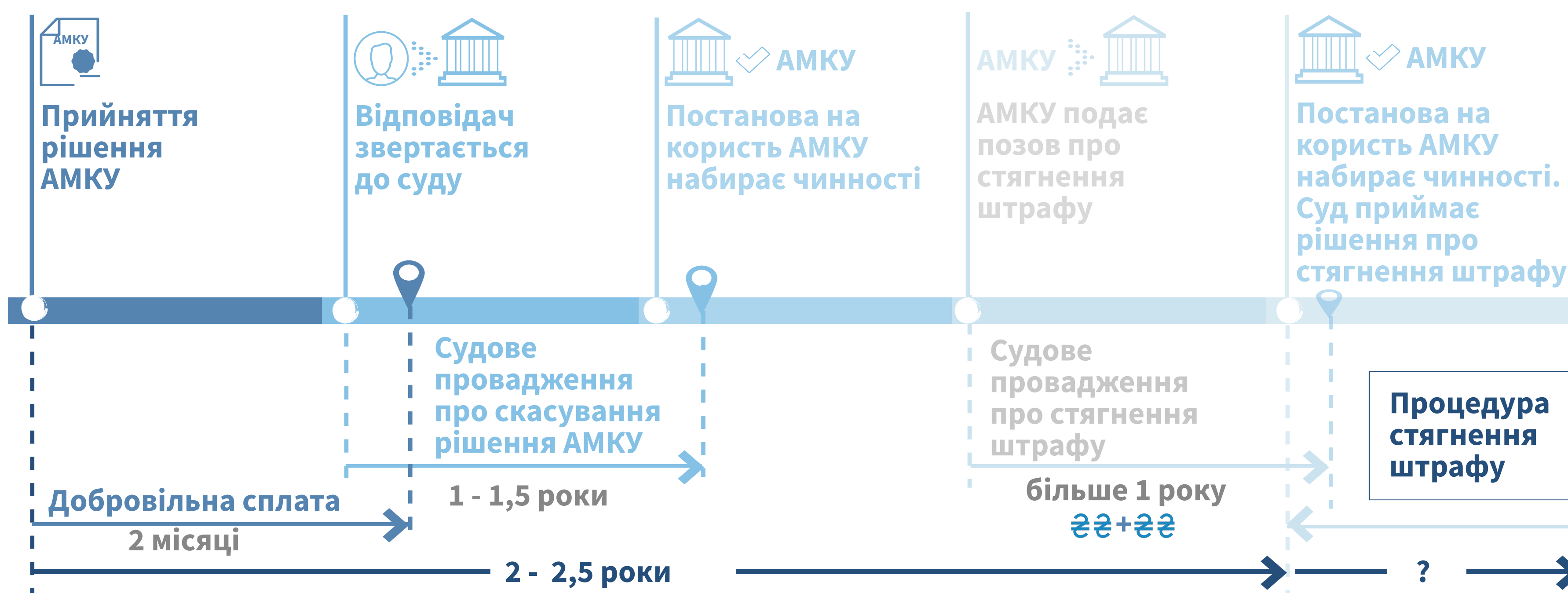
Протягом 2021 року в судах **оскаржено 152 рішення органів Комітету** (з рішень, прийнятих як у звітному, так і в попередніх періодах) у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Структура оскаржених рішень за основними типами порушень, %

Процес судового оскарження

☞☞+☞☞ - нараховано пеню в максимальному розмірі штрафу

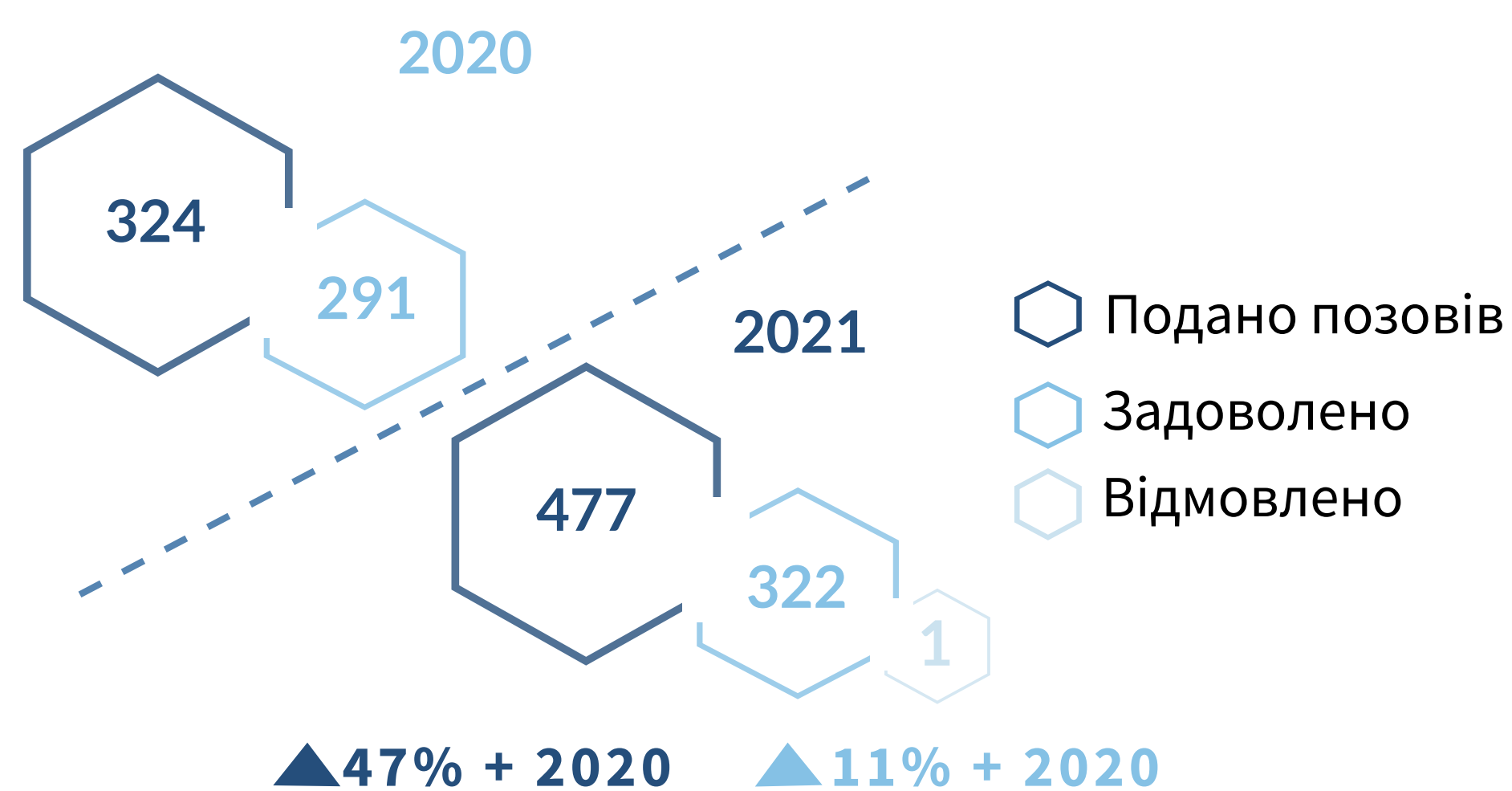
Зазвичай у звітному періоді визнаються недійсними або залишаються остаточно без змін рішення, прийняті Комітетом протягом попередніх періодів, оскільки процес судового розгляду судами трьох інстанцій займає в середньому 1,5 роки.

Так, наприклад, і з **152** рішень органів Комітету, які у 2021 році було оскаржено в судах, визнано недійсними повністю або частково лише **16** рішень.

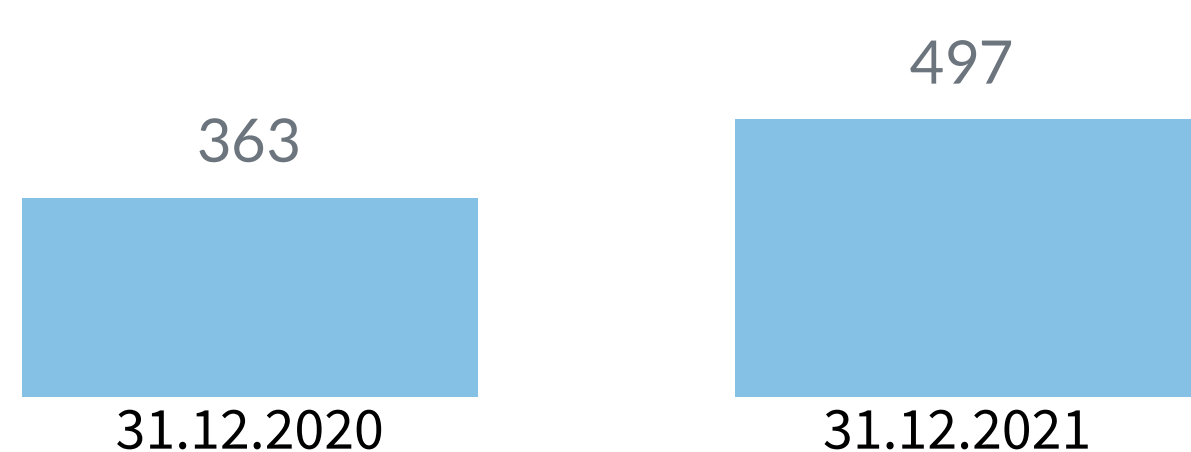
Обґрунтованість рішень забезпечується в тому числі належним представництвом Комітетом власних інтересів під час доведення перед судом своєї позиції.

СУДОВІ ПОЗОВИ

З метою забезпечення своєчасної сплати штрафів, накладених на порушників законодавства про захист економічної конкуренції, органи Комітету протягом 2021 року в **477** випадках зверталися до суду з позовами відповідно до ст. 25 Закону України «Про Антимонопольний комітет України». Судами протягом року задоволено **322** позови органів Комітету.

Кількість позовів на розгляді станом на:

На початок 2021 року кількість судових спорів становила 363, а наприкінці року зросла до 497.

СТЯГУЄТЬСЯ
в судовому порядку **88,5** млн грн
▲ 109%+2020

12,9 млн грн
– за рішеннями адміністративних колегій **відділень**;

75,6 млн грн
– за рішеннями Комітету, адміністративних колегій **Комітету**

ВИКОНАВЧІ ПРОВАДЖЕННЯ КОМІТЕТУ

Примусове виконання прийнятих рішень забезпечує ефективний захист конкуренції не тільки декларативно, а й практично.

Структура виконавчих проваджень:

станом на:	
01.01.2021	31.12.2021
кількість виконавчих проваджень:	
671 од.	724 од.
• зі стягнення штрафу та пені, зобов'язання виконати рішення Комітету:	
499 од.	484 од.
• зі стягнення судового збору	
172 од.	240 од.

✓ Щодо **56 виконавчих проваджень - фактично виконано** (припинено порушення, змінено підходи до здійснення господарської діяльності, сплачено штрафів та пені) на загальну суму **315,7 млн грн.**

🏛️ Фактично повернено витрачених коштів на судовий збір щодо **36** виконавчих проваджень на суму **590,4 тис. грн.**

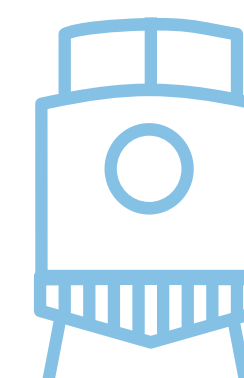
Отже, наприкінці звітного періоду, кількість фактично виконаних виконавчих проваджень становила 92 одиниці на загальну суму 316,3 млн грн.

🔄 **НА ВИКОНАННІ** у відділах державної виконавчої служби знаходиться **724 виконавчих провадження на загальну суму 2 447 636 965 гривень.**

ПРИКЛАДИ СПРАВ, ЯКІ АМКУ ЗАХИСТИВ У СУДІ:

ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ СТАНОВИЩЕМ

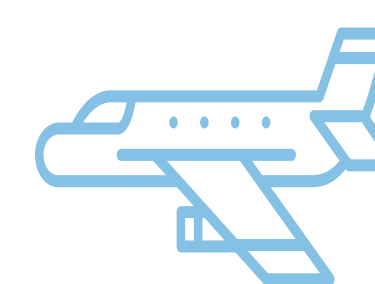
ВІДПОВІДАЧ	АТ «УКРАЇНСЬКА ЗАЛІЗНИЦЯ»
РІШЕННЯ	АМКУ від 06 серпня 2020 р. № 470-р
ШТРАФ	18 282 400 грн
ВИД ПОРУШЕННЯ	частина перша статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

РЕЗУЛЬТАТ

Комітетом під час розгляду справи № 910/15766/20 доведено обґрунтованість рішення, яким встановлено, що АТ «Українська залізниця» зловживало своїм монопольним становищем на ринку перевезення вантажів залізничним транспортом, створюючи для суб'єктів господарювання нерівні умови отримання послуг, які призводили до ущемлення їх інтересів та інтересів споживачів.

КОНЦЕНТРАЦІЯ ТА УЗГОДЖЕНІ ДІЇ БЕЗ ДОЗВОЛУ

ВІДПОВІДАЧ	ТОВ «Міжнародний аеропорт «Дніпропетровськ»
РІШЕННЯ	АМКУ від 05 листопада 2020 р. № 682-р
ШТРАФ	255 000 грн
ВИД ПОРУШЕННЯ	пункт 12 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

РЕЗУЛЬТАТ

Рішенням Комітету встановлено факт отримання ТОВ «Міжнародний аеропорт «Дніпропетровськ» контролю над одним з авіаперевізників (ТОВ «Авіаційна компанія «Роза вітрів»), без отримання відповідного дозволу. Під час розгляду судової справи № 910/424/21 Комітет підтвердив як досягнення контролю над компанією так і потребу отримання відповідного дозволу органів Комітету.

АНТИКОНКУРЕНТНІ УЗГОДЖЕНІ ДІЇ

ВІДПОВІДАЧ	ТОВ «ШАХТОБУРІННЯ» і ТОВ «ББП «СПЕЦШАХТОБУД»
РІШЕННЯ	ТАК АМКУ від 13 жовтня 2020 р. № 25-р/тк
ШТРАФ	11 007 150 грн та 200 400 грн
ВИД ПОРУШЕННЯ	пункт 4 частини другої статті 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

Антиконкурентні узгоджені дії, які стосуються спотворення результатів торгів, аукціонів, конкурсів, тендерів є одними з поширених порушень, які встановлює Комітет. Цей вид порушення (змова на торгах, відоме у світі як «bid-rigging») належить до найбільш серйозних та небезпечних видів порушень законодавства про захист економічної конкуренції і становить підвищену суспільну небезпеку, оскільки по суті є розкраданням бюджетних коштів в особливо великих розмірах.

РЕЗУЛЬТАТ

Під час розгляду справи № 910/1537/21 Комітет у змагальному судовому процесі довів, що ТОВ «ШАХТОБУРІННЯ» і ТОВ «ББП «СПЕЦШАХТОБУД» спотворили результати 6 процедур, у тому числі щодо реконструкції фізкультурного центру, школи та спортивного ліцею.

АНТИКОНКУРЕНТНІ ДІЇ ОРГАНІВ ВЛАДИ

ВІДПОВІДАЧ	Міністерство інфраструктури України
РІШЕННЯ	АМКУ від 06 лютого 2020 р. № 113-р
ВИД ПОРУШЕННЯ	частина перша статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції»

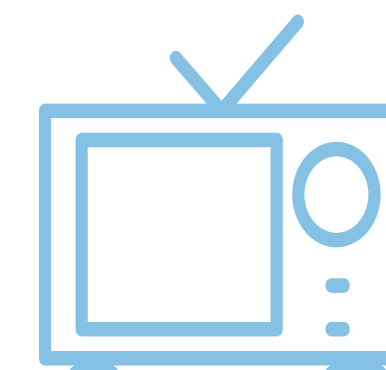
Комітет своїм рішенням зобов'язав Мінінфраструктури протягом 4 місяців розробити та затвердити прозору й недискримінаційну методику розрахунку розмірів ставок портових зборів. Оскільки Мінінфраструктури не виконало зобов'язання, Комітет звернувся до суду з позовом про зобов'язання Мінінфраструктури виконати зазначене рішення Комітету.

РЕЗУЛЬТАТ

Всі судові інстанції підтвердили позицію Комітету. Органами виконавчої служби 20 серпня 2021 року відкрито виконавче провадження щодо виконання Мінінфраструктури зобов'язання, встановленого рішенням Комітету № 113-р.

НЕДОБРОСОВІСНА КОНКУРЕНЦІЯ

ВІДПОВІДАЧ	ТОВ «Дитяче телебачення України»
РІШЕННЯ	ТАК АМКУ від 13 жовтня 2020 р. № 29-р/тк
ШТРАФ	80 792 грн
ВИД ПОРУШЕННЯ	стаття 4 Закону України «Про захист від недобросовісної конкуренції»

Оштрафовано ТОВ «Дитяче телебачення України» за використання схожих до ступеню змішування позначень на позначення іноземної компанії, зокрема «NIKI kids» та «NIKI junior».

РЕЗУЛЬТАТ

За результатом розгляду справи № 910/1745/21 суди двох інстанцій підтвердили законність прийнятого Комітетом рішення, незважаючи на заперечення ТОВ «Дитяче телебачення України» встановленого порушення.

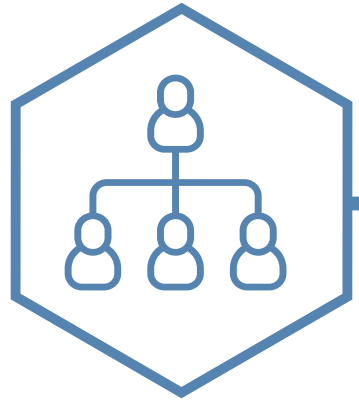

4

ПАРТНЕРСТВО
ТА КОМАНДА

КАДРОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Структура, компетенція та організація діяльності АМКУ визначена [Законом України «Про Антимонопольний комітет України»](#).

Антимонопольний комітет України утворюється у складі Голови та восьми державних уповноважених.

Голова Комітету має першого заступника та заступника Голови Комітету, які призначаються із числа державних уповноважених. У разі потреби для забезпечення здійснення Комітетом окремих завдань, за рішенням Президента України, в Комітеті додатково вводиться посада заступника Голови Комітету.

Комітет утворює територіальні відділення, а в разі потреби здійснює їх реорганізацію чи ліквідацію.

Територіальні відділення Комітету:
- міжобласні територіальні відділення:

- Західне,
- Південне,
- Південно-західне,
- Південно-східне,
- Північне,
- Східне;

- Севастопольське міське територіальне відділення (*наразі не функціонує*);
- Територіальне відділення в Автономній Республіці Крим (*наразі не функціонує*).

Антимонопольний комітет України і його територіальні відділення становлять систему органів Антимонопольного комітету України, яку очолює Голова Комітету.

Антимонопольний комітет України підконтрольний Президенту України та підзвітний Верховній Раді України.

Антимонопольний комітет України, адміністративні колегії Комітету, Комісія (комісії) з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель, державні уповноважені Комітету, уповноважені з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель, адміністративні колегії територіальних відділень Комітету є органами Антимонопольного комітету України.

Основні завдання, компетенція, повноваження та організаційні засади діяльності територіальних відділень Комітету визначені Положенням про територіальне відділення Комітету, затвердженим розпорядженням Комітету від 23 лютого 2001 року № 32-р (зареєстровано 30.03.2011 у Міністерстві юстиції України за № 291/5482).

Структуру, штатний розпис Комітету та його територіальних відділень затверджує Голова Комітету в межах видатків згідно з кошторисом доходів і видатків.

На виконання Закону України [«Про внесення змін до деяких законів України щодо повноважень Антимонопольного комітету України у сфері публічних закупівель» від 05.02.2021 за № 1219-IX](#), яким створено окремий інститут уповноважених з розгляду скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель (далі – уповноважені з розгляду скарг), виключною компетенцією яких є розгляд скарг про порушення законодавства у сфері публічних закупівель, у структуру Комітету введено 10 посад уповноважених з розгляду скарг.

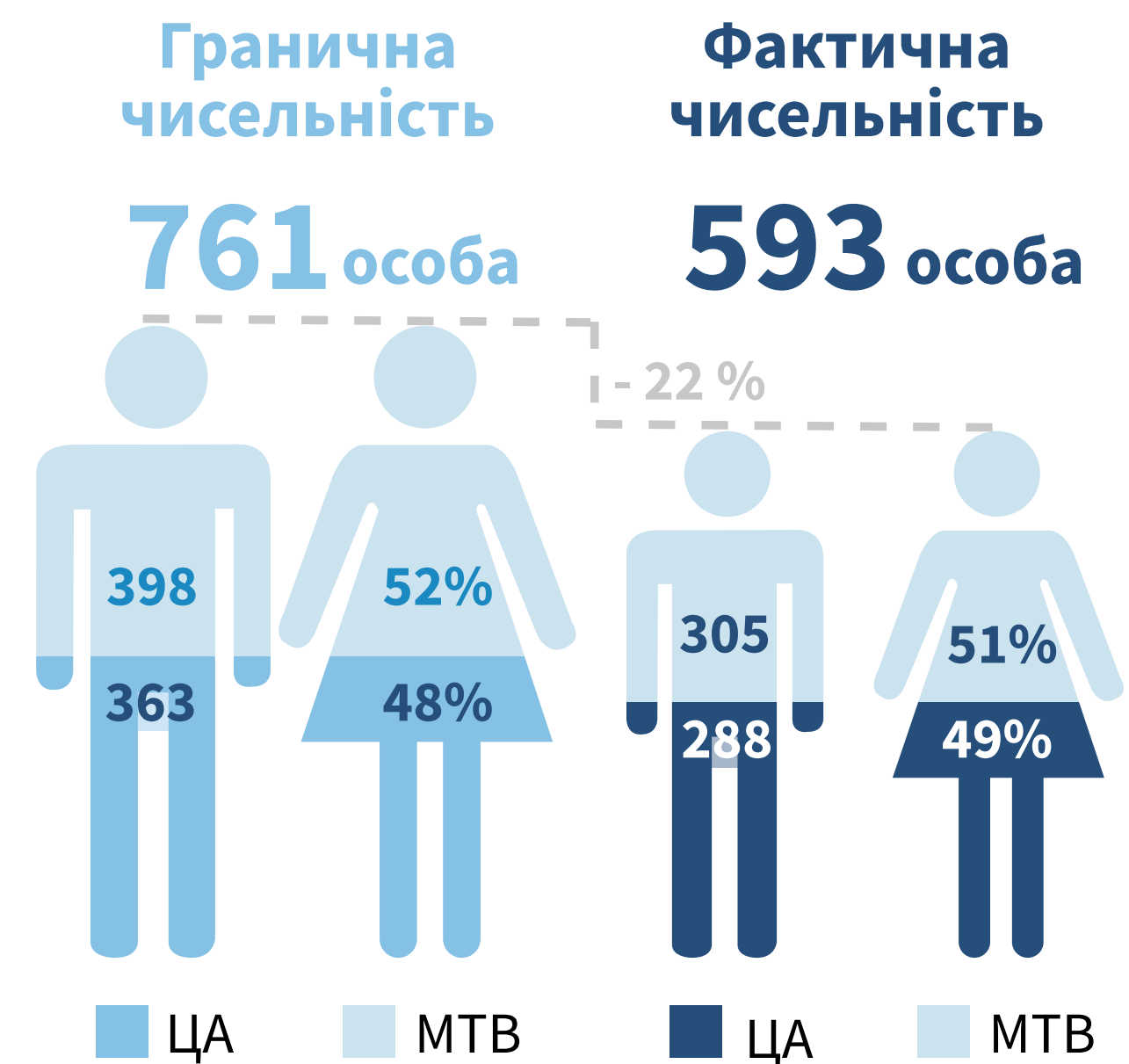

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

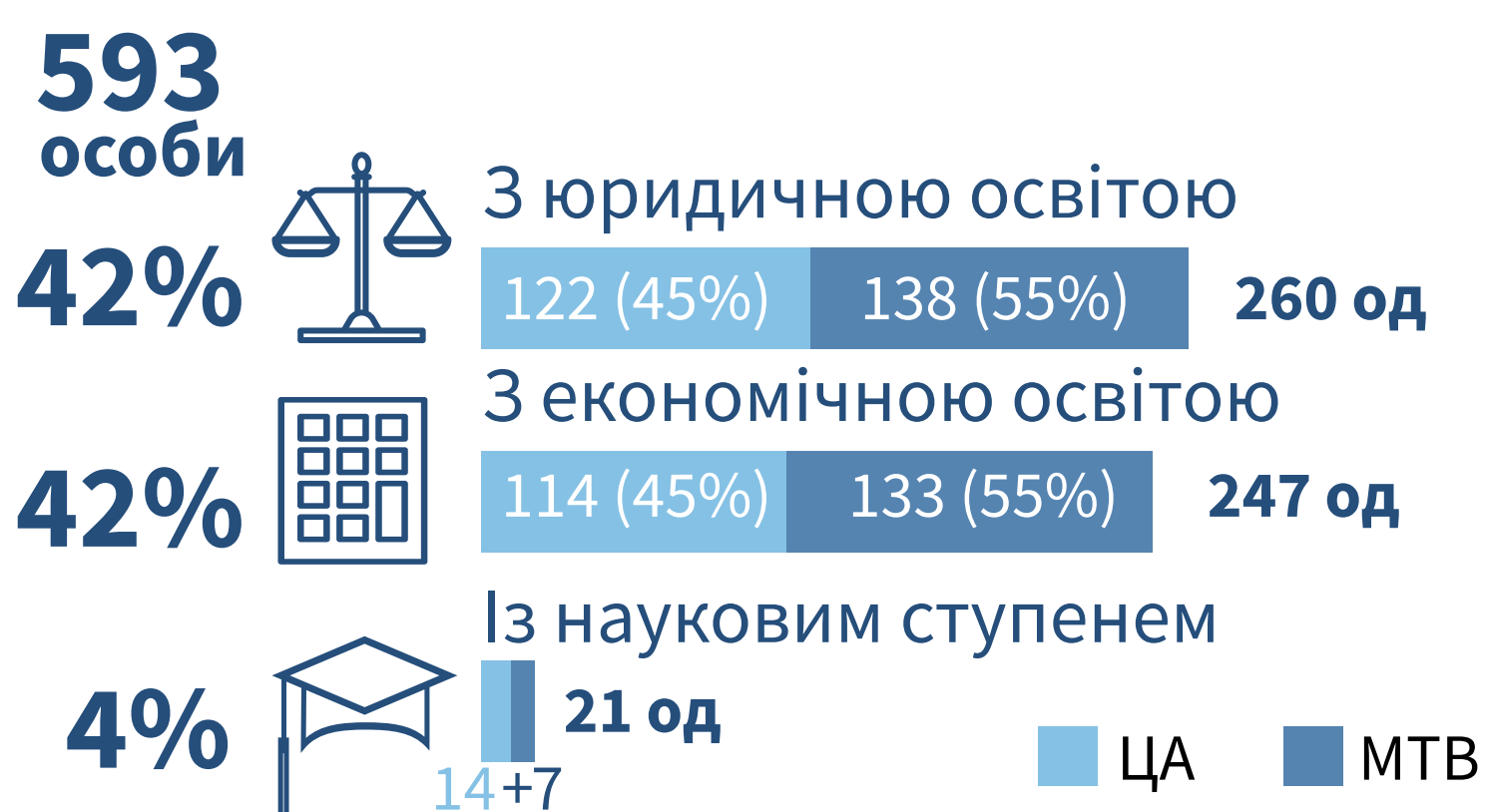
Постановою КМУ від 05.04.2014 № 85 «Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів» (у редакції постанови Кабінету Міністрів України від 20.10.2021 № 1083) затверджено граничну чисельність працівників центрального апарату АМКУ та ТВ.

Гранична чисельність працівників становить:

- центрального апарату Комітету - 363 штатні одиниці;
- територіальних відділень Комітету - 398 штатних одиниць;

Структура кадрів АМКУ

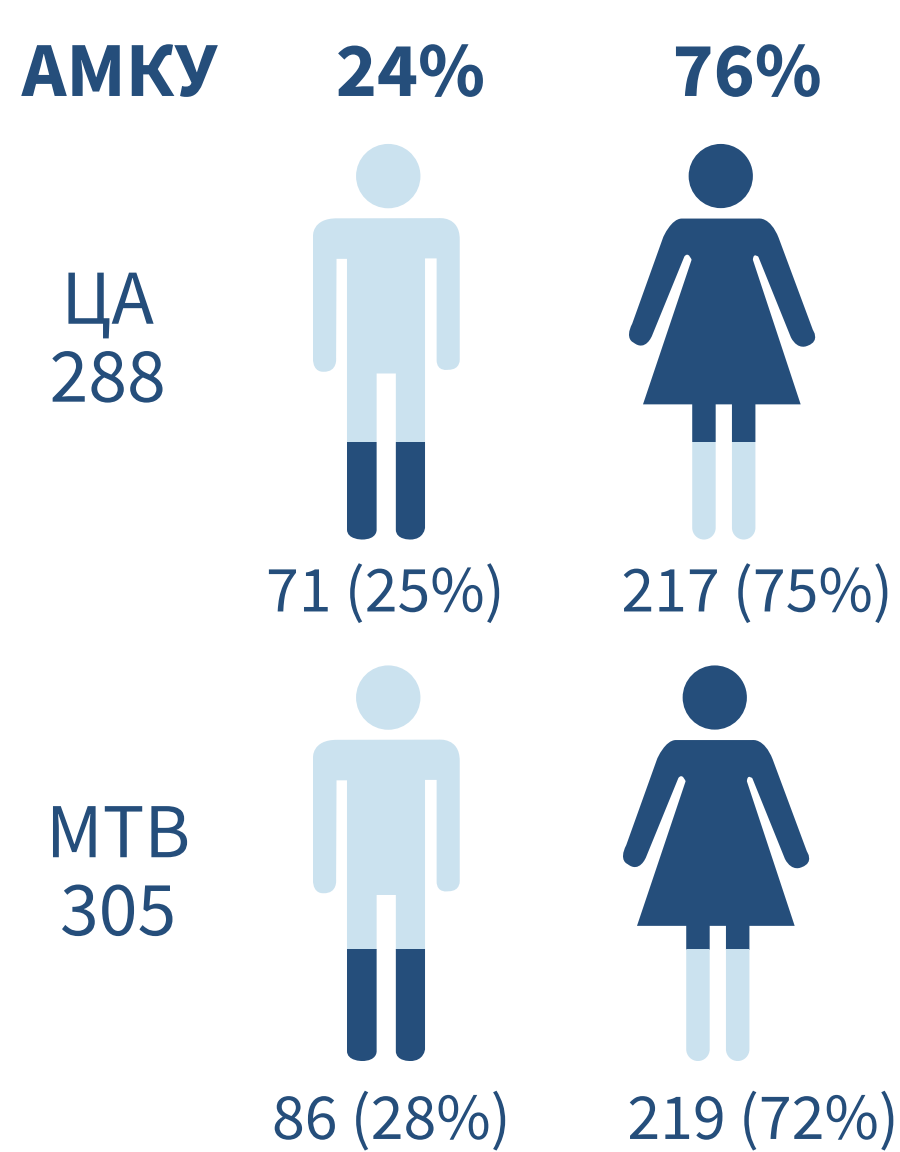

Фактична кількість працівників апарату Комітету становить 288 осіб, які мають вищу освіту (зокрема, економічну – 114 осіб (40%), юридичну – 122 особи (42%), із науковим ступенем – 14 осіб (5%)).

Фактична кількість працівників територіальних відділень Комітету становить 305 осіб, 302 особи (99%) з яких мають вищу освіту (зокрема, економічну – 133 особи (44%), юридичну – 138 осіб (45%), із науковим ступенем – 7 осіб (2%)).

Гендерна структура

Вікова структура, осіб

Вік	ЦА АМКУ	МТВ АМКУ	ВСЬОГО
41% до 35 років	136	105	241
43% 35 - 50 років	115	138	253
16% Старше 50 років	37	62	99
Всього:	288	305	593

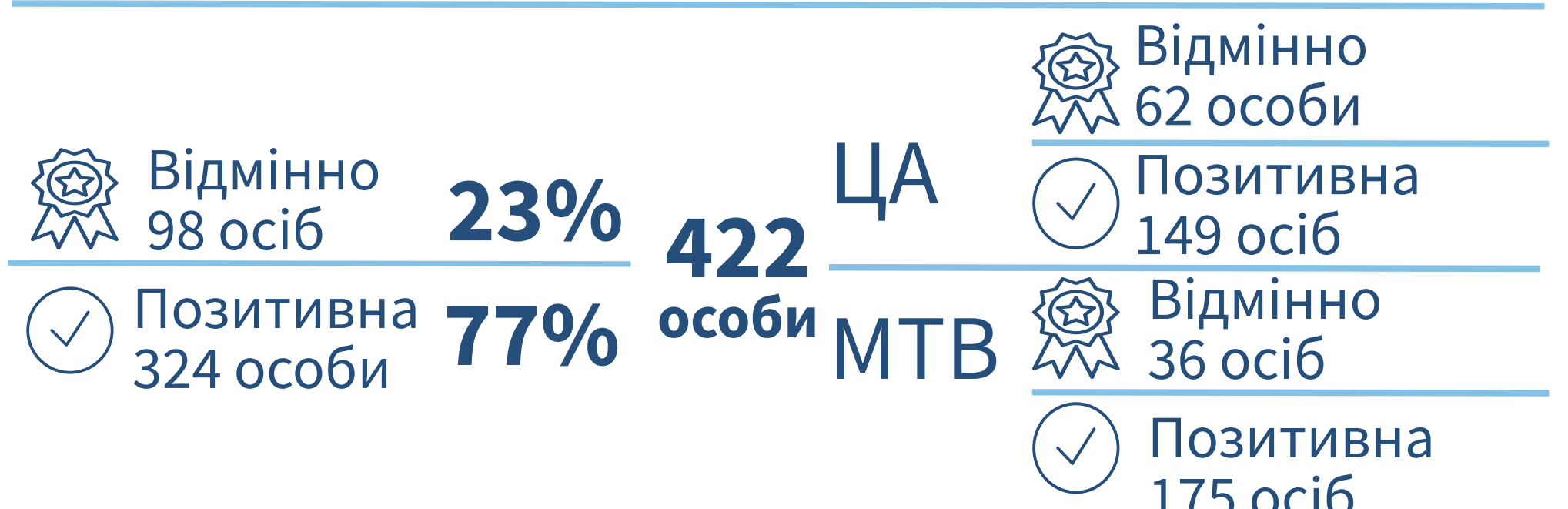

Плинність кадрів

Плинність кадрів у 2021 році становила:

- щодо центрального апарату Комітету - 23% (82 звільнених);
- щодо територіальних відділень Комітету - 19% (75 звільнених);
- всього у системі Комітету - 21%.

Результати оцінювання державних службовців

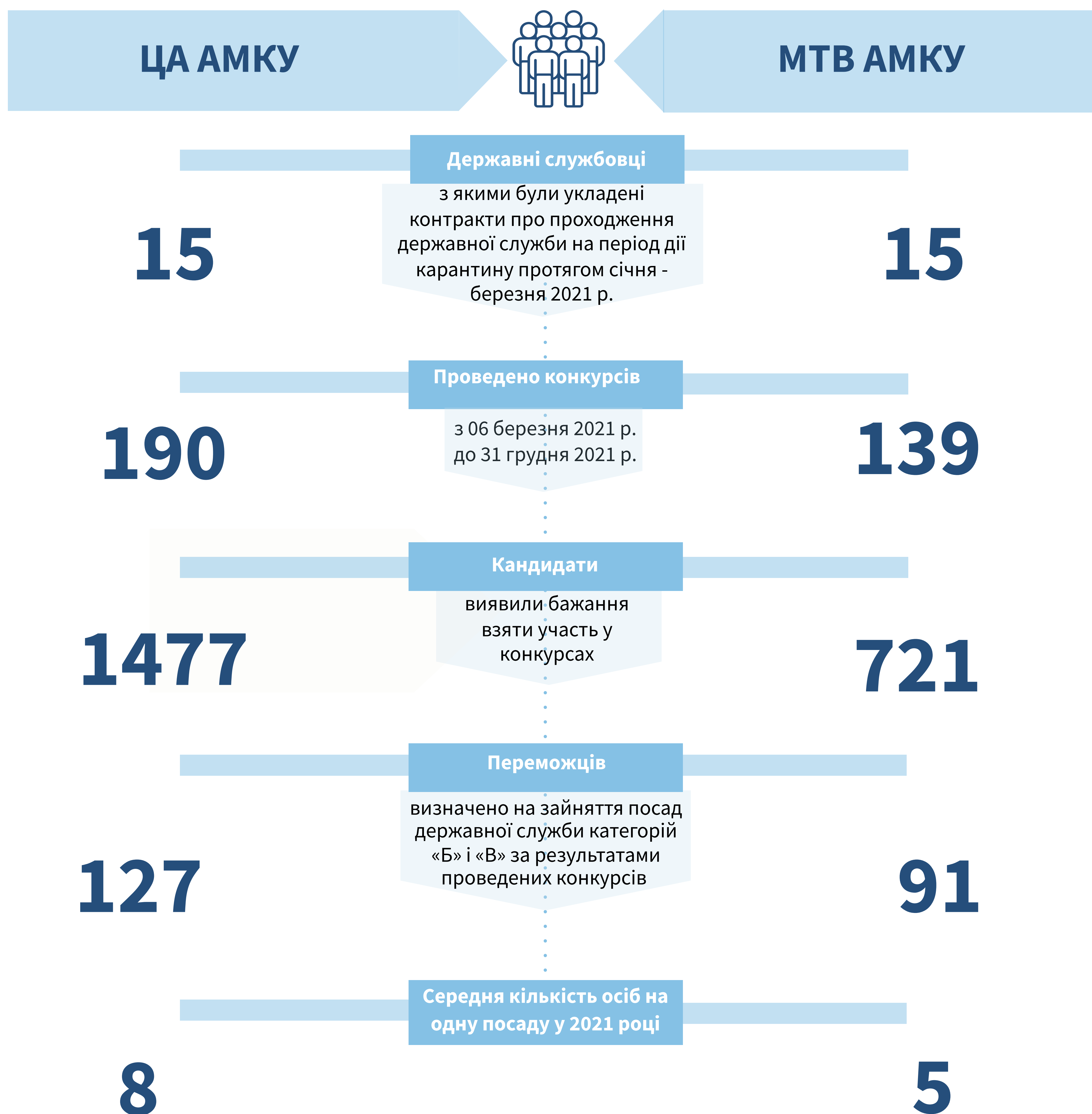
ДОБІР на посади державної служби

18 квітня 2020 року набув чинності Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2020 рік», яким тимчасово були призупинені норми Закону України «Про державну службу» в частині конкурсного добору на посади державної служби. Натомість була введена процедура тимчасового добору на посади державної служби шляхом укладення контракту на період дії карантину.

ВІДНОВЛЕННЯ конкурсної основи

Законом України від 23 лютого 2021 року № 1285-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення проведення конкурсів на зайняття посад державної служби та інших питань державної служби» було відновлено проведення конкурсів на посади державної служби та передбачено обов'язок протягом шести місяців із дня набрання ним чинності оголосити конкурси на посади, що обіймали особи, з якими були укладені контракти про проходження державної служби на період дії карантину.

РОЗВИТОК ПЕРСОНАЛУ

Державні службовці Комітету реалізовували своє право на професійне навчання через види професійного навчання, визначені Положенням про систему професійного навчання державних службовців, голів місцевих державних адміністрацій, їх перших заступників та заступників, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 6 лютого 2019 року № 106, а саме:

Професійне навчання державних службовців у 2021 році:

Показник	Категорія «А»	Категорія «Б»	Категорія «В»	Всього
Кількість працівників апарату Комітету, які пройшли професійне навчання (осіб)	1	72	174	247
Кількість працівників ТВ Комітету, які пройшли професійне навчання (осіб)		95	156	251

Вид професійного навчання	Категорія «А»		Категорія «Б»		Категорія «В»		Всього	
	ЦА	ТВ	ЦА	ТВ	ЦА	ТВ	ЦА	ТВ
Підготовка магістрів за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».	0	0	1	0	3	1	4	1
Підвищення кваліфікації за загальними та спеціальними довгостроковими програмами; загальними та спеціальними короткостроковими програмами	1	0	57	87	147	132	205	219
Самоосвіта	1	0	65	89	160	153	226	242

Підготовку за освітньо-професійними програмами підготовки магістрів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» галузі знань «Публічне управління та адміністрування» державні службовці Комітету пройшли в:

- Київському національному торговельно-економічному університеті та
- Навчально-науковому інституті «Інститут державного управління» Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна.

Самоосвіта здійснювалася шляхом:

- проходження відповідних курсів на онлайн-платформах, зокрема: Prometeus, EdEra, ВУМ, Освітньому хабі міста Києва, освітньому порталі Дія - освіта;
- участі у вебінарах проектів Twinning «Підтримка Антимонопольного комітету України в подальшому наближенні законодавства, процедур та правозастосування до практик ЄС у сфері антитрасту та контролю за концентраціями» та USAID/FTC «Конкурентні ринки», проекту ЄС «Підтримка АМКУ у провадженні правил державної допомоги» (SESAR) для працівників АМКУ;
- участі у внутрішніх навчаннях Комітету;
- здійснення наставництва та ін.

Управлінням персоналу проведено опитування працівників органів Комітету щодо визначення рівня залученості персоналу. За результатами опитування виявлені ключові фактори, що впливають на залученість персоналу Комітету, визначено напрямки розвитку політики управління персоналом.

Підвищення кваліфікації за загальними професійними (сертифікатними) програмами, спеціальними професійними (сертифікатними) програмами, загальними короткостроковими програмами та спеціальними короткостроковими програмами державні службовці Комітету проходили, зокрема в:

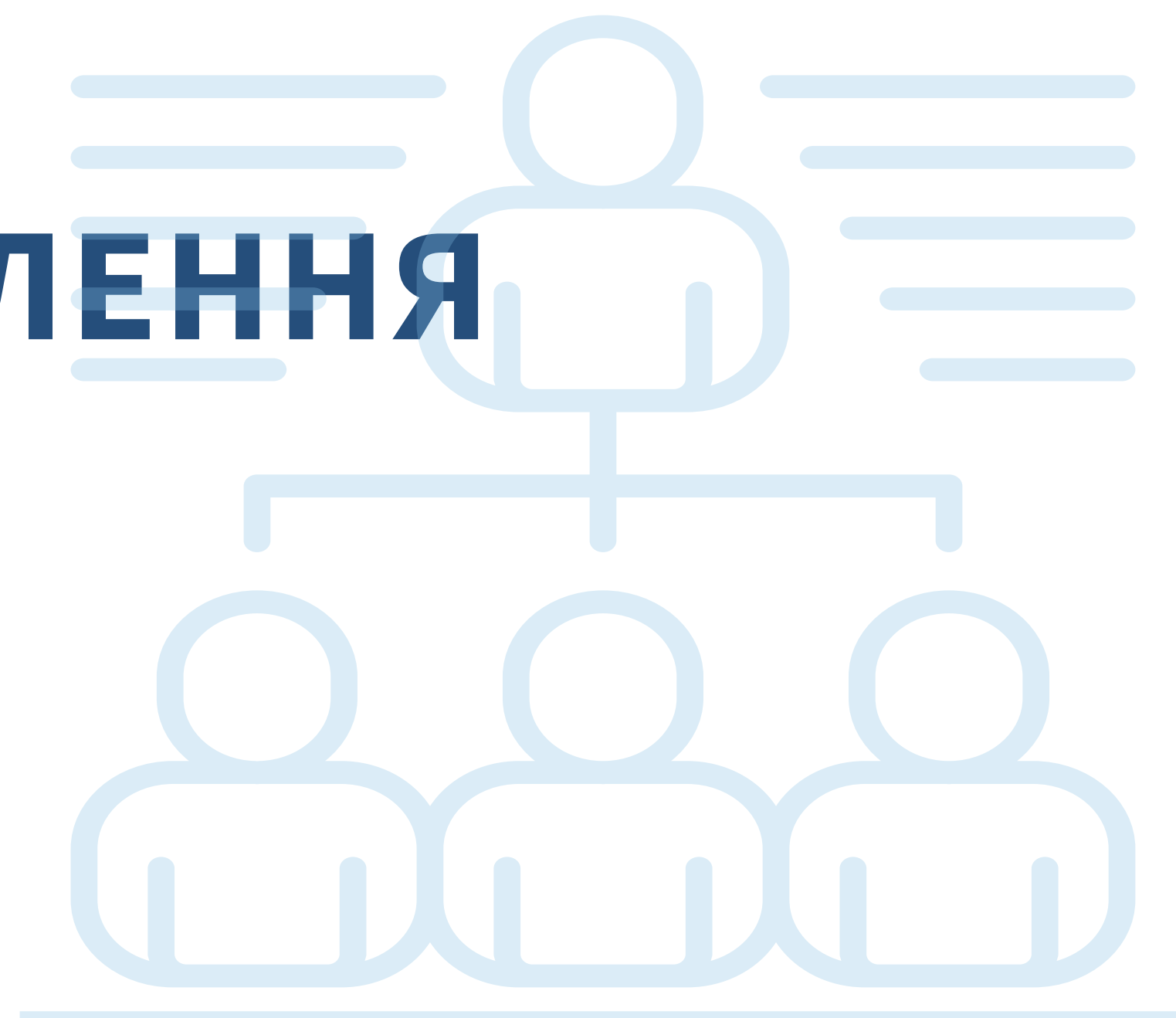
- Українській школі урядування,
- Київському національному торговельно-економічному університеті,
- Інституті права та післядипломної освіти Міністерства юстиції України,
- регіональних центрах підвищення кваліфікації,
- Навчально-науковому інституті публічного управління та державної служби Київського національного університету ім. Т. Шевченка
- та ін.

Для забезпечення адаптації працівників до нових умов та особливостей роботи в органах Комітету проведено наставництво для 50 призначених на посади державної служби осіб.

Триває співпраця Антимонопольного комітету України з провідними вищими навчальними закладами, зокрема з Київським національним торговельно-економічним університетом, Київським національним університетом імені Тараса Шевченка, Київським національним економічним університетом імені Вадима Гетьмана, Національною академією внутрішніх справ. У 2021 році 30 студентів різних вищих навчальних закладів пройшли практику в системі органів Антимонопольного комітету України.

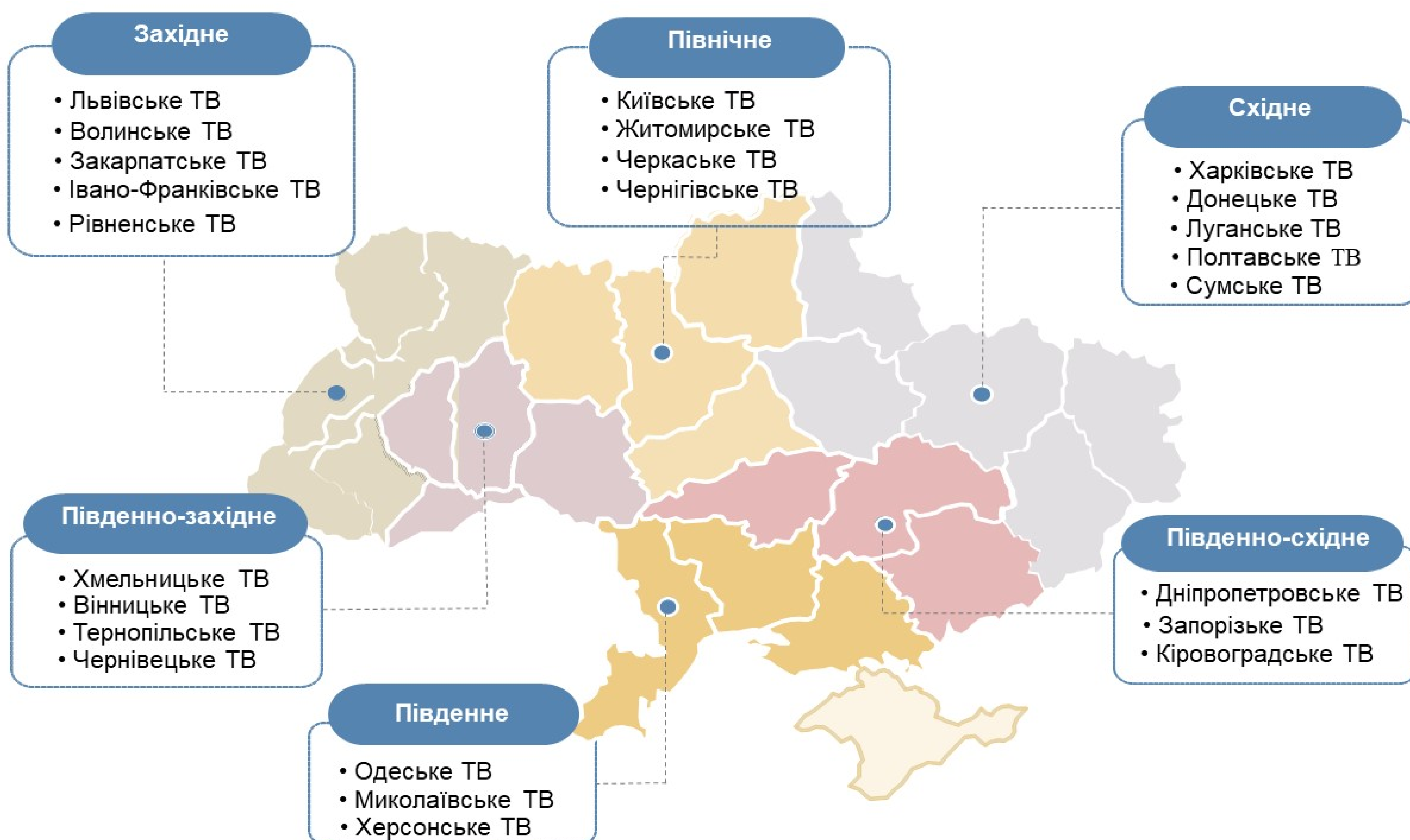

ТЕРИТОРІАЛЬНІ ВІДДІЛЕННЯ

У 2021 році реформа територіальних відділень, яка була розпочата в червні 2020 року відповідно до розпорядження Комітету від 28.11.2019 № 23-рп «Про реорганізацію територіальних відділень Антимонопольного комітету України», перейшла у завершальний етап. Припинено 12 з 18 обласних територіальних відділень Комітету, в 6 обласних територіальних відділеннях Комітету завершуються процеси, пов'язані з ліквідацією юридичних осіб.

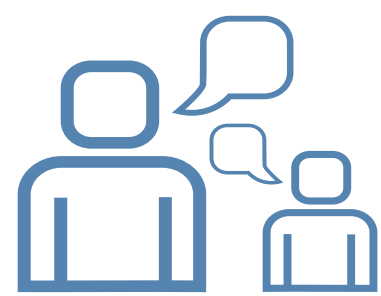
Міжобласні територіальні відділення АМКУ

Протягом 2021 року Комітет постійно забезпечував ефективну координацію і взаємодію роботи структурних підрозділів центрального апарату та територіальних відділень з питань застосування законодавства про захист економічної конкуренції.

РЕЗУЛЬТАТИ КОМУНІКАЦІЇ З ТЕРИТОРІАЛЬНИМИ ВІДДІЛЕННЯМИ

налагоджено конструктивний діалог між структурними підрозділами Комітету та територіальними відділеннями

забезпечено оперативну можливість вирішити проблемні питання, які виникають у поточній роботі

протягом 2021 року проведено близько 15 відеоконференцій

РЕЗУЛЬТАТИ РОБОЧИХ ПОЇЗДОК ГОЛОВИ КОМІТЕТУ ПО МІСТАХ УКРАЇНИ

З метою обговорення проблематики розвитку та захисту економічної конкуренції на регіональних ринках та роботи територіальних відділень

1

Визначені пріоритетні дослідження ринків на 2021 рік.

2

Заплановані заходи з адвокатування конкуренції в регіонах на 2021 рік.

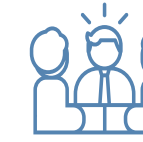
3

Обговорені проблемні питання, пов'язані з розслідуваннями у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, які перебувають на розгляді в територіальних відділеннях.

4

Обговорені проблемні питання застосування норм законодавства про захист економічної конкуренції в різних сферах економіки, у тому числі за такими напрямками:

- ринок послуг із поводження з побутовими відходами;
- ринок водопостачання та водовідведення;
- паливно-енергетичний ринок;
- ринок ритуальних послуг;
- організація діяльності морських (річкових) портів;
- послуги перевезення вантажів залізничним транспортом;

МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

Основними напрямками міжнародної діяльності Комітету у 2021 році залишались Організація економічного співробітництва та розвитку, Будапештський Регіональний центр ОЕСР-ГВХ з конкуренції, Проект ЄС «Підтримка Антимонопольного комітету України у подальшому наблизенні юридичної і процесуальної практик та практики правозастосування до практик антимонопольного контролю за концентраціями у ЄС», Проект ЄС «Підтримка застосування правил державної допомоги в Україні», Агентство США з міжнародного розвитку, Європейський банк реконструкції та розвитку.

ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКОНОМІЧНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ТА РОЗВИТКУ (ОЕСР)

У 2021 році Комітет:

- ✓ Взяв участь в онлайн-засіданнях Комітету з конкуренції ОЕСР та направив письмові внески на такі теми: «Вимірювання рівня економічної конкуренції на ринках», «Річні досягнення конкурентних відомств», «Економічний аналіз у справах щодо зловживань» та «Просування конкурентного нейтралітету конкурентними відомствами».
- ✓ Разом із представниками ОЕСР провів навчальні вебіари на тему «Боротьба зі змовами на торгах в енергетичному секторі України: огляд публічних закупівель Укренерго».
- ✓ Долучився до проекту «Дослідження ОЕСР ринку електроенергетики в Україні», який планується реалізувати у 2023 році.

БУДАПЕШТСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ЦЕНТР ОЕСР-ГВХ З КОНКУРЕНЦІЇ (РЦК ГВХ-ОЕСР)

Представниками Комітету направлено статті для публікації в періодичному виданні РЦК ГВХ-ОЕСР на теми:

- [«Змови на торгах під час публічних закупівель»](#)
- [«Конкурентний нейтралітет у банківській сфері»](#)

Також Комітетом було надано українську версію субтитрів до відеопроєкту [«Ключові питання конкуренції, роз'яснені за кілька хвилин»](#),

мета якого – розповісти про головні теми, пов'язані з діяльністю конкурентних відомств світу.

В основу відеофільмів покладено інформацію з навчальних вебінарів ОЕСР.

ПРОЕКТ ЄС «ПІДТРИМКА АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ У ПОДАЛЬШОМУ НАБЛИЖЕННІ ЮРИДИЧНОЇ ТА ПРОЦЕСУАЛЬНОЇ ПРАКТИК ТА ПРАКТИКИ ПРАВОЗАСТОСУВАННЯ ДО ПРАКТИК АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОНТРОЛЮ»

Протягом 2021 року в рамках проекту ЄС Twinning Комітет продовжив співпрацю зі своїми колегами з Ради з конкуренції Литовської Республіки, Федерального міністерства економіки та енергетики й конкурентного відомства Німеччини та Ради з конкуренції Румунії. Основні напрями роботи експертів ЄС:

- ✓ Розробка пропозицій до реформи конкурентного законодавства України (законопроект № 5431 та відповідні нормативно-правові акти Комітету).
- ✓ Надання експертних консультацій та методологічної підтримки співробітникам Комітету в рамках виконання ними своїх службових обов'язків.
- ✓ Тренінги з комунікацій для працівників Комітету та спеціалізовані тренінги для Управління економічного аналізу.
- ✓ Участь у 2 циклах лекцій для студентів українських вищих навчальних закладів.

АГЕНТСТВО США З МІЖНАРОДНОГО РОЗВИТКУ (USAID)

У 2021 році тривала співпраця Комітету з Федеральною торговою комісією США (FTC) в рамках програми USAID. Експерти FTC:

- ✓ Долучились до роботи над вдосконаленням українського конкурентного законодавства (законопроект № 5431).
- ✓ Організували тренінги для співробітників Комітету, надали експертні консультації у справах Комітету; взяли участь у 2 циклах лекцій для студентів українських ВНЗ.
- ✓ Сприяли вдосконаленню програмного забезпечення для Управління розслідувань окремих видів антиконкурентних узгоджених дій Комітету для виявлення змов на торгах.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ БАНК РЕКОНСТРУКЦІЇ ТА РОЗВИТКУ (ЄБРР)

У 2021 році традиційно ЄБРР сфокусував свою донорську підтримку на розвитку інституційної спроможності органу оскарження Комітету:

- ✓ триває розробка технічних інструментів для скажників на публічні закупівлі у системі Prozorro;
- ✓ надаються консультації співробітникам Департаменту оскаржень рішень у сфері публічних закупівель стосовно досвіду роботи аналогічних органів держав-членів ЄС.

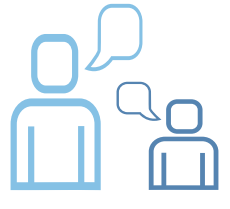
Крім цього, спільно з ЄБРР та Міжнародною організацією права розвитку (IDLO) проведено круглий стіл для представників судової гілки влади на тему застосування законодавства про конкуренцію та державну допомогу.

ПРОЕКТ ЄС «ПІДТРИМКА ЗАСТОСУВАННЯ ПРАВИЛ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ В УКРАЇНІ»

Протягом 2021 року Проект ЄС SESAR продовжив співпрацю з Комітетом у сфері розвитку системи контролю державної допомоги. Напрями діяльності проекту:

Обговорення проекту змін до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання»; розробка та обговорення нормативно-правових актів, зокрема, критеріїв допустимості державної допомоги в різних секторах і т. д.

Розробка та впровадження IT-інструментів, таких як [експертна система з державної допомоги](#), [довідник із державної допомоги](#), а також вдосконалення роботи [Порталу державної допомоги](#) та [Реєстру державної допомоги](#).

Участь у:

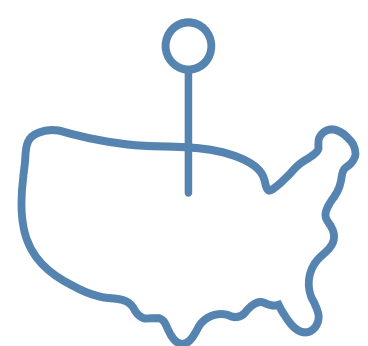
- робочій групі з питань державної допомоги;
- проведення навчальних заходів для експертів Комітету, територіальних відділень Комітету, міністерств та інших надавачів державної допомоги;
- проведення курсів з англійської мови для представників Департаменту моніторингу та контролю державної допомоги;
- розробка коротких відео щодо державної допомоги за участю Голови Комітету.

Організація навчальної поїздки до Румунії для представників Комітету та Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України

Надання експертних висновків, консультаційних записок під час розгляду повідомлень, справ.

ІНШІ ЗАХОДИ

Крім співпраці в рамках проектів міжнародної технічної допомоги у 2021 році відбувалася співпраця на двосторонньому рівні між Комітетом та конкурентними відомствами.

Комітет спільно з представниками Відомства з питань конкуренції та ринків Сполученого Королівства Великої Британії і Північної Ірландії (СМА) та Федеральної комісії з питань економічної конкуренції Мексиканських Сполучених Штатів (COFECЕ) провели круглий стіл на тему «Посилення повноважень Антимонопольного комітету України в частині проведення ринкових досліджень».

Також делегація Комітету здійснила навчальний візит до COFECЕ, у рамках якого сторони обмінялися досвідом із питань сучасних методів дослідження ринків та проведення розслідувань, викликів, що постають перед конкурентними відомствами в епоху цифровізації економіки.

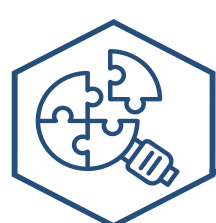
Також спільно зі Швейцарською комісією з конкуренції (COMCO) та Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC) проведено спільний воркшоп щодо здійснення розслідувань, визначення ринку медіа, виявлення змов на торгах.

5

**БЮДЖЕТНА
ПРОГРАМА**

ДОСЯГНЕННЯ АМКУ ТА ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИНУЛИ НА ПОКАЗНИКИ ДІЯЛЬНОСТІ У 2021 РОЦІ

Розмір економічного ефекту внаслідок вжиття Комітетом заходів із припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції та попередження неправомірних втрат і витрат юридичних та фізичних осіб у 2021 році становив **5,2 млрд грн**, що на 12% більше, ніж у 2020 році.

Розмір накладеного штрафу у 2021 році становив **7,2 млрд грн**, що є результатом прийняття Комітетом рішення про накладення штрафу на суб'єктів господарювання на ринку роздрібної торгівлі світлими нафтопродуктами через АЗС на всій території України.

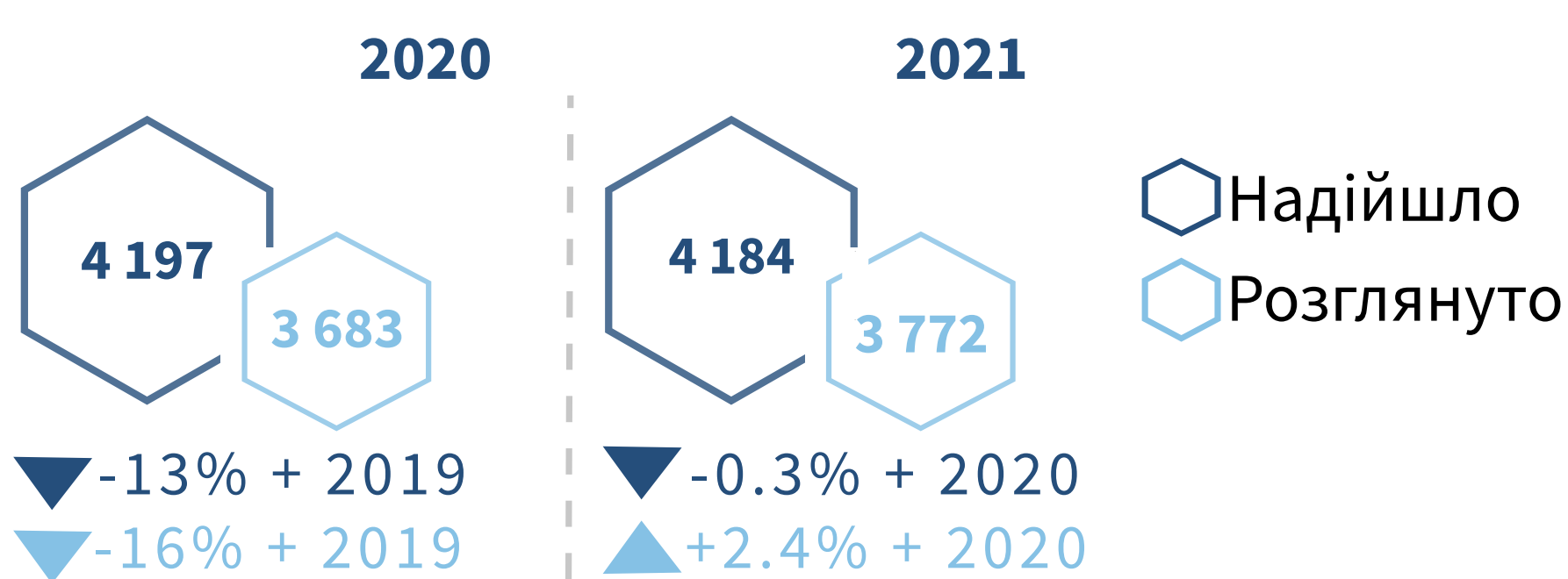
Комітет продовжує активну роботу з виявлення порушень у вигляді спотворення результатів торгів під час проведення публічних закупівель. Протягом 2021 року виявлено змови на торгах, загальна **вартість закупівель** яких перевищує **13 млрд грн**.

Дотримання пріоритету якості справ над їх кількістю, зокрема, шляхом **укрупнення справ та посилення доказової бази**, що призвело до зростання економічного ефекту від діяльності Комітету при одночасному зменшенні загальної кількості справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції розглянутих у 2021 році, на 11 % порівняно з попереднім періодом.

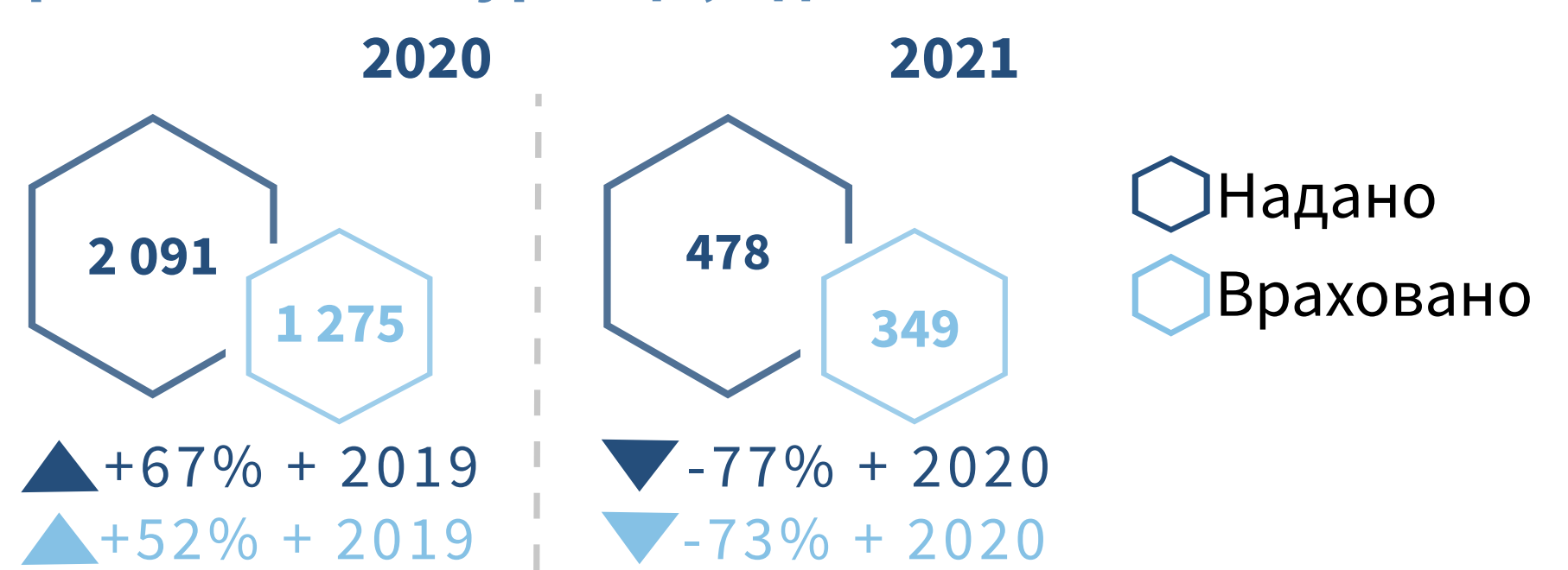

АНАЛІЗ КІЛЬКІСНИХ ПОКАЗНИКІВ 2021 РОКУ

Динаміка отриманих заяв, од.

Динаміка рекомендацій, спрямованих на розвиток конкуренції, од.

ПРИПИНЕНІ ПОРУШЕННЯ

2020	2021
1 624 одиниць	1 675 одиниць
▼ 22% + 2019	▲ 3% + 2020
Рішення 1 286 (79%)	Рішення 1 344 (80%)
Рекомендації 388 (21%)	Рекомендації 331 (20%)

СТРУКТУРА ПРИПИНЕНИХ ПОРУШЕНЬ ЗА ВИДАМИ, ОД. ТА %

2020	2021
877 од. 54%	920 од. 55%
163 од. 10%	208 од. 12%
162 од. 10%	188 од. 11%
227 од. 14%	185 од. 11%
147 од. 9%	110 од. 7%
47 од. 3%	61 од. 4%
1 од. 0,0%	3 од. 0,0%

Рішення / рекомендації

920 / 0

208 / 0

61 / 127

64 / 121

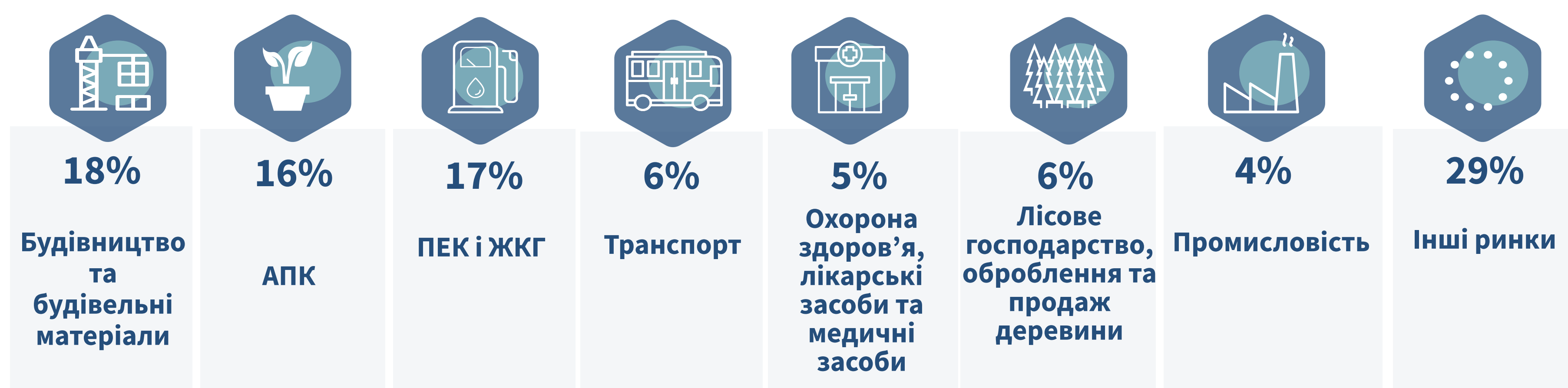
27 / 83

61 / 0

3 / 0

Ринкова структура припинених порушень, %

Детальний розподіл припинених порушень за типами:

920 од. - антиконкурентні узгоджені дії

917 од. (99,7%)	2 од. (0,2%)	1 од. (0,1%)
Спотворення результатів торгів, аукціонів, конкурсів, тендерів (ч. 2 п. 4 ст. 6)	Схожі дії, що призвели / можуть призвести до спотворення конкуренції (ч. 3. ст. 6)	Встановлення цін чи інших умов придбання або реалізації товарів (ч. 2 п. 1 ст. 6)

185 од. - зловживання монопольним становищем

92 од. (50%)	82 од. (45%)	6 од. (3%)	5 од. (2%)
Дії чи бездіяльність, що призвели/можуть призвести до обмеження конкуренції або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів (ч. 1 ст. 13)	Встановлення цін/умов придбання або реалізації товару, які неможливо було б встановити за умов наявності значної конкуренції на ринку (ч. 2 п. 1 ст. 13)	Часткова або повна відмова від придбання або реалізації товару за відсутності альтернативних джерел реалізації чи придбання (ч. 2 п. 5 ст. 13)	Інші

110 од. - недобросовісна конкуренція

91 од. (83%)	12 од. (11%)	4 од. (4%)	2 од. (1,9%)	1 од. (0,1%)
Поширення інформації, що вводить в оману (ст. 15-1)	Неправомірне використання чужих позначень (ст. 4)	Дискредитація суб'єкта господарювання (ст. 8)	Схилення до бойкоту суб'єкта господарювання (ст. 10)	Досягнення неправомірних переваг у конкуренції (ст. 15)

188 од. - антиконкурентні дії органів влади

100 од. (53%)	31 од. (17%)	25 од. (13%)	20 од. (11%)	8 од. (4%)	4 од. (2%)
Дії чи бездіяльність, що призвели або можуть призвести до спотворення конкуренції (ч. 1 ст. 15)	Надання переваг, що ставлять інших учасників ринку в привілейоване становище (абз. 7 ч. 2 ст. 15)	Створення несприятливих чи дискримінаційних умов діяльності (абз. 8 ч. 2 ст. 15)	Схилення / створення умов для порушень законодавства (ст. 17)	Примушення суб'єктів до вступу в будь-які форми об'єднань або здійснення узгоджених дій, концентрації таких суб'єктів в інших формах (абз. 2 ч. 2 ст. 15)	Інші

61 од. - концентрація та узгоджені дії

61 од. (100%)
Концентрація без отримання відповідного дозволу органів Комітету, у разі якщо наявність такого дозволу необхідна (п. 12 ст. 50)

208 од. - інформаційні порушення

208 од. (100%)
Інформаційні порушення (п. 13, 14, 15 ст. 50)

3 од. - інші порушення

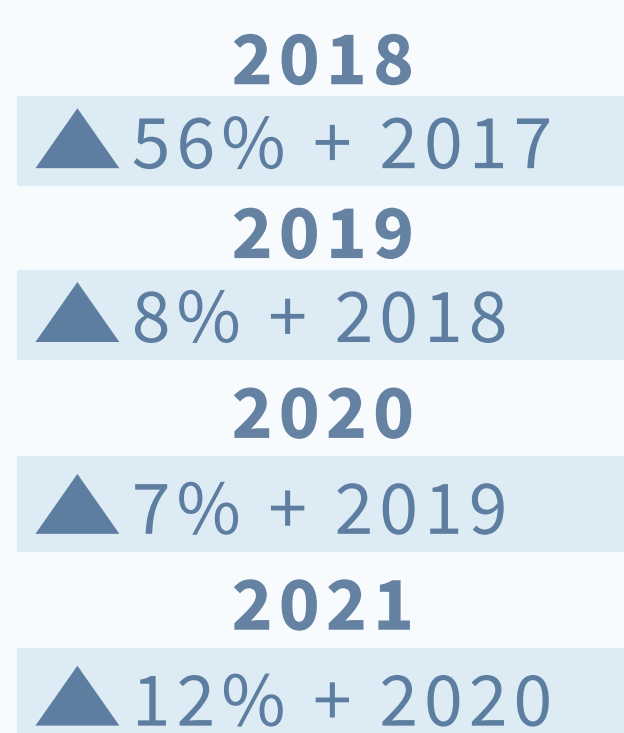
3 од. (100%)

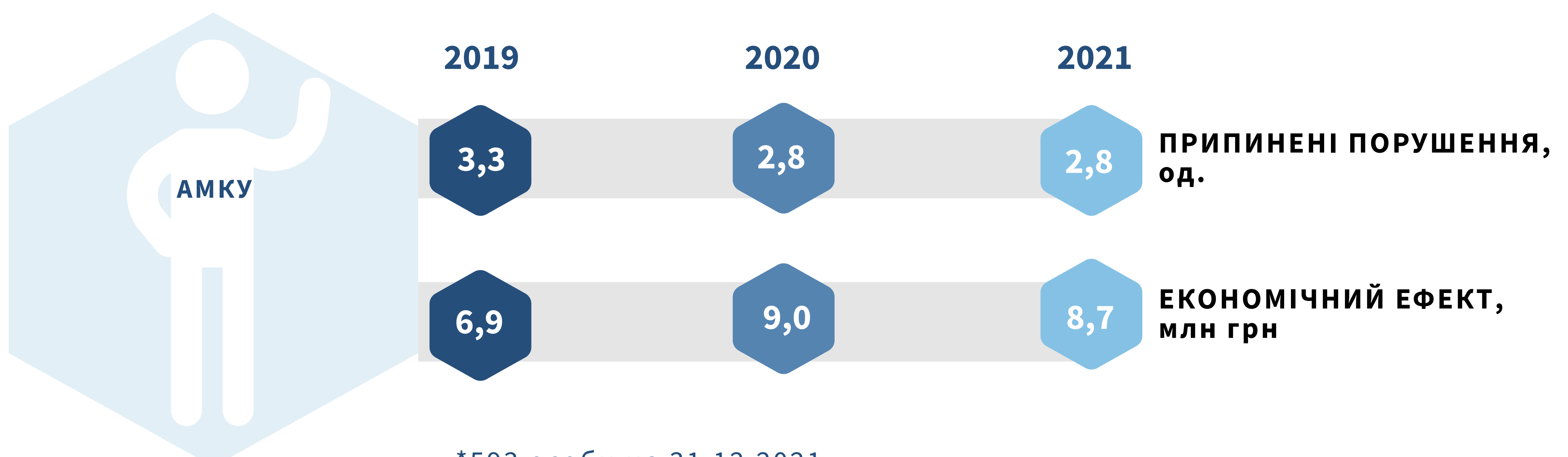
Структура припинених порушень у 2021 році за галузями та видами

РИНОК	Антиконкурентні узгоджені дії	Зловживання монопольним становищем	Антиконкурентні дії органів влади	Недобросовісна конкуренція	Всього разом з іншими
Будівництво та будівельні матеріали	28,6%	0,0%	0,0%	1,8%	18,3%
АПК	21,6%	2,1%	2,0%	22,7%	16,6%
ЖКГ	1,5%	50,5%	44,5%	0,9%	12,5%
Лісове господарство, оброблення та продаж деревини	4,1%	0,5%	21,0%	0,0%	5,1%
ПЕК	3,3%	13,9%	1,0%	2,7%	5,5%
Транспорт	4,3%	3,2%	3,0%	2,7%	5,1%
Охорона здоров'я, лікарські засоби та медичні засоби	3,5%	1,6%	0,5%	31,8%	4,9%
Промисловість	3,4%	0,5%	0,0%	12,7%	4,1%
Послуги з надання інформації про державну реєстрацію речових прав	0,7%	22,5%	0,0%	0,0%	3,0%
Зв'язок та телекомунікації	1,8%	0,0%	0,0%	9,1%	2,0%
Фінансова та страхова діяльність	1,4%	1,1%	1,0%	1,8%	1,9%
Послуги з нерухомим майном	0,2%	1,6%	2,0%	0,9%	1,1%
Інші ринки	25,5%	2,7%	25,0%	12,7%	20,2%
ВСЬОГО:	100%	100%	100%	100%	100%

ЕКОНОМІЧНИЙ ЕФЕКТ

Показники в розрахунку на одного працівника*

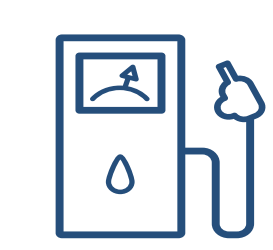
*593 особи на 31.12.2021

НАКЛАДЕНІ ШТРАФИ, МЛН ГРН

ТОП - 5 справ у 2021 році (86%/100%)

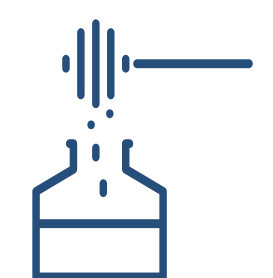
4 722
млн грн

у справі про антиконкурентні узгоджені дії на ринку роздрібної торгівлі світлими нафтопродуктами через АЗС на всій території України — ТОВ ВТФ «Авіас», ТОВ «Торговий Дім «Авіас», ТОВ «Пром Гарант Плюс», ТОВ «Альянс Еволюшн», ПАТ «Укртатнафта» та 169 операторів АЗС (у загальному розмірі);

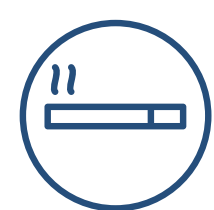
775,5
млн грн

у справі про антиконкурентні узгоджені дії на ринку енергетичного вугілля у вигляді синхронного підвищення цін протягом 2016 -2019 років, — ДП «Держвуглепостач», ТОВ «ДТЕК Трейдінг», АТ «ДТЕК Дніпроенерго», АТ «ДТЕК Західенерго», ТОВ «ДТЕК Східенерго», ПАТ «Центренерго», ПрАТ «Черкаське хімволокно» (у загальному розмірі)

283,6
млн грн

у справі про зловживання монопольним становищем на загальнодержавному ринку первинної реалізації патоки крохмальної кукурудзяної та глюкозних сиропів, — ТОВ «Інтерстарч Україна», ПрАТ «Дніпровський крохмалепатоковий комбінат», ПрАТ «Інтеркорн корн процесінг індастрі» пов'язаних відносинами контролю з Roshen Europe B.V. (у загальному розмірі);

274,2
млн грн

у справі про виконання рішення Комітету не в повному обсязі — ТОВ «ТЕДІС УКРАЇНА»;

182,5
млн грн

у справі про антиконкурентні узгоджені дії у вигляді змови на торгах із будівництва Подільського мостового переходу — ТОВ «ФОРМА» і ТОВ «ЕКО-БУД-ТРЕЙД» (у загальному розмірі);

ТОП - 5 ринків із найбільшою сумою накладеного штрафу

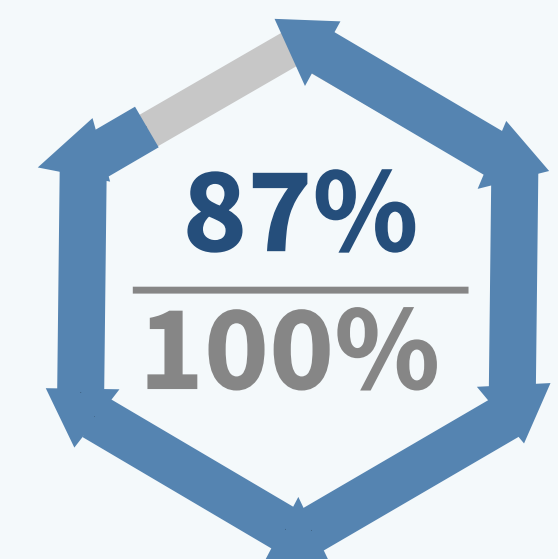

Співвідношення структури накладених штрафів за типами порушення у 2020 — 2021 роках

Тип порушення	2020	2021	Δ в. п.
Антиконкурентні узгоджені дії	41,8%	87,2%	+45,4%
Зловживання монопольним становищем	43,6%	6,1%	-37,5%
Недобросовісна конкуренція	13,4%	0,3%	-13,1%
КУД без дозволу / невиконання вимог	0,6%	2,3%	+1,7%
Інформаційні порушення	0,7%	0,3%	-0,4%
Інші порушення	0,0%	3,8%	+3,8%

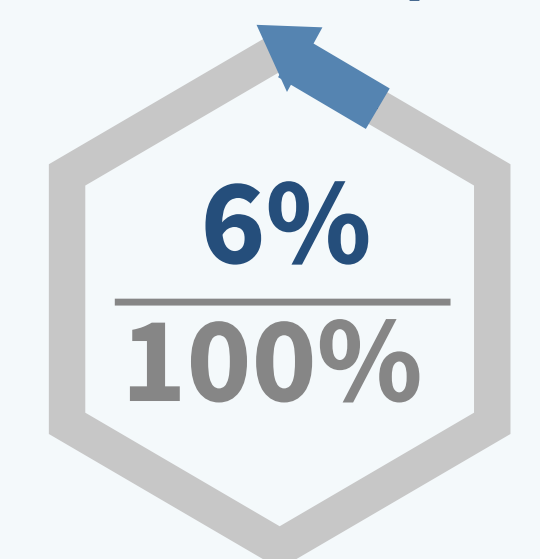
Структура накладених штрафів у 2021 році за типами порушень:

антиконкурентні узгоджені дії

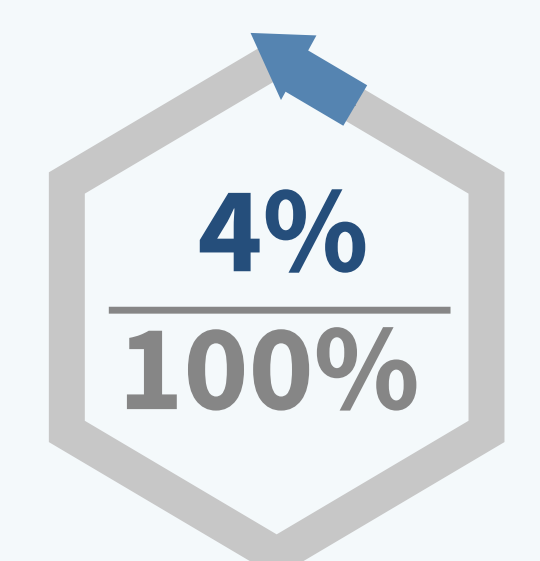
6 309,8
млн грн

зловживання монопольним становищем

445,9
млн грн

інші порушення

274,3
млн грн

концентрація та узгоджені дії без дозволу

165,8
млн грн

інформаційні порушення - 22 млн грн (0,3%)

недобросовісна конкуренція - 19,5 млн грн (0,25%)

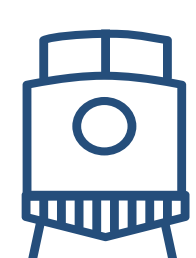

СПЛАЧЕНІ ШТРАФИ ТА ПЕНЯ, МЛН ГРН

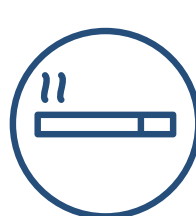
*з урахуванням сплачених коштів за АУД на ринку тютюну у розмірі 2 695,4 млн грн

ТОП - 5 справ у 2021 році (70%/100%)

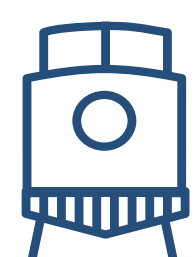
200
млн грн

штрафу та пені стягнуто державною виконавчою службою з **Державної адміністрації залізничного транспорту України** у справі про зловживання монопольним становищем на загальнодержавному ринку перевезення вантажів транспортом загального користування, що призвело до ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку;

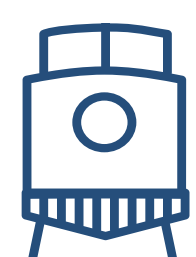
72,8
млн грн

пені сплачено **ТОВ «ТЕДІС Україна»** у справі про зловживання монопольним становищем на загальнодержавному ринку дистрибуції сигарет;

71,9
млн грн

штрафу сплачено **ТОВ «ІНТЕРПАЙП УКРАЇНА», ТОВ «РЕТЕК», ТОВ «ТРАНСПОРТІ ІНВЕСТИЦІЇ», ТОВ Фірма «Інтервторпром»** у справі про антиконкурентні узгоджені дії, які стосуються спотворення результатів торгів проведених філіями ПАТ «Українська залізниця» (у загальному розмірі);

18,3
млн грн

штрафу сплачено **ПАТ «Українська залізниця»** у справі про зловживання монопольним становищем на загальнодержавному ринку перевезення вантажів залізничним транспортом у межах території України, що призвело до ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

10,5
млн грн

штрафу сплачено **ТОВ «лайфселл»** у справі про недобросовісну конкуренцію за поширення інформації, що вводить в оману, шляхом повідомлення у рекламі невизначеному колу осіб неправдивих відомостей, що могло вплинути на наміри цих осіб щодо придбання послуг.

Фактори, що впливають на сплату штрафів:

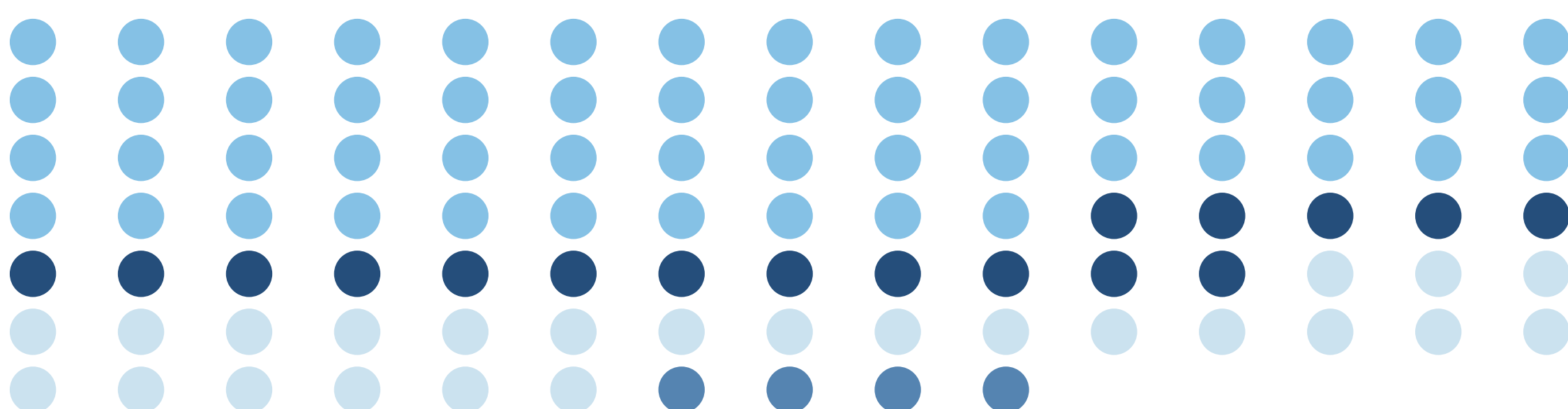
Зазвичай рішення про накладення значних штрафів не виконуються добровільно, а оскаржуються до суду. У середньому судове провадження триває 1,5 роки.

У разі відмови суду визнати рішення Комітету недійсним, Комітет повинен ініціювати примусове виконання рішення в суді, що потребує фінансових ресурсів та відтермінує виконавче провадження ще на 1 — 1,5 роки. За цей час відповідач позбувається всіх активів, що унеможлиблює виконання рішення.

Структура сплачених штрафів та пені за датою прийняття рішення про накладення штрафу:

■ до 2019 (54.87%) ■ 2019 (16.69%) ■ 2020 (23.65%) ■ 2021 (4.8%)

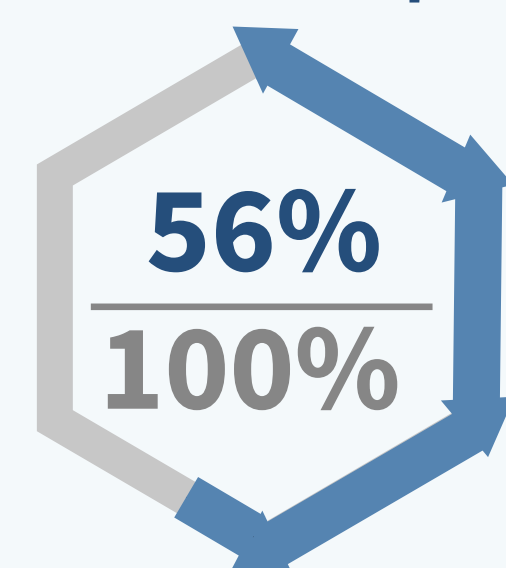

Штраф/Пеня

64%/24%

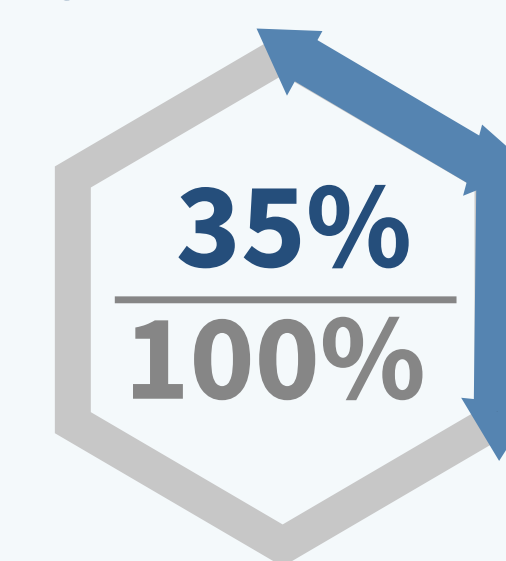
Структура сплачених штрафів та пені у 2021 році за типами порушень:

зловживання монопольним становищем

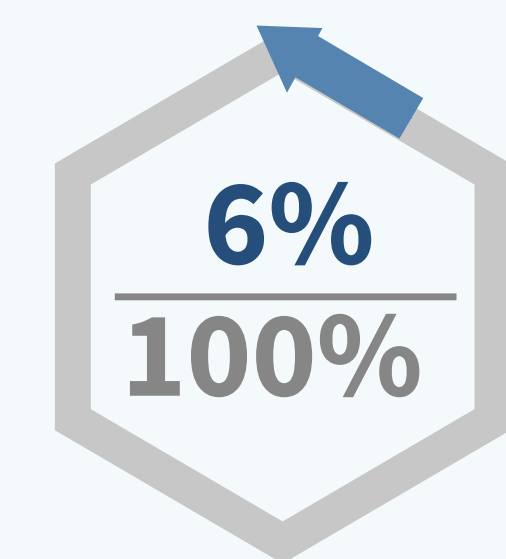
297,8
млн грн

антиконкурентні узгоджені дії

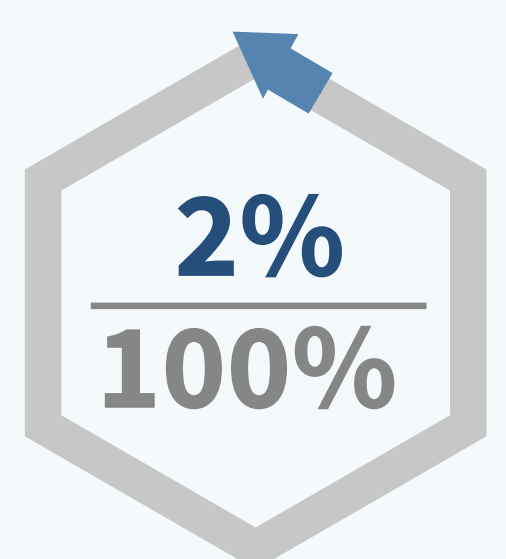
185,2
млн грн

недобросовісна конкуренція

30,2
млн грн

інформаційні порушення

11,3
млн грн

концентрація та узгоджені дії без дозволу - 6,2 млн грн

інші порушення - 0,035 млн грн

БЮДЖЕТНА ПРОГРАМА

ФІНАНСОВЕ, НАУКОВЕ ТА ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У 2021 році обсяг бюджетних асигнувань на здійснення повноважень Комітету відповідно до Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» від 15.12.2020 № 1082 - IX, із змінами (далі – Закон) становив:

за бюджетною програмою «**Керівництво та управління у сфері конкурентної політики, контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції**», код програмної класифікації видатків та кредитування (далі – КПКВК 6011010) у розмірі 301 423,1 тис. грн за загальним фондом державного бюджету (у тому числі апарату Комітету – 211 093,563 тис. грн) та 7 548,0 тис. грн за спеціальним фондом державного бюджету (у тому числі апарату Комітету – 7 548,0 тис. грн);

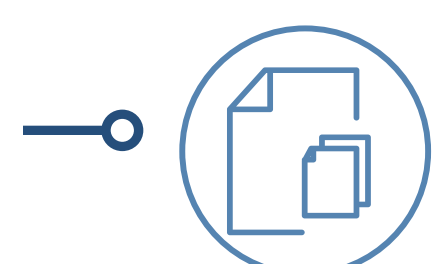
за бюджетною програмою «**Наукова і науково-технічна діяльність у сфері конкурентної політики**», код програмної класифікації видатків та кредитування (далі – КПКВК 6011020) у розмірі 1 441,2 тис. грн за загальним фондом державного бюджету та 10,0 тис. грн за спеціальним фондом державного бюджету.

БЮДЖЕТНА ПРОГРАМА

«Керівництво та управління у сфері конкурентної політики, контроль за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції»

КПКВК 6011010

382 047,0 тис. грн

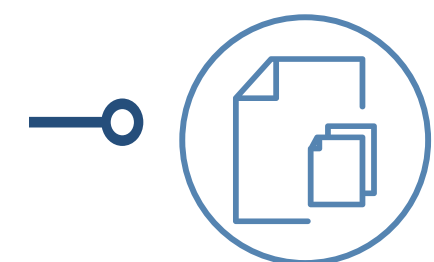
✓ Визначена потреба у фінансовому забезпеченні Комітету за КПКВК 6011010 на 2021 рік

78,9 %

✓ Забезпечення видатками із загального фонду державного бюджету.

✓ Протягом року з метою ефективного, раціонального використання бюджетних коштів Комітету та недопущення виникнення кредиторської заборгованості за КПКВК 6011010 вносилися зміни до кошторисів апарату Комітету та його територіальних органів шляхом перерозподілу видатків, затверджених Законом.

311 423,1 тис. грн

✓ Загальний обсяг фінансування видатків з урахуванням змін за КПКВК 6011010, в т. ч.: на оплату праці й нарахування на заробітну плату (КЕКВ 2100), затверджений у сумі:

на заробітну плату (КЕКВ 2111) –
206 113,8 тис. грн

нарахування на оплату праці –
44 936,246 тис. грн

✓ Обсяг затверджених кошторисами видатків на заробітну плату забезпечував плановий рівень виплат заробітної плати в розмірі середньомісячного фонду оплати праці на одного працюючого 22,6 тис. грн.

-
53 709,8 тис. грн
  - ✓ Сума фінансування інших видатків (КЕКВ 5000, 2282) за КПКВК 6011010 на 2021 рік, яка була визначена Законом (у тому числі на сплату судового збору – 31 391,2 тис. грн).
-
6 258,75 тис. грн
  - ✓ Фінансування видатків на оплату комунальних послуг та інших енергоносіїв (КЕКВ 2270) за КПКВК 6011010 на 2021 рік Законом було визначено в сумі 6 254,4 тис. грн, а з урахуванням змін шляхом перерозподілу коштів – затверджена кошторисом сума 6 258,75 тис. грн.
-
  - ✓ **Надійшло коштів у 2021 році за КПКВК 6011010 із загального фонду Державного бюджету в розмірі 289 895,2 тис. грн, касові видатки – 289 895,2 тис. грн.**

Кошти загального фонду державного бюджету використовувалися для забезпечення діяльності органів АМКУ, а саме:

- ✓ на виплату заробітної плати працівникам системи органів Комітету та проведення розрахунків із нарахувань на заробітну плату;
- ✓ оплату комунальних послуг та спожитих, експлуатаційних послуг, з утриманням службових приміщень;
- ✓ придбання канцелярських товарів;
- ✓ оплату послуг зв'язку;
- ✓ оренди службових приміщень, де розміщено територіальні органи;
- ✓ послуг охорони та протипожежного захисту;
- ✓ з інформатизації (створення й атестації комплексної системи захисту інформації в інформаційно-телекомунікаційній системі Комітету);
- ✓ транспортного та інформаційного забезпечення;
- ✓ програмних засобів;
- ✓ розрахунково-касового обслуговування тощо.

Відповідно до ст. 34 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та Закону України «Про Державний бюджет України на 2021 рік» кошти за подання заяв про надання дозволу на концентрацію, узгоджені дії, надання попередніх висновків, видачу додаткових примірників із цих питань зараховувалися до спеціального фонду державного бюджету як **власні надходження Комітету**.

З урахуванням змін, які вносилися протягом 2021 року до кошторисів спеціального фонду державного бюджету Комітету і його територіальних органів, сума затверджених кошторисом видатків становила 15 500,1 тис. грн, у тому числі за рахунок взяття на фінансування коштів залишку на початок звітного року – 5 086,6 тис. грн.

У 2021 році на рахунок Комітету за кодом класифікації доходів державного бюджету 25010000 «Надходження від плати за послуги, що надаються бюджетними установами згідно з законодавством» надійшло всього 15 420,9 тис. грн, у тому числі:

- ✓ 13 933,2 тис. грн від сплати за розгляд заяв про надання дозволу на концентрацію;
- ✓ 703,8 тис. грн від сплати за розгляд заяв про надання дозволу на узгоджені дії;
- ✓ 74,8 тис. грн за надання попередніх висновків із питань концентрацій;
- ✓ 359,3 тис. грн із заяв про надання висновків відповідно до статей 14 та 29 цього Закону;
- ✓ 0,2 тис. грн за видачу додаткових примірників завірених копій рішень;
- ✓ 10,7 тис. грн - відшкодування витрат за виготовлення копій за публічними запитами;
- ✓ 338,9 тис. грн - інші надходження (відшкодування витрат минулих років, курсова різниця, кошти від реалізації майна, оренди майна бюджетних установ, помилково надійшли (скарги))

Відповідно до затверджених кошторисів кошти спеціального фонду в сумі 12 144,2 тис. грн були використані згідно зі ст. 28 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» на забезпечення діяльності Комітету і його територіальних органів, зокрема на матеріально-технічне забезпечення, розвиток інформаційно-аналітичної бази та інші видатки, що не забезпечені видатками загального фонду.

Дебіторська заборгованість за бюджетними коштами за КПКВК 6011010 на 01.01.2022 становить 52,7 тис. грн, у тому числі:

- за коштами загального фонду - 52,5 тис. грн;
- за коштами спеціального фонду - 0,2 тис. грн.

Кредиторська заборгованість за бюджетними коштами за КПКВК 6011010 на 01.01.2022 становить 26,0 тис. грн, у тому числі:

- за коштами загального фонду - 25,0 тис. грн;
- за коштами спеціального фонду - 1,0 тис. грн.

Кредиторська заборгованість виникла за розрахунками за 2013 рік на 01.01.2014 у територіальному відділенні Автономної Республіки Крим – 14,3 тис. грн та Севастопольському територіальному відділенні – 11,7 тис. грн, які знаходяться на тимчасово окупованій території.

БЮДЖЕТНА ПРОГРАМА

«Наукова і науково-технічна діяльність у сфері конкурентної політики»

КПКВК 6011020

- **За КПКВК 6011020 із загального фонду державного бюджету надійшло асигнувань в розмірі 632,5 тис. грн, касові видатки становили 632,5 тис. грн.**
- **47, 0 тис. грн**
  - З урахуванням змін, які вносилися протягом 2021 року до кошторису спеціального фонду державного бюджету Центру комплексних досліджень з питань антимонопольної політики, сума затверджених кошторисом асигнувань становила 47,0 тис. грн, у тому числі за рахунок взяття на фінансування коштів залишку на початок звітнього року – 47,0 тис. грн.
-   Касові видатки Центру комплексних досліджень з питань антимонопольної політики за спеціальним фондом становили 47,0 тис. грн.
- Дебіторська та кредиторська заборгованість за бюджетними коштами за КПКВК 6011020 відсутня.
-   За КПКВК 6011020 Центр комплексних досліджень з питань антимонопольної політики виконував наукові розробки, які формувались з огляду на потреби реалізації завдань, покладених на Комітет.

У 2021 році Комітетом прийнято рішення щодо ліквідації Центру комплексних досліджень з питань антимонопольної політики відповідно до: - [розпорядження Кабінету Міністрів України від 21 квітня 2021 року № 348-р «Про погодження ліквідації Центру комплексних досліджень з питань антимонопольної політики»](#);

- розпорядження Комітету від 26 серпня 2021 року №16-рп «Про припинення Центру комплексних досліджень з питань антимонопольної політики»;

- наказу Комітету від 28 серпня 2021 року № 86-ОД «Про призначення комісії та затвердження плану заходів з припинення Центру комплексних досліджень з питань антимонопольної політики».

Відповідно до вимог бюджетного законодавства Комітет постійно проводив аналіз законності та правильності розрахунків, доцільності запланованих видатків, правильності їх розподілу за економічною класифікацією, повноти надходження доходів, додержання чинних посадових окладів, надбавок, доплат, норм, лімітів, а також інших показників відповідно до законодавства.

Крім того, протягом року постійно проводився аналіз взятих зобов'язань з огляду на потребу забезпечення виконання першочергових заходів та заходів щодо скорочення витрат. Аналіз фінансової та бюджетної звітності органів Комітету за 2021 рік свідчить, що в умовах недостатніх фінансових ресурсів, завдяки проведеним заходам, які були спрямовані на раціональне та економне витрачання бюджетних коштів, вдалося забезпечити виконання функцій Комітету.

НАУКОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У 2021 році Центром комплексних досліджень з питань антимонопольної політики виконано науково-дослідну роботу «Транскордонні злиття: проблема визначення територіальних меж задіяних ринків».

Так звані «транскордонні злиття», тобто придбання активів, створення нових суб'єктів господарювання, учасники яких діють у різних країнах, є одним із важливих інструментів глобалізації світової економіки. Останнім часом вони набувають дедалі більшого поширення.

Однією з проблем, виявлених органами Антимонопольного комітету у процесі контролю за концентрацією суб'єктів господарювання, є визначення території, на яку поширюється вплив таких транскордонних злиттів і придбань та вплив на конкуренцію.

Від правильності визначення територіальних меж задіяних ринків значною мірою залежить обґрунтованість висновків про загрози для конкуренції внаслідок таких концентрацій, коректність прийнятих рішень про надання дозволу.

У науково-дослідній роботі:

- проаналізовано загальносвітову динаміку транскордонних концентрацій за останні роки;
- визначено регіони світу та галузі, для яких вони найбільш притаманні;
- здійснено аналіз та узагальнення практики відомств захисту конкуренції Європейського Союзу, США, деяких інших країн із визначення територіальних меж ринків, задіяних у транскордонних концентраціях;
- запропоновано конкретні підходи до визначення територій, на які поширюється вплив транскордонних концентрацій, для застосування у роботі Антимонопольного комітету.

Сформульовані в науково-дослідній роботі «Транскордонні злиття: проблема визначення територіальних меж задіяних ринків» спостереження та висновки використано під час розгляду заяв та справ про концентрацію суб'єктів господарювання за участю іноземних фірм.

ТЕХНІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Авторитет та ефективність будь-якого органу влади починається з якісної роботи кожного окремого співробітника. Тому покращення умов праці співробітників Комітету та посилення системи мотивації персоналу є пріоритетною метою керівництва Комітету.

У Комітеті більше 15 років не ремонтувалися кабінети співробітників, не здійснювалося масштабних закупівель офісної техніки чи меблів. Фахівці змушені були працювати на старій техніці, що знижувало ефективність праці. Проте у 2021 році Комітет закупив нові персональні комп'ютери, багатофункціональні пристрої для друку, кондиціонери, меблі тощо.

Зокрема, здійснено:

- закупівлю 223 сучасних моноблоків на заміну застарілих персональних комп'ютерів;
- закупівлю та встановлення у приміщенні БФП коридорного типу, що дозволило співробітникам Комітету працювати в режимі великого навантаження, безперебійно друкуючи та скануючи значний обсяг матеріалів;
- модернізацію деякого серверного та мережевого обладнання Комітету, що забезпечило більш надійний захист інформаційно-телекомунікаційної системи.

Комітет не мав власної системи конференцзв'язку та мусив користуватися чужою. Однак у 2021 році було закуплено всю необхідну техніку й наразі три зали Комітету обладнано власними сучасними системами відеоконференцзв'язку. Це значно оптимізувало роботу Комітету.

Також стару охоронну сигналізацію приміщень замінено на нову. Вперше здійснено поточний ремонт ліфтового обладнання. Розпочато заміну старого освітлення на енергоощадне.

На вході в Комітет встановлено нові турнікети, а для відвідувачів у холі будівлі запрацював сенсорний інформаційний термінал, де можна ознайомитись із порядком денним засідань, рішеннями Комітету чи оформити електронне звернення громадян.

У звітному році також розпочато взаємодію працівників Антимонопольного комітету України з представниками Міністерства цифрової трансформації України, що в майбутньому сприятиме використанню сучасних технологій в роботі Комітету та створенню нових реєстрів Комітету.

ПРІОРИТЕТИ 2022

1 Удосконалення нормативно-правової бази у сфері державної допомоги суб'єктам господарювання. Забезпечення наповнення реєстру державної допомоги програмами чинної державної допомоги

2 Адвокування та/або виявлення й припинення порушень конкурентного законодавства на ринках електричної енергії та природного газу

3 Адвокування та/або виявлення й припинення порушень конкурентного законодавства у сферах діяльності морських портів та вантажних залізничних перевезень

4 Адвокування та/або виявлення й припинення порушень конкурентного законодавства на ринках банківських та фінансових послуг

5 Розроблення методичних рекомендацій, щодо проведення опитувань споживачів

6 Дослідження стану конкуренції на ринках будівельних матеріалів

7 Виявлення та припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції у сфері реалізації майна через конкурсні процедури

www.amcu.gov.ua

